

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
HYacinth 3-9250

Merkos
Anyone's China, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
RABBI JOSEPH I. SCHNEERSON,

בא כח

הרב בנימין אליהו גאראדעצקי ע"ה
בא כח רבותינו נשיאנו באירופה, צפון אפריקה, וארץ הקודש

- חלק ב -

תשורה משמחת הבר-מצוה של
התמים מנחם מענדל גאראדעצקי שיחי'
י"ז טבת ה'תש"פ - פאריז, צרפת



בא נח

הרב בנימין אליהו גאראדעצקי ע"ה
בא נח רבותינו נשיאנו באירופה, צפון אפריקה, וארץ הקודש
מנהל לשכת ליובאוויטש האירופאית קרוב ליוכל שנים

אגרות ומברקים בפרסום ראשון
מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ב

Retrouvez en dernière partie
de ce livre, un article sur le Rav
Benyamin Gorodetsky en français



**BUREAU
LOUBAVITCH
EUROPÉEN**

LE MOUVEMENT LOUBAVITCH DE FRANCE

יוצא לאור ע"י

לשכת ליובאוויטש האירופאית

פאריז, צרפת

Bureau Lubavitch Européen

8, Rue Meslay – 75003 Paris France

75003 Paris, France

Tél.: +331 4887 8712

Fax: +331 4887 8770

E-Mail: bureau@Lichka.fr

© כל הזכויות שמורות

•

עיצוב ועימוד:

חזק הוצאה לאור בע"מ

office@chazak.co.il | +972-8-8502771

פתח דבר

בשבח והודיה להשי"ת הננו שמחים להגיש בזה אוצר בלום שלא יסולא מפז, קכג אגרות קודש - **כולן בפרסום ראשון** - שזכה סבנו, הרה"ג הרה"ח הרב בנימין אליהו גאראדעצקי ע"ה, לקבל מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו במשך ארבעים וחמש שנים.

הספר יוצא לאור בקשר עם חגיגת הבר מצווה לבננו היקר, התמים **מנחם מענדל** שיחי, ובברכה ובתקווה אשר ילך בדרכי אבות, מתוך התקשרות אמיתית ופנימית לרבותינו נשיאינו, תורתם והדרכתם נצח סלה ועד.

מאז זכה סבנו להתמנות כ'בא-פ'ח' של רבותינו נשיאינו בשנת ה'תש"ז, להוות 'ידא אריכתא' שלהם ולהוציא אל הפועל את תכנית יסוד וביסוס חב"ד ליובאוויטש במדינת צרפת, באירופה בצפון אפריקה ובארץ הקודש, ובניין הקהילות היהודיות בכל מקום בארצות אלו על ידי השגת עזר וסיוע גשמי, עסק בזה במסירה ונתינה ללא הגבלות, עד ליומו האחרון ממש בשנת תשנ"ה.

מאז ועד עצם היום הזה, ממשיכה ה'לשכה', שהייתה המוסד המרכזי אותו ניהל וממנו סידר את השליחות והעסקנות הציבורית שלו, בהדרכה ישירה ומפורטת של רבותינו על כל צעד ושעל, לפעול על פי אותן הוראות ואותן הדרכות, בפיתוח וביסוס חב"ד ליובאוויטש במוסדות חינוך ובתי חב"ד, ארגוני רווחה וסיוע גשמי, וכיו"ב.

בחלקו הראשון של הספר ("בא כח" חלק א), שיצא לאור בשנת תשע"ו, פרסמנו אף את כל אגרות הקודש אל סבנו שכבר מופיעים בסדרת "אגרות קודש", וכן אגרות שכתב הרבי לאישים שונים ובהם מורה ומדריך הרבי לפנות, להיוועץ ולעמוד בקשר עם הסבא בעניינים שונים. בחלק זה, מתפרסמות אך ורק אגרות שטרם פורסמו עד לה, או שפורסמו בחלקן וכעת נדפסות בשלמותן, על-פי צילום האגרת. במקרים רבים, האגרות שבספר זה שופכות אור ומשלמות פרטים בנושאים בהם עוסקות האגרות שפורסמו בחלק א, ראוי לציין במיוחד מסמך **'ייפוי כח'** מכ"ק אדמו"ר לסבנו - המתפרסם כאן לראשונה

האגרות הן מתוך הארכיון רב הכמות והאיכות המצוי ברשותו של אבינו הרה"ח ר' שלום דובער גאראדעצקי שיחי, ממלא מקומו של הסבא ע"ה ומנהלה של ה'לשכה'

ע"פ הוראתו של רבינו, ועל כך נתונה לו תודתנו מקרב לב עמוק. ועוד חזון למועד, להו"ל מתוך אוצר בלום זה.

סידור האגרות המענות והמברקים והכנתם לדפוס, נעשתה על ידי צוות העורכים של 'חזק הוצאה לאור' בארה"ק, בכשרון רב ובמסירות הראויה, וזכות הרבים תלוי בהם.

אנו תקווה שפרסום זה יביא לתנופה בפעילות הק' להפצת המעיינות חוצה. בתכניתנו להו"ל בעז"ה בקרוב חומר נוסף הניתן לפרסום, המתעד את העבודה הגדולה והמסועפת שניהל הסבא ע"ה בשליחותם הקדושה של רבותינו נשיאינו. וכ"ז יזרז וימהר עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש, אכ"ר.

הרב יוסף יצחק וחיה שרה גאראדעצקי

י"ז טבת ה'תש"פ

פאריז, צרפת

מבוא

שלוחים, עסקנים, רבנים, חסידים ואנשי אמון לא מעטים פעלו בשליחות ובשירות הרבי. אולם כדוגמתו של הרה"ג הרה"ח הר"ר בנימין אלי גאראדעצקי ("הרבא"ג"), לא היה – לא בהיקף הפעילות ובמגוון המקומות והתחומים שעליהם הופקד, לא בכשרון העסקנות והקשרים שהצליח לטוות עם גורמים בעלי השפעה אותם גייס למען פיתוח פעילות ליובאוויטש, ולא באמון העצום לו זכה מהרבי, שהסמיכו ומינהו לידא אריכתא' שלו שבלעדיו – לא ירים איש את ידו ואת רגלו.

ומשכך – גם האוצר הבלום, רב הכמות והאיכות, של אגרות הקודש שכתב לו הרבי הינו חד פעמי. קשת התחומים עליהם כותב לו הרבי, הנושאים והעובדות בהם הרבי משתפו, והצורה הגלויה בה מתבטא בפניו הרבי – יחידים מסוגם.

לפני ארבע שנים הוצאנו את חלקו הראשון של "בא כח", שהכיל סדרה ראשונה ממכתביו של הרבי אל הרבא"ג. במבוא לחלק הראשון נסקרה בקצרה פעילותו של הרבא"ג, עניינה של 'הלשכה', וסיפור מינויו והתפקידים שהוטלו עליו מעם רבותינו נשיאינו.

עתה, מגישים אנו חלק שני, המכיל סדרה שניה מאוצר המכתבים, ובמבוא לחלק זה נתמקד בעיקר בנושאים המדוברים במכתבים הנדפסים בזה, אשר לימוד רב ועצום יש בהם באינספור תחומים, ומעבר לפעילותו של הרבא"ג עליהם הם מלמדים, ניתן ללמוד מהם על בשורתו של נשיא הדור השביעי, דאגתו לכל יהודי בכל מקום שהוא, המוני בני ישראל להם דאג בגו"ר, ולימוד דעת קדשו המאלפת בעניינים רבים עד מאוד.

יצוין, שבקטעי המכתבים המצוטטים במבוא פתחנו את ראשי התיבות והוספנו בסוגריים מרובעות מילות פענוח וביאור, למען ירוץ בו הקורא. כמו כן, במבוא מצוטטים גם קטעים מאגרות שנדפסו בחלקו הראשון של הספר.

תקופת הרבי הרי"צ

כבר בשנות נשיאותו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ מתקיימת התכתבות תכופה בין כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו – אז חדב"נ, שעמד בראש המוסדות המרכזיים של ליובאוויטש – והרבא"ג.

מכתבי הרבי המתפרסמים בספר זה מהשנים שטרם יו"ד שבט תש"י, מלמדים על כך שכבר בשנים אלה עמד הרבי בראש כל הפעולות, והיה יד ימינו של חותנו, אשר ענייני הכלל והפרט התנהלו בעיקר על-ידו.

רתימת הג'וינט

הג'וינט הוא ארגון צדקה שהוקם עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה מתוך מטרה לסייע ליהודים. בחלוף השנים הוא היה לארגון הצדקה היהודי הגדול בעולם, אשר קיים פעילות צדקה כבירה במגוון אמצעים ודרכים – משלוח חבילות מזון, לבוש ותרופות ליהודים; הקצבת כספים להקמתן של קהילות יהודיות שנחרבו מחדש; סיוע ליהודים לברוח מאימות הנאצים במהלך מלחמת העולם השנייה; הקמת מוסדות בקהילות יהודיות שונות בעולם; העלאת יהודים לארץ הקודש, וכו' וכו'.

הפעילות הענפה שקומם כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ לדאגה לכל יהודי בכל מקום בגשמיות וברוחניות, הצריכה משאבים עצומים, ובברכתו קיים הרבא"ג מסכת קשרים ענפה עם ראשי הג'וינט, שהניבה פירות רבים. כך, מלבד לסיוע הגשמי למשפחות אנ"ש פליטי רוסיה, בחסותו הכלכלית של הג'וינט הוקמו ונבנו רבים ממוסדות חב"ד – בצרפת, בארץ-הקודש, במרוקו ובמקומות רבים נוספים.

גיוס סיועו של הג'וינט לפעילות החב"דית היה קשה ומפרך, והצריך השקעה ותחזוקה מתמדת, והרבא"ג השקיע את מיטב כחותיו ומאמציו לשם כך.

לאורך שנות נשיאותו של הרבי, זכה הרבא"ג להדרכות מופלאות, גם כאלה שירדו לפרטי הפרטים של אופן ההנהגה מול המנהלים והפקידים השונים בג'וינט, והוראות מדהימות באשר לדרך והאמצעים בהם יצליח להשיג את המטרות המבוקשות. גם ברכות מאליפות לרוב העניק לו הרבי בדרכו לגיוס תמיכת הג'וינט לפעולה נוספת ומוסד נוסף שיסייעו ליהודים בגשמיות וברוחניות. אלה כמו אלה, פרושות באגרות הקודש שבספר, ומהוות עדות יחידה מסוגה להשקפתו והדרכתיו של הרבי באופן ההתנהלות וההנהגה מול גורמים שונים, אופן הצגת הדברים, והדרך בה ניתן להשיג את המבוקש מול התנגדויות עזות.

אולם המכתבים שלפנינו מלמדים כי גם בתחום זה, כבר **קודם** הנשיאות היה הרבי זה שניהל את המערכה. הרבי מעביר לרבא"ג הוראות שונות באשר לרתימת הג'וינט ולקשר עם מנהליו (רבים מהעניינים הקשורים בנושא זה נכתבים ברמזים), מורה לו לאן לנתב כספים שהתקבלו, ומברר אצלו לסיבת עיכוב תקציבים שאמורים היו להיכנס מהג'וינט.

גם תשובות לשאלות רבות שהפנה הרבא"ג לרבי הרי"צ, מקבלות מענה במכתבי הרבי (אם בשם הרבי הרי"צ ואם לאחר שהרבי הרי"צ הורה לרבי לענות כפי דעתו).

הדפסת ספרי קה"ת

נושא מרכזי בו עוסקים המכתבים הוא הדפסת ספרי הוצאת "קה"ת, שבאותן שנים התקיימה בפוקינג שבגרמניה, מפאת הסכום המועט שהיה כרוך בהדפסה שם (וראה אודות כך ביתר אריכות במבוא ל"בא ל"ח" חלק א). מי שעסק בהדפסת הספרים היה הרה"ח ר' דוד ברוומן ע"ה, כשהרבא"ג הוא המוליך והמביא: מדווח בקביעות לרבי - שעמד בראש הוצאת "קה"ת וערך בפועל את כל הספרים - על התקדמות ההדפסה; ומעביר לר' דוד את צילומי הספרים ועלי העריכה המיועדים להדפסה, את ההוראות התכופות המתקבלות מהרבי באשר להדפסה, סדרי העדיפויות והקדימה, המראה החיצוני של הספרים וכו' וכו'; וכן - מעביר לר' דוד את הכספים הדרושים לשם הוצאות ההדפסה.

כך, לדוגמה שתמחיש את התנהלות הדפסת הספרים שהתקדמה בהתאם למכתבים, במכתב מיום ט"ז טבת תש"ח (אגרת רמד), בו כותב הרבי לרבא"ג:

אקוה שכבר שלח כל השייך להדפסת השולחן ערוך שנתתי לו וכן תורה אור ולקוטי תורה להר"ד שי [בראוומאן]. ומטובו לשלוח לי העתקת הקדמתי להשולחן ערוך, כמו שדברנו פה. וכן להודיעני מאיזה דפוס לקוטי תורה ותורה אור נשלחו, ואם הי' בהלקוטי תורה לבסוף לוח התיקון. כי בכמה דפוסים נשמט, היש להשיג הפסקי דינים להצמח צדק לשלוח להר"ד? כן מטובו להמציא לו על הדפסה נוסף על האלף שקיבל עוד אלף תרמכך [שקלים].

כעבור כשלושה שבועות, בה' שבט (אגרת יא), שוב כותב הרבי:

אינו מזכיר . . אם שלח מהשייך להדפסת השולחן ערוך ולהשאיר ולשלח לי העתקה מהקדמתי כפי שהבטיח.

ובסעיף הבא באותו מכתב:

מתאוונן שיש חוסר הבנה וחוסר ידיעה בנוגע להדפסה, ואיני מבין כוונתו: כ"ק מו"ח אד"ש מאיץ להדפיס שם בהקדם, נוסף על התניא וספרי אדמו"ר האמצעי, גם השולחן ערוך לקוטי תורה תורה אור ופסקי דינים. הר"ד [בראוומאן] כותב שנצרך לפחות עוד אלף וחצי [שקלים עבור הדפסת הספרים הללו] לעת עתה, ולכן בקשתיו להמציא להנ"ל על כל פנים אלף, ותקותי ששלוחיני יוכלו להוביל אתם משם רוב הנ"ל, אם ימהרו בשילוח האמצעים והספרים להר"ד ובההדפסה.

הצלת אחב"י

עשר השנים בהן חי ופעל כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בארצות הברית, היו הרות גורל. כיליון גשמי ורוחני היה מנת חלקו של העם היהודי, תמורות עזות טלטלוהו, ומול הבלבול והשבר האדיר פעל רועה ישראל בעוז להזרים רוח של תקומה, תקווה וזקיפות קומה, מתוך תנופת פעילות והרמת קרן היהדות בכל מקום.

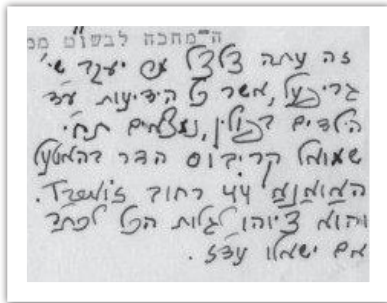
המכתבים שכותב הרבי לרבא"ג, מגלים קמעא מהדאגה לכל קהילה ולכל יהודי פרטי בכל מקום שהוא והפעולות למענם, שנוהלו בעוז על ידי הרבי.

כך, במכתב מיום ג' תמוז תש"ט (אגרת רמז), מודיע לו הרבי – "בהתאם עם הוראותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א" – כיצד לנהוג בעניין ילדים יהודים הדרים בבתי נכרים בפולין (ככל הנראה הילדים הופקדו בהם בתקופת השואה). בכדי לפדות את הילדים, נדרשה הודעה של יהודים המודיעים כי הם קרובי הילד, ולאחר תשלום דמי הוצאות החזקת הילד לגוי, שחררו את הילד ומסרוהו לידי הקרוב היהודי וכעבור זמן הוציאוהו לארץ ישראל או למדינה אחרת.

את הסדר הזה מפרט הרבי במכתבו לרבא"ג, ומורה:

ת"ר שקל. והנ"ל יעבוד מעתה בתור ב"כ לשכת כ"ק מו"ח אד"ש (אם נדרש זאת) כפי המצב הנוכחי יש לחשוב אשר לשלם עבור פדיון כל ילד יצטרכו לערך ת"ק-

במכתב שכותב הרבי מספר ימים לאחר-מכן, ב"א תמוז (אגרת רמח), מוסיף הרבי בשולי הגליון בכתב יד קדשו:



זה עתה צלצל מר יעקב שי גריפעל, אשר כל הידיעות ע"ד הילדים בפולין, נמצאים תח"י שמואל קריבוס הדר בהאטעל האואנא 44 רחוב ... והוא ציוהו לגלות הכל לכת"ר אם ישאלו עד"ז.

ואילו מכתב מיום א' מנחם-אב תש"ז (אגרת רמא) עוסק בשליחת שו"ב עבור יהודי שנחאי שבסין. מסתבר, כי הרבא"ג ניסה לאתר מקרב החסידים באירופה כאלה אשר יטלו את המשמיה ולנסוע למדינה המרוחקת, אולם איש לא שש לעשות זאת, בנמקם שרצונם לנסוע קודם לחסות בצל הרבי הריי"צ, לאחר שנים ארוכות בהן לא זכו לראותו. הרבי מספר לרבא"ג כי הרבי הריי"צ שוחח עמו בעניין והחליט שהרבא"ג יודיע כי אותם שישכימו לקבל על עצמם את המשרה יסעו דרך ארה"ב ויוכלו לשהות אצל הרבי. הרבי מזהיר:

אבל אל יחשוב מי שהוא להשתמש בהסכמתו אך ורק כדי לקבל ויזא לארה"ב, אלא שיהיו דברים אמתיים.

אנ"ש באירופה היו ברובם פליטים שהצליחו לצאת את רוסיה בשנים שלאחר המלחמה. עתה, החלו אט-אט להתאושש מהתלאות הרבות ולבנות את חייהם.

מובן, שאחת המשימות הראשונות במעלה הייתה הקמת מוסדות חינוך עבור בני ובנות אנ"ש. גם תחום זה יצא לפועל על-ידי הרבי, כפי שמלמדים גם המכתבים שלפנינו.

בראש-חודש מנחם-אב תש"ז שולח הרבי לרבא"ג מכתב של כ"ק חותנו המורה להקים "ועד לבית רבקה" בצרפת. בסופו של אותו חודש (כ"ט מנחם אב, אגרת רמג) כותב הרבי לרבא"ג:

בהיותי אתמול אצל כ"ק מו"ח אד"ש, אמר לי לכתוב לכבו', שיהי בדזשוינט ביחוד על דבר הבית רבקה (ובפרט שעתה נתרבו הנערות), ויתאר לפני שווארץ (או ממלא מקומו) גודל הענין ונחיצותו, יספר לו שיש ועד מיוחד על זה וידרוש בתוקף שיקציב להועד תמיכה הדרושה להנהלת הבית רבקה. אבל בהדזשוינט יבקר בעצמו בלא הועד. ויודיע ישר לו, לכ"ק מו"ח אד"ש, מהוצאות ההשתדלות.

ובמכתב מט"ז טבת תש"ח (אגרת רמד) שואל הרבי: כנראה שלא סידרו ביה"ס לנערות מרכזי, ע"פ מה שדברנו בהיותו פה. מה היא סיבת הדבר?

לבסוף המוסד הוקם, כמו גם מוסדות נוספים, ולאורך השנים הבאות התפתח ושגשג כשהכל מתנהל בפיקוחו ושתדלנותו של הרבא"ג, ע"פ הוראות ועידודי הרבי.

המכתבים המאלפים שלפנינו מלמדים גם על הדאגה של הרבי לרווחת אנ"ש, שהתנהלה באמצעות הוראות שונות לרבא"ג במגוון תחומים, למן סיוע במציאת פרנסה, תמיכה כלכלית, הקמת גמ"ח ומשלוח חבילות בגדים, ועד למזון רוחני בדמות משלוח קונטרסים חדשים, מאמרי חסידות ומכתבים מהרבי הריי"צ (לדוגמה: "בבקשה לפרסם מתב כ"ק מו"ח אד"ש המוסגר פה" - הוספה בכתב יד קודש למכתב מכ' כסלו תש"ח).

כך, שורת הפסקאות הבאות כלולה במכתב אחד בלבד של הרבי אל הרבא"ג (ה' שבט תש"ח, אגרת יא):

בפקודת כ"ק מו"ח אד"ש נמסר לו ע"י השלוחים קן [150-] מאמרי כי מנסה, והוא יחלקם לאנ"ש והתמימים בפאריז וסביבותי... כהצעתו, טוב שהעוסקים במכונות התפירה יעבדו בכחות עצמם, ואם נצרך על זה גמ"ח יקבע מהשבעה.

כפי הצעתו - נכון שיקבע מהשבעה קרן לגמ"ח קטנים.

המבקשים מכונות שכת"ר לא קיבל לעת עתה הוראה אודותם, בודאי שהם עדיין לא כתבו לכ"ק מו"ח אד"ש. וכשיכתבו - יודיע לו החלטתו.

ובמכתב מיום י"ח אדר שני תש"ח (אגרת רמו):

משתדלים אנו לשלוח חבילות בגדים לאנ"ש שי הפליטים בפאריז, ומבלי שנדע למי מהם שיש בזה זכות הקדימה לקבל, וגם לא נדע את כתובתם של כל אחד ואחד – ואפשר שלכן נשלח כמה חבילות על כתובות יחידים, אבל הן מיועדות לצרכי הרבים, לכן נבקש את כת"ר לארגן ועד מיוחד אשר תפקידו יהי לסדר את ענין חלוקת הבגדים.

הרבי אף שלח באמצעות הראב"ג מכתבים מחותנו לגורמים שונים, מוסדות וחסידים פרטיים. כך במכתב מיום כ"ט מנחם אב תש"ז (אגרת רמג):

מוסג"פ מכתב כ"ק מו"ח אד"ש למר פליישמאן ומכתב לועד הבית רבקה ומטובו למסרם.

משרת משה

בין המכתבים, מצויות גם הוראות בעניינים נקודתיים שונים עליהם ביקש הרבי הריי"צ, ורבא"ג – בחושי ובקשריו הרבים – ממלא. במכתב מג' תמוז תש"ט (אגרת רמז) כותב הרבי:

אלה הן הידיעות שיש לנו אדות מר שטיינבערגער אשר מתענין כ"ק מו"ח אד"ש אדות רשיון הכניסה עבורו: (פרטי השם מצורפים כאן). יש לו קרוב בניו-יארק (רופא) ומוכן לשלוח אפידייוויט וגם יוכל לצרף עוד אפידייוויט מובחר מידידו. השאלה אם אפשר ומתאים הוא להשיג עבורו ויזה בתור תלמיד לישיבה, או באופן אחר. נא להזמין את הבחור אליו ולהשתדל עבורו ככל האפשר ולהודיע לנו מהנעשה.

בין הדברים, אנו למדים גם על דאגתו של הרבי למי ששימש כ"מלמד" שלו בילדותו, הרה"ח ר' שניאור זלמן וילנעקין ע"ה. וכך כותב הרבי לרבא"ג (ח' אדר שני תש"ח, אגרת רמה):

בקשתי פרטית: מכבר שלחתי קאנטראקט [-כפי הנראה, מסמך המסייע להגעתו לארה"ב] להרש"ז שי וילנעקין ועד עתה איני יודע הקבלו אם לא. ומטובו להודיעני.

וזרח השמש

הסתלקות הרבי הריי"צ, ביו"ד שבט תש"י הפילה אבל כבד על עדת החסידים. ב"בא פ"ח" חלק א פרסמנו את המכתב שכתב הרבי לרבא"ג בט' שבט, ערב שבת קודש, שלמחרתו בבוקר אירעה ההסתלקות (אגרת כו); את המברק שכתב הרבי עם צאת השבת לכתובת הרבא"ג אשר שהה בצרפת, שבישר את הבשורה המרה (אגרת כז), ואת המברק ששלח אליו הרבי תוך כדי השבעה (אגרת כח), המלמד כי מיד נטל

על עצמו הרבי את המשימה הכבדה – להמשיך בעבודת הקודש של חותנו. וכך כתב הרב חדקוב בשם הרבי [מפאת דיני השבעה]:

בעזרת השם כל העבודה תמשך. דעתי שלקיום עבודתו מוכרח שימשיך במשמרתו במקומו כמקודם, ומובטחני בו כי עוד יוסיף מרץ בעבודתו בקודש. כל הנ"ל מהרמ"ש שיחי' ויכתוב אחר השבעה, חדקוב.

במכתבים המאלפים שבספר זה, ניתן לראות כי אכן, תיכף המשיך הרבי בעוד בעבודה, והטיל על הרבא"ג שליחויות ומשימות שונות, בהדרכות מפורטות על כל צעד ושעל – המשך הפעילות מול הגוינט, שליחת השלוחים והקמת מוסדות ופעילות ענפה במרוקו, המשך פעולות הלשכה בצרפת והתרחבותם, ועוד ועוד.

חב"ד במרוקו

ראשית הדרך

עם סיום ימי ה'שבעה' לאחר הסתלקות הרבי הריי"צ, פנה הרבי באגרת אל הרה"ח ר' מיכאל ליפסקר ע"ה (אגרת לא) בה מעורר אותו על כך שרצונו של הרבי הריי"צ הוא שלא תהיה כל חלישות בעבודתו, ואשר מקושריו יתחזקו ויתאמצו ביתר שאת בתפקיד שהוטל עליהם. הרבי מספר לו כי "אחד הדברים אשר הואיל כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ לדבר אתי בימים שלפני ההסתלקות הי' בענין החינוך של ילדי ישראל במדינות אפריקא ליסד שם בעזהשי"ת סניף מעבודתו החינוכית אשר תפקידו יהי גם לעזר לאחינו בני ישראל שיי הדורים באפריקא ביסוד וסידור מוסדות חינוך כשרים . . וגם להשגיח בל יעשה עול לבני הנעורים העולים מהתם לארץ הקודש ולשמור עליהם שלא ילכדו ח"ו לרשת הכפירה. ואמר לי שבקשר לזה יכתוב אליו שהוא יסע לשם – לאפריקא – לבקר את המצב על אתר לארגן את העבודה שם ולנהלה שם". תפקיד נוסף שיוטל עליו הוא עמידה בקשר עם הגוינט המקומי, אשר במשך הזמן – לאחר שייוכח בפעילות – יקבל על עצמו את מימון ההוצאות, ו"על פי הסדר הרגיל יפנה בזה הדזשאנט שבאפריקא להדזשאנט המרכזי שבצרפת ועל ידי הרב"ג שי בטח יסודר שיהי הכל כדבעי". הרבי ממשיך ומבקש ממנו:

כאשר הוחלט להמשיך בעזהשי"ת את כל העבודה שהתנהלה תחת נשיאות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, ולהתחזק בה ביתר שאת ויתר עז אשר זהו ודאי רצונו הקדוש, הנני בזה להודיע את כהנ"ל ומבקש אני אותו אשר אם יסכים לקבל עליו המשרה הנ"ל – ואין ספק אצלי אשר יקבלה בשמחה רבה – יודיעני מזה ואכתוב ללשכה בפריז לסדר את הענינים הכרוכים בזה.

ר' מיכאל קיבל את השליחות, ובכך היה לשליח הראשון של הרבי, ששליחותו הייתה אות הפתיחה למפעל השליחות שהיום מונה ת"ל אלפים רבים של שלוחים בכל מקום ופינה בעולם.

מכאן ואילך שלח הרבי את הרבא"ג לנווט, ללוות ולהקים את הפעילות, ושורת המכתבים הארוכה של הרבי אליו פותחת צוהר לסיפורה של פעילות חב"ד הכבירה במרוקו והשפעתה על צביון היהדות במדינה ובקרב יוצאיה; להשקפתו של הרבי באופן עבודת השליחות, ובשאלות ודילמות רבות המלוות אותה; לברכותיו הק' לשלוחיו; ועוד ועוד.

את המכתב הראשון בספר זה העוסק בפעילות זה כתב הרבי לרבא"ג ביום ג' אדר תש"י (אגרת רנ). באותו מכתב מתייחס הרבי לגירעון שנוצר בתקציב הפעילות, ומביע את תקוותו שהרבא"ג יצליח לפעול שהג'וינט לכל-הפחות לא יפחיתו מהקצבתם. הרבי מזכיר בהקשר זה על הפעילות המתוכננת במרוקו, ומעודדו לנסות להשיג גם עבורה תקציב מהג'וינט, ואף שהג'וינט לא מתקצב פעולות עתידיות, הרי שהפעילות המתוכננת לפחות תחזק את טענתו שאל להם לגרוע מהתקציב:

**כן אזכירו ואעוררו ע"ד הוראות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע הכ"מ להתחיל לאט לאט בעבודת החינוך באפריקה.
ואף שאין הדזוינט נותן בעד העתיד לבוא וביחוד שמקצוע זה לא
יהי לגמרי לפי רוחם, אעפ"כ אולי יספיק לחזק טענתו שלא ליתן
מגרעות, ולא באתי אלא להעיר.**

וכעבור ימים אחדים, בי"א אדר תש"י (אגרת רנא), שוב כותב הרבי לרבא"ג:

**בענין העבודה באפריקה צריכים לענ"ד, לעמוד בתוקף, ולבד
אשר עצם הענין רציני למאד ודורש התענינות והתעסקות בו במרץ
- וביחוד אחר ששמעתי בזה את החלטת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ -
הנה הסברא מוכחת, כי התפשטות העבודה היא מוכרחת גם לטובת
קיומה של העבודה הכללית באירופא, וכמו שדברנו בהיותו פה.**

ר' מיכאל ליפסקר התקשה בהשגת ויזה שתאפשר לו להיכנס למרוקו. הרבי זירזו ללא הרף לעמול על השגתה, ושלחו להיוועץ ברבא"ג, כשבד-בבד עורר והדריך גם את הרבא"ג בנושא. במכתב כללי-פרטי מיו"ד ניסן תש"י, (אגרת רנב) הוסיף הרבי בכת"ק:

מכתבי בזרז על דבר הנסיעה לאפריקא בטח הגיע.

בחודש אייר תש"י המשימה הוכתרה בהצלחה, והרב ליפסקר הצליח להשיג אשרת כניסה למרוקו. ביום ל"ג בעומר כותב הרבי לרבא"ג (אגרת מא):

**שמחני במכתבו מיו"ד אייר, אשר נותנים להרמ"ל שי הניירות,
ובטח יסע הנ"ל בהקדם. ויהי הכל להצלחה בכל הפרטים, מתאים
לרצון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ והוראותיו.**

ר' מיכאל נסע ועתה, עמדה על הפרק המשימה להקים במרוקו מוסדות ולהתחיל בפעילות.

לאורך כל הדרך, נתן הרבי לרבא"ג משימות והוראות שונות, ביקש ממנו לנהל משאים-ומתנים, להוציא לפועל תוכניות, לבחון טענות ושמועות ולדווח לרבי על ממצאיו, ולקבל החלטות כפי התרשמותו מהמצב.

במכתבים שלפנינו נפרשת המערכה, הכוללת הוראות מאלפות רבות, מהן אנו למדים את הכללים, האופי והצביון אותם הגדיר הרבי לפעילות ולמוסדות.

בספר זה אף נחשפת תוכנית מפתיעה למדי עליה כותב הרבי לרבא"ג – להעביר למרוקו את אנ"ש שהצליחו לצאת את רוסיה ונמצאו עתה בפריז ובמחנות פליטים, יחד עם המוסדות. וכך כותב הרבי בערב חג השבועות תש"י (אגרת רנג):

הנני בזה לבקשו אשר בהיותו באפריקא, יברר שם עד כמה שאפשר, אם יש מקום לחשוב להעתיק בעזהש"י לאפריקא – למעקענעס או ערים אחרות – את המוסדות ופליטי אנ"ש שי הנמצאים כעת בפאריז ובמחנות.

לטובת הענין אין הרעיון זה סובל עדיין שום פרסום.

נסיעות רבא"ג למרוקו

הרבי סבר שעל מנת שהכוונה תבוא לידי פועל והמטרה – הקמת המוסדות, הצלחתם ושגשוגם והשגת התקציב לקיומם – תושג, הכרחי הדבר שהרבא"ג יסע בעצמו למרוקו ויפעל את הדרוש. וכך, לאורך כל התקופה זירז הרבי את הרבא"ג ללא הרף להשיג ויזה ולנסוע למרוקו. באחד מהמכתבים (ג' סיון תש"י) כותב הרבי:

ולכן שוב הנני להדגיש בקשתי, אשר כת"ר ישתדל להיות נוכח בהנחת אבן הפנה לעבודתנו באפריקה, אשר יש לקוות שבעהש"ת תצליח במאד, ובכל ענינים כאלו הרי נוגע מאד מאד דער ערשטער שטעל שיהי מתאים להכוונה.

ובגלל הוראה זו של הרבי, הרבא"ג לא נוכח בבר-מצוה של בנו הרה"ח שד"ב, והרבי הגיע בעצמו בצורה נדירה לחגיגת הבר-מצוה.

הרבא"ג התקשה בהשגת אשרת הויזה, והרבי מעוררו שוב ושוב להזדרז להשיגה: "אשר בהתאם עם הכנ"ל נראה עוד ביותר ההכרח שכמ"ע יבקר את אפריקא כדי לברר על אתר מה ואיך שאפשר לייסד ולסדר" (א' תמוז תש"י, אגרת רנד), "נא ונא לאחז בכל האמצעים כדי להשיג את הוויזא" (ח תמוז תש"י, אגרת מו).

בשלהי חודש תמוז הצליח הרבא"ג לקבל אשרת כניסה ואכן נסע למרוקו ופעל שם כרצון הרבי, אולם כעבור מספר חודשים שוב נזקק לנסוע, ושוב התעוררו קשיים בהשגת אשרת הכניסה.

גם עתה, עורר הרבי את הרבא"ג במכתבים חוזרים ונשנים: "תמול קבלתי מכתב מהר"מ שי' ליפסקר . . . כן כותב שעומד בקשר מכתבים עם כת"ר שי' בנוגע לניירותיו הוא. ותקותי שיצליח להיות שם בהקדם האפשרי, למען סדר כל הענינים על מכונם" (ט' שבט תשי"א, אגרת רנט), "זרזתי עוד הפעם את הרמ"ל [- הרב מיכאל ליפסקר] שי' אודות רשיון הכניסה למאראק. ותקותי שיסודר ענין זה, והעיקר – גם הענינים שם כשיבוא כת"ר לשם, הן בנוגע להעמדת המוסדות בסדר מסודר, עריכת תכנית להרחבת רשת המוסדות וההתחלה בפועל ממש בזה (בכפרים, ואולי

גם באזאבלאנקא. ועל פי השיחה בהיותו כאן), והן בנוגע להקשר שם עם דזוינט. אשר כל הנ"ל תלוי הרבה איך שיהי השטעל" (א' אד"ר תשי"א, אגרת רסא).
בי אד"ר תשי"א נראה שהגיעו בשורות חדשות בעניין, והרבי כותב לרבא"ג (אגרת רסב):

אתפלא על אשר אין ידיעה שגם כת"ר קיבל רשיון הכניסה למארוקו כי כן הי' משמע מהמברק של הרמ"ל] - הרב מיכאל ליפסקר] שי' שנתקבל כאן, (אף שלא כתב כך בפירושו), ובטח יודיע במכ' הבא.

לא עוברים אלא ארבעה ימים, והרבי מעוררו שוב (אגרת רסג):

**כפי אשר יונח ממתב הרה"ח . . מוהרחמ"א שי'] - חדקוב].
יראה טעם נוסף לזריזות הדרושה בסידור העבודה באפריקה, ובודאי עד כמה שהדבר תלוי בו יזדרז בנסיעתו לשם צלחה.**

ככל הנראה הויזה התעכבה ובכ"ז אד"ר תשי"א כתב הרבי (אגרת רסד): "והנני מצטער במאד מאד על שעדין לא קיבל הויזה למאראק ונסיעתו מתאחרת מיום ליום". אלא שעוד בטרם נשלח המכתב, קיבל הרבי מהרבא"ג מברק עם הבשורה המשמחת כי הויזה הגיעה, ובשולי המכתב הרבי מוסיף (אגרת רסה):

זה עתה נתקבלה הטלגרמה שלו, ועינתי בטלגרמה: תהא נסיעתו למאראקא צלחה ובטח יטלגרף לכאן כשיסע ובביאתו לשם, בברכה - מ.ש.

כעבור שבוע וחצי, בז' אדר שני תשי"א (אגרת רסו), כותב הרבי:

**זה עתה נתקבל מכתבו מקאזאבלאנקא. - היום, בלי נדר, אהי' על הציון ואזיכירו להצלחה - ואחכה לבשורות טובות ומשמחות.
כך הדבר נמשך לאורך עוד תקופת זמן, וגם בכ"ב סיון וד' תמוז תשי"א (אגרות רסז-ח) מעורר אותו הרבי על השגת ויזה. בי"ג אלול תשי"א (אגרת רעג) מציע הרבי: "אם הי' באפשרי שיסע עם באי-כח הדזוינט למרוקו - וברצונם הטוב, יוכלו הם לסדר ויזא בשבילו - הי' נכון במאד מאד".**

רשת אהלי יוסף יצחק במרוקו

כפי שכתב הרבי להרה"ח ר' מיכאל ליפסקר, השליחות למרוקו החלה לאור דברי הרבי הריי"צ אל הרבי "בענין החינוך של ילדי ישראל במדינות אפריקא". בהתאם לכך, המוסד הראשון והעיקרי שנתח במרוקו, והלך והרחיב את סניפיו לערים נוספות במדינה, כשהוא פועל גדולות ונצורות, היה "רשת אהלי יוסף יצחק", בה למדו במהלך השנים אלפים רבים של ילדים שקיבלו מלוא חופניים 'אידישקייט':

המוסד נפתח ושגשג בניווטו והודות לשתדלנותו של הרבא"ג, כפי שניכר גם מהמכתבים המופיעים בספר זה.

אחד מהמכתבים של הרבי אל הרבא"ג, מאלפנו בינה באשר לאחריות הכבירה וגודל חרדת הקודש הכרוכים בקריאת מוסד על שם הרבי, וכך כותב הרבי בעניין קריאת המוסד על שם הרבי הרי"צ:

וגם לזה נחוץ שיוכח על אתר עד כמה שהמוסדות שבהם ראויים

להקרא בשם זה.

[התייחסות מאלפת נוספת של הרבי לחובתם של מוסדות "אהלי יוסף יצחק" לעמוד בפרמטרים מעולים, מצויה במכתב אל הרבא"ג מז' אלול תשי"ב (אגרת רפח), בו מתייחס הרבי לטענות שעלו על-ידי הנהלת ה'גוינט' על המצב במוסדות הרשת. מהמכתב עולה כי איכות המוסדות, ואף בפן הגשמי, **קודמת לכמות** (אין מדובר בכמות התלמידים על חשבון איכותם, אשר בנידון זה סבר הרבי כי הכמות קודמת ואף משפיעה על האיכות; כ-אם על איכות התנהלות המוסד):

הנה אם אמת נכון הדבר כמו שכותב, איך שמסיפים תלמודי

תורה על ידי עזר של איזה אלף פרנק לחדש מבלי שפור ושינוי

הלימוד לטוב, וכן על דבר העדר הנקיון וההשגחה וכו' - הרי,

לכאורה, טענות צודקות הם, כי אין בדוקא שיהי' מספר האהלים

[- היחדרים' של "אהלי יוסף יצחק"] מאה או יותר, ואפשר שיהי'

פחות מזה ובלבד שיהי' ניכר בטיב לימודם ובהסדר שלהם שזהו שייך

לרשת אהלי". ובמילא הרי יש להשתדל עתה לא בהוספת תלמודי

תורה בכפרים חדשים, כי אם בשפור המצב באותן הקיימים. ולא

שאי אפשר לשנות אפי' במקצת - הרי, אולי, לזמן לימודים הבא,

אין כל כך הכרח להמשיך הסובסידיעס [- הסיבסוד] שנותן להם.

וכמדומה שסיפר לי, שאמר זה להנהלת הדזוינט שכמה מהחדרים

נתבטלו מסיבות שונות. ואל בינתו אשען איפוא להמשיך ואיפוא

לקצר ולהפסיק].

במכתבים עולים נושאים שונים בהתפתחות המוסד, וההוראות מעניינות של

הרבי על כל צעד ושעל.

באותן שנים החלה לפעול רשת חינוך בשם "אוצר התורה" שיועדה לילדים יוצאי

ספרד, ומנהלה - מר יצחק שלום - גילה עניין במימון המוסדות החינוכיים שהתעתדו

להיפתח כמרוקו על-ידי ליובאוויטש. הרבי הורה לרבא"ג לנהל אתו משא ומתן

והדריכו כיצד לקיימו.

מר שלום אף הביע פני הרבי את רצונו להקים מוסדות עבור אלפי הילדים

היהודים שבמרוקו, וביקש כי יישלחו מנהלים ומדריכים חב"דיים למוסדות, בשעה

שאת החסות הגשמית יקח הוא. מר שלום אף הסכים שההנהגה הרוחנית תהיה בידי

ליובאוויטש ללא כל התערבות מצדו. ועל כן, כותב הרבי לרבא"ג (א' תמוז תש"י,

אגרת רנד):

אשר בהתאם עם כל הנ"ל נראה עוד ביותר ההכרח שכבוד מעלתו

יבקר את אפריקא כדי לברר על אתר מה ואיך שאפשר לייסד ולסדר.

נושא זה חזר ונשנה גם לאורך השנים הבאות. בח' אלול תשי"א (אגרת ערב) כותב הרבי לרבא"ג על ביקורו של גורם אחר בהנהלת "אוצר התורה" – מר שמאי – המבקש אף הוא כי ליובאוויטש תשלח מנהל למוסד שלהם בקזבלנקה. כותב הרבי:

בכללות אמרתי לו, אשר בפרינציפ הנה אפשר למלאות בקשתו, אבל רק באופן שליובאוויטש יהי' הבע"ב על הרוחניות לגמרי. וזה אפשר רק כשהמנהל יקבל משכורתו לא מאוצר התורה דמרוקה. ולדבר עמו בפרטי פרטיות לא רציתי, כאשר אינני יודע אם בטוח הדבר שיש לנו איש מתאים לזה, והעיקר כי כנראה הנה בכל מה שנוגע לכספים, דיעה המחלטת בזה הוא רק למר יצחק שלום ולא לאיש אחר, וכפי הידיעות מאחורי הפרגוד, הנה אינם שוה בשוה ביניהם.

במכתבים עולה לא פעם גם שאלת המבנים בהם ישוכנו מוסדות "אהלי יוסף יצחק". גם כאן מצויות הוראות מאלפות. כך, כשעלתה על הפרק הצעה שהמוסד ישכון בקומה השלישית של בניין בו פעל מוסד חינוך אחר, כתב לו הרבי (א' אלול תשי"א, אגרת ער):

לדעתי הנה חוששני שותפות קרובה כל כך, שלא יבוא לידי סכסוכים וכו' וכו' ואף אם יסכימו הועד, דעתה של ..., מי יודע מה יולד יום, ובטח אם יהי' אופן יותר טוב יעשה בזה.

שאלה נוספת שזכתה להתייחסות מעניינת מהרבי, התעוררה כאשר אנשי ה'גיוינט' – שמימן את הפעילות – דרשו לספק מלבושים לתלמידים. וכך כתב הרבי לרבא"ג בכ"ז מנחם אב תשי"ב (אגרת רפז):

כותב במכתבו מאפריקה, שהדזוינט מדבר גם כן על דבר הלבשת התלמידים, וכנראה שגם דרישה זו היא בתוקף. ולכן עלה בדעתי, שאם יהיו מוכרחים לעשות בשבילם לבושים, אפשר כדאי לסדר שישלחו לשם ארג ויתפרו הלבושים על אתר, שאז יעלה בזול ויומשכו גם כן לדי' אמות של ליובאוויטש אלו שיתפרנסו על ידי זה. ועוד זאת – שאפשר יתפרו כל הבגדים כעין תלבושת מיוחדת (אוניפארם) כדי שיהי' ניכר שהמלובשים שייכים למוסדותינו.

בז' אלול תשי"ב שואל הרבי את הרבא"ג בדבר ספרי הלימוד הנלמדים (אגרת רפח):

כמדומה שזה מכבר שאלוהו אם להדפיס עוד משניות ואיזה מסכת, אם ג' הבבות [- בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא] שזה לומדים שם, או שיש בזה הצעה אחרת.

על הצלחת מוסדות "אהלי יוסף יצחק" אנו למדים גם מהמכתב הבא, מכ"ו טבת תשי"ב (אגרת רעז), העוסק בכך שהתלמידים כבר יצאו בעצמם לבקר בכפרים השונים במרוקו ולעורר את היהודים, בבחינת 'טופח על מנת להטפוח':

נהייתי במאד מאד על דבר שילוח התלמידים לבקר בכפרים, ויש לאחוז בדרך זה גם על להבא וביתר שאת, ובלבד שיהיו התלמידים בטוחים עד כמה שאפשר שידברו באופן המתאים ודברים המתאימים.

מכתב נוסף של הרבי, מראש חודש אדר תשי"ג, עוסק בשאלה האם להעביר את אחד המוסדות במרוקו – על התלמידים שבו – לארץ הקודש. גם את נושא זה מנצל הרבי כדי למשוך תלמידים נוספים למוסדות "אהלי יוסף יצחק" (אגרת רצו):

מובן מעצמו שלהעביר אחד המוסדות שלנו במרוקה כמו שהוא לאה"ק ת"ו, אין לזה מקום כלל. ולאידך גיסא, איני רואה גם כן תועלת לקבץ נערים מן החוץ ממוסדות אחרים ולסייעם בעלי' לאה"ק ת"ו. שאין זו מתפקידה של ליובאוויטש. ומה שדברתי עם מר קול, וכן הוא דעתי גם עתה, שמהתלמידים במוסד שלנו אלו שיצטיינו באיזה פרט, יש ליתן להם זה בתור פרס, שבהשתדלותינו ועל ידינו עולים הם לאה"ק ת"ו, ולפרסם את זה באופן המתאים בין שאר התלמידים וכן בין יהודי מרוקה, אשר על ידי הלימוד משך זמן באהל"י מקבלים ג"כ האפשריות – באם הנהלת אהל"י תמצא לנכון – לעלות לאה"ק ת"ו. ובפרט שמר קול אמר לי, שאף על פי שנפסקה העלי' של זקנים ואינם מסורים לעבודה וכו' – אבל הורי התלמידים שייעלו, יתנו – לההורים – רשיון העלי' במשך שנתיים.

השלוחים למרוקו

התגברות הפעילות במרוקו, והשאיפה לכבוש את המדינה כולה ברוח החסידות, הזקיקו שילוח שלוחים נוספים. המכתבים שלפנינו פורשים את סיפור שליחתם, הקשיים שהתעוררו בדרך – אם במציאת השלוחים, אם בסידור ויזה עבורם ואם בעניינים נוספים – והפעילות בפועל.

בשעה שמוסדות "אוצר התורה" ביקשו כי אנשים מטעם ליובאוויטש ישלחו לנהל ולהדריך את המוסדות, כתב הרבי לרבא"ג (ח' תמוז תש"י, אגרת מו):

ונחוץ גם לסמן כבר עכשו שלשה אנשים ויותר שיתאימו להטיל עליהם הנהלת והדרכת המוסדות שלנו ושלחם שם, (כי לפי הידיעות שנתקבצו נ"ל שצריך להשתדל שיהיו שני אלו גם יחד) ולהתחיל במועדו בהשתדלות לרשיון כניסה עבורם.

כעבור ימים אחדים, ב"ד תמוז (אגרת רנה), כותב לו הרבי:

פה נמצאו ג' אברכים, שכנראה, יסכימו לנסוע לאפריקא לעבוד אצלנו. מובן שלהסכם שלהם בהחלט – צריך לדעת מקודם פרטי העבודה והתנאים. . . מובן, שזהו נוסף על האברכים משלנו שימצא בפאריז או באשכנז שהם קודמים ומהם יש לקוות תועלת גדולה יותר.

במהלך שנת תש"י-י"א עלו שמוטיהם של הרה"ח ר' שלמה מטוסוב והרה"ח ר' סעדי ליברוב, וכמה מהמכתבים שלפנינו מלמדים על שליחתם וסידור הויזה עבורם על-ידי הרבא"ג.

במכתבים נידונים מועמדים נוספים לשליחות במדינות אפריקה. בי"ד מנחם אב תשי"א (אגרת רסט) כתב הרבי לרבא"ג אודות אחד החתנים שהוצע לו לנסוע למרוקו לאחר חתונתו אך מפני סיבות הוא לא נענה בהסכמה:

**אולי נכון הי' שיבוא עוד הפעם בשאלה אל הרה"ג וכו' מהו"ר
... שי' כי זה זמן רב לא קבלתי מכתב ממנו, ואולי נשתנה דעתו
ודעת משפחת כלתו תחי', ויסכים עתה לנסוע למאראקא הצרפתית
או השפאנית.**

במכתב מעניין מא' מנחם אב תשי"ב (אגרת רפה) נידון דבר נסיעתו של אחד מתלמידי התמימים למדינות אחרות באפריקה:

**מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ד תמוז והקודם לו, ובמה שכתב
בענין נסיעת הת' האלצמאן שי' לטוניס ולאזשיר, הנה בכלל כנראה
שהוא מעט א שעמעוודיקער [- ביישן], ואולי הי' זה רק כשראיתו
אני, וכשהוא נמצא בחבורת אחרים אפשר יש לו יותר התפשטות
ואינו בוש, ואם כן הוא ואמו תחי' תסכים שיסע למשך איזה שבועות
לטוניס ולאזשיר, הרי בטח יסביר לו בפרטיות מה עליו לעשות שם,
ויהי רצון שיהי' בהצלחה.**

שלוחים נוספים למרוקו שהמכתבים עוסקים בעניינם הם: הרה"ח ר' ניסן פינסון, הרה"ח ר' שניאור זלמן טיבל, הרה"ח ר' צבי לייב לוין ויבלח"ט הרה"ח ר' עזריאל חייקין שי', הרה"ח ר' שלום איידלמאן שי'.

חפצו של הרבי היה שתנופת הפעילות במרוקו תהדהד מקצה לקצה ותכבוש את המדינה. כאשר קצב ההתקדמות לא היה בהתאם לציפיות, כתב הרבי לרבא"ג (ט) אדר תשי"ב, אגרת רפ):

**הנני מאשר בזה קבלת מכתביו מב' וג' אדר, ונצטערת לקרות
בהם, וכן על פי הידיעות שקבלתי מהר"ש שי' מטוסאוו, שהענינים
בקאזא [- בקזבלנקה] אינם מסתדרים כדבעי, וחבל שזה יותר משנה
שמשקיעים שם כחות כל כך, ובפרט שהכחות שלנו מצומצמים, ואולי
הי' כדאי לחשוב ע"ד שינוי בהסתדרות הכחות באפריקה באופן
שיוכלו לנצל אותם (אויסניצען) על כל המאה אחוזים.**

מבין מכתבים אלו ניבטת גם דאגתו של הרבי לרווחת השלוחים. וכך, בכ"ב סיון תשי"א כתב הרבי לרבא"ג (אגרת רסז):

**כתבתי להרה"ח וכו' מאטוסאוו [ש'] שבטח יקציבו לו סכום,
ביחוד להוצאות הקשורות עם הלידה בשעה טובה ומוצלחת, של**

זוגתו תי', ונא להקציב סכום זה בעין יפה (אני א"י הוצאות שם,
ואל בינתו אשען) ולהודיע להנ"ל.

ובמכתב מ"ט אייר תשי"ז (אגרת שלו) מבקש הרבי מהרבא"ג להעניק לאחד
השלוחים שביקש זאת, כרטיס טיסה לשהות אצל הרבי:

בשהותו של הרה"ח כו' ... שי' כאן דיבר על דבר סיוע לקניית כרטיס
חזרה בשבילו מכאן למרוקה, ולתכלית הסדר, ענוהו - שהחלטת עניני
מרוקה הרי היא בהלשכה בפריז, ואם הוא דבר שמאיזה סיבה אין
הם מחליטים - אזי על הלשכה לשאול כאן, ולכן יפנה עוד הפעם אל
כת"ר בשאלה זו, וכיון שדחוק הי' באותה שעה ניתן לו גמ"ח. ולדעתי
כדאי לתת לו כרטיס זה במתנה, כיון שזה כבר שלא ביקר כאן, ובכלל
הרי טענה בפיו שמתחלה לא דיברו על שהותו שם אלא משך זמן
מסוים שמכבר עבר.

המכתב האחרון בספר זה העוסק במרוקו, הוא מיום כ"ז מנחם אב תשי"ט (אגרת
שנט), בו עולה שמו של הרה"ח ר' יהודה ליב רסקין, שבאותם ימים בא בקשרי
השידוכין. כעבור תקופה, בשלהי חודש תשרי תש"כ, הודיע הרב חדקוב לרב רסקין
על-דבר שליחותו לקזבלנקה.

בית הספר לסת"ם

אחד מהפרויקטים החשובים של חב"ד במרוקו היה בית הספר לסופרות, בו למדו
התלמידים המקומיים את הלכות ואמנות ספרות הסת"ם.

בכ"ה טבת תשי"א (אגרת רנז) כותב הרבי לרבא"ג:

מעורר אותי הרמ"ל [- הרב מיכאל ליפסקר] שי' במכתביו
שכדאי להביא לשם סופר ושו"ב מאנ"ש כדי שילמדו אומנות אלו
בטוב. וגם לפי דעתי נכון הדבר ותקותי שעל ידי זה יתרחב גם כן
חוג השפעת שאר המוסדות שלנו. נוסף על זה שיהי' זה ענין של
פרנסה קבועה בשביל אלו שיסעו לשם ובני ביתם. והמקום שם מקום
מנוחה ממחשבות המטרידות על דבר מצב העולם, (אף שלפי דעתי
אין להתבהל בצרפת וסביבותי' מזה, כי אינו נוגע זה לעתיד הקרוב).
ולכן בקשתי את הרמ"ל שיודיע תיכף לכת"ר כל הידיעות
הנחוצות לביאת הנ"ל. אבל דעתי וחפצי ורצוני שמקודם יהי' כת"ר
שם בעצמו ויוודע מצב ענין זה על אתר, ואז יותר נקל יהי' לו להחליט
מי מאנ"ש מסוגל על זה.

בית הספר אכן הוקם, בניהולו של הרה"ח ר' צבי ליב לוי, אלא שכעבור זמן הוא
גורש מהמדינה על ידי השלטונות. הרבי עורר את הרבא"ג על החשיבות העצומה
שבהמשך קיומו של בית הספר.

כך כתב הרבי לרבא"ג ביי"ב מנחם אב תשט"ז (אגרת שכב):

ובאתי בזה רק להוסיף הנקודה, שלדעתי אין כדאי לבטל בית הספר לסופרים במכנז – אם ישנה איזה אפשריות כל שהיא לקיימו.

במכתב מיי"ט אלול תשט"ז (אגרת שכד), מונה הרבי טעמים נוספים לחשיבות של קיום בית הספר:

ולדעתי וכמו שכתבתי מכבר, הנה איך שיסתיים הענין דבי"ס לסת"ם בצרפת, יש לעשות כל ההשתדלות שלא לבטל בי"ס לספרות אשר במכנז, כיון שכבר עברו בזה החבלי לידה וכו', נוסף על השכר הרוחני, שכנראה רוב התפילין דמרוקה אינם כדבעי, וכשהיו תפילין כשרים על אתר, יצילו על ידי זה מאות ואלפים מאחינו בני ישראל מברכה לבטלה רחמנא ליצלן, תהי' הנחת תפילין כדבעי ועוד.

כיון שהי' על אתר במכנז – בודאי ידועה לו מדת ידיעת התלמידים אשר שם ובאומנות עשיית הבתים והפרשיות, ובמצב כגון דא אף שלא יהיו מהודר מן המהודר יש להסתפק במה שאפשר.

ובמכתב מראש חודש מרחשון תשי"ז (אגרת שכח) שב הרבי ומעורר בנושא.

הפצת המעיינות בקרב יהודי המקום

נושא מעניין נוסף בו עוסקים המכתבים אל הרבא"ג, הוא הפצת המעיינות והטמעת רוח החסידות בקרב יהודי מרוקו.

בשנת תשי"א יצא לאור הקונטרס "חב"ד ליובאוויטש – עסקנות ציבורית" שסקר את עבודתם בקודש של רבותינו נשיאינו למען כלל אחבי". ביי"ד מנחם אב תשי"א (אגרת רסט) כותב הרבי לרבא"ג:

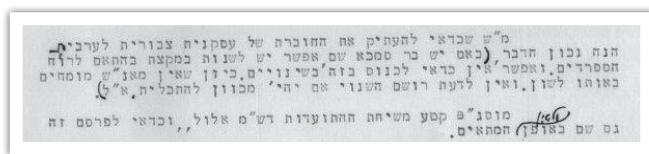
הקונטרס על דבר עסקנות הציבורית יודפס ימים אלו, ואקוה שבתחלת שבוע הבא יוכלו כבר לשלוח לו וכן לקסבלנקה מספר מסוים של טופסים.

היה זה הפרסום החב"די הראשון שתורגם לערבית, כנראה במכתב א' אלול תשי"א (אגרת ער):

מה שכתב שכדאי להעתיק את החוברת של עסקנות צבורית לערבית הנה נכון הדבר (באם יש בר סמכא שם, אפשר יש לשנות במקצת בהתאם לרוח הספרדים, ואפשר אין כדאי לכנוס בזה בשינויים, כיון שאין מאנ"ש מומחים באותו לשון, ואין לדעת רושם השנוי אם יהי' מכוון להתכלית, אם לאו).

באותו מכתב כותב הרבי (כשאת המילה "ולשון" הוסיף בכתב יד קדשו לאחר הקלדת המכתב):

מוסגר פה קטע משיחת ההתועדות דשבת מברכים אלול , וכדאי לפרסם זה גם שם באופן ולשון המתאים.



בשנת תשי"ב התחבר האברך שלמה שושן, בן המקום, לשלוחי הרבי, ועסק בתרגום לערבית של חומרים שונים. מכתבו של הרבי אל הרבא"ג מיום י"ח תמוז תשי"ב (אגרת רפד) מתייחס לשאלות של שושן על אופי העריכה, ולתרגומים נוספים שהרבי מבקש שיעשה – ל"מגלת י"ט כסלו" שיצאה באותה שנה על-ידי הרבי (וראה אודותיה "תחינו" גליון 9), לחוברת "חב"ד ליובאוויטש – עסקנות ציבורית" שהוזכרה לעיל, לביורפיה שיצאה אודות הרבי הרי"צ (ראה אגרת רג), וכן ל"מסר" שהוציא הרבי לימי החופש:

בנוגע לשאלת מר שושן, הנה כדי שהביאורים במקומות הדרושים יבואו בתור הערה בשולי הגליון, ואז שתי המעלות בדבר, שיהי הביאור ושלא יערבו הביאור עם גוף המאמר, ולכאורה כדאי לדבר עם הנ"ל גם על דבר העתקה לצרפת המגילת י"ט כסלו (בהנוסחא היותר אחרונה, שהוצאה לאור בשנה זו) והחוברת עסקנות חב"ד, והביאוגרפיע של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובטח מבין הנ"ל גם אנגלית. ומהנכון שיעתיק עם העתקה – קאפיע – נוספת שישלחנה לכאן, ואוכל להגיה קודם ההדפסה, מבלי להצטרך לשלוח כתבו הולך ושוב וכו'. – מהנכון להעתיק גם כן המעסעדזש [– המסר] לימי החופש (מוסגר פה) שהוא דבר בעתו.

במהלך המכתבים, מצויות התייחסויות נוספות לעניינים אלה, כמו לענייני פרסום בעיתונות המקומית.

בעניין זה, מעניין הביטוי שכותב הרבי במכתבו מז' מנחם אב תשי"ב (אגרת רפו):

**מוסגרת פה ההוספה לרשימת איכה שהו"ל זה עתה, ובטח יזכה
בזה את הרבים, השייכים לזה.**

המשך הלימודים בברונא

כאמור, רשת החינוך החבדית הצילה רבים מרדת שחת, וליבתה בלבם של אלפי ילדים את הגחלת היהודית, כאשר הודות ללימודיהם במסודות אלה הם יהודים שומרי תורה ומצוות ולומדי תורה. חלק גדול מהתלמידים המשכו לאחר מכן לשיבת "תומכי תמימים" בברונא שבצרפת, כפי שמעידים מכתבים שונים של הרבי

בספר זה. במכתב מז' אלול תשי"ב (אגרת רפח) כותב הרבי לרבא"ג הוראה מעניינת למדי שתביא לחשיבות הלימודים בברונא בעיני התלמידים:

**נכון הדבר שיבקר עתה כת"ר שי' במרוקה . . וכן, אולי, גם כן
לבחון את התלמידים המתכוננים לנסוע לברונא. ואף שאין נוגע כל
כך מצד עצמו בחינת ידיעותיהם, אבל יש להגדיל את ענין נסיעתם
כפי האפשרי, כדי לחבב ולייקר את הדברים וכו'.**

בכמה מהמכתבים (אגרת שכג, שכד ועוד) מעורר הרבי גם על העברת כתות וקבוצות שלמות לצרפת ויסוד מוסדות שם עבורם.

על המשמר

התמודדויות ותהפוכות שונות היו מנת חלקם של השלוחים במרוקו, והרבא"ג בראש. המכתבים שבספר חושפים שורת הוראות מרתקות של הרבי להתמודדות עם הקשיים השונים.

אחד הגורמים המשמעותיים להרס הדת בקרב ילדי מרוקו, היו אנשי 'עליית הנוער' שעסקו בהעלאת הילדים לארץ הקודש. ככל הנראה גם בשל כך בכמה מהמכתבים שבספר מובעת דעת קדשו של הרבי שאין להעלות את הילדים לארץ הקודש, כי אם דווקא למדינות אחרות.

בכ"ז אד"ר תשי"א (אגרת רסד), כותב הרבי לרבא"ג על חבר כנסת בארה"ק שסיפר כי כוונתם להתחיל לעבוד במרוקו, דבר שעשוי היה להפריע לקירוב הילדים לתומ"צ:

**כן ביקר אצלי ימים אלו מר ... וסיפר לי בתוך הדברים אשר גם
הם מתחילים להתעסק, או כבר מתעסקים, בקסבלנקה, וזה איזה
חדשים גם במעקנס. אי אפשר הי' לברר אצלו מטרת עבודתם וכוונתו
בזה שסיפר לי עד"ז. אבל מכל טעמים אלו נחוץ סוף סוף לסדר את
העבודה שם בהקדם על בסיס נכון ובפירסום הראוי, שאז – כפתגם
כ"ק מו"ח אדמו"ר – פאר אן אמת ווערן אלע נתפעל, ועכ"פ הי'
נתמעט החשש של עג"נ וכו'.**

ובמכתב מיי"ט אלול תשי"א (אגרת ערה):

**מוסגר פה המכתב מהרה"ג וכו' הר"ב טולדנו ממקנאס, שבו
מתחנן אשר לרגלי ההירוס שעושים החפשים במחנם וציד הנשמות
וכו' במצודת העלי' לאה"ק ת"ו, אשר מקום המעבר הוא בצרפת, ולכן
מבקש שנפתח מקום מקלט שם למאות ילדים שיתחננו שם על
טהרת הקדש, ומבטיח אשר מצדם מוכנים לעזור ככל האפשר וכו' .**

ומטובו להודיעני מה דיבר כת"ר שי' אתו ומה דעתו בהנ"ל.

גם ל'ג'וינט', שמימן את הפעילות, היו דרישות שונות באשר לצביון המוסד ותכני הלימודים, והיה על הרבא"ג להתמודד עמם.

בי"ג אלול תשי"ב (אגרת רפט) כותב לו הרבי:

**בודאי, בנוגע לפתיחת מוסדות חדשים יהי התוכן לפי ערך כמו
שהודעתי לו בהמברק ומכתבי שלאחריו, היינו גם השלילה דהפרינציפ
של התערבות שלהם במוסדות החנוך שלנו, שאין מבקשים על זה עזר
מאתם.**

מכתב נוסף המעיד על הקשיים מסוג זה, עוסק בקריאה לעזרה שהגיעה אל הרבי על המתחולל דווקא במוסד "אוצר התורה". וכך כותב הרבי לרבא"ג בכ"ט כסלו תשי"ג (אגרת רצ):

**זה עתה קבלתי מכתב ממר אלמליח שי' ובו צועק מרה על ההירוס
הבא על ידי ב"כ הדזוינט בעבודה אוצר התורה במדינתו, עד כדי כך
שבאו להסכם שהתלמידים בעת לימודיהם לימודי חול ישבו בגילוי
הראש, וגם מר ... הרי הוא על צד החפשים, (כך כותב אלמליח), וכו'
וכו'. ואולי אפשר לעשות מה בזה - כמוכן באופן בלתי רשמי, על ידי
ב"כ הדזוינט אשר בפריז, כן כותב הנ"ל במכתבו שרוצים לפטור את
מר אלאסרי ממשרתו, ועוד ידם נטוי, ושמר ב. מתכוון לבוא לכאן
לחזק עמדתו.**

אחד המכתבים המאלפים בעניין, הוא מי"ד טבת תשי"ג (אגרת רצא), ועוסק בדרך בה על הרבא"ג לדבר על לבו של מר אברמוביץ ("ומהראוי שיסביר למר אברמוביץ שי' שכאן אפשר לו לקנות עולמו בשעה אחת"), המפקח מטעם הג'וינט, בכדי שיעמוד בתוקף לסייע לקיום המוסדות ושמירה על צביונם ויראת השמים בהם, וכן לבטל את דעתם שיש להשקיע רק בבעלי כשרון.

הרבי לא חסך גם בברכות להצלחת התגבורת על הקשיים, וכך כתב בכ"ו שבט תשי"ג (אגרת רצה):

**זה עתה נתקבל המברק שלו מנסיעתו למרוקה, ובטח יתן השי"ת
שיהי' להצלחה בכל הפרטים. ויהי רצון עס זאל אנקומען לייכטערהייט
און אן איבעריקע שוועריגקייטען. ואחכה לבשורות טובות בזה.**

חב"ד בצרפת

המוקד ממנו פעל הרבא"ג ובו שכנה ה'לשכה', ממנה ריכז את הפעילות הענפה, היה פריז שבצרפת, בה התגוררו גם רבים מהחסידים שיצאו את רוסיה.

גם שם, בניווטו של הרבא"ג התפתחו ישיבת "תומכי תמימים" בית הספר "בית ברקה" ומוסדות חינוך שונים, לצד פעולות רבות במגוון תחומים.

במכתבים שלפנינו נרקמת, כמובן, גם הפעילות שריכז הרבא"ג בצרפת והמשימות השונות שהטיל עליו הרבי, למן השכנת שלום בין השוחטים החסידיים בעיר, דרך אפיית המצות של ה'לשכה' ומשלוחם באירופה, וכלה בשיפור ושיפוץ התנאים הגשמיים ורכישת בניינים חדשים לשיבת "תומכי תמימים" שבברונא.

גם פעילות נרחבת להפצת היהדות דורש הרבי מהרבא"ג לקיים בצרפת. כך, במכתב מי"א תשרי תשי"ז (אגרת שכז) כותב לו הרבי להשתדל לערוך מסיבות סוכות לתלמידי המוסדות שייערכו בסמיכות לסוכה ובה יאפשרו לילדים לברך על ארבעת המינים, במכתבים רבים אחרים מורה לו הרבי לפרסם בעיתונות ובאמצעים אחרים מסרים ורעיונות מותאמים לקהל הרחב, ולא פעם המכתבים עוסקים בתרגום דא"ח לשפה הצרפתית, ועוד ועוד.

'המהפכה הצרפתית' שהעמידה אלפים מאחב"י בקרן אורה כאשר הפכו לחסידי חב"ד נלהבים שבעצמם עוסקים בהפצת היהדות לכל עבר ופינה, ידועה לכל. על היתד הראשונה שהעמיד הרבי ליסוד פעילות זו, אנו לומדים במכתב ט' תמוז תשי"ט (אגרת שנו) בו כותב הרבי לרבא"ג על דבר הקמת "בית ליובאוויטש" בצרפת.

בכמה מהמכתבים לאורך השנים מעורר הרבי את הרבא"ג על יסוד ותפעול אגודת נשים עבור נשות אנ"ש בצרפת. וכך כותב לו הרבי בכ"ו אייר תשי"ט (אגרת שנד):

**אין ידוע כאן בהנוגע לפעולות נשי ובנות חב"ד בפאריז, וסביבותי
עתה, ולכן מוסגר פה העתק מכתבי לכינוסן כאן, ובטח ינצל אותו
לחידוש פעולותיהן, ובאם ישנן בלאו הכי – להוספה בהן.**

הרבא"ג מתפקד אף כ'מתווך' בין החסידים שבצרפת לבין הרבי. כך, לדוגמה, במכתב מי"ז טבת תשי"א (אגרת נז), כותב הרבי:

**מה שכתב שאנ"ש נופלים ברוחם מאי קבלת מכ' מענה ממני
– הנה נא ונא להודיע שאין זה אלא מחוסר הפנאי ומרוב הטרדות
שהקיפוני והן הולכות ורבות. ואין כאן סיבה לנפילת רוח כלל וכלל,
וכשיש שעה פנוי הנני משתדל לענות על הסדר. ובעזה"שית תקותי
שסוף סוף יענו כל המכתבים המתקבלים. כן, לפי דעתי, אין להם
להתבהל כלל מהמצב הכללי וכו' כפי ההפחדות שבעתונות.**

חב"ד בארץ הקודש

מלבד לעסקנותו הענפה במדינות אירופה ואפריקה, נטל הרבא"ג חלק בראש ביסוד וביסוד מוסדות חב"ד בארץ הקודש, ובהקמת שיכונני חב"ד, כהוראת הרבי. הרבא"ג עסק אף בניהול קשרים עם גורמי ממשל, השגת אישורים ותקציבים וכו'.

בלא מעט מהמכתבים שבספר מצויות הוראות של הרבי לרבא"ג לנסוע לארץ-הקודש לצד פירוט מה עליו לעשות בה – פגישות עם גורמים בעלי השפעה, גיוס כספים, הבעת חוות דעת בדילמות שונות שעומדות בפני העסקנים בארץ וכו'.

כך, קטעים ארוכים יכולים לעסוק בסוג המבנים שימשו לבית הספר למלאכה – האם ייבנו ממלט או מעץ, כמה מכתבים דנים בעניין נציגות חב"דית ב'ועד הישיבות' שבארץ הקודש והאופן בו יש לבצע את הדבר, לא מעט מהמכתבים עוסקים בנושא שהרבי עורר עליו רבות באותן שנים – הדפסת והפצת ספרי חסידות בקרב קהלים שונים בארץ הקודש, וכהנה רבות.

מהמכתבים ניכר כי באותן שנים הרבי לא היה שבע רצון ממידת ההירתמות של אנ"ש בארץ הקודש לבניין חב"ד ולמשימת הפצת היהדות והמעיינות, וברבים מהמכתבים מביע הרבי בפני הרבא"ג את עגמת הנפש מההתקדמות האיטית. בכל – מטיל הרבי על הרבא"ג לתקן את הדרוש ולהעיר את הנוגעים בדבר.

בכדי לסבר את האוזן, נביא המחשה לתחומים הרבים שרצו על כתפי הרבא"ג ממכתב אחד הכולל שורה ארוכה של נושאים בהם מורה לו הרבי לטפל בביקור אחד בלבד בארץ הקודש. במכתב, מיום כ"ד סיון תשכ"ב (אגרת שס), מעתיק הרבי את נוסחו של מברק שהבריק לו באותו יום, כשהוא מצוין מספר ליד כל אחד מהמוסדות עליהם כתב ומבהיר את הכוונה בכל אחד מהנושאים:

**מאשר הנני קבלת מכתביו מי"ט, כ' סיון והקודמים. ומועתק בזה
נוסח המברק שהברקתי לו היום:**

"המוסדות הצבורים בשיכון 1) בית הכנסת, סמינר, מקוה וחדר), וההלואה לאהרן 3) כראות עיניו. ובאם אפשרי – למלאות בקשת רבקה עזר 4) אודות גיסה, ולמסור לחפר שימשיך בתכניתו לבנות בכפר 5). בברכת הצלחה".

מוסג"פ העתק המכתב שנתקבל בשעתו ממר אליהו משה שי' גניחובסקי, ובאשר לנ"ל השפעה על חוגים ידועים 6) הי' מהנכון שכת"ר יפגש אותו ויספר לו, בתור מענה למכתבו [חוזר] הנ"ל. את מצב הדברים וכו', ואשר בסיבת אי הבירור בהמצב ובידעי שיבקר באהקת"ו הרב גאראדצקי שי' לא עניתי לו ע"ע.

1) הפי': – לע"ע לדבר ע"ד: 2) לגן ת"ת ישיבה קטנה וכיו"ב. 3) זילברשטרומ. דרך אגב: מדי חודש שולחים לתורת אמת שלש או ארבע מאות דולר ע"י שעק בדולרים. ואולי ענין – שבאופן זה יסלק ההלואה. 4) אחות גיסי שליט"א. וכפי שכותרת – גיסה שי' נמצא ברומיניא ונדע לה מענין ה ... שי' וכו'. דרך אגב: ביקרני הר"ג שי' בערגער, נקודת שיחתו – שמפציר שימשיכו בפעולת ההצלה. ועל קושייתי על הערבוב וההעלמות וכו' – עונה ש ... הוא בטלן כו', וכבר הטיף לו מוסר ושאך הרב גאראדיצקי הביא הענין לפועל וכו'. 5) למרות התוכנית דהסמינר לבנות בלוד. 6) כמדומה גם חבר הכנסת.

למחרת, בכ"ה סיון (אגרת שסא), שוב כותב לו הרבי מכתב בסגנון זה, שגם הוא מלמד על האחריות הכבירה שהטיל הרבי על כתפיו בפיתוח ארץ הקודש:

**זה עתה נתקבל מכתב מהכפר בנוגע לפגישתם עם אשכול וחבריו
שי, ועל פי תוכנו הברקתי, וז"ל:**

**"כנראה ממכתב – אמרו אנ"ש בהפגישה ששלוחי בא לאה"ק
בנוגע לכפר השני, ואם כן – ודאי בכל אופן יתראה אישית עם
הראשים. בברכת הצלחה."**

**הטעם פשוט: כי הרושם מאי הפגשו יכולים הנ"ל לפרש
כהשתמטות ולא עוד אלא ששולחים שלוחים וכו'. ונתינת מקום גם
לפי שיכולים לגרום רוגז וכו' – ולכן "בכל אופן", איך שלא יוחלט
בהנוגע לכפר ב' – נחוץ לא להחליש היחס, ואדרבה. ובפרט שמקום
לומר שפגישה אישית תכין הדרך ותקל השגת ומילוי בקשות שונות
עתה וגם במשך הזמן.**

בשנת תשכ"ט הצליח קבוצה גדולה של אנ"ש להשיג את האישור הנכסף ולצאת את רוסיה. הרבי הורה להקים עבורם נחלה מיוחדת בארץ הקודש, והרבא"ג עסק בכך רבות, כשהצעות שונות ותסבוכות מורכבות היו מנת חלקו, עד אשר יושרו ההדורים ועלתה הצעה שהוסכמה על-ידי כלל הגורמים.

במחקר מכ"ג שבט תשכ"ט הגיעה הסכמת הרבי להצעה. מברק היסטורי שבעקבותיו הוקמה שכונת "נחלת הר חב"ד" המפוארת שבקרית מלאכי:

**נכונה ההצעה דקרית מלאכי בהתנאים שמסרם, וכן שחלק
דאברכי הכולל דכפר חב"ד יתיישבו שם. בברכת הצלחה לגמר טוב
בהנ"ל.**

מדינתנו מלפנים

מכתבים רבים שכותב הרבי לרבא"ג עוסקים בקשר עם 'מדינתנו מלפנים' – הלוא היא רוסיה, שבאותם ימים הייתה סגורה ומסוגרת במסך של ברזל.

הרבי מדריך אותו איך לשלוח חבילות וענייני דפוס מעבר למסך הברזל, מעורר על רכישת ומשלוח אתרוגים לשם, וכותב גם על דבר שלוחים ששהו שם.

בכמה מהמכתבים כותב הרבי לרבא"ג שמות שונים של אנשים אשר ביקשו מיהודים ששהו ברוסיה ויצאו ממנה להעביר את שמם לרבי.

ידו בכל

מעבר לקשת הנושאים העצומה עליה ניצח הרבא"ג, כשהוא מתרוצץ בנסיעה ממדינה למדינה וחולש על מוסדות ותחומים כה רבים דרך קבע, הטיל עליו הרבי משימות רבות וחשובות נוספות, הן בענייני עזר והצלת יהודים במקומות שונים,

דאגה לסיוע רוחני ליהודים במקומות נידחים, השגת ספרים עבור ספריית הרבי ועוד ועוד.

משם יקבצך

המכתבים שלפנינו פורשים תמונה מדהימה של עזר, סיוע ודאגה – בגשמיות וברוחניות – לכל יהודי בכל מקום שהוא. בין ענייני פיתוח מוסדות ליובאוויטש והעסקנות הענפה ורבת האנפין, אודותיהם נסובים המכתבים, מורה ומעורר הרבי בענייני סיוע בגשמיות וביצור רוחני למען יהודים במקומות שונים.

בי"א אדר תש"י (אגרת רנא) כותב הרבי לרבא"ג:

פנו אלינו, על דבר עזר בבנין הצלה (רוחנית) והעתקת הנשים והבנות הפליטים הנמצאות בשוועדען] - שבדיה[. ומטובו להודיע מה שידוע לו בזה וחוות דעתו.

מכתבו של הרבי אל הרבא"ג בט' שבט תשי"א (אגרת רנט) כולל שורה ארוכה של נושאים למען הפצת היהדות במקומות שונים: שליחת שליח למדינת צ'ילי שבדרום אמריקה, שוחט ובודק לשטוקהולם, ואף פעולה למען החינוך היהודי בגרמניה:

בנוגע ענין טשילי, הי' שם הרה"ח העסקן בצרכי ציבור וכו' הרב מהר"י שי' הלוי וויינבערג, אשר בטח זוכרו, והביא ידיעה משם כי אפשר לפעול שם הרבה, ותנאי החיים לא קשים לפי ערך, ובעיר הבירה יש קיבוץ חרדי, אע"פ שהמצב בכלל בנוגע ליהדות הוא כמו בשאר מדינות דרום אמריקה.

בנוגע השוחט ובודק הר"ס שי' יאקאבסאן, הנה קודם שאענה לו, רוצה אני לדעת חוות דעתו של כת"ר שי' עד כמה יכולים לנצל כוחותיו באירופא, באיטליא, שוויץ, בלגיא וכו'. כנראה מהדיעות שתחת ידי, הנה בכל מקומות שהי' שם נשאר רושם בעניינים של פועל ממש. ובמילא יציאתו משם יגרום חסרון, וצריך עיון אם כדאי להחליף עבודתו בטשילי על חשבון עבודתו באירופא.

כמובן להודיעני מצב ב"ב של הר"ס] - יעקבסון[שי' הנ"ל וע"ד בריאותו שמזכיר בכל פעם.

קבלתי מכתב מהשו"ב חייקין שי', מי שהי' חתנו של הרא"ש שי' הכהן כהנאווי, שבדעתו לראש חודש אדר ראשון לעזוב את מקומו בנסיעתו לקנדה ואשר לכן מחפשים שם שו"ב אחר במקומו ואמרו לו שיציע את מי מאנ"ש למלא מקומו. אפשר שכתב בעצמו לפריז, ובכל אופן הנני מודיע לכת"ר שי' גם מכאן, ובטח ידוע לו פרטי החיים וההסתדרות בשטאקהאלם, וידע אם יש א' מתאים על זה, ואם כן – את מי להציע.

ת"ח על הודעתו במכתבו מב' שבט שדיבר עם ב"כ הדזוינט על דבר האינספקטור [- מפקח] דחינוך באשכנז, והודענו אודות זה לשם, כדי לעודד את רוחם שיעמדו חזק על משמרתם.

מכתב שכותב הרבי לרבא"ג בכ"ב סיון תשי"א (אגרת רסז) עוסק בסיוע רוחני לפליטים יהודים הנמצאים ברוסיה ומדווחים כי הם נזקקים לספר תורה ותפילין:

בטח ידוע לו שפנו לכאן מהועד לפליטים ברומא על דבר תקון בית כנסת שלהם שנשרף, וכן בדבר ספר תורה ותפילין, ונתקבלה עתה המענה מהדזוינט דפה, שהם קבלו מכ' מבא-כחם ברומי שכבר תקנו הביהכ"נ וגם נתנו להם ספר תורה, אבל בנוגע לתפילין, כבר אזלו אצלם כל התפילין - שהי' לרשותם - ומבקשים שאפשר שאנו נשתדל להשלים את זה, ואחכה למענה מכ' אם יוכל הוא לסדר שלוח דברים אלו מלשכתו או מפאריז, או שצריכים לחפש דרכים אחרים, כי בפה התפילין הם ביוקר גדול, וגם הלא אין לנו קופה מיוחדת על זה, מה שאין כן אם יעשה הדבר על ידי הלשכה דפאריז, יש לקוות שסוף כל סוף יסלקו ההוצאות בזה מהדזוינט.

לאחר הקלדת המכתב, טרם שליחתו, הוסיף הרבי בכתב יד קדשו:

לעת עתה שלחנו מכאן ה' זוגות תפילין שהיו אצלנו מן המוכן.

לעיל הזכרנו את מכתבו של הרבי אל הרבא"ג מג' תמוז תש"ט (אגרת רמז), על פדיית ילדים יהודים שהופקדו בבתי נכרים. כנראה שגם המכתב הבא (אגרת רעו), מכ"ב כסלו תשי"ב, עוסק באותו נושא:

בענין פדיון הילדים מידי אומות העולם, הנה כותב במכתבו שמסכימים שהלשכה תשתדל בזה, ולמעלה מזה כותב שמתעסק בזה עורך דין שלהם, וכנראה שכוונתו שההשתדלות מצדנו הוא רק במציאת הכתבת איפוא נמצא הילד או הילדה, ובטח יודיע אם אין זה כוונתו.

המכתב הבא, מי"ח תמוז תשי"ב (אגרת רפד), מלמד גם הוא על הדאגה והאכפתיות ממצבו של כל יהודי בכל מקום. לרבי נודע כי במינכן עומדים לבנות מקווה טהרה, והרבי מורה לרבא"ג כי ידאג לשלוח מישהו שיוודא את כשרות המקוה:

נודעתי אשר הרה"ג מוה"ר ... עוסק בבנין מקוה בעיר מינכען, ובאשר איני יודע עד כמה בקי הנ"ל בבנין מקוה, הנה הי' כדאי שבאופן דיפלומטי יסודר הדבר שתהי' המקוה על צד היותר טוב בכל האפשרי, מתאים להוראת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, (ומוסגר פה העתק התקנות הנ"ל). ואם אפשרי הוא שמי מהבקיאים בהלכות אלו מאנ"ש יבקר במינכען ויתדבר עם הנ"ל, שלכאורה הי' זה אופן היותר טוב. ומובן מאליו שאין צריך הנ"ל לדעת שבא הדבר בהתעוררות שלי.

גם הקטע המדהים הבא, מכ"ב אדר תשי"ג (אגרת רצז), מגלה לנו מעט מדאגתו של הרבי לכל יהודי ויהודי. וכך כותב הרבי לרבא"ג:

אפשר כדאי הי' לחשוב שבנסיעתו לכאן ישהה יום או יומיים במדריד בכדי לברר הענין דבית התבשיל בשביל הסטודענטין דשם וכן לעודד את רוחם וכו'.

כאמור לעיל, בספר זה נחשפת תוכנית עליה כתב הרבי לרבא"ג – לבדוק את אפשרות העברת פליטי אנ"ש ששהו באירופה להתגורר במרוקו. ככל הנראה, גם הקטע הבא (ממכתב י"ז טבת תשי"א, אגרת נז) עוסק בעניינם, כשבו מורה הרבי לרבא"ג לבדוק את אפשרות העברתם לברזיל:

הי' מהראוי לחקור על דבר האפשריות להשיג רשיוני כניסה לברזיל והעיריות שם מקומות של פרנסה ומנוחה וגם הצבור החרדי הולך ומתרבה.

סיוע לפליטי רוסיה שבפולין

בשנת תשי"ז נחתם הסכם בין ממשלות רוסיה ופולין ולפיו תתאפשר יציאת אנשים בעלי אזרחות פולנית מרוסיה לפולין. רבים ניצלו את ההזדמנות, ביניהם גם המוני יהודים ובהם גם חסידי חב"ד שהצליחו להשיג תעודות מזויפות המעידות על היותם אזרחי פולין, ולהצליח להשתחרר ממסך הברזל האימתני.

בשל העובדה שהתעודות שבידיהם היו מזויפות, הם התקשו בקבלת ויזה לארץ-הקודש, ובמכתבים שלפנינו, אנו מתוודעים לפעילות של הרבי למענם ולמען אפשרות יציאתם את פולין. המכתב הראשון בנושא הוא מיום כ' סיון תשי"ז (אגרת שמ) בו כותב הרבי לרבא"ג כי התקבל מכתב מהרה"ח ר' זלמן לבנהרץ שנמצא בעיר ביטאס שבפולין ובין דבריו מציע שמי מאנ"ש יבוא לפולין. הרבי מעורר את הרבא"ג לדאוג לכך שמישהו יסע לפולין ומדריך אותו באשר לאופי הפעולות בהן יש לנקוט בכדי שהיציאה תתאפשר.

במכתב הבא בנושא, מראש-חודש מנחם-אב תשי"ז (אגרת שמב), שוב מעורר הרבי את הרבא"ג בנושא:

כפי הנשמע רב מספר הבאים ממדינתנו לפנים למדינת פולין, ואומרים שיש כמה אפשריות להקל מעמדם ומצבם שם, וגם להקל העתקתם משם לאה"ק ת"ו וכיו"ב – באם מי מהעסקנים יבקר שם. וכנראה שבין הבאים ישנם כמה מאנ"ש.

.. ואפשר כדאי הדבר שכת"ר יקח לו איזה ימים לבקר שם ..

נסיעת הרבא"ג לפולין הייתה כרוכה בחשש מסוים, הוא כתב על כך לרבי, ובי"ב מנחם-אב תשי"ז (אגרת שמג) כתב לו הרבי:

פשוט שמה שכתבתי בענין הביקור בפולין. הנה על פי החשש שמזכיר – מופרכת נסיעתו לשם, וכדי שלא יתחיל אפילו בהכנות לזה נשלח המכתב דחוף.

הרבי המשיך לכתוב לרבא"ג בנושא. ביום ח"י מנחם-אב תשי"ז (אגרת שדמ) הרבי שולח לו את כתובתו של ר' זלמן לבנהרץ ומורה לו לשלוח לשם מספר חבילות, ומצרף דיווח מעיתון היוצא בלונדון וקשור לעניין פליטי רוסיה שיצאו לפולין.

בט' אלול (אגרת שמה) שוב מעורר הרבי את הרבא"ג לדאוג ליציאתם של יהודי רוסיה הנמצאים בפולין:

מצב אנשי מדינתנו הנמצאים בפולין בטח ידוע גם בצרפת. כוונתי להשינויים למוטב שחלו בזמן האחרון, וביחד עם זה כפי הידיעות האחרונות כאן, באם רק תהי' וויזה לאיזה מדינה שהיא, לבד אה"ק ת"ו – יכולים לנסוע משם בלי כל עכובים. ומקור ידיעה זו עד עתה אמיתית הי' האינפארמאציע שלו, וכמו שכאן מתעסקים בהנוגע לוויזא לקובא וכו' בטח גם בפריז יש אופנים כאלו, וק"ל.

ספריית רבינו

מאמצים כבירים השקיע הרבי הריי"צ באיסוף ספרים ובניית ספרייתו, אחר שהספרייה היקרה שעברה בירושה מדור לדור בין רבותינו נשיאינו הולאמה על ידי ממשלת רוסיה. ואכן, במאמץ עצום ודמים מרובים הצליח להשיג ספרים רבים ונדירים.

לאחר פרשת המאסר והגאולה בשנת תרפ"ז, כאשר עמד הרבי הריי"צ לצאת את רוסיה, סירב להסכים לצאת בלא הספרים והכתבים היקרים. למרבה המופת הפלאי, שלטונות רוסיה הסכימו, הרבי יצא לפולין כשבידיו כל הספרים והכתבים, ושם המשיך להרחיב את הספרייה.

לאחר פרוץ השואה האיזומה הצליח הרבי הריי"צ לברוח מפולין לריגה, ומשם לארה"ב, אולם למרבה הצער – בלא הספרים היקרים, שבלתי ניתן היה להיטלטל עמם במסע היציאה. ביום ט' אדר שני ת"ש הגיע הרבי הריי"צ לארה"ב בשעטו"מ, ולאורך השנים הבאות הפעיל מאמצים כבירים להצלת הספרייה. מרבית הספרים והכתבים אכן הגיעו לארה"ב בחורף תש"א, אולם שבעה-עשר ארגזים, שהכילו ספרים נדירים ויקרי ערך – נותרו בוורשה, וכל המאמצים לחלצם לא צלחו.

גם לאחר עלות הרבי נשיא דורנו על כס הנשיאות, השקיע מאמצים לאיתור הספרים והשבתם, וקצה החוט הראשון הגיע בשנת תשי"ז. גם בעניין זה הפעיל הרבי את הרבא"ג, כפי הנפרש במכתבים שלפנינו.

בראש-חודש-מנחם אב תשי"ז כתב הרבי לרבא"ג על סיוע ליהודי רוסיה שבפולין, כדלעיל, ובאותו מכתב בישר (אגרת שמב):

מנהל האינסטיטוט האידי אשר שם, ושמו פרופ. בערל מארק . . . בביקורם באה"ק ת"ו סיפרו אשר בהספרי' של מוסד זה ישנם יותר ממאה ביכלעך חסידות. לפי דברי הנ"ל יש ביניהם גם גת"ק של הרביים, אבל מסופקני אם מבינים הם ויודעים להבחין בהכתבי-יד.

ולפי דברי מנהל המוסד האמור – לא מופרך שיתנו הביכלעך באם תהי דרישה מכזה שיהי מקום בשכל לתת את הביכלעך לו. ואפשר שבכגון דא גם בצע כסף להמתווכים בהשגת הרשיון הדרוש לזה יוכל להועיל.

ואפשר כדאי הדבר שכת"ר יקח לו איזה ימים לבקר שם אודות שתי הנקודות האמורות. ואם אי-אפשרי הדבר, אולי נמצא מי שהוא אחר בסביבתו שיש לו על-כל-פנים ידיעה קצת בביכלעך דא"ח וכן הבנה קצת עכ"פ בעסקנות ציבורית, שהוא יבקר שם.

כאמור, מפני חשש מסוים, כעבור שבועיים הורה הרבי לרבא"ג שלא לנסוע לפולין, וכעבור שבוע נוסף, בח"י מנחם אב תשי"ז (אגרת שדמ), שוב כותב לו הרבי:

שלשום בא לכאן הרב הולנדר שי' וסיפר אשר ראה את בעריל מ. שי' באה"ק ת"ו בשבוע העבר.

ככל הנראה, הרבא"ג לא עמד על זהותו של "בעריל מ." ושאל על כך את הרבי, שכתב לו בט' אלול תשי"ז (אגרת שמה):

בערל מ. פי' מארק, מנהל האינסטיטוט בו. בו נמצאו כת"י דא"ח

למעשה, המידע שהגיע לא נשא פירות. כעבור שנים ארוכות, בשנות הלמ"ד הגיע מידע חדש בנושא, ולאחר שתדלנות מרובה חזרו כל הספרים והכתבים שנתרו בפולין למקומם, והגיעו אל ספריית הרבי



מהמכתבים שלפנינו עולה כי הרבא"ג אף עסק בהשגת ספרים חדשים היוצאים לאור, לספריית הרבי.

במכתב מ"ג מנחם אב תשי"ד (אגרת שט), כותב לו הרבי:

מה ששואל אודות ספרים שיצאו לאור על ידי מוסד הרב קוק, הנה יש בהספרי שלי רק אחדים מהם, והם: שאילתות דרב אחאי גאון, זהר, תקוני זהר, זהר חדש וספר הבהיר בהוצאת הרב מרגליות, האנציקלופדי' תלמודית, ספר החינוך הוצאת הרב שאוועל, ס' לשונות הרמב"ם להר' הילויץ, המאירי לב"ק.

הוראה מפורשת בנושא אנו מוצאים במכתב כ"ה כסלו תשט"ו (אגרת שיב) בו כותב הרבי:

באופן המתאים אולי כדאי לחקור בבתי כנסיות השונים ובמקומות המתאימים לזה על דבר ספרים עתיקים או יקרי המציאות וכתבי יד – מתאים לזה שכבר דיברתי אתו בהיותו כאן.

ובמכתב כ"ג שבט תשט"ו (אגרת שיד):

הספרים דמוסד הרב קוק – שנשלחו ע"י הרב סלונים שי' –

נתקבלו עתה.

היום נתקבל מכתב מבית הספרים הלאומי המוסגר פה. וכיון שכפי שסיפר כאן לא זה הי' המדובר, הנה בודאי יכתוב לשם בהתאם להשיחה שהיתה לו על דבר זה, ות"ח אם ישלח לכאן העתקה.

גם בח' אלול תשט"ו (אגרת שטו) עוסק הרבי בנושא:

בודאי יתדבר גם כן עם האנשים דמוסד הרב קוק והוצאת ספרים על האוניברסיטה, שבטח בינתים הוציאו לאור כמה ספרים, וכנראה ששאר בשרי הרב עזריאל זעליג שי' סלונים נתחלש בפעולתו בזה, ולזרז אותם על שילוח הנ"ל.

ובי"ט אלול תשט"ז (אגרת שכד):

כן נתקבל הספר שערי תשובה להרב אביחצירא, וכנראה שנשלח מירושלים מהמו"ל הרב ישראל אביחצירא שי' ובטח יודיע לאן לשלוח האישור אם נצרך לזה.

במכתב ח' אלול תשט"ו, בו הורה הרבי לרבא"ג לדבר עם הוצאות שונות כי ישלחו אליי את ספריהן, מעורר אותו הרבי גם על שידול אחד החסידים שתחת ידו נמצאו כתבי חסידות יקרי ערך, לשלוח אותם אל הרבי:

זה מזמן אשר נודעתי אשר אצל ... נמצאים כמה ביכלעך של חסידות, ושלושה מהם נשלחו לי, כמובן על מנת להחזיר, ומצאתי בהם כמה מאמרים ובפרט של הרה"צ הר"ה מפאריטש, שאין נמצאים במקום אחר, והנה יש לשער שהנ"ל בלאו הכי אין זמנו פנוי ללמוד בביכלעך אלו, ובידעי התקרבותו אליו, הרי אפשר ימצא אותיות המתאימות שישלח את כל הביכלעך לכאן, לבד אלו שכבר נדפסו. ות"ח מראש.

השלוחים לארץ-הקודש

בשנת תשט"ז, לאחר הפיגוע הנורא שאירע בבית הספר למלאכה בכפר חב"ד, שלח הרבי קבוצת שלוחים מתלמידי הישיבה ב770 לעודד ולחזק את יושבי ארץ הקודש. השלוחים עברו בדרכם במדינות אירופה ופעלו גם שם בשליחות הרבי.

גם במקרה זה, הרבא"ג הוא שמונה על-ידי הרבי לנווט את מסעם במדינות אירופה, כניכר במכתבים שפנינו.

ימים אחדים לפני נסיעתם, בט"ו תמוז תשט"ז (אגרת שיז), כותב לו הרבי:

כפי התכנית - כנראה יסעו מכאן האברכים שליט"א בעוד איזה ימים, וכשיהי' ברור יותר יודיעו לכת"ר במברק, ומהנכון שנוסף על תכלית נסיעתם העיקרית ינצלוה גם כן בשאר ענינים האפשרים (מבלי להזיק התכלית העיקרית), ולכן כדאי הי' אפשר שיבקרו את הגראנד ראבען [- הרב הראשי] באופן רשמי, ואפשר גם מי מהעומדים בראש

הקהילה (החרדית?) אם יש בזה איזה תועלת לאנ"ש. גם – היש מקום לביקור בפובלען וכיוצא בזה בכדי להראות כו? ואל בינתו אשען, מתאים לידיעתו המצב על אתר.

בי"ט תמוז תשט"ז, כותב לו המזכיר הרב ניסן מינדל (אגרת שיח):

בטח נתקבל המברק שלנו – "השלוחים נסעו היום ללונדון, יגיעו לפריז כ"ה תמוז (יולי 4) עד כ"ט תמוז", ובודאי יודיע כת"ר מההכנות והסדרים שנעשו בקשר עם ביקורם בפאריז ובשאר במדינות באירופה, ות"ח מראש.

ומוסג"פ העתק מרשימת מודעה בעד העיתונות כאן, אשר בודאי יוכל להשתמש בה בעד הפירסום המתאים במדינתו וכו'.

בכ"ג תמוז כתב הר"נ מינדל לרבא"ג (אגרת שכ):

מצפים אנו על ידיעות טובות מביקור השלוחים במדינתו ות"ח על הפרטים שישלח בזה.

במהלך השנה הבאה, תשי"ז, עוסקים רבים מהמכתבים אל הרבא"ג בתיקון עניינים שנדרשו, עליהם דיווחו השלוחים.

איש אמון

המכתבים אל הרבא"ג מגלים על היותו איש אמון מן המעלה הראשונה, שאין שני לו. הרבי משתפו בתוכניותיו ובהשקפתו, מביע את אמונו העז בו ומוסר לו את זכות ההחלטה במגוון תחומים, בהתאם להיכרותו את המצב ולראות עיניו, משתפו בתכנים שנאמרו או נכתבו לו על-ידי אישים שונים, ומנחה אותו על הדרכים הדיפלומטיות בהן יש לפעול בנושאים מגוונים, ועל האופן והאמצעים בהם יושג המבוקש.

עובדה מעניינת, אחת מני רבים, הנגלית מהמכתבים, היא הסברא שמעלה הרבי בפני הרבא"ג, להביא את הרב חנוך גליצנשטיין ע"ה מארץ-הקודש לשמש כמזכירו. וכך כותב לו הרבי בי"ג מנחם אב תשי"ד (אגרת שט):

– דרך אגב, יש סברה אצלי להביא לכאן את הרא"ח שי גליצנשטיין לעבוד בהמזכירות, כמובן ביחד עם זוג' תחי', וכיון שאינני מכירו ואינני יודע אם לא יהי' על ידי זה הירוס בהנהלת ישיבת תו"ת בלוד – מטובו לברר זה באופן בלתי רשמי, כדי שלא להפחיד וכו'. וכיון שעדיין ספק אצלי – מובן שאין כדאי שידעו שעושה זה על פי בקשתי.

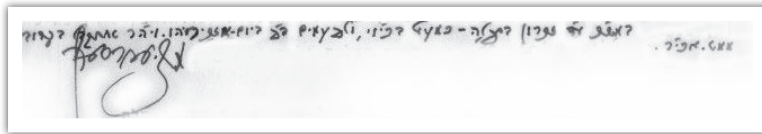
כלל ופרט

בד בבד עם ההתכתבות האינטנסיבית בענייני העסקנות, ההוראות הרבות, והמשימות המורכבות וכבדות המשקל שהטיל הרבי על כתפיו של הרבא"ג, הרעיק

עליו הרבי ברכות רבות, התעניין במצב בריאותו, דאג לשלום משפחתו ואף התפלל לשלומו.

עדות מאלפת בנושא, מצויה בהוספה בכתב יד קדשו של הרבי למכתב מח' טבת תשי"ח (אגרת שמח), ומתפרסמת בספר זה לראשונה:

במה שכתב על דבר זכרון בתפלה – כמעט בכל יום ויום, ולפעמים ב' פעמים ביום – מזכיר. ויהי רצון שתתקבל בקרוב ממש. אכ"ר.



לא פעם, מוסיף הרבי בשולי מכתב התעניינות בשלומו של הרבא"ג, כגון:

"אינו מזכיר על דבר בריאותו, ובודאי זהו סימן שהכל כשורה" (אגרת מא); "וכשהייתי בערב ראש חודש הרחמים על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הזכרתיו לברכה והצלחה, ובכן מובטחני שמצב בריאותו הוטב ויודיע על דבר זה" (אגרת רנט); "אינו מזכיר מה ענין המיחוש שיש לו בבריאותו, ובטח לעת קבלת המכתב כבר יוכל להודיע בשורות טובות בזה" (אגרת עדר); "מצטער אני שאינו מזכיר מאומה על דבר בריאותו, ובטח ימלא במכתבו הבא" (אגרת רעח); "אינו מזכיר בהנוגע לבריאותו, ותקותי שזהו סימן שהוטבה" (אגרת שנו).

הרבי אף הביע התעניינות, הרעיף ברכות וגילה יחס מיוחד ביחס לשאר בני משפחתו. כך, באורח בלתי שגרתי מסיים הרבי מכתב שעוסק בענייני הכלל (אגרת שיד) במילים: "בכבוד וברכת מזל טוב בעד הולדת הנכדה תחי".

ובהזדמנות אחרת (אגרת שיז), כותב לו הרבי את הקטע הנדיר-מסוגו הבא:

**בטח כתבו לו אשר בנו מדכי ליב שליט"א השתתף בהתועדות
דחג הגאולה י"ב י"ג תמוז וגם בהתועדות דש"ק זה. והשית יצליחו
ואת זוגתו תי' לקבל ממנו רוב נחת אמיתי הוא נחת חסידותי בתוך
כל ילידיהם שיחיו.**

וכהנה רבות.

ברכות כ"ק מו"ח אדמו"ר

בתוך הנושאים הרבים המדוברים במכתבים ועוסקים בעסקנות הענפה, הדרכים הדיפלומטיות בהן יש לפעול, הקשיים שמתעוררים, ההתמודדות עם מכשולים שונים מבית ומחוץ, מזכיר הרבי את ברכתיו של כ"ק חותנו הרבי הרי"צ, המלווה את הפעולות ואת העוסקים בהן.

להלן מספר דוגמאות מיוחדות ונפלאות מהזדמנויות שכאלה:

וכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ יעורר להמשיך על כל אחד ואחד מאתנו
ברכה והצלחה, שתהי' עבודת כל אחד ואחד על משמרתו, כפי חפצו
ורצונו – לגדל ולקדש שמי' רבא. (ג' סיון תש"י)

וברכת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ להצלחה בכל הנ"ל למעלה מדרך
הטבע על כל אחד ואחד מאתנו יופיע. (ח' תמוז תש"י)

על הציון, ביום י"ב תמוז – הזכרתיו בבקשה להצלחה בעבודתו
בכלל ובהנוגע לאפריקא בפרט. (יד תמוז תש"י)

תקותי שיהי' בתוקף המתאים . . ותקותי אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר
הכ"מ ישלח ברכה והצלחה גם בענין זה... (כ"ה טבת תשי"א)

בבקשתו אזכירו על הציון ביו"ד שבט, מחר אי"ה, להצלחה
בעבודתו הק' ולרוב טוב גשמי ורוחני בכל עניניו הכלליים והפרטים.
(ט' שבט תשי"א)

זה עתה נתקבל מכתבו מקאזאבלאנקא. – היום, בל"ג, אהי' על
הציון ואזכירו להצלחה – ואחכה לבשורות טובות ומשמחות. (ז' אדר
שני תשי"א)

מה שכתב שזה איזה ימים שלא שב רוחו אליו כי התרגש וכו'
– הנה, בכלל, למותר להאריך לדכוותי שרואים במוחש שכ"ק מו"ח
אדמו"ר מנהל את הענינים בהצלחה, ואפילו עם הדזוינט גופא רואים
גם כן הצלחה, אף שבא הדבר לפועל על ידי שקלא וטריא המפרכת
את הגוף והנשמה וכו'. ובמילא יהי' סוף כל סוף דידן נצח, ורק שנעשה
על ידי אופנים כאלו. וסוף סוף יגדילו הסכום. ובודאי גם עתה יוסיפו
על הסכום, ויש לקוות שהרבה יותר ממה שמשער במכתבו אלי. (ז'
מנ"א תשי"ב)

ויתפתחו כל הענינים הן בכמות והן באיכות וכמ"ש ואתהלכה
ברחבה. ויה"ר שיהי' בהצלחה מופלגה ויתמעטו ההעלמות וההסתרים
הלוח פחות, והאור אור דקדושה מוסיף והולך. (ז' שבט תשי"ז)

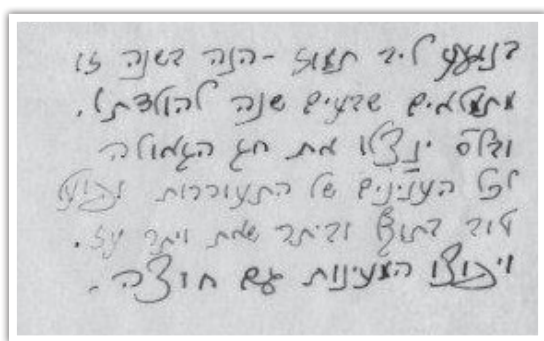
ובימים האלה דהכנה לחדש כסלו, הוא חדש הגאולה והנצחון,
הבא עלינו לטובה, יהי רצון שכמו בימים ההם כן בזמן הזה יהי'
נצחון כל עניני חסידות ובמילא תומשך תוספת ברכה והצלחה גם
בענינים הפרטים של כל המתעסקים והמשתדלים, ובפרט הלוקחים
חלק בראש העבודה שהם ג"כ נוטלים חלק בראש בהברכה וההצלחה.
(כ"ה מרחשון תשי"ח)



ליקוט זה, היוצא לאור לרגל חגיגת הבר מצוה של הת' מנחם מענדל גאראדעצקי
שיחי', בנם של שלוחי הרבי ל'לשכה' שלו בפאריז-צרפת, הרב יוסף יצחק שי' וזוגתו

מרת חיה שרה שתחי', מהווה חלק שני של מכתבי הרבי אל הרבא"ג, וחושף עשרות רבות של אגרות-קודש בפרסום-ראשון, אשר מעבר להיותן בשורה בעצם פרסומן, הן אף מגלות טפח מעבודת הרבי "לתקן עולם במלכות ש-ד-י", מהוראותיו הק' ודעת קדשו במגוון נושאים, באופן המיוחד לאגרות אל הרבא"ג. התודה נתונה למנהל ה'לשכה', סב חתן בר המצווה, הרה"ח ר' שלום דובער גאראדעצקי שי', שהואיל לפתוח את האוצר המסולא מפז אשר ברשותו ולזכות את הרבים בפרסום אגרות הקודש היקרות.

ובעמדנו בחודש ההכנה ליו"ד שבט בו ימלאו שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, ראוי לסיים בקטע שהוסיף הרבי בכתב יד קדשו בשולי מכתב לרבא"ג מח' תמוז השי"ת:



בנוגע ליב תמוז - הנה בשנה זו מתמלאים שבעים שנה להולדתו. ובלי ספק ינצלו את חג הגאולה לכל הענינים של התעוררות ופועל טוב בתוקף וביתר שאת ויתר עז. ויפוצו המעינות גם חוצה.

רמא

ב"ה א מנחם אב תשי"ז

כבוד הו"ח אי"א חו"ב נו"מ וכו'
מהור"ב שי

שלום וברכה.

במענה על מכתביו מיי"ח וכ"ו תמוז

(א) מוסגר^א פה מכ. כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א להמלי"ח ע"ד ועד לבית רבקה והדפסה^ב בתור סניף המל"ח במחננו ומכתבו לועד הנ"ל. מכ. הראשון מטובי' לאחר שיראהו (או שגם יעתיקו) לכל המעוניינים. (מכתב מהמל"ח לועד יבוא בשבוע הבע"ל)^ג

(ב) בודאי יודיענו למה לסלק את החמשה עשר (הסיום של דזיוקובסאן), ארבעים (שלשים שהבטחתי על ויזות בראנשטיין ועוד עשר שהשגתי על זה, אם נצרך ה"י יותר – בטח יקח מקופת מגבית ההצלה כמו לרוב הבאים) ומה שנתנו שכר טרחה לקזלסקי

(ג) מטובי' לתת להו"ח וכו' מוהר"ד בראוערמאן על חשבוננו ובאחריותי עד חמש מאות תרס' לחדש על הדפסה אם יבקשם, ונסלק כפי הוראתו, ובלבד שלא יהי' עכוב להדפסה.

(ד) זה עכשיו דבר אתי כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א' בשאלת השו"ב עבור שאנגאחיי, והחלטתו שכת"ר יודיע לכל השייכים לזה כי אלה שישכימו לקבל עליהם משרה זו הרי יש לחשוב ששיגו טראנזיט וויזא דרך ארה"ב (ויבררו זה במחננו) וא"כ יוכלו לשהות איזה ימים בניוארק

א. ראה אגרת הבאה.

ב. כלומר משרד לענייני הדפסה.

ג. אוצ"ל 'מטובו' להחזיר/ וראה לקמן – אגרת מיום כט מנחם אב תשו בסופה.

ד. ראה אג"ק חכ"א עמ' סח.

ה. ראה אג"ק ח"ב עמ' ריז.

ו. שקל

ז. ראה גם באגרת הרש"ז ע"ה לקמן.

וממילא סרה טענת אלה שאומרים שרוצים מקודם להיות אצל כ"ק מו"ח
אד"ש. נא לזרוז מאד מאד בענין ולהודיע התוצאות.

אבל אל יחשוב מי שהוא להשתמש בהסכמתו אך ורק כדי לקבל ויזא
לארה"ב, אלא שיהיו דברים אמתיים.

בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

(חיי"ק)

הרב מנחם שניאורסאן.

רמב

ב"ה, יום ג' י"ט מנ"א תש"ז

כבוד ידידי הנכבד והנעלה הרה"ח
וי"א מוהר"ר בנימין גאראדעצקי שי

שלום וברכה.

בהיותי ביום ה' העבר בהיכל כ"ק אדמו"ר שליט"א ביקש אותי
לכתוב לכבו' למסור ולפרסם לאנ"ש והת[מ]ימים הנמצאים בפאריז,

הוראה כללית לאנ"ש והתמימים ע"ד הנסיעה לאה"ב.

"מען דארף זיך ניט איילען מיט'ן קומען אהער. דא איז ניט לייכט
זיך מסתדר צו זיין. אמעריקא גלייכט ניט אזעלכע, מען קאן דא ווערען גיך
א שעהנער איד, מיט א סיווער בארד..."

"איך זאג ניט, אז זיי זאלען ניט קומען אהער, פארקערט, איך האב
א כוונה פנימית, אז זיי זאלען זיין דא, וועט זיין מיט וועמען אויפצוטאן,
אבער מען דארף זיך ניט איילען. דאס מיינט ניט, אז זיי דארפען דארטען
זיצען בחיבוק ידים, נאר מען בדארף זיך צוגרייטען יעדער לפי ערכו
ומצבו..."

"מען בעדארף דערווייל לערנען אליין און לערנען מיט אנדערע. מען
בעדארף זיך צוגרייטען צו מלאכת השו"ב, שחיטת גסות איז א ודאי גוט,
לכה"פ שחיטת עופות, אויך מוהל'שאפט, חזנות – דער וואס איז מסוגל

דערצו -, מלמדות וכדומה, אבער ניט איילען און ניט געכאפט, והשי"ת יהי בעזרם בגו"ר".

בטח ימסור כבי את האמור בזה – כמעט כלשונו הקי ממש – לידידינו אנ"ש והתמימים שי' בפאריז וגם בהמחנות.

והנני ידי"ע הדו"ש והמכבדו כערכו

הרב שמואל זאלמאנאו

רמג

בי"ה כט מנחם אב תשז

כבוד הו"ח אי"א נו"מ וכ"ו הרה"ח
מוהר"ב שי'

שלום וברכה.

במענה על מכתביו

א) לשלח שליח מיוחד להר"ד" להוביל כסף, אין כדאי כי התורה חסה על ממונן של ישראל, ובדאי תהי' הזדמנות.

ב) התעוררות להסניף – איני יודע מה אפשר שיפעול אם מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר הברור למדי אינו פועל. והאומנם זהו הסדר לקבל ע"ע ב"קבלת עול"י הוראות כ"ק מו"ח אד"ש, אבל בתנאי שמתחילה יבקרם שיהיו מתאימים וע"פ רצונם הם דוקא?

ג) מוסג"פ מכתב כ"ק מו"ח אד"ש למר פליישמאן ומכתב לועד הב"ר. ומטובו למסרם.

ד) בהיותי אתמול אצל כ"ק מו"ח אד"ש, אמר לי לכתוב לכבו, שיהי' בדזשינט ביחוד ע"ד הבית רבקה (ובפרט שעתה נתרבו הנערות), ויתאר לפני שווארץ (או ממלא מקומו) גודל הענין ונחיצותו, יספר לו שיש ועד מיוחד על זה וידרוש בתוקף שיקציב להועד תמיכה הדרושה להנהלת

הבי"ר. אבל בהדזשוינט יבקר בעצמו בלא הועד. ויודיע ישר לו, לכ"ק מו"ח אד"ש, מהוצאות ההשתדלות.

ה) נשלח לו סי' תולדות מהר"ש שהו"ל כאן, ובטח יאשר את קבלתו.

באיווי כט"ס

הרב מנחם שניאורסאן

(חיי"ק)

ת. א. את המכתב^ט של כ"ק מו"ח אד"ש ששלחנו לו א. מנחם אב ועליו להחזירו לנו אחר שיעתיקהו, עוד לא הוחזר לנו.

רמז

בי"ה' ט"ז טבת, תשי"ח

כבוד הו"ח אי"א נו"מ וכו' הרה"ח
והרה"ג מוהר"ב שי

שלום וברכה.

מכתבו מחנוכה קבלתי. א) בודאי כבר הגיעו התקציב. אלא שעתה יש להוסיף בו גם השיעורי ערב לנערות בוגרות שנסתדרו.

ב) כנראה שלא סידרו ביה"ס לנערות מרכזי, ע"פ מה שדברנו בהיותו פה. מה היא סיבת הדבר?

ג) אקוה שכבר שלח כל השייך להדפסת השו"ע^ט שנתתי לו וכן תו"א ולקו"ת להר"ד שי. ומטובו לשלוח לי העתקת הקדמתי להשו"ע, כמו שדברנו פה. וכן להודיעני מאיזה דפוס לקו"ת ותו"א נשלחו, ואם הי' בהלקו"ת לבסוף לוח התיקון. כי בכמה דפוסים נשמט, היש להשיג הפס"ד

ט. ראה אגרת הקודמת.

י. לכללות האגרת – ראה גם בא כח אגרת יא.

יא. ראה אג"ק חכ"א עמ' עא.

להצ"צ לשלוח להר"ד? כן מטובו להמציא לו על הדפסה נוסף על האלף שקיבל עוד אלף תרמכ"ג.²

ד) בודאי יקח מהר"ז ש"י בוטמאן בהקדם, ע"ח מה שהוא חייב לי, ש"י. ואם יתן עוד מה טוב.³

ה) בטח זוכר מה שנדברנו שיכניס תק שהחליף הר"נ על ידי נפנה"י, בהוצאות אשר על ידי לשכתו. ובודאי יביא גם זה בחשבון כשיעריך פרטי סכום הכללי בשביל שווארץ. דרך אגב: תמה כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א על שאין ידיעות ממנו ע"י מה שצריך ה"י לקבל מבעקעלמאן, כי ה"י נראה ממכ' שאין זה תלוי בחזרת שווארץ.

ו) עדין לא הודיע אם בירר בכתביו עד איזה חדש, ואם עד ועד בכלל.

מוסג"פ מכ' להר"ד ש"י⁴ ות"ח אם ימציאו לו בהקדם האפשרי.

המחכה מכ' ומאווה כט"ס

הרב מנחם שניאורסאהן

יושב ראש ועד הפועל

(ח"י"ק)

יב. שקלים.

יג. ראה אג"ק ח"ב עמ' שכו, שם חכ"א עמ' עד.

יד. ראה אג"ק חב עמ' שט.

טו. אג"ק ח"ב עמ' רפב.

רמה

ב"ה ח' אדר שני תש"ח

כבוד הו"ח אי"א נו"נ וכו' הרה"ח
והרה"ג מוהר"ב שי

שלום וברכה.

בפקודת כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א

(א) מוסג"פ המאמר לפורים^{טז} שזה עתה הו"ל. ובודאי יזכה בו את
הרבים.

(ב) הטעלעגראמה בנוגע צימוקים ללינץ – בטח קיבל במועדה. ויודיע
לכ"ק מו"ח אד"ש התוצאות.

(ג) בטח יודיע מהחדשות בעניי התקציבים. ובל"ס משתדל בזה ככל
יכלתו. בהצעתו לשלח כאן מכי וטעלעג' התעוררות לדז' לפ"ד כ"ק מו"ח
אד"ש יש לחשוש, מפני מצב הרוחות כאן, להפסד מרובה על השכר. ולכן
מנע מלעשות זה.

(ד) ת' שעדיין נשאר אצלו מהשייך לעזר לבית רבקה – לקחום פה.
וישלחום להם באופן אחר – כהוראת כ"ק מו"ח אד"ש.

(ה) נמסר לי בהנוגע לקצשו"ע וכתר ש"ט. כפה"נ המחיר דהקצושו"ע
גדול מדי כי ישנו פה בהוצאה **זולה ומכורז**. בכ"ז ישלחו לכאן עקז' מכאו"א
(גם מהכש"ט), ויודיע המחיר היותר נמוך **בשביל מו"מ**, ואז נודיע ברור.

(ו) הצעתו שמה שמדפיסים אנ"ש יוזכר שם ליוב' – הנה לא על כל
ספר מתאים, ואם אפשר לדעת מקודם – יוחלט בנוגע לכל ספר ביחוד, ואז
אפשר יוכלו להציג גם חותם קהת בהדפסת הספר וכו'.

(ז) בקשתי פרטית: מכבר שלחתי קאנטראקט" להרש"ז" שי וילענקין
וע"ע איני יודע הקבלו א"ל. ומטובו להודיעני.

באיווי כט"ס ופורים שמח

הרב מנחם שניאורסאהן

(חיי"ק)

טז. סה"מ תש"ח עמ' 107.

יז. חוזה (שטר נאמנות). כפי הנראה המדובר במסמך המסייע להגעתו לארה"ב.

יח. שאצלו למד כ"ק אדמו"ר בילדותו.

רמו

בי"ה, י"ח אדר שני, תש"ח

כבוד הו"ח אי"א נו"מ וכו' הרה"ח
והרה"ג מהורב"ג שי

שלום וברכה.

משתדלים אנו לשלוח חבילות בגדים לאני"ש שי הפליטים בפאריז, ומבלי שנדע למי מהם שיש בזה זכות הקדימה לקבל, וגם לא נדע את כתובתם של כל אחד ואחד – ואפשר שלכן נשלח כמה חבילות על כתובות יחידים, אבל הן מיועדות לצרכי הרבים, לכן נבקש את כתי"ר לארגן ועד מיוחד אשר תפקידו יהי לסדר את ענין חלוקת הבגדים.

בברכה לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה.

הרב מנחם שניאורסאהן

יו"ר ועד הפועל

(חיי"ק)

רמז

בי"ה ג' תמוז, תש"ט

הרה"ג והרה"ח הו"ח, אי"א נו"מ וכו'
מהורב"ג שי

שלום וברכה:

א. בהתאם^ט עם הוראותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א הנני להודיעו פרטים בענין הילדים מפולין. שם נמצא אחד ושמו ליבל זאמאשץ

ושמו האופיציאלי קאזלאווסקי. פעל – כפי שסיפר מר גריפל שי – הרבה בענין פדית ילדים מבית הנכרים באופן לעגאלי ע"י שנמצאים יהודים המודיעים כי הם קרובי הילד ואחר שמשלמים את דמי הוצאות שהיו לנכרי במשך החזיקו את הילד (כפי הסכום שקובע השופט) משחררים את הילד ומוסרים אותו לקרוב לחנכו וכעבור זמן מה מוצאים גם דרך להביאו לא"י או לארץ אחרת.

והנה בשים לב להבטחתו של הדר. שווארץ לסלק הוצאות העתקת אני"ש פליטי אדום וכמו שעשה לפני שנתיים יצטרכו לעשות ענין הילדים כפרט בהכלל. כפי המצב הנוכחי יש לחשוב אשר לשלם עבור פדיון כל ילד יצטרכו לערך ת"ק-ת"ר שקל. והנ"ל יעבוד מעתה בתור ב"כ לשכת כ"ק מו"ח אד"ש (אם נדרש זאת).

ב. אלה הן הידיעות שיש לנו אדות מר שטיינבערגער אשר מתענין כ"ק מו"ח אד"ש אדות רשיון הכניסה עבורו: (פרטי השם מצורפים כאן). יש לו קרוב בניו-יארק (רופא) ומוכן לשלוח אפידייוויט וגם יוכל לצרף עוד אפידייוויט מובחר מידידו. השאלה אם אפשר ומתאים הוא להשיג עבורו ויזה בתור תלמיד לישיבה, או באופן אחר. נא להזמין את הבחור אליו ולהשתדל עבורו ככל האפשר ולהודיע לנו מהנעשה.

ג. מה בענין המאשין להבאת הספרים ממינכן?

ד. מה נשמע בענין משלוח הספרים מפריז הנה?

ה. לעי"ע לא נתקבל מאומה ע"ח יוני. שאלום בטלפון וענו שלא קבלו הוראה בפריז. כן אין כל מענה בנוגע להתקציב שהציע. כפי ידיעותי יהי שווארץ במחננו לערך בעשרה ביולי.

ה. זה עתה הביאו הקוני לחג הגאולה² ומוסג"פ. מוסג"פ מכ' מועד המעמד. והזריות בזה, לדכוותי, בטח אך למותר.

בברכת כט"ס

(חיי"ק)

הרב מנחם שניאורסאהן

יו"ר ועד הפועל

רמה

י"א תמוז תש"ט

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א נוי"מ וכי
מוהרב"ג שי

שלום וברכה:

נתקבל מכתבו מסי' א'. לכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א, וציוני לאשר
הקבלה, ואשר בטח יודיע מתוצאות הטובות אחרי ההתראות בדזוינט,
כיון שכבר יודע על ידי שלעי"ע אין מאומה מהם. זה עתה נתקבל מכתבו
אלי מז' תמוז. לפי ידיעותי נסע השחור^כ מכאן ביום ד'.

בטח נודע לו ששלקתי לזוגי תי' בעד סיון, והקופה בע"ח גדולה.
מוסג"פ שני מכו' ממחנ"י, ובל"ס יפרסמם באופן המתאים.

בברכת כט"ס.

המחכה לבשו"ט ממנו

הרב מנחם שניאורסאן

(חי"ק)

זה עתה צלצל מר יעקב שי' גריפעל, אשר כל הידיעות ע"ד הילדים
בפולין, נמצאים תח"י שמואל קריבוס הדר בהאטעל האואנא 44 רחוב...
והוא ציוהו לגלות הכל לכת"ר אם ישאלו עדי"ז.

רמט

בי מנחם אב תשי"ט

הרה"ח והרה"ג ווי"ח אי"א נו"מ וכו'
מוהרב"ג שי

שלום וברכה:

במועדו נתקבלו מכתביו מכ"א וכ"ד תמוז לכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א (מפני מה אינם מסמנם במספרים?).

תיכף שנתקבלו י"ד במץ וז' נבזא²³ הודיעוהו עדי"ז, ובטח קיבל.

כנראה, לא עלתה בידו להתראות עם שחור²² בהיותו במחנה, כיון שאינו מזכיר אדות זה מאומה. והלא צריך סו"ס לפעול ע"ד התקציב שהגישו להנ"ל בהיותו פה.

קבלתי מכתבו מכ"ג תמוז. ותי"ח על שני הקטעים מהמכ"ע שצירף לו, אם באפשרי, אולי כדאי שיכתוב מי מהקראספאדענטן²¹ של המכ"ע דכאן הנמצאים במחנה להמכ"ע כאן ע"ד חגיגת י"ג תמוז וכו'.

בדבר הובאת הספרים מבראוומאן – נכון ביותר לזרז עדי"ז הן מצד המצב שם, והן מצד המנדב כאן, וד"ל.

המחכה לבשו"ט ומאחל כטי"ס

ותי"ח למפרע על כל הטרחא

הרב מנחם שניאורסהאן

(חיי"ק)

כב. יד אלף וז' מאות.

כג. ראה אגרת הקודמת

כד. אולי הכוונה למערכות העיתונים.

תנ

בי"ה ג' אדר תש"י

הרה"ח והרה"ג הו"ח אי"א נו"מ וכו'
מהורב"ג שי

שלום וברכה:

בטח קבל במועדה את המברקה מכאן מענה על המברקה שלו בשאלת הדזוינט. טרם הגיעני הטלגרמה שלו הגיע מהדזוינט המקומי מכתב בשאלתם ע"ש מי לכתוב כו' וענו להם שיכתבו להלן ע"ש חמותי הרבנית שליטי"א^{כ"ה}.

מאשר אני את קבלת מכתבו מכ"ח שבט בצירוף העתקות המכתבים מהת'... עתה בפרט דרושה השתדלות ביותר להמשיך להחזיק ולהגדיל את העבודה שהתחיל בה. ונא להודיעני הסבות המכריחות את הנ"ל למאן להשאר על משרתו ואם כדאי להשתדל ולראות שימשיך... במשמרתו כמקודם ואז אכתוב להנ"ל עד"ז.

הנו"ן מר' נפתלי שי' אמסורם וישלחו לו קבלה.

בינתיים הגיעני מכתבו מכ"ט שבט.

תודה על סידור הפרסום של המכתבים ומטובו לשלוח לכאן המכ"ע שיודפס בהם.

משי"כ ע"ד גרעון התקציב – תקותי שבכ"ז יעלה בידו לפעול שעכ"פ לא יפחיתו. ובפרט עתה שנתוספה העבודה במארסעל וכו'. כן אזכירו ואעוררו ע"ד הוראות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ להתחיל לאט לאט בעבודת החינוך באפריקא. ואף שאין הדזוינט נותן בעד העתיד לבוא וביחוד שמקצוע זה לא יהי לגמרי לפי רוחם, אעפ"כ אולי יספיק לחזק טענתו שלא ליתן מגרעות, ולא באתי אלא להעיר.

בטח ראה הביאוגרפאי של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ באנגלית. עתה בדעתנו להוסיף איזה פרקים ע"ד הפעולות מעת שנדפס הנ"ל ולהו"ל באידיש ובאנגלית. כמובן העבודה במקצוע הפליטים מעת עזבם את רוסיה

כה. ראה גם בא כח חלק א סעיף ל.

ועי"ע – תופסת מקום חשוב ומה טוב ונכון שימציא לנו הרצאה מסודרת ומפורטת בזה בהקדם כדי שיהי דבר מתוקן. ולמענה על כהנ"ל אחכה.

מוסג"פ השיחה דיט"כ שהו"ל זה עתה.

באיחולי כט"ס ופ"ש כל החבורה ת"י

(חיי"ק)

הרב מנחם שניאורסאהן

יושב ראש ועד הפועל

רנא

ב"ה, י"א אדר תש"י

הרה"ח הרה"ג הו"ח אי"א נו"מ
מהרב"ג שי

שלום וברכה :

במענה על מכתבו מז' אדר :

בענין העבודה באפריקה צריכים לעני"ד, לעמוד בתוקף, ולבד אשר עצם הענין רציני למאד ודורש התענינות והתעסקות בו במרץ – וביחוד אחר ששמעתי בזה את החלטת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ² – הנה הסברא מוכחת, כי התפשטות העבודה היא מוכרחת גם לטובת קיומה של העבודה הכללית באירופא, וכמו שדברנו בהיותו פה.

מהדזוינט לא הגיע עדיין³, ועל שאלתנו הודיעו לנו כי שלחו את הענין ללשכתם בפאריז ומחכים לאישורם. נא לסדר שימהרו במענם החיובי.

כו. אג"ק ח"ג עמ' רלו.

כז. ראה אגרת הבאה.

פנו אלינו, ע"ד עזר בבנין הצלה (רוחנית) והעתקת הנשים והבנות
הפליטים הנמצאות בשוועדען. ומטובו להודיע מה שידוע לו בזה וחוות
דעתו.

באיחולי כט"ס

הרב מנחם שניאורסאהן

רנב

בי"ה, יו"ד ניסן תשי"י

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו'
מהור"ב שי

שלום וברכה:

...

נתקבל מהדזיו' השבעה. נמסר לזוגי תי' השייך לאדר, ובטח הודיעה
עד"ז. כן נמסר לצוי' שנים ומחצה מזוזות גדולות^ט. מכתבי בזרוז' ע"ד
הנסיעה לאפריקא בטח הגיע.

החותם באיחול חג הפסח כשר וכט"ס לו ולכב"ב שי'
ולכהדו"ש

הרב מנחם שניאורסאהן

(חיי"ק)

כח. כללי פרטי – נדפס באג"ק ח"ג עמ' ערב וח"ב עמ' פג.

כט. ראה בא כח ח"א אגרת לד.

ל. אולי הכוונה לאג"ק ח"ג עמ' רסג.

רנג

בי"ה ערב חגה"ש הישי"ת.

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א נו"מ וכו'
מוהרב"ג שי".

שלום וברכה!

בטח קבל את הטלגרמה ששלחתי לו ביום ו' וגם את מכתבי הקודם^ל,
ונוסף להכתוב בהם – הנני בזה לבקשו אשר בהיותו באפריקא, יברר שם
עד כמה שאפשר, אם יש מקום לחשוב להעתיק בעזהש"י לאפריקא –
למעקענעס או ערים אחרות – את המוסדות ופליטי אנ"ש שי הנמצאים
כעת בפאריז ובמחנות.

לטובת הענין אין הרעיון זה סובל עדיין שום פרסום.

בברכת החג ואיחול כט"ס

מנחם שניאורסאהן

(חיי"ק)

רנד

בי"ה²³ א (בדרי"ח) תמוז התשי"י

הרה"ח הרה"ג הוו"ח אי"א נוי"מ וכו'
וכו' מהורב"ג שי'

שלום וברכה:

במענה על מכתבו מכ"ז סיון:

מר שלום²³ שי' שב היום לניו יארק, ותיכף בא אתנו בדברים אדות אפריקא, בספרו, כי נפגש בקאסבאלאנקא עם רמ"ל²⁴ שי', ובאשר כמה אלפים כ"י מילדי הספרדים בעיר ההיא נמצאים במוסדות חנוך אשר אוצר התורה מוכן להחזיק בהם, בגשמיות, אבל חסרים להם מנהלים מתאימים, אשר לכן מבקש מר שלום שנשלח תיכף תלגרמה לרמ"ל שישאר בקאסבאלאנקא למנהל המוסדות הנ"ל, ושנשלח עוד מנהלים או מדריכים – אחדים – מסכים מר שלום שההנהגה הרוחניות תהי' לגמרי כרצונו עפ"י הדרך הנהוג במוסדותינו, וכי סומך הוא על מחונכינו יותר מעל מדריכים אחרים.

אמנם לא מהרנו לענות לו החלטתנו בזה, מטעם ששמחכים לידיעות מאנ"ש בחו"ל – אבל עכ"פ ההתרגשות שלו מראה על האפשרות שנוכל בעזהשי"ת: א) לסדר מוסדות אחדים אשר יהיו לגמרי ברשותנו ויתמכו באופן ישר ע"י הדזשוינט. ב) לסדר איזה אברכים כמנהלי המוסדות של אוצר התורה.

אשר בהתאם עם כהנ"ל נראה עוד ביותר ההכרח שכמ"ע יבקר את אפריקא כדי לברר על אתר מה ואיך שאפשר לייסד ולסדר.

ובתור סוד לע"ע עלה בדעתי ... וגם לזה נחוץ שיוכח על אתר עד כמה שהמוסדות שלהם ראויים להקרא בשם זה.

לב. לכללות האגרת ראה בא כח ח"א סימן מו.

לג. ניהל את המו"מ שליובאוויטש תגיע למדינות צפון אפריקה.

לד. הרב מיכאל ליפסקר ע"ה.

ז ספרים דיוני נתקבלו. ואחתום בתקוה שאתבשר ממנו בקרוב ממש
בשוי"ט בכהני"ל

הרב מנחם שניאורסאהן

(חי"ק)

רנה

בי"ה י"ד תמוז התשי"י

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א נו"מ וכו'
מהורב"ג שי

שלום וברכה:

במענה על תלגרמה שלי להרב טאלאדאנא^ב שי קבלתי מאתו אתמול
תלגרמה בהבטחתו לעשות כל האפשר.

פה נמצאו ג' אברכים, שכנראה, יסכימו לנסוע לאפריקא לעבוד
אצלנו, מובן שלהסכם שלהם בהחלט – צריך לדעת מקודם פרטי העבודה
והתנאים, שנים מהם ספרדים, ואחד הוא מר בלאך אשר עבד אצל הר"מ
שי ליפסקער בפאריז. מובן, שזהו נוסף על האברכים משלנו שימצא[ו]
בפאריז או באשכנז שהם קודמים^ב ומהם יש לקוות תועלת יותר גדולה.

מובן **מעצמו**, שמה שיעשו ויסדרו בהנוגע למל"ח ומחנה, במענה על
מכתבי מער"ח תמוז, הוא **אך ודוקא** באופן אשר גם לא יגע בענין נפנה^ב.
חשבתי למותר גם להזכיר עדי"ז, אבל היום קבלתי מכי מפאריז, ונתעורר
בי חשד שנחוצה אזהרה הני"ל.

נתקבלה ידיעה אשר מר פאלמער וריסמאן^ב נמצמאים כבר בשווייץ,
ובשבוע הבע"ל יבואו לפאריז וידורו במלון אמבאסאדר. ונשלחה לו היום
תלגרמה עדי"ז.

לה. ראה אג"ק ח"ג עמ' שלח.

לו. ראה אג"ק ח"ד עמ' רפ.

לז. ראה בא כח ח"א סימן ל.

לח. ראה בא כח ח"א סימן מח.

על הציון, ביום י"ב תמוז – הזכרתיו בבקשה להצלחה בעבודתו בכלל
ובהנוגע לאפריקא בפרט.

המחכה לבשו"ט ומאחל כט"ס

הרב מנחם שניאורסאן

(חי"ק)

רנו

בי"ה, כ"ה טבת, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"נ וכו'
הרבב"ג שי

שלום וברכה:

קבלתי מכתב מהו"ח אי"א וכו' מו"ה משה שי טארן בשם ועד
החנוך בפערנוואלד בענין ההרפתקאות שהיו להם מ... שהי' מזלזל
בתלמידים שומרי מצוה ומשתדל להשפיע עניני כפירה ר"ל עליהם וכו'.
אח"כ סוגר ביה"ס וטרם שעמד להפתח השתדלו אני"ש שי להעמיד סדר
חדש לחזק עניני הדת ונוסד ועד בית הספר בהשתתפות ר' יעקב פרידמאן
והאינספקטור של הדזשוינט על החנוך במחנות (הוא מזרחי) ומורה אחר
(מפ"י). אח"כ נודע להם כי האינספקטור קרא את כל המורים לאסיפה
חשאית ואמר להם כי הכל יהי' נוהג כמנהגו קודם ולא יהי' שום ש[י]נוי,
אלא רצו לפייס הדתיים בהבטחות שוא.

סוף סוף נאותו לקרא אסיפה ביום ג' שמות בהשתתפות חברי הועד
והאינספקטור אמר שהוא אינו מתערב אלא ירשום פרטי כל ואח"כ ידונו
עדי"ז בהדזוינט. בינתים דחו הענין ולא נתנו תשובה, רק איים עליהם
האינספקטור שלא ילכו במסירות אצל האירא שבוה לא ישיגו שום דבר
אלא יגרעו למצבם הגשמי.

ומטובו לדבר עדי"ז אצל הדזוינט – וידגיש שלא יגרמו רעה עי"ז
לחני"ל בלאגער.

מוסג"פ קטע מהעתון ובטח יוכל להשתמש בזה לחזק עמדתנו במשא
ומתן עם הדזוינט.

בברכת הצלחה ופי"ש כל החבורה תיי

מנחם שניאורסאהן

(חי"ק)

רנז

בי"ה, כ"ה טבת, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נוי"מ וכו'
הררבי"ג שי

שלום וברכה:

הנני מאשר בזה קבלת מכתביו מי"ז וי"ח טבת, עם העתקות
המוסגרות בהם ממכתבי הרשי"ז שי טייבעל ותמונה אי' ורשימות אחדות
מהתלמידים. וחבל שהתמונה אינה ברורה כל צרכה ואולי אפשר לעוררו
על זה לעשות תמונה ברורה שאפשר יהי' להראותה וכו'.

הנני כותב היום להרמ"ל שי ומזכירו עוה"פ שיכתוב ישר לכת"ר
שי כל הידיעות הנחוצות לקבלת רשיון כניסה למדינתו. כמובן, אם לפי
דעת כת"ר שי טוב יותר להגיש ע"ש אלמלה^ט יוכל להזכיר שמו ולהודיע
להרמ"ל שי שעשה כן ובטח ישתדל שיהי' הכל בהקדם כמו שכתבתי לו.

מעורר^מ אותי הרמ"ל שי במכתביו שכדאי להביא לשם סופר ושו"ב
מאני"ש כדי שילמדם אומנות אלו בטוב. וגם לפי דעתי נכון הדבר ותקותי
שעי"ז יתרחב ג"כ חוג השפעת שאר המוסדות שלנו. נוסף על זה שיהי'
זה ענין של פרנסה קבועה בשביל אלו שיסעו לשם ובי"ב. והמקום שם

לט. אולי הכוונה לעסקן ר' יצחק אלמלה שסייע רבות לעבודת השלוחים במרוקו, ראה גם אג"ק
ח"ה עמ' קכט, אגרת אי"ש.

מ. ראה אג"ק ח"ד עמ' קלב. אגרת תתעד.

מקום מנוחה ממחשבות המטרידות ע"ד מצב העולם, (אף שלפי דעתי אין להתבהל בצרפת וסביבותי' מזה, כי אינו נוגע זה לעתיד הקרוב).

ולכן בקשתי את הרמ"ל שיודיע תיכף לכת"ר כל הידיעות הנחוצות לביאת הנ"ל. אבל דעתי וחפצי ורצוני שמקודם יהי' כת"ר שם בעצמו ויוודע מצב ענין זה על אתר, ואז יותר נקל יהי' לו להחליט מי מאנ"ש מסוגל על זה.

כן כתבתי¹⁰⁰ להרמ"ל שיודיע כל השייך לנסיעת הר"ס שי' ליבעראו ובטח הרמ"ל מצדו (בענין הפספורט וכו') יהי' ג"כ מוכן לזה.

תקותי שיהי' בתוקף המתאים – בעת דיבורו עם באי כח הדזוינט – ובטח יעשה כל מה שביכלתו לדבר פא"פ ולא לצאת בטלפון, גם עם הדר. שווארץ. ותקותי אשר כ"ק מוי"ח אדמו"ר הכ"מ ישלח ברכה והצלחה גם בענין זה, למען אשר לא לבד לא יקטינו הסכום שנותנים, אלא עוד יוסיפו בהתאם להעבודה ההולכת ומתרחבת.

בטח כבר קיבל קטע מהעתון ובו נאומו של מר לעוויט אשר ישנם מקומות שהדזוינט ירחיב חוג פעולתם ואחת המדינות צפון אפריקא.

ובודאי יודיע בשו"ט מכל הנעשה.

מוסג"פ חוברת לכ"ד טבת ומכתב הכללי, ואף שהוא כבר לאחר זמן, אבל הענין זמנו בכל עת.

בברכת הצלחה בכל – המחכה לבשו"ט

מנחם שניאורסאהן

(חיי"ק)

רנה

בי"ה, ג' שבט, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח מ"ה אי"א נוי"מ וכו'
הרב"ג שי

שלום וברכה:

מכתבו מכ"ו טבת הגיעני באיחור זמן שלא כרגיל, בצירוף המכ"ו
רשימת המשתתפים בלימוד המשניות.

מוסג"פ העתק מהמכתב שקבלתי ממר ווארבורג.

והנני מקווה לקבל ממנו ידיעות משמחות ע"ד כמשי"כ במכ"ו

בברכת הצלחה ופי"ש כל החבורה ת"י

מנחם שניאורסאהן

(חי"ק)

רנט

בי"ה, ט' שבט, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצצ"ב
וכו' מוהר"ר בנימין שי

שלום וברכה:

קבלתי מכתביו מב' וגי' שבט, ובינתים בטח קבל מכתבי הקודמים וכן
מכתבי הכלליים ליא"צ^ב והעתק מכתב מר ווארבורג^ב. ובטח יודיע כיצד
עבר עליהם יום היא"צ. בין בקיבוצי אני"ש שי' ובין בכל העיר וסביבותי.
ומן הסתם עורר גם את הרה"ח וכו' הרש"ז שי' טאובעל ע"ד היא"צ.

כאשר כבר כתבתי באחד ממכתבי הקודמים^ט, הנני מקווה כי בתוקף
המתאים סוף כל סוף יפעול שהדזוינט יתן לא פחות ממה שנתנו עד עכשו
ועוד יוסיפו במשך הזמן.

בנוגע ענין טשילי^ט, הי' שם הרה"ח העסקן בצ"צ וכו' הרב מהר"י
שי' הלוי וויינבערג, אשר בטח זוכרו, והביא ידיעה משם כי אפשר לפעול
שם הרבה, ותנאי החיים לא קשים לפי ערך, ובעיר הבירה יש קיבוץ חרדי,
אע"פ שהמצב בכלל בנוגע ליהדות הוא כמו בשאר מדינות דרום אמריקא.

בנוגע השו"ב הר"ס שי' יאקאבסאן, הנה קודם שאענה לו, רוצה אני
לדעת ח"ד של כת"ר שי' עד כמה יכולים לנצל כוחותיו באירופא, באיטליא,
שוויץ, בלגיא וכו'. כנראה מהידיעות שתחת ידי, הנה בכל מקומות שהי'
שם נשאר רושם בעניינים של פועל ממש. ובמילא יציאתו משם יגרום
חסרון, וצריך עיון אם כדאי להחליף עבודתו בטשילי על חשבון עבודתו
באירופא.

כמובן להודיעני מצב בי"ב של הר"ס שי' הנ"ל וע"ד בריאותו שמזכיר
בכל פעם.

מב. אנ"ק ח"ד עמ' קמב.

מג. ראה גם אגרת הקודמת.

מד. לעיל אגרת מיום כ"ה טבת תשי"א.

מה. להעיר משיחת י"א שבט תשל"א – תורת מנחם חס"ג עמ' 121.

מה שכותב שהדזוינט הצרפתי רוצה שיקבל מהם חלק מהתקציב, לכאורה יש גם מעלות בדבר זה, אלא שכדאי להקטין הסכום עד כמה שאפשר, וכנראה ממכתבו עוסק בזה כת"ר שי.

קבלתי מכתב מהשו"ב חייקין שי, מי שהי' חתנו של הרא"ש שי הכהן כהנאו, שבדעתו לראש חודש אדר ראשון לעזוב את מקומו בנסיעתו לקנדה ואשר לכן מחפשים שם שו"ב אחר במקומו ואמרו לו שיציע את מי מאנ"ש למלא מקומו. אפשר שכתב בעצמו לפריז, ובכל אופן הנני מודיע לכת"ר שי גם מכאן, ובטח ידוע לו פרטי החיים וההסתדרות בשטאקהאלם, וידע אם יש א' מתאים¹⁰ ע"ז, ואם כן – את מי להציע.

תי"ח על הודעתו במכתבו מב' שבט שדיבר עם ב"כ הדזוינט ע"ד האינספקט דחינוך באשכנז, והודענו אודות זה לשם, לעודד את רוחם שיעמדו חזק על משמרתם.

כבקשתו אזכיר על הציון ביו"ד שבט, מחר אי"ה. להצלחה בעבודתו הק' ולרוב טוב גשמי ורוחני בכל עניניו הכלליים והפרטים.

תמול קבלתי מכתב מהר"מ שי' ליפסקר וכותב שכבר חקרו ודרשו ע"ד הר"ש שי' מתוסאוו וזוג' תי' ונתנו מענה טוב. כן כותב שעומד בקשר מכתבים עם כת"ר שי' בנוגע לניירותיו הוא. ותקותי שיצליח להיות שם בהקדם האפשרי, למען סדר כל הענינים על מכונם.

בברכה ובפ"ש אל החבורה תחי'

מנחם שניאורסאהן

(חיי"ק)

רס

בי"ה, חיי שבט, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח ווי"ח אי"א נוי"מ וכו'
הררבי"ג שי

שלום וברכה:

ב' מכתביו מי"א שבט – והפ"נ בכלל זה – ומכתבו מי"ד בו נתקבלו,
וכן העתק מכתב מר בעקעלמאן לכת"ר שי.

היום נתקבל הספר מהדז' ה'תרע"ד וכ"ח קטנים. מסתם ידוע לכת"ר
הטעם על מספר זה דוקא.

כפי שכבר כתבתי¹⁰ לכת"ר הנני מקוה כי בתוקף הראוי ובאופן
המתאים יפעול, על אף כל השקו"ט, שלא יפחת מהעזר שנתקבל ע"ע,
ובטח יודיע תוצאות הועידה שהיתה לו בנידון זה.

לכאורה כדאי שגם הרה"ח וכו' הר"ס¹¹ שי יגיש ניירות¹² (עבור
מעקנעס או קאסאבלאנקא, ואל בינתו אשען בזה).

אם אפשר להקדים בנסיעת כת"ר לאפריקא כדאי להשתדל בזה.

ת"ח על ההודעה מסדר יום ההילולא ובטח פרסמו הענין באופן
המתאים בחוגים הרחבים של אחב"י במקומו.

נפנה ומשותף נמסרו וכן גם לזוגי תחי". כן נמסרה ההוספה לאוהל
ה' תרס' וחצי, מתאים להפתקא שלו. הקבלות ישלחו לו ישר מועד האהל.

פנו לכאן מהדז' ע"ד שילוח שמורה לאירופא, והראינו להם המקומות
דאשתקד שמשם יקנו קמח שמורה. – ואחרי העיון בזה, ובהמשך לשיחתו
אתי אדות זה בהיותו כאן, לכאורה כדאי שגם השנה תקח לשכתנו

מז. לעיל מיום ט' שבט תשי"א וש"נ.

מח. הרה"ח וכו' ר' סעדי' ע"ה ליבעראוו.

מט. ראה אג"ק ח"ד עמ' קסא. וראה גם בא כח ח"א סימן ס'.

נ. שקל.

לפליטים חלק בחילוק הקמח או המצה שמורה, (ביחוד כדי שלא יחשבו
העדר העבודה בזה לסימן שמתקטנת ח"ו תכנית עבודת הלשכה).

מוסג"פ הוצאתנו האחרונה "מאמרי השתטחות".

בפ"ש וברכת הצלחה בעבודתו ופ"ש כל הסביבה ת"י

מנחם שניאורסאהן

(ח"י"ק)

רסא

ב"ה, א' אד"ר, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ וכו'
מהור"ב שי

שלום וברכה:

נתקבלו מכתביו מכ"ג וכ"ח שבט.

נכון במאד שמתעסק בענין הקמ"ש²⁰. ומכמה וכמה טעמים. ובטח
גם השתא יהי בהצלחה (שבמילא נכלל בזה: תוספות על אשתקד).

זרזתי עוה"פ את הרמ"ל שי אודות רשיון הכניסה למאראק. ותקותי
שיסודר ענין זה, והעיקר – גם הענינים שם כשיבוא כת"ר לשם, הן בנוגע
להעמדת המוסדות בסדר מסודר, עריכת תכנית להרחבת רשת המוסדות
וההתחלה בפו"מ בזה (בכפרים, ואולי גם באזאבלאנקא. וע"פ השיחה
בהיותו כאן), והן בנוגע להקשר שם עם דזוינט.

אשר כהנ"ל תלוי הרבה איך שיהי השטעל²¹.

נא. קמח מצה שמורה.

נב. מנוקד בכ"י"ק ???

כפי שמתאר ענין מר ח²³. במכתבו – טוב שמתנהג עמו ברכות וסו"ס – מענה רך ישיב המעות שני"ח בשלימות.

בדבר המתנות מאירלאנד לאני"ש באה"ק ת"ו – בטח יראה שישלחום להמוסדות ויהודים הנצרכים שם ישר, (ולא על ידי איזה מוסד מרכזי שבאה"ק ת"ו, כדי שלא תהי' העלמת השתלשלות הדברים אח"כ, כמו שהי' לפני שנתיים).

ומה טוב אם הי' מתקבלים ללשכת הפליטים קבלות מכהני"ל או עכ"פ העתקה מהם.

בהיותי ער"ח על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר הזכרתיו להצלחה בעבודתו ובעניניו הפרטים.

בברכה ופ"ש כל החבורה תי

מנחם שניאורסאהן

(חיי"ק)

מכתבי מכ"ה שבט בטח נתקבל.

רסב

בי"ה. י' אדר א [תשי"א]

הרה"ח והרה"ג הווי"ח אי"א נו"מ וכו'
מהורב"ג שי

שלום וברכה:

במענה על מכתביו מב' וז' אדר"ר,

אתפלא על אשר אין ידיעה שגם כת"ר קיבל רשיון הכניסה למארוקו כי כן הי' משמע מהמברק של הרמ"ל שיי' שנתקבל כאן, (אף שלא כתב כך בפירושו), ובטח יודיע במכ"ה הבא²⁴.

נג. ראה בא כח ח"א סימן ס.

נד. ראה בא כח ח"א סימן סד. כמו"כ מכתבים הבאים לקמן.

בטח קיבל ממר חאסקין המשך. כאן נתקבל מדזיו' היום ששה ספרים גדולים גם רפה עא קטנות. ובודאי ידוע לכת"ר הטעם ע"ז. לזוגתו תי' ניתן השיך אליו עוד בשבוע שעבר.

טוב הוא שנשאר מהרש"ז שי' טויבל במארסעל, ובודאי יוכל להמשיך שם עבודתו בחינוך הכשר, ע"י השתדלות המתאימה אם שם או בפאריז. ואולי הוא בכלל רק אשטימונג עוברת מאיזה פקיד שם להראות כחו וגדלו, וכשיראה שאין נוגעים במציאותו וממשלתו – מעצמו ירשה הכל.

בפ"ש כל החבורה תי'

מנחם שניאורסאהן

(חיי"ק)

רסג

בי"ה, שושן פורים קטן, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נו"מ וכו'
מהורב"ג שי'

שלום וברכה:

כפי אשר יווכח ממכתב הרה"ח ווי"ח אי"א נו"מ וכו' מוהרחמ"א שי'. יראה טעם נוסף לזריזות הדרושה בסידור העבודה באפריקה, ובודאי עד כמה שהדבר תלוי בו יזרזו בנסיעתו לשם צלחה.

נתקבל מכו' מט' אד"ר, ובטח ימשיך, אעפ"כ, הרש"ז^ב שי' במארסעל עד שיבורר על בוריו.

בברכת הצלחה ופ"ש כל החבורה תי'

(חיי"ק)

רסד

בי"ה, כ"ז אדר"ר, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ וכו'
מוהרבי"ג שי

שלום וברכה:

נתקבלו מכתביו מי"ד, י"ז וכ"ב אדר ראשון, והנני מצטער במאד מאד על שעדין לא קיבל הויזה למאראק ונסיעתו מתאחרת מיום ליום. ובטח קיבל המכתבים ששלח לו הרחמ"א שי חדקוב, אשר כנראה מתעסקים שם בקאנקורענץ" וכו' וכו'.

כן ביקר אצלי ימים אלו מר... וסיפר לי בתוך הדברים אשר גם הם מתחילים להתעסק, או כבר מתעסקים, בקסבלנקה, וזה איזה חדשים גם במעקס. אי אפשר הי' לברר אצלו מטרת עבודתם וכוונתו בזה שסיפר לי עדי"ז. אבל מכל טעמים אלו נחוץ סוף סוף לסדר את העבודה שם בהקדם על בסיס נכון ובפירסום הראוי, שאז – כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר – פאר אן אמת ווערן אלע נתפעל, ועכ"פ הי' נתמעט החשש של עגי"נ וכו'.

תקותי שככל התלוי בו יזרז הדבר, ויתן השי"ת שיהי' בהקדם היותר אפשרי ובפרט שתקותי שיפעלו אצל הדזוינט עזר לעניינינו שם, ואיחור ביאתו לשם והמו"מ עדי"ז חוששני שלא יהי' עי"ז הפסד ממוון, מאחר כי קשה לפעול אצלם שישלמו בעד העבר.

והנני מחכה לבשו"ט ממנו.

מש"כ במכתבו על אדות תרעומות... על מה שכתבו מכאן לפערנוואלד, מוסג"פ העתקה מהמכתב שנשלח לשם השייך לנידון דיין, ומטובו להחזירה לאחר שישתמש בה.

ניתן לזוג' שתחי' השייך לחודש אדר שני, ובטח הודיעה עדי"ז.

בפ"ש כל החבורה שתחי'

(חיי"ק)

רסה

זה עתה נתקבלה הטלגרמה שלך, ועניתי בטלגרמה¹⁰:

תהא נסיעתו למאראקא צלחה ובטח יטלגרף לכאן כשיסע ובביאתו לשם, בברכה – מ.ש.

רסו

בי"ה¹¹, ז' אדר שני ה' תיש"א
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו'
מוהר"ב שי

שלום וברכה!

מוסג"פ הקונטרס לימי הפורים הבע"ל...

בברכת שמחת פורים ופ"ש החבורה ת"י

(חיי"ק)

זה עתה נתקבל מכתבו מקאזאבלאנקא. – היום, בל"ג, אה"י על הציון ואזכירו להצלחה – ואחכה לבשורות טובות ומשמחות.

זה עתה נתקבל מדז"י ששת ורפב. ופ"ו קטנות.

נז. נדפס בבא כח חלק א סימן סד.

נח. כללי פרטי – נדפס באג"ק ח"ד עמ' רד.

רסז

בי"ה, כ"ב סיון תשי"א
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נוי"נ וכוי מהו"ר
בנימין שי

שלום וברכה!

היום קבלתי מכתבו מחי"י סיון וכן הקודם לו, וכבקשתו נשלח
הסכום "ששה", ולפלא קצת שאינו מזכיר בענין השובי"ם מהנעשה שם,
ובודאי יודיע במכ"י הבא.

קבלתי היום מכ"י מהרה"ח רש"ז דוכמאן, ומבקש אם רק באפשרי
להכניס גם את בנו מוה"ר ישראל שי"י לרשימת אלו הנוסעים לאירלאנד,
ומצד ג"כ העתק מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע
שבנסיעות הקודמות הסכים על בנו שי"י שישע לשם.

...

בטח ידוע לו שפנו לכאן מהועד לפליטים ברומא ע"ד תקון ביכ"י
שלהם שנשרף, וכן בדבר ס"ת ותפילין, ונתקבלה עתה המענה מהדזוינט
דפה, שהם קבלו מכ"י מב"כ ברומי שכבר תקנו הביהכ"י וגם נתנו להם
ס"ת, אבל בנוגע לתפילין, כבר אזלו אצלם כל התפילין – שהי' לרשותם
– ומבקשים שאפשר שאנו נשתדל להשלים את זה, ואחכה למענה מכ"י
אם יוכל הוא לסדר שלוח דברים אלו מלשכתו או מפאריז, או שצריכים
לחפש דרכים אחרים, כי בפה התפילין הם ביוקר גדול, וגם הלא אין לנו
קופה מיוחדת ע"ז, משא"כ אם יעשה הדבר ע"י הלשכה דפאריז, יש לקוות
שסוכ"ס יסלקו ההוצאות בזה מהדזוינט. לעי"ע שלחנו מכאן ה' זוגי תפילין
שהיו אצלנו מן המוכן. – בודאי כבר הגיש על ויזא למרוקן.

כתבתי להרה"ח וכוי מאטוסאוו [ש]י שבטח יקציבו לו סכום, **ביחוד**
להוצאות הקשורות עם הלידה בשטומו"צ, של זוגי תי, ונא להקציב סכום
זה בעין יפה (אני אי"י ההוצאות שם, ואל בינתו אשען) ולהודיע להנ"ל, ...

בברכת הצלחה – המחכה לבשורות טובות ופי"ש כהדו"ש

(חי"ק)

רסח

בי"ה, ד' תמוז תשי"א
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"נ
עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר בנימין שי

שלום וברכה!

מוסג"פ מכתבי להרה"ג והרה"ח שי בענין השובי"ם שאינו דורש
ביאור נוסף. רק זה שהנני מדגיש עוה"פ, שלדעתי יעורר זה מחלוקת. ואולי
מפני זה דינגען זיי זיך בתקותם אשר לא יאחזו באמצעים חריפים כאלו,
ולכן במילא אפשר שתספיק ההפחדה לבדה, ואל בינתו אשען איך לכלכל
את הדבר.

בודאי הגיש כבר ע"ד ניירות ששיג וויזה לנסיעה למאראקא, ויודיע
בשו"ט בזה.

כן אתענין לדעת אם עלתה לו לראות את מי מאנשי מאראקא בצרפת
כמו מר גראס, אלמלא וכו'.

ימים אלו נתקבל מכתב בעל שורות אחדות ממר שלום שי, אשר
שולח הוא ר"ן שקל על עבודתנו במאראקא, ותקותו אשר במשך הזמן יוכל
לשלוח עוד. באשר ההמחאה לא היתה מהקאנטא"ש של אוצר התורה^ס,
ענית לו בתודה על השתתפותו **שלו** בעבודתנו במרוקה. וסיימתי שאחרי
נתינת התודה על מה שקבל את פני ב"כ הרה"ג הרבב"ג שי הנני להזכיר
מה שדבר אז ע"ד חיזוק העבודה במאראקא **מאוצה"ת**^ס בסכום של אלף
ד. בערך לחדש, ואחכה למענה ממנו.

בטח אם יהי אצלו חדשות טובות בנוגע להשקו"ט עם הדזוינט וכו'
יודיעני.

נט. מהקופה.

ס. ראה לעיל אגרת מיום א תמוז תשי"א

סא. מאוצר התורה.

בנוגע להודעתו ע"ד נסיעת מרת... לאה"ק ת"ו, הנה אף שקשה לי לחוות דעתי בהחלט בענין זה באשר אינני מכיר אותה, אבל מכיון שבטח גם היא איננה מושללת מקבלת כבוד ובמילא גם הפעולה שקבלת כבוד עושה. הרי לדעתי כדאי הי' שיכבדוה שם באופן המתאים, אם ע"י קבלת פנים וכו'. ובפרט שיש לחשוש שבלא"ה תבקר בהמוסדות והכפר וכו', ואז אפשר שיהי' זה בלי הכנה אשר זהו בודאי אינו כדאי. ולמכתבו אחכה אם שאכתוב מכאן ע"ד קבלת פנים בשבילה, או באם שמפני זה שהיא שייכת ל... אין כדאי שיהי' מכתב כזה ממני, אזי אפשר בשתים, א) או שיהי' המכי מהלשכה (בפאריז ב) אז מהמוזכיר שלי בכאן, ובמה יודיע דעתו בזה.

בטח יסדרו התועדות י"ב תמוז או י"ג באופן המתאים.

בברכת הצלחה בעניניו הכללים והפרטיים

(חיי"ק)

רסט

בי"ה, י"ד מני"א תשי"א
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א נו"מ
עוסק בצ"צ וכו' מהורב"ג שי

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתביו מד' ויום ו' מני"א, ותקותי שבעתיד הקרוב יוכל לבשר טובות במה שפעל אצל הדזוינט^ט להגדיל תמיכתם יותר ויותר,

דבר נכון הוא מה שהציע לו הד"ר שפירא לסדר פגישה עם מר ווארבורג וכו' כשיבקרו במחננו, אף שדעתי שאין ענין ההפחדה שהציע לו כדאי להשתמש בזה. והרי מספיק שיסביר להם ענין של הועשה טוב, ובמילא לא יוצרך להסברה בהסו"מ שבזה.

קבלתי מכי מאה"ק ת"ו שערכו שם קבלת פנים הדרה למרת..
ואישה וכן נתנו להם מתנה, וכפי שכותבים לי היתה בהתפעלות גדולה
מהכל, ואישה ג"כ הבטיח לכתוב ע"ד עבודתם וכו'.

ימים אלו אכתוב לשם ע"ד מרת לעווי – כפי בקשתו.

אולי נכון הי' שיבוא עוה"פ בשאלה אל הרה"ג וכו' מהו"ר... שי' כי
זה זמן רב לא קבלתי מכתב ממנו, ואולי נשתנה דעתו ודעת משפחת כלתו
תחי', ויסכים עתה לנסוע למאראקא הצרפתית או השפאנית.

הקונטרס ע"ד עסקנות הצבורית^ס יודפס ימים אלו, ואקוה שבתחלת
שבוע הבא יוכלו כבר לשלוח לו וכן לקסבלנקה מספר מסוים של טופסים.

הקונטרס למהר"י אלמליח נשלח בעתו, ולפלא שנתעכב כל כך בדרך
הלוכו.

חבל שנתאחרה כ"כ נסיעתו למאראקא, אבל אחכ"ז אם ווארבורג
וסייעתו יבואו ימים אלו לפאריז, הרי בטח כדאי שיתעכב כדי להתראות
אתם.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש

(חיי"ק)

נ"ב :

קבלתי מכתב מהרה"ח מוה"ר... , ובו מבקש גמ"ח^ט בסך שני אלפים
שקלי אה"ב לעסקו, ושמעסק זה מתפרנסים ארבע משפחות וכו'. לפ"ד,
כדאי שינתן לו גמ"ח, אף שכפי המצב של הקופה מסופקני אם להלוות
סכום גדול כזה. ואל בינתו אשען, אשר בטח ידועה לו הוראת כ"ק מו"ח
אדמו"ר במקרים כמו אלה, ועד"ז יעשה ג"כ בקביעות הסכום, ובנוגע
הבטוחות שצריכים לקחת ע"ז.

קבלתי מכי מהר"י שי' ליכטנשטיין ששלחו מהלשכה מכי ל... הפוגם
בכשרות הבשר וכו' וכו' והיתכן וכו'. ובטח יודיעני תוכן הדבר ופרטיו,
ות"ח.

סג. ראה ימי מלך ח"ג עמ' 1230.

סד. ראה בא כח חלק א סימן עה.

ער

בי"ה, א' אלול תשי"א
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א נו"מ וכו'
מהו"ר בנימין שי

שלום וברכה!

קבלתי מכ' מרבני זקני אני"ש^ה שנסתדר הענין עם השובי"ם^ס
והמקולין בצירוף העתקת ההסכם ולכאורה חבל על שכתבו בהכתב שעשו
עם השובי"ם הלשון "חוץ מזה שהוא נגד הדין כי לוקחים הכשרות כו"
ואם יש לתקן זה, היינו להשמיט התיבות אלו כדאי הדבר, כי באופן
שכתוב הרי חותמים השובי"ם ומעידים על עצמם שעשו נגד הדין, ומכמה
טעמים אין כדאי הדבר, וד"ל.

כן קבלתי אתמול מכתבו מכ"ד מני"א מקסבלנקה וכשהייתי בער"ח
הרחמים על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הזכרתי
לברכה והצלחה, ובכן מובטחני שמצב בריאותו הוטב ויודיע עדי"ז.

במ"ש שיש הצעה שממעל לשני הקומות השייכות ל... יבנו עליהם
קומה ג' ותהי שייכת למוסדות אהלי יוסף יצחק. לדעתי הנה חוששני
שותפות קרובה כ"כ, שלא יבוא לידי סכסוכים וכו' ואף אם יסכימו
הועד, דעתה של..., מי יודע מה יולד יום, ובטח אם יהי אופן יותר טוב
יעשה בזה.

מ"ש שכדאי להעתיק את החוברת של עסקנות צבורית^ס לערבית
הנה נכון הדבר (באם יש בר סמכא שם, אפשר יש לשנות במקצת בהתאם
לרוח הספרדים, ואפשר אין כדאי לכנוס בזה בשינויים, כיון שאין מאנ"ש
מומחים באותו לשון, ואין לדעת רושם השנוי אם יהי מכוון להתכלית,
א"ל).

סה. ראה אגרת הבאה.

סו. ראה לעיל אגרת מיום ד' תמוז תשי"א.

סז. ראה אגרת הקודמת.

מוסג"פ קטע משיחת ההתועדות דש"מ אלול^ה, וכדאי לפרסם זה גם
שם באופן ולשון המתאים.

להרבנים דפאריז לא כתבתי ע"ד השמטת השורות הנ"ל מכתב
ההסכם, כיון שאין אני יודע אם יש אפשרות לזה.

בברכת הצלחה בעבודתו וכוח"ט

(חיי"ק)

רעא

בי"ה, ח' אלול תשי"א
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א עוסקים
בצ"צ הרמ"מ שי, הר"מ שי והרא"י
שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מי"ד מנ"א, אשר סו"ס באו לידי הסכם וגמר
עם השו"ב דאנ"ש, וכפי ההעתיקה שהם מסגירים במכתבם.

ויה"ר שמכאן ולהבא לא יהי כל עגמ"נ בהנ"ל, ומני ומנייהו יתקלס
שם עילאה.

בטח מזמן לזמן יפקחו כת"ר גם עתה, אם נשמרים התנאים כנדרש,
שנדברו ונרשמו כפי המדובר, ובודאי יהי הכל על צד היותר טוב,

בברכה כוח"ט לשנה טובה ומתוקה

(חיי"ק)

ערב

בי"ה, חי אלול תשי"א
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח הוו"ח אי"א נו"מ
עוסק בצ"צ וכו' מוהרב"ג שי

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מבי אלול, ובטח בינתיים קיבל גם מכתביסט אשר בו כתבת לי ע"ד החששות שיש לי, בענין השותפות לקחת את הקומה הג' בהבנין של...

בינתיים הי' אצלי מר שמאי (בטח ידוע לו שהוא מנהל אוצר התורה באה"ק ת"ו) מטרת ביאתו הייתה להתדבר, שיתנו להם מנהל המתאים באוצר התורה בקסבלנקה, ורמז שיסכימו שם על אותם התנאים שיתנו עם אוצר התורה. ובפרט בענין התשלומין – אפשר יהי ג"כ לסדר שהמנהל לא יוצרך לקבל את משכורתו מאוה"ת בקסבלנקה, וראיתי כפי המצב שיסכימו על כל מה שיאמרו להם,

אבל בתוך הדברים אמר לי, שעתה אם יאמר את התנאי להם, להמנהלים דקסבלנקה, הנה אינו יודע אם יסכימו ע"ז, אבל באשר ימים אלו צריכים הם לחתום חוזה על בנין הנגמר בקסבלנקה, ועלה בידם לסדר שהחוזה יהי ע"ש אוצר התורה דנויארק, שזהו נותן להם מרות על האנשים דשם, במילא יהי בידו לפעול שיקיימו ג"כ את תנאי הנ"ל. וכפי שהי' משמע מדבריו, הנני חושש שזהו ג"כ הבנין הנ"ל שכותב כ' במכתבו אלי. בכל אופן אמר לי שעוד כשבוע יהי בכאן ואח"כ יעשה נסיעה ללונדון וישהה שם כעשרה ימים ואז יבוא לפאריז וישתדל בכל האפשרי להתראות עם כת"ר שי' להתדבר על הפרטים בהנ"ל.

בכללות אמרתי לו, אשר בפרינציפ הנה אפשר למלאות בקשתו, אבל רק באופן שליובאוויטש יהי הבע"ב על הרוחניות לגמרי. וזה אפשר רק כשהמנהל יקבל משכורתו לא מאוצר התורה דמרוקה. ולדבר עמו בפרטי פרטיות לא רציתי, כאשר אינני יודע אם בטוח הדבר שיש לנו איש מתאים לזה, והעיקר כי כנראה הנה בכל מה שנוגע לכספים, דיעה המחלטת בזה

הוא רק למר יצחק שלום ולא לאיש אחר, וכפי הידיעות מאחורי הפרגוד,
הנה אינם שוה בשוה ביניהם.

באשר אינני יודע עד כמה בטוח שמכתבי זה יגיע לידו ישר בלא
ממוצעים, לכן הנני שולחו פאסט רעסטאנס, והעתקה מזה להלשכה
בפאריז, ומטובו לאשר קבלתו, ולהודיע ג"כ אם לא הי' יד מי באמצע
בפתיחת המכתב.

לייסד בית רבקה למחנכות נכון הדבר במאד, ויה"ר שיהי' בהצלחה.

בברכת כוח"ט לשנה טובה ומתוקה

(חיי"ק)

רעג

ב"ה, י"ג אלול, תשי"א
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א נו"מ וכו'
מהור"ב שי

שלום וברכה!

במענה על מכ' מיי"ג אלול וטי"ו – מובן אשר כדאי להתדבר עם ב"כ
הדזיונט על אתר בצרפת, ולא בכאן, ומכמה טעמים.

שלוח בזה קונטרס ח"י אלול הבע"ל...

בברכת בריאות הנכונה בכל ובברכת כתיבה וחתימה טובה

(חיי"ק)

אם הי' באפשרי שישע עם ב"כ הדזיונט למרוקו – וברצונם **הטוב**,
ויכלו **הם** לסדר ויזא בשבילו – הי' נכון במאד מאד.

ע"ד הבנין – בטח ידבר עמו שמא" בפרטיות גם עד"ז. ומטובו להודיע.

עדר

בי"ה, ט"ז אלול תשי"א
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א נו"מ
עוסק בצ"צ וכו' מהורב"ג שי

שלום וברכה!

ביום ה' העבר נתקבל המברק שלו, וזה עתה נתקבל מכתבו מי"ב אלול, ואחכה לידיעות יותר מפורטות ממנו ע"ד בקורו במרוקה, ובטח בינתיים קבל מכתבי ע"ד בקורו של מר שמאי אצלי, - כי העתקה ממכתבי זה נשלחה ג"כ להלשכה בפאריז.

ממר שלום לא היתה עד עתה ידיעה ע"ד ענין זה, אבל כנראה הן הדברים שדבר שמאי, וכיון שלע"ע דחוקים אנו במאד באנשים משלנו במרוקה. הנה אף שאין להשיב פניהם ריקם אבל לפ"ד נחוץ להמשיך בנתינת המענה עד שיבואו לשם עוד אחרים מאנ"ש, מבלי להבטיח לע"ע, כיון שאין המצב ברור.

אינו מזכיר מה ענין המיחוש שיש לו בבריאותו, ובטח לעת קבלת המכתב כבר יוכל להודיע בשו"ט בזה.

מוסג"פ מכתב שנתקבל ממר טריבוח מבעזאנס, ומטובו לחקור המצב על אתר, ולעשות בדרך הטוב והישר, ולהרחיק ג"כ לזות שפתים. ונא להחזיר המכ" אח"כ.

קבלתי מכתב מהרב טלידנו^{נ"ו}, המכתב עצמו אינו עתה תח"י, והוא לא על "לעטער-העד" שלו. ע"ד יסוד בית ילדים ונערים בצרפת בשביל ילדי מרוקו ומטובו לעיין בזה כדבעי ולהודיע חווי"ד בזה, והעיקר בנוגע לאפשריות הדבר, כי דעתי אני אשר נכון הדבר במאד, הן מצד אנשי מרוקה, והן מצד הדזוינט. וכפי הנראה יעלה שלא בכבודות לפעול אצלם, שיקחו על עצמם החזקת או עכ"פ תמיכה בחלק גדול מהתקציב של מוסד כזה.

הקטע משיחת שבת מברכים אלול^ב, בודאי הגיעו. ומהנכון הי לפרסמו באופן המתאים, וכן נשלח העתקת השיחה בלה"ק למר ליפסקאר ומאטוסאף בצירוף הוראה כללית שנכון לפרסמו, וכדאי הי שכת"ר יכתוב להם הוראות פרטיות בזה כיון שידוע המצב על אתר, באיזה אופן לפרסמם וע"י מי.

כן מחכים פה לידיעה אם לשלוח החוברת עסקנ[ות] ציבורית, וכמה טופסים, ולמי.

מטובו להודיע החלטתנו אם ציוה להעתיק את החוברת גם ללשון ערבית ואולי גם הקטע מהשיחה הנ"ל, יש להעתיקו ללשון זה.

כן נתקבל מכתב מהרב דאנן^ב שי מראבאט, מבקש שישלחו לו ספרי לימוד^ב, ואתענין לדעת באיזה יחס עמד בעת היות כת"ר במרוקה, ואם התראה עמו.

היום נתקבל מהדזוינט נ"ד, ובודאי ידוע לו החשבון בזה, ולפלא שעדיין לא סילקו את מה שפעל בנוגע לחדשים שעברו שהבטיחו לו זה מכבר.

בברכת כוח"ט לשנה טובה ומתוקה

(חי"ק)

עב. נזכר גם לעיל באגרת מיום א אלול תשי"א.

עג. הרב שאול דאנאן – ראב"ד דק"ק ראבאט שבמרוקו.

עד. ראה גם אג"ק ח"ו עמ' רטז.

ערה

בי"ה"י י"ט אלול ה'תש"א
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"נ וכו'
הרב"ג שי

שלום וברכה!

מוסג"פ המכתב מהרה"ג וכו' הר"ב טולדנו ממקנאס, שבו מתחנן
אשר לרגלי ההירוס שעושים החפשים במחנם וציד הנשמות וכו' במצודת
העלי לאה"ק ת"ו, אשר מקום המעבר הוא בצרפת, ולכן מבקש שנפתח
מקום מקלט שם למאות ילדים שיתחנכו שם על טהרת הקדש, ומבטיח
אשר מצדם מוכנים לעזור ככל האפשר וכו"י.

ומטובו להודיעני מה דיבר כת"ר שי' אתו ומה דעתו בהנ"ל.

עוד נתקבל מכתב ממנהל "הילל קאלעדזשעס" אשר משרדם בלונדון,
ובו אשר ועד עוסק בחינוך הכשר בטעטואן, מרוקו דספרד. החותם עליו
(רבי ב.מ. פעלז) כותב כי נוסע למקנאס וקסבלנקה, ביחד עם עוד שלשה
מורים ומחנכים. ומבקשים ספרינו וירחונינו וכו' אשר מרבים בשבחם.
המכתב מוס"ג ביחד עם העתק המענה עליו, ומטובו לברר את... שבדבר
ולהודיעני, והמכתב נא להחזיר להמל"ח אשר אליו נכתב. וכן המכ' האי'.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה

(חיי"ק)

רעו

בי"ה, כ"ב כסלו תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"מ עוסק
בצ"צ וכו' מוהרב"ג שי

שלום וברכה!

מכתביו מה' וי"ג כסלו נתקבלו, ולפלא שאינו מזכיר מאומה ע"ד
הגשת ניירות הדרושות להשגת כניסה למרוקה, כיון שלפי מה שאמר לי
כאן, הרי זה דורש אריכות זמן עד שמשיגים רשיון הכניסה בפוי"מ. וכן
שבביל ליבעראוו^ט וטיבל^ט שיחיו.

ב) ממר שלום לא נתקבל מאומה, אבל מהדזוינט נתקבל היום ו'
קעח ונז' פרוטות. טעם איחור המשלוח מצדס עד עתה, אינני יודע, ובטח
החשבון מתאים.

ג) בטח יודיע פרטים מהנעשה בימי החג י"ט וכו' כסלו, ועיין בחוברת
י"ט כסלו עמוד ד' הערה ג'.

ד) בענין פדיון הילדים מידי או"ה, הנה כותב במכתבו שמסכימים
שהלשכה תשתדל בזה, ולמעלה מזה כותב שמתעסק בזה עו"ד שלהם,
וכנראה שכוונתו שההשתדלות מצדנו הוא רק במציאת הכת[ו]בת איפוא
נמצא הילד או הילדה, ובטח יודיע אם אין זה כוונתו.

ה) אתענין לדעת כמה טופסים מהחברת והקוני נשלחו לצעירי
אגודת חב"ד באה"ק ת"ו.

ו) ביקר אצלי הרב... שי' (זה שהי' ב...) וכפי דבריו בא לכאן לנהל
מו"מ עם מר שלום שי' ע"ד העבודה במרוקה, וכשנודע לו בפרטיות יותר
ע"ד מרחב עבודת הלשכה והתפשטותה שם, הנה ראיתי שבלבלה אותו
ידיעה זו וכנראה שנמצא במבוכה. וכנראה שיבקר אצלי עוד הפעם אחרי

עז. הרה"ח ר' סעדי' ע"ה. ראה גם אג"ק ח"ה עמ' ריז, שם חכ"א עמ' קמ.

עז. הרה"ח ר' שנ"ז ע"ה. ראה גם לעיל אגרת מיום י אדר א' תשי"א.

חנוכה, ומטובו הודיעני אם יש אצלו יותר ידיעות מפעולתו של הרב...
במקצוע זה, ולאיזה מטרה מתכוון.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש המחכה לבשו"ט בענין דזוינט
ובכחני"ל

(חיי"ק)

מכתבי הקודם עם המצורפים אליו בטח נתקבל.

רעז

בי"ה כ"ו טבת התשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נוי"מ עוסק
בצ"צ וכו' הרב"ג שי

שלום וברכה:

(א) בעתו קבלתי מכתביו מכ', כ"ז, כ"ח כסלו, א', ג', ט' ויו"ד טבת,
עם המוסג"ב קטע העתון על דבר הרב גאלד.

(ב) בנוגע לביה"ס להדרכה וללימוד מורים ומורות בצרפת בשביל
ילידי מארוקו. הלואי היו מדברים עם הדזוינט עד"ז מקודם, כמו שאמרתי
לו מכבר שצריך להתענין בזה. אבל אין צועקין על העבר. ויש להתענין בזה
עתה בנוגע אל הפועל, וכמנהג הדזוינט – הנה יש לקוות, אשר בראותם
מעשים בפועל יעזרו בזה.

(ג) בטח תיכף כשיהיו לו ידיעות ע"ד התקציב בשנה הבע"ל יודיע בכל
הפרטים.

(ד) כן בטח יודיע בפרטיות ע"ד מסעו ואת אשר מצא ע"ד המצב על
אתר.

(ה) כפי הידיעות שתחת ידי, הרב... מתעתד לנסוע בימים אלו לצפון
אפריקה, כנראה בידיעת או בהסכמת או בשליחות מר שלום שי, אף
שימים אלו נתקבל ממר שלום מכתב, בו מודיע כי "בחדש הבא יפתחו
בקאזאבלנקה בנין חדש שיכיל 1300 ילדים, שיאספו מהחדרים ומהרחוב

ויתנו להם ארוחה ובגדים כו', אבל חסר להם מנהל רוחני טוב בעד בנין זה והאחר, ולפי דעתו רק מתלמידי ישיבתנו יוכלו להשיג מנהל טוב". בהמשך מכתבו כותב כי כת"ר שי' בהיותו כאן הבטיח לו "לשלוח שני מדריכים לבחור מהם, אחד או השנים, אבל עדין לא נעשה מזה כלום, ומבקשני להזכירו לעשות זה בהקדם". – לעת עתה לא עניתי על מכתבו זה.

ו) מהרמ"ל^ט והרש"מ^פ שי' לא קבלתי ידיעות מפורטות ע"ד הנעשה, ובטח יודיע כת"ר עדי"ז ויזרזם בנוגע על להבא.

ז) נהניתי במאד מאד ע"ד שילוח התלמידים לבקר בכפרים, ויש לאחוז בדרך זה גם על להבא וביתר שאת, ובלבד שיהיו התלמידים בטוחים עד כמה שאפשר שידברו באופן המתאים ודברים המתאימים.

ח) להרש"ז שי' טיבל כתבת^מ שיסע למרוקו ביחד עם זוגי שתי', ובטח יסודר עכשו הענין, וכנראה כי עיקר העיכוב הוא שירא שלא יהי עגי"נ מבפנים. ואולי ביד כת"ר לתקן (באווארענען) זה עד כמה שאפשר, וד"ל.

ט) בשאלתו בענין לימוד מלאכת התפירה בבית רבקה או בביהמ"ד למורות, הנה נכון הוא במאד, ואין כוונתי דוקא מלאכת התפירה גרידא, אלא לענין שיש להתלמידה לקוות לעשותו מקור לפרנסה ובאופן שאפשר לקיים כל כבודה בת מלך פנימה. ובודאי ישנם גם במלאכת התפירה דרגות דרגות, ואם תהי' המורה מומחה במקצוע ידוע תוכל ללמד אומנות זו לתלמידותי ועי"ז להמשיך הבנות ללימודי קדש ובכלל להלימוד בבית רבקה.

י) בטח בדיבורו עם דר. שפירא הזכירו ג"כ ע"ד הש"ס, ובהיותו במרוקו יעוררם ג"כ ע"ד שילוח ספרים.

ברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובד"ש אל הדו"ש ובפרט הרמ"ל והרש"מ שי

(חיי"ק)

מוסג"פ מכתבי כללי בקשר עם י"ט כסלו, והעתק רשימת שיחתי עם התלמידים ה' חנוכה, וחוברת רשימת דיבורי עם עסקני הישיבה תו"ת כאן, ואפשר יוכלו להשתמש בזה לטובת הענינים או המוסדות שלנו במרוקו, באופן המתאים.

עט. הרה"ח ר' מיכאל ליפסקר

פ. הרה"ח ר' שלמה מטוסוב

פא. אג"ק ח"ה עמ' קמא.

רעה

בי"ה כ"ה שבט, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א עוסק
בצ"צ וכו' הרב"ג שי

שלום וברכה:

מוסג"פ העתק מכתבי לדר. שווארץ, ובטח באם בינתיים יהיו חדשות בכל הני"ל בודאי יודיע תיכף. ואולי כדאי שידרוש לא רק המינימום שהבטיחו (מיליון פרנק) אלא יגיש תביעה בהתאם להרחבת העבודה.

מובן מעצמו, אשר אין לוותר על התנאים שלנו, א) אשר החלק היותר גדול מהתקציב צריך להנתן באה"ב (מלבד הענין מצד עצמו, הנה יש מקום לחשש שאם נוותר על זה בנוגע למרוק, יתחילו לתבוע שינוי זה בנוגע גם להתקציב הכללי).

וכן מובן מעצמו ב) אי אפשר להסכים על התנאי שצריך רשיון ממי שהוא על הרחבת הרשת, כי אף שמוכן שאין לבוא אליהם בטענות להגדלת התקציב מדי יום ביומו, אבל יש לחלק בזה בין הנעשה כבר ומה שייעשה לעתיד. ואפשר תהי"ג"כ האפשריות שבנוגע לעתיד יהי"א איזה סכום בתור "אדרויף" בנוגע להרחבת הרשת. – תנאי האחרון כמובן הוא אינו בתוקף, משא"כ שני התנאים הראשונים.

המחכה לבשורות טובות

(חיי"ק)

מצטער אני שאינו מזכיר מאומה ע"ד בריאותו, ובטח ימלא במכתבו הבא. הש"ס נתקבל²³, ואם לפי דעתו צריך לכתוב מכתב תודה גם להדר. שפירא יודיעני מזה, כי באופן רשמי נתקבל זה ממר לעוויט ואינו מזכיר מאומה על דבר אחרים. מדזיו' נתקבל ה'ת"פ.

מוסג"פ העתק הטלגרמה שנשלחה לאה"ק בקשר עם ביקור שפירא שם.

מכתבי זה הוא במענה על מכתביו מטי', י"ד וי"ז שבט.

רעט

בי"ה ער"ח אדר, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק
בצ"צ וכוי הרב"ג שי

שלום וברכה:

במענה על מכתביו

הנה לכאורה אין תועלת שלא לקחת המעות מהדזוינט, ובפרט
שיוכלו לקשר זה עם שאר המעות שנותנים, ולכן כדאי שיענה שכיון
שמצבנו הכספי רחוק ביותר ולכן אין לו ברירה ומוכרח לקחת המעות,
אבל ביחד עם זה נותן הוא מחאה הן בנוגע לגודל הסכום והן בנוגע למקום
הנתינה, אבל כיון שלא שמע החלטתי הברורה בדבר ומנהלי הדזוינט
נוסעים משם, לכן מניח הדלת פתוחה להנהלת משא ומתן בזה להבא.

בטח כבר קיבל העתקת מכתבי לדר. שווארץ, אבל הוא איננו בעיר,
וכשיהי' ממנו מענה אודיע לכת"ר שי.

אתענין לדעת אם יש אפשריות שקודם בואו לכאן יבקר באה"ק ת"ו
במשך שבוע, ואף שאין לי עדין החלטה ברורה בזה, אבל סברה ישנה אצלי.

מהו מצד הניירות בעד הר"ס ליבעראוו שי?

בברכת הצלחה

(חי"ק)

רפ

בי"ה, ט' אדר תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ
עוסק בצ"צ וכו' מוהרב"ג שי

שלום וברכה!

הנני מאשר בזה קבלת מכתביו מבי' וגי' אדר, ונצטערתי לקרות בהם, וכן ע"פ הידיעות שקבלתי מהר"ש שי' מטוסאוו, שהענינים בקאזא **אינם** מסתדרים כדבעי, וחבל שזה יותר משנה שמשקיעים שם כחות כ"כ, ובפרט שהכחות שלנו מצומצמים, ואולי הי' כדאי לחשוב ע"ד שינוי בהסתדרות הכחות באפריקה באופן שיוכלו לנצל אותם (אויסניצען) על כל המאה אחוזים.

מוסגי"פ מכתב שקבלתי. ובבקשה להודיעני פרטי הדברים ולהחזיר לי המכתב ג"כ. ות"ח על ההקדם בזה, כיון שאחכה במענה להכותב, עד שתקבל ידיעה מכת"ר שי'.

כמדומה שכבר כתבתי²⁰ לכת"ר שי', שהרב זאב גאלד סיפר פה בשבח עבודתינו באפריקה בשבחים גדולים וכו' וכבר קבלתי ידיעות עד"ז ממקומות שונים, ואולי יש להשתמש בזה באופן המתאים – בענין השקוי"ט שלו עם ב"כ הדזוינט. ואל בינתו אשען.

בנוגע לנסיעה לאה"ק ת"ו על שבוע, הנה כנראה שלא יספיק, כי כל הענינים שם מסובכים. והלואי שיספיק שיהי' בשם שבועיים, ואם אפשר הדבר אזי כדאי להתחיל, אבל אם לא יוכל להיות שם משך שבועיים, הרי אין כדאי לנסוע.

תמיהני שלא הזכיר כלל בכל מכתביו ע"ד ענין הקמח שמורה שנוהג מדי שנה בשנה, ובטח עשה בזה על אתר.

מהדזוינט נתקבל די' וחצי, ובטח מתאים זה למה שכתב אלי.

הקונטרס לימי הפורים בודאי כבר קיבל.

ואסיים בברכה לשמחת פורים כדבעי ולהמשכתה על כל
השנה כולה

(חיי"ק)

להשו"ב ולמר בנמאמן שיי במדריד – כתבתי מכי התעוררות⁷⁹. סי'
בשפאניש – אין לע"ע.

רפא

ב"ה. כ"ב אדר. ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נוי"מ עוסק
בצצ"ב וכו' הרב"ג שיי

שלום וברכה:

במענה על מכתבו בו כותב שאינו מבין למה אני מצטער על המגרעות
בהעבודה באפריקה⁷⁹, הנני בזה למסור מה שאמר מר יצחק שיי שלום לאחד
משלנו, כי קיבל מכתב ממרוקו בו כותבים לו כי כל העבודה בליובאוויטש
במרוקו להד"מ. וידעה זו גרמה לו לשלום מבוכה ואי-שביעת רצון. ובטח
אינו מסתפק מר שלום במה שאמר זה לאנשים משלנו, אלא מפרסם גם
בחוגים אחרים. וכיון, שלפי דבריו, זהו על יסוד מכתב שקבל ממרוקו, הנה
יש מקום לחשש שגם באי-כח הדזוינט המבקרים שם עתה קיבלו ידיעות
כאלה ואולי נתרשמו מזה ח"ו.

לדעתי מהנכון הוא:

(א) בהתראותו עם בקלמן וכו' בבואם עתה ממרוקו, יסבב השיחה
באופן כזה שמפי דבריהם יהי ניכר אם גם בפניהם הוציאו שם רע, ואז
יהי בידו לבטל את זה ככל האפשר.

פד. אולי קשור להנדפס באג"ק ח"ה עמ' רמט.

פה. ראה אגרת הקודמת.

ב) מהנכון לקבל מהרבנים או מנהיגי הקהלות שיש שם מוסדותינו מכתבים רשמיים, היינו על הבלנק שלהם וכו', כתובים אלי והעתקה ללשכה לפאריז, שנוכל להשתמש בהם.

ג) טוב הי' שיהיו תמונות¹² מהמוסדות ומחלקות התלמידים והתלמידות.

ד) אם יש עוד אמצעים כדי לבטל את השקרים הנ"ל בודאי יאחז בהם ואל בינתו אשען בזה.

בברכת הצלחה המחכה לבשו"ט

(חיי"ק)

רפב

בי"ה, ב' תמוז תשי"ב
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
וכו' מוהרב"ג שי

שלום וברכה!

נתקבל המברק שלו מבואו צלחה. ובטח ובודאי יתן השי"ת שיהי' להצלחה, ואחכה לבשו"ט מכל הענינים, וכמובן אשר לכל לראש מענין הסיוע במרוקה בעד העבר, כדי שלא יעשה חוב ישן, וכן שלא יתפלאו, כיון שעכבו הכסף איך מתנהלים הענינים כו', וד"ל.

ב) מוסג"פ העתק מכתבי למרת עטיל תחי' רובאן, ומהראוי הי' לדעת מהנעשה אתה, ואולי גם לבקרה מזמן לזמן, ומטובו להודיעני מהותה ומצבה וכן מב"ב שיחיו בתורה ומצות.

ג) כן העירוני ע"ד התועלת שיש לקוות מהקירוב להפראפ. ד"ר ברוך. ואתענין לדעת מהנעשה בזה והתוצאות.

ד) נודעתי, אשר הדזוינט עושה עתה פרסום מזה ששולחים מאות ואלפים ילדים מילדי ישראל, הן באירופה והן במרוקה, למחנות קיץ, בטח אין הם בעצמם מנהלים המחנות, אלא שמוסרים את הילדים במקומות כאלו שיש להם מחנות, ובכ"א, אפשר כדאי להתענין בזה, באופן שגם ליובאוויטש יהי לו חלק בהמקצוע, היינו שהדזוינט יתן הגשמיות ולליובאוויטש יהי שייך הרוחניות. קשה לי לכתוב הצעה פרטית בזה, כיון שאי אפשר כאן לברר פרטי פעולות הנ"ל, ובטח כת"ר שיי על אתר קל יותר לו הברור.

ה) קבלתי מכתב קצר ממר שלום (כמובן בלא טשעק), וכותב אשר בהמשך לבקורו באפריקה, נודע לו שלהשיבות אהלי"י במכנז, אפשר להוסיף בבנין עוד 4 חדרים, וצריכים לזה מיליון פרנק, ואם אמת נכון הדבר אזי הוא מצדו יכתוב לאוצר התורה שיתנו החצי מסכום הנ"ל וגם ישתדל הוא בהדזוינט שהם יתנו חלק השני, כיון שלדעתו ענין נחוץ הוא והסכום קטן לפי ערך. – לי חדשה כל ההצעה, ואחכה לתשובה כהדר"ג שיי בזה, אם כבר נודע לו, או שלאחר הברור, אם עדיין צריך לברר הדבר.

ו) מטובו לשלוח לש"יב וכו' יצחק שיי שניאורסאהן חמשה עשר – (15) אלף פראנק במז¹⁹ בשביל ה"מרכז לתעודות יהודיות"²⁰.

בברכה להצלחה בעבודתו בקדש

(חי"ק)

רפג

בי"ה, ז' תמוז תשי"ב
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
באמונה וכו' מוהרב"ג שיי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מד' תמוז והקודם לו, ובטח בינתיים הגיעו מכתבי ג"כ.

פז. תיבה זו אינה ברורה כ"כ בכי"ק.

פח. ראה אג"ק ח"ו עמ' קעה, אגרת א'תרצא.

כפי המכתב שנתקבל מהר"ש מטוסאו, כנראה שבקור הד"ר לעווין
באפריקה מוטל בספק.

ועל של עתה באתי להסגיר פה הקונטרס שהו"ל לחג הגאולה י"ב
וי"ג תמוז הבע"ל, ובטח יסדר החגיגה בפרסום המתאים, ובפרט שבשנה זו
הוא חל ביום הש"ק ולמחרתו. וכפי שאמרתי זה כבר, שבכלל צ"ל הסדר,
לעשות פעם א' בכל תפוצות העיר וסביבותי, ופעם – שיתאספו כולם
למקום אחד.

ארבע המזוזות נשלחו.

בברכת חג הגאולה

(חיי"ק)

רפד

בי"ה, י"ח תמוז תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
וכו' מוהרב"ג שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מיו"ד וי"ד תמוז והשנים שלאחריהם,
ות"ח ע"ז.

ב) לפלא שכיון שכותב שהשער הוא שפ"ז, ובכל זה לא הוסיפו על
הסכום למרוקה, ובטח אין זה אלא דיחוי פתרון הענין לטוב – עד שיחזור
מר בעקעלמאן.

ג) לפלא שאינו כותב חו"ד הוא בענין הבנין דארבעת חדרים במכנז^ט,
אם כדאי להכנס בזה – מתאים למכתבו של מר שלום שי. ובטח ימלא זה
במכתבו הבא.

ד) בענין מחנות קיץ של הדזוינט, הנה היתה כאן ידיעה שעושים כזה גם בצרפת, ובטח יכול לברר על אתר.

ה) בנוגע לשאלת מר שושן*, הנה כדי שהביאורים במקומות הדרושים יבואו בתור הערה בשולי הגליון, ואז שתי המעלות בדבר, שיהי הביאור ושלא יערבו הביאור עם גוף המאמר, ולכאורה כדאי לדבר עם הנ"ל גם ע"ד העתקה לצרפת המגילת י"ט כסלו (בהנוסחא היותר אחרונה, שהו"ל בשנה זו) והחוברת עסקנות חב"ד, והביאגראפיע של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובטח מבין הנ"ל גם אנגלית. ומהנכון שיעתיק עם העתקה – קאפיע – נוספת שישלחנה לכאן, ואוכל להגיה קודם ההדפסה, מבלי להצטרך לשלוח כתבו הולך ושוב וכו'. – מהנכון להעתיק ג"כ המעסעדזש לימי החופש (מוסג"פ) שהוא דבר בעתו.

ו) אפשר הי' כדאי להתענין ע"ד האפשריות שיודפסו בעתונים או השבועיים היו"ל בצרפת, רעצענוזיע"ע ע"ד הענינים שנדפסו עד עתה ע"י קה"ת וכן אלו שיודפסו להבא. ומלבד התועלת בפרסום הספרים, בטח יוכלו להשתמש בזה ג"כ לפרסום תקנות נשיאינו, רבוה"ק, לימוד החסידות וכו'.

ז) מוסג"פ ב' העתקות מענה, ות"ח מראש על הודעתו ממצבם בתומ"צ בפרט ומצבם בכלל.

בענין ליבאן כי יכתוב הרמח"א שי' תוכן מו"מ שלהם.

בברכת הצלחה

(ח"י"ק)

נ"ב :

נדעתי אשר הרה"ג מוה"ר... עוסק בבנין מקוה בעיר מינכען, ובאשר איני יודע עד כמה בקי הנ"ל בבנין מקוה, הנה הי' כדאי שבאופן דיפלומטי יסודר הדבר שתהי' המקוה על צד היותר טוב בכל האפשרי, מתאים להוראת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, (ומוסג"פ העתק התקנות הנ"ל). ואם אפשרי הוא שמי מהבקיאים בהלכות אלו מאנ"ש יבקר במינכען ויתדבר עם הנ"ל, שלכאורה הי' זה אופן היותר טוב. ומובן מאליו שאין צריך הנ"ל לדעת שבא הדבר בהתעוררות שלי.

ד' מזוזות נשלחו בהוראתו היום.

צ. ראה אג"ק ח"ה עמ' נו, אגרת א'ערב.

צא. טור ביקורת ספרים.

רפה

בי"ה, אי מני"א תשי"ב
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
וכו' מוה"ר בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ד תמוז והקודם לו, ובמ"ש בענין נסיעת התי' האלצמאן שי' לטוניס ולאזשיר, הנה בכלל כנראה שהוא מעט א שעמעוודיקער, ואולי הי' זה רק כשראיתיו אני, וכשהוא נמצא בחבורת אחרים אפשר יש לו יותר התפשטות ואינו בוש, ואם כן הוא ואמו תחי' **תסכים** שישע למשך איזה שבועות לטוניס ולאזשיר, הרי בטח יסביר לו בפרטיות מה עליו לעשות שם, ויה"ר שיהי' בהצלחה.

ב) מ"ש שאין אצלו ספרי המל"ח, הנה יודיע איזה ספרים לשלוח לו והכמות, ובטח ימלאו בקשתו. וכן יודיע מה ובאיזה כמות לשלוח למרוקה.

ג) מ"ש לשלוח מקאזא לסונדערלאנד מספר איזה ספרים, הנה אינו מפרט במכ' לאיזה ספרים כוונתו, שאם הוא לאלו שנדפסו ע"י קה"ת, הרי אפוכי מטרתא למה לו. וכדאי יותר שישלחו אותם מפריז, כדי שידעו שנוקקים הם להלשכה דפריז, או ישר מכאן, והשלוח מקסבלנקה יש בזה ג"כ מקום לחשש שיעשו מזה א טומעל, שמוציאים הספרים לא להתכלית שנועדו כי צריכים להיות באמריקה ולבסוף משם לוקחים לאחרים, ומובן שיש להזהר מזה וכו'.

ד) היתה פה ידיעה שהרב זאב גאלד²³ פרסם שמיסד בית מדרש לרבנים בשביל הספרדים ילידי צפון אפריקה תימן וכו' ברמת גייט שאצל לונדון, איני יודע אם יש בזה ממש ואם נוגע לעניננו, ואם יהי' בידו ידיעות נוספות בטח יודיע.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש

(חיי"ק)

רפו

בי"ה, זי מני"א תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
וכו' מוה"ר בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מכ"ח וכ"ט תמוז וג' מני"א, ובטח בינתים
קבל מכתבי מענה על מכ' מכ"ד תמוז והקודם.

ב) בענין המו"מ והשקו"ט עם הדזוינט, הנה כמדומה שכבר אמרת
לו, שמה שמעיק בכ"ז הוא, שבידים ג"כ התמיכה שנותנים לשאר עניני
הלשכה, לבד מרוקה. וכנראה, אף שאינם אומרים זה בפירוש, אבל בטח
מרמזים, או שחושבים שמבינים את המצב, שהם אווזים ביד מפני טעם
זה ג"כ. ולכן אף שבדבריו יש לאיים עליהם וכו', אבל מפני הנ"ל הנה,
לכאורה, כ"ז צריך להיות באופן שלא לנתק הקשר. וכפועל יוצא מזה –
הנה לכתוב לד"ר שווארץ כמו שכותב, הרי כיון שבלא"ה כבר כתבו ודברו
אליו כמה פעמים, ובטח ידוע גם להנהלה בפריז עדי"ז, הרי יש תועלת
בזה. ובפרט שנוסח המכתב עצמו בהתחלתו יאמר שבא בהמשך להשיחה
שהיתה אתו ולהבטחתו, אבל לכתוב לווארבורג, לא נראה לי, כיון שמחד
גיסא כנראה רחוק הוא בכלל מהעסקנות בפועל, ואינו מתערב בזה. ומי
ימר שבביל ענין חרדי ונגד אנשיהם מנהלי המשרד בפריז, הרי מסופקני
ביותר בזה, ותלוי זה במדה גדולה בטח ביועציו. ונוסף ע"ז – כיון שזהו דרך
חדשה מה שלא אחזו בזה עד עתה, הרי זה קרוב להפסד ורחוק משכר. אבל
תקותי חזקה, וכפי שרואה הנני מהלך הענינים עד עתה, שלאחר זה, אז זיי
וועלן זיך אויסשרייען און אויסטענה'ן ויהי להם מקום לאמר שנצחו,
הרי בגוף הענינים וגם בגודל הסכום, מוכנים יהיו לוותר עד כמה שאפשר,
ובלבד שיהי באופן שיוכלו לומר שזהו נצחון שלהם, ולא אז מען האט בא
זיי אויסגעפירט. ומתאים לזה, הנה לדעתי קען מען זיך שטעלן אויף דעם
סכום, ולמצוא אותיות שזהו מתאים לדבריהם הם ולדרישותיהם שדרשו
שינויים תקונים ושיפורים, ובמילא הרי זה עצמו אומר שישיעו בזה.

ג) מה שרוצים לקבוע זה על ג' חדשים, הרי זמן זה אינו נראה כלל,
כיון שג' חדשים מעתה הרי יהי זה בחודש תשרי, ובמילא לא יהיו האנשים

בביתם. ואף שיש חלק הבונה בזה שזה יהי קודם האפילן³² דחודש תשרי, אבל כנראה מהמצב פה במדינה, אין הם מעוניינים כ"כ או שאינם מפחדים מפני זה. כי אף שמצב הכספי שלהם אינו כמו שקיוו, אבל כנראה שגם בהאפילן אין להם אימון. ולכן, לכאורה, הי' כדאי לשנות שיוסיפו על מה שהבטיחו ככל האפשרי, והזמן יהי חצי שנה, היינו עד אמצע החורף, ובטח בינתיים יהיו הם ג"כ באפריקה, ובמילא יתבררו כל הספיקות וכו'. ונימוק זה – שד"ר שפירא בדעתו לנסוע לאפריקה בתחלת החורף ועל הזמן שעד ביאתו חזרה, יש להתדבר מעתה, לכאורה יתקבל זה אצלם ג"כ.

ד) תמיהני מה שאינו מודיע כלל מהנעשה עם בריסקא³³ ואירלאנד. והאומנם בטל כל הענין, אחרי שהשקיעו בו כ"כ טורח, וסו"ס הרי הי' בזה ענין של פרנסה בשביל כמה מאנ"ש?

ה) בנוגע לשאלתו ע"ד השו"ב קלמנס[ון] שי' למשרת שו"ב במחננו, הנה, כמדומני, שכבר אמרתי מכבר, שבאם הרופאים מסכימים ע"ז, כדאי הדבר, כיון שנמצא ביחד עם ב"ב שיחיו, ובין אנ"ש שיחיו.

ו) מה שכותב ששפירא רואה סכנה לעבודתם שם מפני עבודתנו אנו, הנה בודאי הסביר, וכמו שאמר לו מכבר ג"כ, שמודעים אנו מעבודתם ומגדילים שם, וכיון שליובאוויטש מומחה במקצוע החינוך ואין אצלם מומחים אחרים בכגון זה, הרי אדרבה טוב הדבר לפניהם שיוכלו להתפאר שמתקיימים בעזרתם כמה מוסדות חינוך בכל רחבי המדינה. ואולי כדאי אריינגליטשען בין הדיבורים, אשר כיון שמוגבלים אנו באנשים מומחים בחינוך, הרי גם אנו לא נתפשט במאות מקומות במרוקה. ואף שא"א לקחת ע"ע התחייבות בזה, אבל בעיקר המקומות כבר נתייסדו ובמילא יוכל להתוסף רק בעוד איזה מקומות כ20/10, ותמורת זה הרי יש מקומות המפסיקים הלימוד מכמה סיבות. ובודאי ישאר מספר מקומות לפ"ע 100/80 או פחות מזה. כמובן שכ"ז צ"ל לא בנוסח של התחייבות, דהיינו שהם מגבילים ומתנים על זה, אלא שהמצב ההוא מגביל א"ע במדידה הנ"ל.

ז) מ"ש שזה איזה ימים שלא שב רוחו אליו כי התרגש וכו' – הנה, בכלל, למותר להאריך לדכותי שרואים במוחש שכ"ק מו"ח אדמו"ר מנהל את העניינים בהצלחה, ואפילו עם הדזוינט גופא רואים ג"כ הצלחה, אף שבא הדבר לפועל ע"י שקו"ט המפרכת את הגוף והנשמה וכו'. ובמילא יהי סוכ"ס ידון נצח, ורק שנעשה ע"י אופנים כאלו. וסו"ס יגדילו הסכום. ובודאי גם עתה יוסיפו על הסכום, ויש לקוות שהרבה יותר ממה שמשער במכתבו אלי.

צג. התרמה.

צד. ראה לקמן אגרת מיום ט' תמוז תשי"ג.

ח) קבלתי מכתב מהר"י אלמלאח שי' אשר החליפו מנהל אוצר התורה במחננו באיש דתי וחרדי, אבל איני יודע פרטים בזה ועד כמה הוא נוגע לעבודתנו, ובטח כשיִנְדַע לו – יודיעני. ולכאורה, אם אמת הדבר הי' ג"כ צריך להשפיע על הנהגת הדווינט שם.

ט) קבלתי מכתב מאה"ק ת"ו בענין הבי"ס למלאכה שם, וכותבים שדברו שם איזה פעמים עם הנהלת הדווינט שם, וענו שעתה תלוי הכל בד"ר שפירא ומחכים להוראותיו בזה, ואף שלכאורה אין מערבין ענין בענין, ואין כדאי לתת מקום ששפירא יחשוב שיוצא ידי חובתו בענין הבי"ס למלאכה, ובמילא אין לו לעשות בענין התמיכה דפריז למרוקה, אבל כיון שתקותי שלעת קבלת מכתבי זה, כבר יסודר הענין בפריז ובאופן המתאים, היינו בהוספה, הרי אחרי הפסק זמן מתאים, אולי כדאי שיעורר עוד הפעם את השאלה דבי"ס למלאכה עם הד"ר שפירא. וכנ"ל באופן שלא יצא הנ"ל ידי חובתו בבי"ס למלאכה על חשבון מרוקה וכו'. דרך אגב – קבלתי ימים אלו משפירא מכתב תודה – מפריז – על המכתב שכתבתי לו קודם הנתוח שהי' אצלו.

י) בענין הבנין במכנז, הנה, בכל אופן, צריך להחליט את הדבר בכיוון זה או להיפך, ולא להמשיך עוד יותר, ולחוות דעתו אחכה בהקדם.

יא) בהנוגע למר שושן וכן הדפסת רעצענזיות²⁸. הנה לדעתי כדאי למהר בזה, כדי שיהי' איזה ענינים נגמרים לאמצע חודש אלול הבע"ל – ימי ההתעוררות. ובנוגע להחומר שאודותו יכתוב רעצענזיע. הנה בטח נמצאים אצלו החומר הדרוש לזה, ולכל לראש, מפני כמה טעמים, כדאי שיתחילו ברעצענזיא ע"ד השמועסן, הזכרונות, חוברת עסקנות חב"ד וכיו"ב. ואל בינתו אשען מה להקדים ומה להוסיף.

יב) מ"ש במכתבו שמבקשים אחוזים ממה ששלח מר כהן נדבת הקהילה לטובת מרוקה, ויש אומר שהוא קיבץ כל זה, או שפעל שיתנו סכום זה, הנה איני מבין אפשריות הדבר, כיון שאין שד"ר לקבץ לטובת מרוקה ואין שד"ר שמלאו את ידו לפעול ע"ד מרוקה. אלא שמר כהן שאל לחו"ד אני וכתבתי לו שנכון שיתנו למוסדות חינוך אשר ע"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר נקראים. וכאשר יגיע הסכום לידו בפועל, אזי מטובו להודיעני, ואז אודיע אני למר כהן שנתקבלו המעות לקופת מרוקה.

יג) מוסג"פ ההוספה לרשימת איכה שהו"ל זה עתה, ובטח יזכה בזה את הרבים, השייכים לזה.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש המחכה לבשו"ט

(חיי"ק)

יד) זה עתה נתקבלו שני מכתביו מה' מני"א עם העתק המכתב דבעקעלמאן, ונשלח לו מענה במברק – כבקשתו – שהעתקתו מוסג"פ. ואחכה לבשו"ט.

טו) הסברא לספח את הרב לוי לאחד המקצועות דעבודתנו, בצפון אפריקה, הנה בשים לב להיחס דעתה של דזוינט לליובאוויטש, - לע"ע לדעתי, מופרך הדבר, כיון שיש חשש גדול שאחדים מאנשי דזוינט יפרשו את זה לענין של צו"להכעיס או עכ"פ עשי' נגד רצונם, כיון שבשיחתם עמו שללו את הנ"ל ביותר. ואפשר שרושם זה מסיפורו, כשסיפר לי ע"ד שיחה הנ"ל אינו מתאים, ומטובו להודיעני.

הנ"ל.

רפז

ב"ה, כ"ז מני"א, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נו"מ עוסק
בצ"צ וכו' מוהר"ר בנימין אלי' שי'

שלום וברכה:

נתקבלו מכתביו מיו"ד, טז, כב, כג, מני"א, ולפלא שע"ע אין ידיעה ממנו מגמר השקו"ט לטוב. ובטח תגיע ימים אלו.

ב. נתקבל מהדזוינט ה' תר"ץ וחצי ב"פ 7/28 ועוה"פ 8/15 וביום ה' העבר עוד ב' מזוזות גדולות, שכנראה שייכים להשקו"ט שלו, ובטח יודיע אם מתאים החשבון.

ג. קבלתי מכתב מהר"ש שי' מתותוב ע"ד השקו"ט שהיתה לו עם באי כח הדזוינט בענין הסכסוך דלמוד בזמן החופש במקנס, אבל כנראה מסיום מכתבו שכך את חמתם, ואם ידוע לכת"ר עוד פרטים בזה, בטח יודיע ות"ח.

ד. מוסג"פ העתק התקציב ה' עמודים לבית ספר למלאכה שהגישו לבאי כח הדזוינט באה"ק ת"ו. והם עונים בכל פעם ופעם שאי אפשר להם

לעשות מאומה, כיון שמחכים להוראות מדר. שפירא. אבקשו שלאחר שישתמש בהתקציב, אם נצרך לזה, יחזירוהו לכאן.

ה. כותב במכתבו מאפריקה, שהדזוינט מדבר ג"כ ע"ד הלבשת התלמידים, וכנראה שגם דרישה זו היא בתוקף. ולכן עלה בדעתי, שאם יהיו מוכרחים לעשות בשבילם לבושים, אפשר כדאי לסדר שישלחו לשם ארג ויתפרו הלבושים על אתר, שאז יעלה בזול ויומשכו ג"כ לד' אמות של ליובאוויטש אלו שיתפרנסו עי"ז. ועוד זאת – שאפשר יתפרו כל הבגדים כעין תלבושת מיוחדת (אוניפארם) כדי שיהי' ניכר שהמלובשים שייכים למוסדותינו.

ע"ד העתקת מגלת יט"כ לצרפתית וכיו"ב – אכתוב בעוד איזה ימים.

בבקשה לתת גמ"ח להרה"ח וכו' מהרשי"ז שי' גאנזבורג – לסלק קצת חובותיו ולסדר הליכות ביתו בקשר למצב בריאות זוגתו תי'.

המחכה לבשורות טובות בהצלחתו בעבודתו בקדש

(חיי"ק)

רפח

ב"ה, ז' אלול תשי"ב
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
וכו' מוהרבא"ג שי'

שלום וברכה!

נתקבל היום מכתבו מבדר"ח אלול עם העתק מכ' מר בעקעלמאן, ותקותי, שלעת קבלת מכתבי זה, כבר התקבל אצלו הסכמת הנ"ל להאריך ההסכם שביניהם עד סוף 1952, כי בטח מצא כת"ר שי' הדרכים המתאימים לפעול אצלו את הנ"ל.

בנוגע לתוכן מבי' בעקעלמאן, הנה אם אמת נכון הדבר כמו שכותב, איך שמוסיפים ת"ת ע"י עזר של איזה אלף פרנק לחדש מבלי שפור ושינוי הלימוד לטוב, וכן ע"ד העדר הנקיון וההשגחה וכו' – הרי, לכאורה, טענות צודקות הם, כי אין בדוקא שיהי' מספר האהלים מאה או יותר, ואפשר

שיהי' פחות מזה ובלבד שיהי' ניכר בטיב לימודם ובהסדר שלהם שזהו שייך לרשת אהליי". ובמילא הרי יש להשתדל עתה לא בהוספת תי"ת בכפרים חדשים, כ"א בשפור המצב באותן הקיימים. ולאלו שאי אפשר לשנות אפי' במקצת – הרי, אולי, לזמן לימודים הבא, אין כ"כ הכרח להמשיך הסובסידיעס שנותן להם. וכמדומה שסיפר לי, שאמר זה להנהלת הדזוינט שכמה מהחדרים נתבטלו מסיבות שונות. ואל בינתו אשען איפוא להמשיך ואיפוא לקצר ולהפסיק.

בהתאם להנ"ל שתקותי חזקה שההסכם דעתה עם הדזוינט יהי' זמנו עד סוף 1952, הרי נכון הדבר שיבקר עתה כת"ר שי' במרוקה, כדי להתדבר בהנ"ל וכן ע"ד סידור מגביות לטובת אהליי בשלהי אלול וחדש תשרי, ואם מתאים הרי גם אחר זה. וכן, אולי, ג"כ לבחון את התלמידים המתכוננים לנסוע לברונא. ואף שאין נוגע כ"כ מצ"ע בחינת ידיעותיהם, אבל יש להגדיל את ענין נסיעתם כפי האפשרי, כדי לחבב ולייקר את הדברים וכו'.

כמדומה שזה מכבר שאלוהו אם להדפיס עוד משניות ואיזה מסכת, אם ג' הבבות שזה לומדים שם, או שיש בזה הצעה אחרת.

בנוגע להבקור באה"ק ת"ו, בפי הידיעות שקבלתי משם, הנה מה שדברתי עם מר שז"ר שי' בענין הבנינים, אפשרי רק בתקציב החדש שמתחיל באקטאבער, ומנהלים עם הנ"ל שקו"ט בזה, ומוסג"פ העתק מכתבי לשז"ר קודם נסעו מכאן, כדי שידע עכ"פ הנקודות העיקריות שבהמצב. ואם יקדים בבקורו במרוקה, הרי אפשר שהיותו באה"ק ת"ו – יספיק לו פחות משבועיים.

קס"ד דאפשר כדאי לדחות בקורו במרוקה על לאחר החגים, אם מר שפירא יבקר שם בסמיכות לחדש תשרי, שאולי אין כדאי לנסוע למרוקה בתכופות כ"כ, ואז יתקשר עם מרוקה במכתבים, ורק אם יהי' הכרח – יסע לשם. (ולכאורה שהותו במרוקה איזה ימים, אינו נוגע כ"כ למספר הימים עד חזירתו שלום לאה"ב). ועוד מעלה ישנה בבקורו במרוקה **עתה**, כיון שבהיותו כאן ימשיכו בהמו"מ עם מר שלום שי' בנוגע לעניני הבנין במכנז, ולכן כדאי שידע הענינים בפרטיות ע"י בקורו על אתר. – ולכן דעתי שישע למרוקו בשטו"מ. היום נתקבל מהדזוינט התשלום מה שהבטיחו על הספרים והוא בסכום של תשפ"ז וכב' קטנות.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש וכתובה וחתימה טובה

(חיי"ק)

רפ"ט

בי"ה, י"ג אלול תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"ן עוסק בצ"צ
וכו' מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

מכתבי הקודם בטח הגיעו, ומאשר הנני בזה קבלת מכתביו מיום
ו' וחי' אלול, וכבקשתו נשלח לו בדואר אויר הספרים שבקש בשביל ליתן
לדר. שפירא.

ב) בנידון המענה שלו למר בעקעלמאן, הנה בטח ישלח לכאן העתקה,
ובודאי, בנוגע לפתיחת מוסדות חדשים יהי התוכן לפי"ע כמו שהודעתי לו
בהמברק ומכתבי שלאחריו, היינו גם השליחה דהפרינציפ של התערבות
שלהם במוסדות החנוך שלנו, שאין מבקשים ע"ז עזר מאתם.

ג) בנוגע למה שקבל כרטיס דואר מטשערנאוויטץ, הנה איני יודע
כוונתו, אם לסדר בזה סדר קבוע דשילוח חבילות לשם, וא"כ הוא
– הרי אולי כדאי לדבר עם מר בעקעלמאן גם עדי"ז, מבלי לדחוק עליו
(נאסטאייעווען) בשאלה זו, כדי שלא ירצה לצאת ידי חובתו בזה וכמובן,
שלא יהי אצלו הרושם, אז מי רייסט געלט אויף וואס עס לאזט זיך. וכן
לכאורה צריך לברר, אם גם לשאר מקומות אין חשש לשלוח חבילות (מפני
המקבלים) שבטח יש לברר זה ע"פ המכתבים המתקבלים משם.

ד) בטח אם עוברים בפאריז יתראה עם הרב טולידני שי' ושאר
הנוסעים ממרוקה לאה"ק ת"ו, וכמדומה שברשות הרב הנ"ל נמצא סכום
נכון הניתן לדעתו, להשתמש בו באה"ק ת"ו בענין של ישיבה וכיו"ב, וא"כ
מהנכון ביותר לפעול עליו, היינו להכינו לזה שיתן זה לאחד ממוסדותינו
באה"ק ת"ו, ובפרט שבישיבת לוד יש מחלקה מיוחדת בשביל עולי תימן
וכן גם בהכפר חב"ד, ואולי כדאי שתוצאות המו"מ בזה עם הרב טולידני,
יודיע תיכף לאה"ק ת"ו.

ה) מוסג"פ הר"ד דשי"ק מברכים ה' אלול, שכדאי לפרסמם באופן
המתאים.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש וכוח"ס

(חי"ק)

רצ

בי"ה. כ"ט כסלו תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"ע
עוסק בצ"צ וכו' מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

נתקבל המברק מביאתו שלום, ובטח ימים אלו יגיע מכתבו מפורט
מבשר טוב.

ב) לזכרון הנני חוזר ע"ד הנקודות שנדברנו קודם נסיעתו, והוא:
ההתראות עם בי"כ הדזוינט – ובפרט אברמוביץ – בהנוגע לבקורו של
האחרון במרוקה, אשר ודאי בקל יותר לתקן יותר קודם הכתיבה מאשר
לאחרי. וכן בהשייך להויזה של הרני"ן שי באופן שיוכל לבוא לכאן ליו"ד
שבת הבע"ל. כן בנוגע למרת בוטמאן בבקשתה. ובטח בהזדמנות זו
ימסור פ"ש למרת... תחי' בצירוף תודה על מה שעשתה בעד אנ"ש שיחיו
עד עתה, ובקשה על להבא וכו'. ובהדבור עמדה בודאי יעלה בידו ליישר
(אויסגלייכען) את כל הענין, שכל אלו הקשורים והנחוצים להעבודה
בירוא לא ירחקו אותם וגם ימשיכו לקבל כל התמיכות וכו'.

ג) בנוגע להתלמידים מאפריקה הנה איני יודע גודל התמיכה שעלה
בידו לקבל בעדם מהדזוינט. ואם אינה מספקת הרי אולי כדאי להקציב
בעדם תמיכה מיוחדת מהלשכה. ואפשר שכדאי שיקבלו זה ע"י הנהלת
הישיבה – בכדי שירגישו עצמם כפופים ומקבלים יותר מהישיבה.

ד) הגיעתני ידיעה שהמצב בביתו של הו"ח אי"א מוה"ר... דחוק עדי
כה שאין ממלאים הוראות הרופאים מפאת חוסר האמצעים. וכדאי הי'
ליתן להם גמ"ח מקופת הגמ"ח של הלשכה – סכום המתאים.

ה) מוסגי"פ העתק מכתבי להר"ש שי מטוסאף. וכן העתק שני
מכתבים לדרי פאריז, שאפשר כדאי לבוא עמהם בקישור, אם עד עתה אין
ידועים במוסדותינו וכן מכי לאגודת נשי ובנות חב"ד – שבודאי כבר ישנה
(או יארגנוה עתה), בפריז. ויש לברר אצל הרני"ן שי מה עש...
צה

ו) כפי השמועה כאן, הנה נחתם חוזה בין האליינס והדזוינט בצפון אפריקה – בסוף חדש נובמבר או בתחלת דצמבר – ע"ד דתמיכת הדזוינט בהאליינס.

ז) זה עתה קבלתי מכתב ממר אלמליח ש"י ובו צועק מרה על ההירוס הבא ע"י ב"כ הדזוינט בעבודה אוצר התורה במדינתו, עד כדי כך שבאו להסכם שהתלמידים בעת לימודיהם לימודי חול ישבו בגילוי הראש, וגם מר... ה"ה על צד החפשים, (כך כותב אלמליח), וכו' וכו'. ואולי אפשר לעשות מה בזה – כמובן באופן בלתי רשמי, ע"י ב"כ הדזוינט אשר בפריז, כן כותב הנ"ל במכתבו שרוצים לפטור את מר אלאסרי ממשרתו, ועוד ידם נטווי, ושמר ב. מתכוון לבוא לכאן לחזק עמדתו.

היום נתקבל ב' מהדזוי'. כן – מכי מכ"ד כסלו.

גמ"ח לבנין בי"ס למלאכה כדאי לדרוש וסכום יותר גדול מן ה'. ואין כדאי לקבלו כאן, כי יעורר התנגדות וקישוים מכל הצדדים. וה"ז ענין רק חד-פעמי, ואין שווה לחום ע"ז.

רצא

ב"ה, י"ד טבת תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
וכו' מוהרבא"ג ש"י

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתביו מכ"ח כסלו, ג וה' טבת, וכן הבקשה ע"ד שילוח ארבעה (אשר נשלח בו ביום). ואחכה עתה להמשך בשו"ט ממנו בנוגע לתוכן מכתביו, ובעיקר בנוגע להמו"מ עם מר בעקעלמאן, ובטח ישלח לכאן העתק מהתקציבים אשר יגישו להנ"ל.

ב) כנראה ממכתבו הנה גם ב"כ הדזוינט משתנים מיום ליום בדעתם ובדרישתם. ולכן בטחוני חזק, אשר סו"ס יהי' דידן נצח. ויה"ר מהשי"ת, עס זאל אנקומען לייכטער ובלוי עגמ"נ. ומהראוי שישביר למר אברמוביץ ש"י שכאן אפשר לו לקנות עולמו בשעה אחת, אם יעמוד בנסיון ויגיד דעתו בחוזק בנוגע לאשר אי אפשר בלא"ה דהרמת קרן ישראל סבא במדינת

מרוקה, שזה נוגע לעשירות אלפים מאחב"י הזקוקים, לע"ע, לעזרת הדזוינט בגשמיות, ולכן צריכים להזהר ביותר וביותר שלא להשתמש בזה בתור כפי' בעניני דת ורוחניות. וכיון ששלחו אותו בתור מבקר ועליו לחוות דיעה, הנה נושא הוא במדה ידועה באחריות ההחלטות שיחליטו בזה. ובמילא עליו לדעת את אשר לפניו, ואם גם אחרים.. בזה אין להם חוש לזה או שאין זה מקצוע שלהם, הרי ע"ז גופא נשלח דוקא הוא – בהתקוה שהוא ירגיש יותר בצרת נפש אחינו ואחיותינו אשר במרוקה, וישים לאל את הדרישה שמוכרח ללמוד עמהם לימודי חול ודוקא באותן הדי' אמות שלומדים עמהם לימודי קדש – מסורת אבות וכו', וכן יסלקו את ידם מהנקודה שרק בעלי כשרון וידיעות מצוינות מוכשרים לקרבם תחת כנפי השכינה על ידי לימוד התורה וכו', משא"כ אותם שמי שהוא אומר עליהם שאינם בעלי כשרון, הרי אין כדאי לטפל בהם ח"ו. וידוע סיפור רז"ל, אשר כ"ד אלף תלמידים היו לרבי עקיבא ובכ"ז לא על ידם נתקיימה התורה כ"א ע"י חמשה תלמידים שסמך אח"כ, אשר פשיטא שגם הכ"ד אלף תלמידים הנ"ל שראוים היו להיות תלמידי רע"ק הרי היו מצוינים וכו'. ואל בינתו אשען, אשר יסביר הדבר לאברמוביץ ולכל הנוגעים בזה. ואף אם יאמר שכבר הביע חוות דעתו וכו' – הרי תשובה בכל עת זמנה היא, ובפרט שזהו ענין שנוגע להבפוי"מ, שיחליטו בתוקף שמוכרחת העבודה בהכפרים, ובמילא מוכרחת עזרה במדה גדולה יותר מאשר עד כאן. ואחכה לבשו"ט בכל הנ"ל.

ג) מובן מעצמו, שהתערבות בענינים הרוחניים דליובאוויטש מופרכת לגמרי ועליהם עצמם להבין שאין זה מתפקידם, ורוחניות פירושו לא רק לימוד החסידות, אלא גם הכנסת לימודי חול בתוך הדי' אמות דלימודי קדש, בחינות המלמדים שיהיו דוקא כרצונם או יראי שמים, ומה עדיף יותר אם היתרון בהיר"ש שלו או בנקיון לבושו וכו' וכו'.

ד) ביום ג' ערב העבר ביקר אצלי מר משה קול, הוא מצדו לא דבר בפרטיות, כ"א **שבתוך** הדברים אמר, שבתור השייך לגזברות הסוכנות, הרי מבין הוא ברור שלקחתי אני על עצמי לסלק החצי שלי במשך שלש שנים, ואמרתיו לו שלא במשך שלש אלא חמש שנים. ומאין רצוני להכנס בפרטים יותר עברה השיחה לענינים אחרים, אלא ששאלתי אם בנסיעתו מכאן יעבור דרך פאריז, וענה לחיוב, ושיהיה שם ליום 25/26 יאנואר, והרב גאראדעצקי יכול לברר זה בדיוק בהמשרד שלנו בפאריז. ואשר לכן בטח ימים אחדים קודם – יודע בדיוק יום בואו, ובודאי יקציב לו זמן להתראות אתו, ואז יוכל לדבר בפרטיות יותר, וישען על מה ששנה מ.ק. בשיחתי עמו שמה שהבטיח יקיים, ועל שאלתי אם הסכום שהבטיח יספיק, ענה – לכשיבוא על אתר בטח יסודר הדבר, ודעתו הוא שטוב יותר הבתים של עץ המובאים משוויידין, גמורים ומוכנים, לאה"ק ת"ו, וגם זה יארך כחצי שנה עד גמר הבנין, ואם לבנות ממלט – צעמענט – וכיו"ב יודרש זמן יותר, וכן אינו יודע ע"ד מציאות חמרי בנין, אבל אינו אומר סופיות בזה, כי יודע

לו בבואו חזרה לאה"ק ת"ו. אחר ביקורו אצלי היתה לי הזדמנות לברר אצל אחד העוסק בבנין באה"ק ת"ו, שמצד יובש האויר שם ותוקף החום, אין הבתי עץ מתאימים כל כך, כי אף שניסו ללחלח הכתלים ע"י כמה תרופות לא הועיל, ולפ"ד בנאי זה, הנה, אף שפשיטא שבתי עץ טובים יותר מאשר אהלים צריפים וכו', אבל יש להשתדל בכל עוז שיבנו מצעמענט, אף אם בהשקפה ראשונה אולי ידמו שההוצאות גדולות יותר, אבל בהביא בחשבון כריית היסודות, העבודה הנחוצה בפנים הבנינים וכו', ובפרט שבנינים ממלט הם מאריכים הרבה יותר לגבי בניני עץ, כדאי ההוספה בההוצאה ובלבד שיהי בנין מצעמענט.

ד) ענין הסידור של הרה"ח הווי"ח אי"א הר"ס שי ליבעראוו, באיזה מקום ובאיזה אופן, הנה קשה לי להכנס בפרטים אלו, כיון שאיני יודע על ברור היחסים ההדדיים של כל אלו השייכים לענין זה. ובטח בהתענינות הראוי יסדר הדבר ווי נאר גלאטער קען זיין, ולהביא בחשבון היחסים הנ"ל, וכן גם המצב של אתר במרוקה וחוו"ד הספרדים דשם הנמצאים על אתר.

ה) לפלא... שי לא ענה לי על מכתבי מה שענית לי בבקשת עסק של פרנסה, וכבר ידוע שיטתי, אז אדער מאן פרעגט ניט, און אויב מען פרעגט טוט מען ווי מען ענטפערט.

ו) כפי מכתבו האחרון הנה הסכום הכולל של התקציב שלו במרוקו שהציע בדז' הוא לכאורה מצומצם ביותר וביותר. ואולי נשאר עוד סעיפים שעדיין לא נכנסו בהתקציב.

ז) מוסג"פ העתק מכתבי למר יוסף בן מימון שי"ב. ומהנכון הי שבהקדם ינקטו בכל הצעדים בכדי למהר בסידור ענין הכשרות שם.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש – המחכה לבשו"ט

(חיי"ק)

נ.ב.:

אחרי הכתיבה נתקבלו מכתביו מימי י" י"א (ב' מכתבים) טבת, כן נתקבל מדווי"ה ת"פ. ואח"כ נא.

מוסג"פ העתק מכתבי למר קול, להרא"ס ליבעראוו כתבתני¹⁵ שיתדבר אתו. בקשת הוספה – הרי צ"ל איזה טעם ע"ז שאל"כ הרי אין לדבר סוף.

צו. אג"ק ח"ז עמ' קז, אגרת א'תתקעב.

צז. אג"ק חכ"א עמ' קפ, אגרת ז'תתקלז.

כן איני גורס כלל מה שמקציבים לעצמם המשכורת ובפרט כאשר ניתוסף לאחד – יש להוסיף לכולם. בטח משתדלים במרץ בהשגת וויזא-בקור לכאן בשביל הרני"נ שי, שאולי תהי' ביאתו באפשרי ליו"ד שבט הבע"ל.

רצב

בי"ה^צ, כ"ט טבת, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

מר משה שי קול

שלום וברכה:

נעמה לי ההזדמנות להכיר את כבודו פנים אל פנים ולשוחח אתו ע"י הבעיות הנוגעות לחלק חשוב מבני עמנו. בפרט נהניתי לשמוע אשר רואה במקצועות השונים דתנועת חב"ד באה"ק ת"ו מקום לעבודה משותפת, וסיוע ניכר מצדו,

והעניינים הם:

(א) ענין מוסד חינוך עם פנימי בעד הילדים המוצלים מהמיסיון, אשר יש אפשרות בידנו, ע"פ המכתבים שקבלתי זה עתה, לסדר, ולפי דברי כ' הנה אם יתאים הבנין והפרסונל הרי המשרדים העומדים תחת הנהלתו יקבלו עליהם מחצית ההוצאה הכספית הכרוכה בתמיכת מוסד כזה. ומחצית השני' בטח ימציאו המשרדים הממשלתיים שאתם נכנס בדברים בזה.

וכפי הצעתו הנני כותב לבאי-כוחי באה"ק ת"ו שיפנו לממלא מקומו מר יערי, אשר לעת שיפנו אליו כבר תהיינה בידו הוראות בזה מכבודו.

(ב) בנוגע למחונכי מוסדות החינוך שלנו במרוקו שרוצים לעלות לאה"ק ת"ו בהסכמתנו, אם נבטיח להם שיוכלו להמשיך חינוכם ברצונם וברצון הוריהם, אמר לי כ' אשר מובן מאליו שלא תהי' בזה כל כפי', ויוכלו להמשיך חינוכם במוסדות הזרם שהצהירו עליהם במשרד העלי' במרוקו, ולא עוד אלא שהתלמידים העולים יקבלו מלבד הוצאות העלי' גם כל סיפוקם באה"ק ת"ו עד הגיעם לשנה ה-17 מקופת עלית הנוער.

ג) בנוגע להקמת מוסד בית ספר לחקלאות בכפר חב"ד ספריי, אשר בהתאם למשא ומתן שהתנהל בזה יתגשם ענין זה בעזרת משרדו, משרד עלית הנוער. הנה הביע כ' השערותיו אשר הזמן הדרוש להקמת הבנין הוא בערך חצי שנה אם יהי' בנין שוידי, או זמן ארוך קצת יותר אם בנין רגיל. כאמור, ימציא משרד עלית הנוער את הכסף הדרוש לבנין מוסד זה. ובתנאי אשר מחצית הכסף תחשב להלוואה שאני אחראי בעד סילוקה במשך חמש שנים.

זמני התשלומים והאופנים, והפרטים שבזה יוגבלו בהמשך המשא ומתן שינהל בזה בא-כוחי הרב גורודצקי שי' עם כ' או עם בא-כוחו.

אזכיר עוד פרט אחד והוא מה שאמרתי שמצדי מוכן אני לדון במוסדות כיוצא בזה נוסף על מוסד החקלאות הנ"ל, מכיון שחושבני שתהי' דרישה הגונה ללימוד החקלאות אצלנו. ועל זה ענני כ' שרוצה לחכות כיצד יסתדר בנין הראשון ואז יתענינו בעוד מוסדות כגון דא.

אדגיש עוד הפעם שהיתה לי קורת רוח לא רק מהמדובר בעניינינו אנו, אלא בעיקר מהיחס הכללי שנשתקף בדבריו למה שציין בתור "עבודה משותפת" העומדת לפנינו, אשר זה מעורר בי תקוה אמיצה לתוצאות טובות בפועל ממש, לשביעת רצונו ורצוננו גם יחד.

טרם אסיים מכתבי, ארשה לי להדגיש נקודה כללית, בהמשך לזה שסיפר לי על דבר עיר מולדתו וגזע מחצבתו :

הכל הוא בהשגחה פרטית, ואין צריך לומר ענינים הנוגעים לחוג רחב של אנשים או לכלל כולו. ובהנוגע להנ"ל – תפקידו בהנהלת עלית הנוער. מובן אשר זה שזכותו ביכולת והשפעה כזו מטיל עליו אחריות יתרה, כי ידוע יחס תורתנו בכלל ותורת החסידות בפרט לחשיבותו המיוחדת של הנוער, אשר כל ענין אפילו קטן וקטנטון, המתרחש בחייהם של ילדים וילדות עלול להשפיע על מהלך רוחם צביונם ואפים במשך כל ימי חייהם. וכידוע המשל בזה מהגרעין, אשר גם שריטה קלה בו מתגלית אח"כ בהיזק גדול לאילן, משא"כ אותה שריטה עצמה באילן לא היתה משאירה אלא רושם קטן במקומה.

אבל ביחד עם האחריות הגדולה המוטלת על האדם, שיש בידו לעצב במידה חשובה מהלך חיי הנוער, הנה יש בזה גם זכות יתרה שלידו מסרו מלמעלה היכולת להשפיע על מאות וגם אלפים מבני ובנות ישראל, אשר, על פי פתגם הבעש"ט ששמענו כמה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, כל אחד מהם הוא בבחינת חשיבות "בן יחיד" וחביבותו לאבינו שבשמים. וביחד עם האחריות והזכות ניתנים לאדם מלמעלה גם הכשרונות והכוחות הדרושים למלא תפקידו זה בעולמנו זה

בשלימות, רק כדי שלא יהי' נהמא דכסופא ניתנה הבחירה החפשית אם
השתמש בכוחות שניתנו לו במילואם ובמגמה הישרה, או ח"ו להיפך.

ואחתום מכתבי באיחולי, אשר יזכה להוציא לפועל על הצד היותר
טוב התפקיד והזכות שניתנו לו ביחס לאלה שבידו להיטיב להם בגשמיות
וברוחניות גם יחד. ומובטחים אנו בתורתנו אשר מילוי החובה בנוגע
להכלל מביא ברכה והצלחה גם בעניינים הפרטיים הנוגעים לו ולכל אשר
לו.

בכבוד וברכה

רצג

ב"ה, ט' שבט תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
וכו' מוהרבא"ג שי'

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מכ"ז טבת וזה עתה מג' וב' שבט, ובקשתו ע"ד הג"א
נתמלאה. כן נתקבל בינתיים מהדז' ג"א וגם ה"א תקע"א וחצי. וכנראה
שזהו החדשי ובשביל מרוקה, ומה שמזכיר שיתקבל בעד הספרים, בטח
יהיו ימים אלו. להרה"ח הר"ס שי' שד"ר כבר כתבתי מכבר – שישע בשעה
טובה ומוצלחת, ולפלא שעדיין לא נתקבל.

ב) בנוגע לשלוח עניני דפוס למדינתנו, הנה אם באפשר לשלוח ע"י
הארגון הבין לאומי, אולי אפשר כדאי, ואפשר שגם בזה יש לחכות עד
יעבור זעם דהמשפטים דשבועות האחרונים^ט.

ג) כדאי במאד, לפכח את דעתו של... כי כנראה ממכתבו שקיבלתי,
עדיין יש לו בלבו עלי על שלא הסכמתי מאז ל... ומובן שכיון שיש לו
השפעה, יש להשתדל שתהי' השפעתו באופן של סיוע לעבודתינו ולא וכו'.

אפשר שהי' כדאי לקחת ממנו אינטערוויו¹⁷ או גם תמונות בתוך הלשכה והישיבה וכו', שיראה, ושיוכל להראות, שיש לו תפיסת מקום וכו'.

ד) נשלח על שמו כמה טוספים מהבית רבי באידיש שנדפס זה עתה, ומטובו למסור חמשה טופסים לאגודת נשי ובנות חב"ד, מתאים לבקשתן.

ה) בטח למותר לעוררו ע"ד סדר של יום ההילולא הבע"ל, ובפרסום המתאים לענינו. ומה טוב שיהי' מאמר, מעין ביאוגראפיא קצרה, של כ"ק מו"ח אדמו"ר. ימים אלו יודפס כאן ביאוגראפיא באידיש ויושלח לו בדואר אויר, אבל איני יודע אם כדאי לחכות.

ו) קבלתי שאלה מר' יואל שי' איידעלמאן, שמציעים לו משרת שו"ב בפאריז, ועניתי לו שתחלה יתדבר עם הרנ"י שי' אם לא יהי' עי"ז חסרון בעיני תו"ת – ואם הרנ"ן יסכים לפוטרו, אזי יתייעץ עם כתר"ר שי' מצד הפוליטי שבדבר.

ז) זה עתה קבלתי מכתב ממהר"ש שי' מטוסאף שהאליאנס שואלים אצלו סידורים, והנני עונה לו שלדעתי נכון הדבר, כיון שיש לקוות עי"ז לקירוב הלבבות ועכ"פ לחלישות התנגדות, שזה גופא שפונים להרש"מ שי' בבקשה ה"ז מוכיח שמכירים הם בסמכותו וכו'.

ח) הצעתי בסדר ההנהגה ביום ההילולא הבע"ל דאשתקד בתקפה עומדת גם בשנה זו. מוסג"פ הקונטרס שהו"ל לא כבר, ובמעטפה מיוחדת – ספר מאמרים התשי"ג שהו"ל בקשר ליום ההילולא הבע"ל.

הכנה שיוכל אויסניצען הזמן שם במילואו – נכונה נסיעתו למרוקו, וכדברי שפירא בטח ימשיך בהשתדלות ע"ד הויזות של הרנ"י שי'.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש, ואשר השי"ת יזכהו לבשר תמיד בשורות משמחות

(חי"ק)

רצד

בי"ה, כ' שבט תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מט"ז שבט, ולפלא שאינו מאשר קבלת
מכתבי אני. כן נתקבל מהדז. א' וחצי, וכנראה זהו מהנוכר במכתב כת"ר
מאז, מתאים למכתבו להרחמ"א שי – נמסר למרת קאהן, ב'.

ב) בשאלתו את מי לצרף מהאנשים דעל אתר בנוגע לביה"ס
לחקלאות, הנה כמ"ש במכתבו, כיון שצריך לחיות בהכפר גופא, כן עניני
החקלאות שייכים בעיקר להכפר, הרי צריכים להיות הממונים ע"ז מאנשי
הכפר, אלא שיצרפו אליהם ב"כ מאגו"ח, ע"פ מינוי אגו"ח.

ג) כפי הידיעות האחרונות שקבלתי מהכפר, כבר נתנו להם חלקי
האדמה שמחליפים עם חברת מהדרין, ובמילא נרחב המקום, ובודאי
ימצאו מקום מתאים הן לביה"ס למלאכה וכן לביה"ס לחקלאות. כן
כתבו לי אשר מהועד הישן נשאר בראוומאן שי ולייבאו שי... וצריך
להסביר לאנ"ש, שאין זה רק תועלת ברוחניות אלא גם תועלת בגשמיות,
כי הרי יוצרכו אנשים גם מאנ"ש בקשר לבתי הספר למלאכה וחקלאות
וכו' כשיגדל מספר הנמצאים בכפר ע"י התלמידים בהנ"ל הרי יוגדל גם
"האבאראט"ם^א בכללות וכו' וכו' – ובמילא גם מצדם כדאי לסייע בזה,
כי זהו טובתם בעוה"ז הגשמי והחומרי כפשוטו ממש. ולפלא שגם ענינים
פשוטים כאלו קשה לפעול.

ד) כתבו לי ע"ד הענין שמר... חפץ לקחת תלמידים מאהלי"י דמידלת
בשביל ביה"ס דמר... וכיון שאינני מכיר את שניהם צריך עיון לי באיזה
אמצעים לאחוז כדי שיפסיקו בהחלט מדרכים כאלו. ובודאי יכתוב למכנס
או גם לקסבלנקה מה לעשות. ואולי טוב יותר, כיון שע"פ דרישת הדז.
יבקר באפריקה, גם אז לנוף בהם – נוסף על הנזיפה שיקבל ממכנס או
קסבלנקה.

ה) אתענין לדעת שיחתם ודברי מר קול שי' בנוגע לכל הענינים
ששוחחנו אודותם כאן וכנוכר בהעתק מכתבי אליו ששלחתי לכת"ר שי"ק^ב

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש

(חי"ק)

רצה

ב"ה, כ"ו שבט תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ עוסק
בצ"צ וכו' מוהרבא"ג שי'

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל המברק שלו מנסיעתו למרוקה, ובטח יתן השי"ת
שיהי' להצלחה בכל הפרטים. ויה"ר עס זאל אנקומען לייכטערהייט און
אן איבעריקע שוועריגקייטען. ואחכה לבשו"ט בזה.

נתקבל מכתבו מכי שבט וכן העתק המכ' שכתב להד"ר שפירא. כן
נתקבל אתמול מהדזוי' 1 ב. 2 ד, תתקצ"ד וכ"ט קטנות, ובטח החשבון
מתאים.

מצער אותי מצב בריאות... שי' וכיון שמבין אני ממכתבי מוהר"ש
שי' שענין נסיעתם משם גורם להעדר השלום בית, בין... וזוגתו שיחיו, הרי
לכאורה כשירגע וישקטו העצבים שלו, כדאי להשתדל באופן דיפלומטי
שיסעו משם בשעה טובה ומוצלחת, וכמו שכתבתי אליו במכתבי אשר יקח
את הוויזה ואח"כ יתייעצו עוד הפעם אודות השאלה, ואל בינת כת"ר שי'
אשען אשר ימצא האותיות להבינו להביא את זה לידי פועל און אין א
גוטען אופן.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש

(חי"ק)

נ"ב: מוסג"פ מכתבי להר"מ לחייאני, ומתאים לתנאי המקום והזמן
יקבע את הסכום אשר יתן לו בתור השתתפות אהלי"י בהוצאות החתונה
שלו.

זה עתה נתקבל א) המברק ע"ד ביאתו שלום. ב) מכתב הר"מ שי'
ליפסקאר ע"ד בקשתו הוספה בשביל עצמו וכן של המלמדים. ואם שאר
המוסדות במרוקו הוסיפו על המשכורת מפני היקרות – בטח יש להוסיף,
ואם לאו מטובו לעשות מתאים לנחיצות המצב (מען זאל ניט אנווערען
די מלמדים). וכן בנוגע להרמ"ל שי' בעצמו. ואולי בכדי שלא יכריח זה
להוסיף לכל העובדים באהלי"י י"ל שנותנים אחוזים ממה שנאסף עתה
על ידו, ובשבילו הרי אין נפ"מ אם יתאים הסכום. ג) מכי המוסג"פ עם
הערותי. ונא להחזירו לכאן.

רצו

בי"ה^ק, אדר"ח אדר תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
וכו' מוהרבא"ג שי'

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי מכתבו מכ"ה שבט, ובטח בינתיים הגיעו מכתבי
הנשלח ע"ש מוהר"ש שי' מתוסאף, ובהוספה אליו, הנה כפי שהנני רואה
במכתבו לכ"ה שבט, אין כדאי למהר בהנסיעה ממרוקה, וטוב יותר
לשהות שם איזה ימים נוספים, ובלבד לסדר הענינים כדבעי, ועד כמה
שאפשר – באווארענען המענות של בי"כ הדוזי ולשלול עכ"פ נתינת מקום
לטענות – כמובן אויף וויפיל עס לאזט זיך.

ב) זה עתה קבלתי מכתב – החתימה אינה ברורה – אבל כנראה ממר
יצחק שי' אלמליח, ותוכנו, באשר באה"ק ת"ו נתייסד ועד התאחדות עולי
צפון אפריקה בישראל, והיוקר באה"ק ת"ו והמצב בכלל דורש עזרה.
ולכן מציע שתשלח ליובאוויטש לפני חג הפסח, כמה **טאן** מצה וכמה **טאן**
תבילות מזון כשר. וכבר הודיע להועד באה"ק ת"ו, שאעשה כן. מובן, אשר

לפי המצב בקופה וגם מה שנתקשה המצב במוסדותינו באה"ק ת"ו מפני הטעמים שכותב הוא בעצמו, איני רואה אפשריות לזה. ובכלל נפלאתי על אלמליח שכותב זה, כי מובן אשר לעשות כאן מגבית בשביל הספרדים בצפון אפריקה, ה"ז נכנס בגבולו של מר שלום שי' און מיט א שפיץ. ובפרט שנראה בזמן האחרון... ולאידך גיסא פשוט ג"כ שצריך שאלמליח יהי' בשביעת רצון מליובאוויטש, כיון שמסייע הוא כפי יכולתו בעניינינו, ומהנכון הי' שכת"ר שי' ימצא די פאסענדע צייט ושטימונג ובאותיות המתאימות יסביר להני"ל די קרומקייט של הענין, אשר אנחנו נשלח טאנען מצה ומזון כשר (דא"ג), כמדומה לי שהמשרדים באה"ק ת"ו – אין מניחים להביא מצה מחו"ל) בה בשעה אשר אנ"ש שם גופא נזקקים לעזרה תכופה וגדולה, הן המוסדות שלהם והן בתור פרטים. ואחכה לידיעותיו אם אחרי שיחה בתוכן כזה טוב אעפ"כ לשלוח איזה עזרה, כדי שיהי' אצלם הרושם, אז ער האט עפעס אויסגע'פועליט. ולכאורה הוא מילתא דמסתבר, אלא שאינו יודע הסכום והכמות, ולידיעתו בזה אחכה.

ג) מובן מעצמו שלהעביר אחד המוסדות שלנו במרוקה כמו שהוא לאה"ק ת"ו, אין לזה מקום כלל. ולאידך גיסא, איני רואה ג"כ תועלת לקבץ נערים מן החוץ ממוסדות אחרים ולסייעם בעלי' לאה"ק ת"ו. שאין זו מתפקידה של ליובאוויטש. ומה שדברתי עם מר קול, וכן הוא דעתי גם עתה, שמהתלמידים במוסד שלנו אלו שיצטיינו באיזה פרט, יש ליתן להם זה בתור פרס, שבהשתדלותינו ועל ידינו עולים הם לאה"ק ת"ו, ולפרסם את זה באופן המתאים בין שאר התלמידים וכן בין יהודי מרוקה, אשר ע"י הלימוד משך זמן באה"י מקבלים ג"כ האפשריות – באם הנהלת אה"י תמצא לנכון – לעלות לאה"ק ת"ו. ובפרט שמר קול אמר לי, שאע"פ שנפסקה העלי' של זקנים ואינם מסורים לעבודה וכו' – אבל הורי התלמידים שיעלו, יתנו – להורים – רשיון העלי' במשך שנתיים.

ד) בענין קנין בית בקסבלנקה, מובן אשר נכון הדבר, ובלבד שיהי' בנין מתאים, אבל מה שאיני מבין הוא זה שכותב במכתבו, שהכסף ע"ז יתנו בתור גמ"ח, שהלא זה היפך השכל. וצריך הי' להיות כמו בצרפת, שיתנו הכסף להבנין לצמיתות, ואם א"א בלא"ה – יהי' הבנין קנין הדזוינט, אלא שלאה"י נתתן רשות הדירה שם חנם, וכמו בצרפת.

ה) אולי, כיון שהוא במרוקה, כדאי הדבר שיבקר ג"כ אצל מר בוטבול שי', הרב דאנאן שי' וכיו"ב – בכדי אפפרישען הקישור והיחס. ומי יודע מה יולד יום.

ו) כתבתי למר"ש שי' בנוגע לנתינת שמורה לעוזרינו במרוקה, ובטח יראה לו המכתב, ויטכסו יחד עצה בזה. כן כתבתי להני"ל ע"ד הסידור שלעתים קבועים יודפס במכ"ע וירחונים במרוקה איזה ידיעות. אם ע"ד

עבודת חב"ד שם או עכ"פ בכלל ע"ד חסידות און דעם ארום^{קד}. ובטח גם
בזה ישתדלו למצוא עצה להדפסה ופרסום באופן המתאים.

ז) נודעתי זה לא כבר, שמשך זמן התקיימה במרוקה חברה ושמה
"דובב שפתי ישנים" והם הו"ל כו"כ ספרים. ומהנכון הי' שישלחו מכל
ספרים אלו טופס אחד לכאן, בתור תשורה. איני יודע מי אם כת"ר או
מהר"ש טוב יותר שיתעסק בזה להביא לפועל. כמדומה שמראשי החברה
הוא הרב טולדנו ממכנז והרב מהרש"מ הכהן מקסבלנקה, ובטח על אתר
יודעים זה ברור.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ופ"ש אני"ש שי' במרוקו

(חיי"ק)

רצז

בי"ה, כ"ב אדר תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ
עוסק בצ"צ וכו' מוהרבא"ג שי'

שלום וברכה!

קבלתי המברק מבואו שלום לפריז, וזה עתה נתקבל מכתבו מיום
ח"י אדר מקסבלנקה. ובודאי ישנה סיבה מה שנסע מאמריקה קודם
להזמן שחשב מראש.

כנראה מהסיוס במכתבו, הנה... נשאר בעבודתו בקאזא ולע"ע אין
דעתי נוחה מזה. ואולי גם בזה היו שינויים שלכן נשתנה ג"כ הדבר.

בטח גם בשנה זו סידר הענינים בנוגע לקמ"ש הן בפאריז והן גם
במקומות אחרים, ובודאי טכסו עצה ג"כ בנוגע לחילוק שמורה במרוקה
וכמ"ש במכתבי מכבר.

אפשר כדאי הי' לחשוב שבנסיעתנו לכאן ישהה יום או יומיים במדריד
בכדי לברר הענין דבית התבשיל בשביל הסטודענטין דשם וכן לעודד
את רוחם וכו'. ומוסג'פ ג"כ שני קטעים ממכ"ע בלונדון ובאחד מהם
מהגדולות אשר עשה טולידנו דמאנזשיר בהבנין בשביל ישיבה שם וכו'.

בטח כתב לאה"ק ת"ו באופן רשמי הסיבה לאי ביאתו לשם למועד
המדובר עם מר קול ש"י.

אינו מזכיר במכתב מאומה במ"ש לו אודות בקשת יצחק ש"י
אלמליח בשילוח עזר לפסח לועד הספרדים עולי מרוקה באה"ק ת"ו^ה,
ובודאי דיבר עמו ע"ז ולא נשאר סרכות בדבר.

ד"א – נשלחו כבקשתו, מדזיו' נתקבל ה"א פ"ה. ע"א קטנות.

מוסג'פ הקונטרס שהו"ל זה לא כבר.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש

(ח"י"ק)

רחצ

ב"ה, כ"ט אייר תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח הו"ח אי"נ נו"ע עוסק
בצ"צ כו' מוהרבא"ג ש"י

שלום וברכה!

נתקבלו המברקים שלו מיציאתו מצרפת וביאתו שלום לאה"ק ת"ו,
וכן מכתבו מכ"ג וכ"ז אייר והקודם.

נתקבל מהדז. ב. ודי' רס"ח. וכנראה אשר גם בפעם הזאת נצלו את
הענין שכת"ר ש"י בא לשם בשבוע מאוחר, לתכליתם הם. והלואי שישמש
זה עכ"פ מוסר השכל, כיון שרואה במוחש, אשר מה שבחורף העבר, בא

במאוחר לפריז איזה שבועות, בטלו את כל ענין הכפרים, ועתה שנסע מכאן כשבוע לאחר שבקשתיו, הקטינו את ההמחאה. והלואי שזה שנסע תיכף לאה"ק ת"ו מבלי להתראות עם מרת מרגלית, יהי זה לטובה מבלי להשפיע על מהלך העניינים בצרפת וכו'. ובכלל מוכרח הנני לחזור עוה"פ על דברי, שאין הענין לצאת ידי חובת דרישה של מי שהוא, ובמילא לבקר בכל המקומות והמשרדים, אלא רק מה שנוגע לטובת העניינים. ואם העניינים דורשים להתעכב במקום איזה שבועות יותר, הנה אף, שלכל הדיעות, יוצאים החובה בשני שבועות, ומי יוכל להגיד אחרת, אבל, לדאבון, רואים גם מהעבר, במציאות תוצאות מהירות בזמן. וע"ד המסופר בתורת שלום שכשעוסקים בענין וחושבים רק איך כבר לגומרו ולבא למקום אחר, ח"ו מקלקל העניינים כו' וכו'. – וידוע מרז"ל שאין צועקין על העבר, ולא באתי בשורותי אלה, אלא, שעכ"פ מכאן ולהבא, לא ימהר בנסיעתו מאה"ק ת"ו, וכן אח"כ כשיבוא לפאריז ויבקר במרוקה, הנה בכל מקומות אלו, בהיותו על אתר, ישתהה שם כפי דרישת העניינים, ודבר ודאי הוא, אשר לא לבד שלא יהי מזה הפסד בעניינים הפרטים שלו, אלא אדרבה – זהו הדרך להמשיך ברכת השי"ת וההצלחה בענייני הפרטים ג"כ.

שלחתי לו מברק בבקשה להתענין בענין הרשת דאהלי"י. כי, כדרכם בקדש, אינם מודיעים מפעולותיהם, אלא מברק – שהמצב חמור ביותר כו' – אשר תמ"י היא בעיני, לאחר שכמה הבת"ס שלהם כבר נתאשרו כו' וכו'. ובכ"א – יש להטיל על אני"ש שי' באה"ק ת"ו, שיעשו ככל האפשרי בהחזקת הרשת, ואם זה קשור בתנאי שהנהלת הרשת ישמעו ויקבלו עצת איזה מאנ"ש, הרי ידוע מ"ש ותשועה ברוב יועץ.

תקותי שכבר דיבר עם הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר אברהם שי' פאריז, בענין שילוח הספרים מכאן. והסביר לו את העניינים. ובודאי גם בנוגע אליו נחוץ שיזכירו ויסבירו עוה"פ¹.

ובודאי גם לר"א מובן, שאין כוונת המל"ח לעשות מזה מקור של פרנסה בשביל סוחר ספרים שאינו משלנו כלל וכלל וכו'.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש, ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות, המחכה לבשו"ט

(חיי"ק)

מוסג"פ הקונטרס לחגה"ש הבע"ל.

רצט

בי"ה, ה' תמוז תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"נ
עוסק בצ"צ כו' מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

נתקבלו שני המברקים שלו, ומכתביו מי"ז וח"י סיון מאה"ק ת"ו עם
המצורפים אליהם, ומכתביו מפאריז מא' וב' תמוז.

ב) מה שנוגע לדעת בהקדם הוא, כיון אשר נמצא כאן ב"כ ועד הישיבות
באה"ק ת"ו הרב אברהם שער (כבר ביקר אצלי, אבל נשאר באמצע הדבור,
וכנראה ש... הרי יתנו מקום לב"כ משלנו בהועד) וכן נמצא כאן הרה"ח כו'
הרי"מ הכהן לעווין, ולכן מטובו להודיעני, בפרטיות המתאימה, כל הנוגע
לדעת בהשייך להשאלה על הב"ב משלנו בוועד הישיבות וכן השייך להחזית
הדתית המאוחדת, והשאלה דהחינוך אם יבוטלו ח"ו הזרמים, בהתאם
למה שנודע לו, ומה סוברים אודות זה באה"ק ת"ו, וכן גם – אם יש לסמוך
ע"ז, עכ"פ במקצת-ההשערות שם אודות ביטול הזרמים, והחינוך העצמאי
שרוצים לעשות, ות"ח מראש.

ג) מצטער¹² הנני במאד, על שכנראה ממכתביו, עדיין כל הענינים
באה"ק ת"ו אי-ברורים, הן בנוגע למשלוח הספרים מכאן, ביה"ס למלאכה
לחקלאות וכו', וכן לא הגיעתני משם כל ידיעה אודות פעולות ממשיות
בנוגע להרשת, לבד שני הפרטי-כל ששלחו ושבהם נכתב שעל אתר ישנם
התחיבויות מעט יותר מאלפים לירות. תקותי שעוד יכתבו משם בפרטיות
יותר, אבל אם נודע לכת"ר שי עוד פרטים, בטח לא ימתין ע"ז, כיון
שכנראה שם הם למעלה מן הזמן וכו'¹³.

ד) גם אם נודע לו, בהמשך להנ"ל, אודות הרישום החדש, אם כבר
נעשה ואם הוסיפו איזה מקומות. כן מהו פירוש כותבו במכתבו שמר...
שלח כתב פטורין, אם זהו ענין פוליטיקה, פגיעה בכבוד, או סיבה אחרת
בכאן.

קז. ראה מענה מלך ח"ב עמ' 12.

קח. ראה בטאון חב"ד חוברת ג עמ' 31.

ה) בודאי ביאר להם ענין משלוח הספרים, שמלבד הספרים – הנה יש בזה גי'כ ריוח בחילוקי השער וכו'. ולפלא שכנראה, גם זה אינו מועיל שיזדרזו שם יותר, ולד' הישועה.

ו) מה שכותב שצריך לשלוח מכאן על הוצאות בנין דבי"ס למלאכה, הנה במה ידוע לו שזה מכבר שלחו לשם ת"ק שקל, וכן שבכל מקום שעושים מגבית בשביל ישיבת לוד, מדגישים ביותר ענין זה – הן בהמגבית בקנדה והן באנגליא וכו'.

ז) הרב... ש"י הנ"ל בא בטענה – בשם... – אודות הסברא לייסד בי"ס למלאכה. ואם ידוע לו עוד איזה פרטים בזה בטח יודיע, כי כנראה גם בזה פוליטיקה. הטעמים שאמר לי בשם הוועד הם חלושים ביותר. מצדי אמרתי לו בתוקף, שעליו להשפיע שגם הם יעשו כזה, אבל נרגש בדבריו שיש עוד נמוקים נסתרים. – בסוף דבריו אמר הנ"ל, כי הרב הראשי הוא בידידות גדולה וכו'. ואתענין לדעת אם נזדמן לו לראותו, ובמה הוא הגוטע פריינדשאפט שלו בנוגע לפועל, כי את הרב... לא רציתי לשאול פרטים בזה.

ח) שולח הנני מכתבי להאיש בת"א אשר בביתו נמצא משרד הרשת, ע"י מר הורוויץ. כמו שכותב.

ט) כנראה ממכתבי הר"ש מתוסאוו והר"מ ליפסקער – שיחיו – הוא יש שם סברא לתת להם העזרה מהדזוינט או עבור חלק ממנו ע"י איזה קומיטה. ובטח ידוע לכת"ר ש"י הפרטים בזה, וגם אם אפשרי לבטל זה הסדר – כדי שלא יהי' לדוגמא ולשמש הוראה למקומות אחרים. הנ"ל אינם כותבים הפרטים, ובמילא איני יודע עד כמה גדול ההיזק אשר בזה. נראה ממכ' הנ"ל, שע"ע לא סודרה עבודת הרר"ס ש"י ליבעראוו כלל וכלקט.

י) מוסג"פ הקונטרס והמשך רשימות המאסר שהו"ל לחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבע"ל, וכן פאטא ממכתבי לאגודת נשי ובנות חב"ד (מהאחרון נשלחו איזה העתקות להיו"ר והמזכירה של אגודת נשי ובנות חב"ד על כתבת הלשכה). ובטח למותר לעורר ע"ד סידור החגיגה באופן המתאים, הן בחקבוצים והן בהעיר, וכן בנוגע למכתבי לאגודת נשי ובנות חב"ד, אשר כנראה עבודתן נחלשה ביותר. ואם המניעה היא מהוצ"ק על הדפסת הזמנות וטלפון וכו' – כדאי לתת להם זה מהלשכה. ואם יש מניעות אחרות, אפשר יש להסירם ג"כ.

יא) כבקשתו נשלח היום הארבעה. וזה עתה נתקבל מהדז' ד', ת"ח וחצי. ועוד ב.

יב) לפלא שזה זמן רב שלא קבלתי כל ידיעות ממצב בריאות זוגי של הרה"ח כו' רפאל שי ווילשאנסקי, ובטח זהו סימן שהכל בסדר.

יג) מוסג"פ שתי גלויות שנתקבלו ממדינתנו לפני. ומהראוי הי לשלוח לשם איזה חבילות – מהסכום שקבלנו לתכלית זו. ואל בינתו אשען בנוגע לתוכן החבילה ומספרם.

יד) מצטער אני על מה שדוחקים מהדזיו' את הרה"ח כו' לאבקאווסקי שי. ובטח יעשה כת"ר ככל הנצרך בזה. וכמו שנדברנו

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש המחכה לבשו"ט בכל הני"ל

(חיי"ק)

מה יהי סוף דבר בחזרת הר"נ שי פינסאן!!

ט

ב"ה, ט' תמוז, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נו"מ עוסק
בצ"צ וכו' מוהרב"א שי

שלום וברכה :

קבלתי כבר מכתב שני ממר בריסקא"י שי בענין מילוי מקום השוחטים מאראזאוו שי העומד לנסוע לפ"ד בריסקא בקרוב ממש, ווואלאסאוו שי אשר גם הוא מתכוון לדרך, ואשר על כן בא בדברים עם שני שוחטים דאנ"ש בלונדון למלא מקומם, ועתה מבקש הסכמת.

והנה ידוע לכת"ר שיטתי בזה, אשר סידור השוחטים צריך להיות על ידי הלשכה בפאריז ולא על ידי משא ומתן ישר עם השוחטים. ומלבד זה – לא ידוע לי ג"כ מדוע ואם עוזבים השוחטים הני"ל את משרתם בדובלין, ואם מרצונם עושים כן או שנאלצו לעזוב, ואם השוחטים המדוברים

בלונדון ראויים לשאת את כל האחריות המוטלת על השוחטים שלנו בדובלין.

ובהתאם להנ"ל, הנה כבר פעם שנית שעניתי למר בריסקא וכתבתי לו, אשר טרם שאקבל ידיעות מפורטות בזה לא אוכל לעשות בזה כלום. גם כתבתי לו שהודעתי מזה להלשכה בפאריז העומדת בקירוב מקום יותר אליו, ואפשר אשר יקבל ידיעה מהלשכה עוד טרם שיקבל ידיעה ממני.

גם כתב לי מר בריסקא, אשר אינו רוצה לקחת את השוחט דובר ש"י לעויון, הגם שהי' בדובלין ורצה לקבל את המשרה. ולא ידוע לי הטעם מדוע אינו רוצה בו.

ובהתאם לכל הנ"ל, מטובו להודיעני כל הפרטים שבזה, אם ידועים לו. ואם לאו, בטח יוכל לברר המצב בהקדם האפשרי. ואז או שיכתוב ישר למר בריסקא הצעות בזה, ובפרט אשר כדברי בריסקא הדבר מהיר ודחוף ביותר ונוגע להכשר דליובאוויטש, ואם מאיזה טעם שיהי' אינו רוצה לכתוב ישר לבריסקא, מטובו לכתוב אלי ואכתוב אני לבריסקא. אף על פי שלדעתי אין נכון זה הסדר, כי הן מצד השוחטים והן מצד בריסקא, צריך לדעת כי הבע"ב היא הלשכה, ולא - שאיש כל הישר בעיניו יעשה.

ב) זה עתה קבלתי מכתב מהרשת, שקבלו במזומן לערך 300 לירא ממנדבים! והשאר עדין בהתחייבות(!). כן קבלנו כאן הודעה רשמית, אשר תחת אשר עד עתה נתנו בענין הספרים תמורת הלירא-שקל וארבעים סנט. הנה מיום כ"ט ביוני יתנו רק שקל אחד, וכן צריך יהי' להגיש עוד תעודות וכו'. ומאה"ק ת"ו אין קול ואין עונה א[נ]ודות כל הענינים, מלבד מכתב הרשת הנ"ל.

ג) מכתבי משבוע העבר בטח קבל במועדו, ובאתי בזה להוסיף, ואתי הסליחה. אשר כנראה גם ממכתבו, הנה רואה הוא במוחש, שלא הי' כדאי החיפזון בנסיעתו מאה"ק ת"ו, כיון שבפאריז אין בידו לעשות מאומה עד סוף שבוע זה. ולאידך גיסא בלי ספק, אשר אם הי' שבוע זה באה"ק ת"ו, היו בעזר השי"ת מתקדמים הענינים כמה וכמה. וכן נראה ממה שכותב אודות מכתב מרת מרגליות, שאיזה זמן מלפנים הי' בקל יותר לשנות לטוב היחס שלהם לליובאוויטש עפ"י סדר החדש, אשר, לכאורה, אם הי' מתעכב יותר בפאריז, קודם נסיעתו לאה"ק, היתה ג"כ תועלת כפולה. והנה אין כונתי לעשות היפך מרז"ל "אין צועקין על העבר", כי אם להרגיש עוה"פ בנוגע להבא, אשר לא זו הדרך למהר ולעשות כל הענינים בחיפזון, בכדי לבוא לאה"ב בהקדם היותר אפשרי, כיון, שכנ"ל, כבר נראה ההיזק על ידי חיפזון זה במוחש בענינים הנ"ל, ומי יודע מה יגרום החיפזון דלהבא – בעניני פאריז ומרוקו. ואם החשש הוא בזה והטעם, שההמשך בזמן יקלקל ח"ו בעניניו הפרטיים, הרי לדידי **בודאות** מופרך הדבר, ואדרבה ואדרבה. וכמו שכתבתי לכמה מאנ"ש, מה ששמענו כמה פעמים מכ"ק

מו"ח אדמו"ר, שהעוסקים בצ"צ הרי הצלחת ענייניהם הפרטיים תלוי
וקשורה דוקא בהתמסרותם לעניינים הכלליים.

קשה לי להאריך בזה, וגם הנ"ל הוא שלא ממנהגי, אלא שראיתי
עצמי מוכרח לכתוב את כל הנ"ל, מפני החשש ששיטה ישנה בהנהגה דקיץ
זה, במה שנסע מכאן – לכה"פ, שבוע – מאוחר ממה שהי' צריך להיות,
ונסע מפאריז לאה"ק מוקדם על הזמן, וכן מאה"ק לפאריז וכו'. ויהי רצון
מהשי"ת, להצליח בשורותי הנ"ל להביא תועלת ולתקן את הצריך תיקון.

ד) אתענין לדעת ממצב העניינים עם ש"ב מרת יהודית תחי' בוטמאן
בהנוגע להעתקה מצרפת.

ה) חזר לכאן הרב... שי', ואין להציל מהידיעות פה דבר ברור ע"ד
מה שעשה במרוקו, אף כי כמובן – בהעתונות היתה ידיעה שישנם שם
עשרת אלפים ילדים לומדים בבתי הספר שישד שם וכו' וכו'. בודאי, אם
יש לכת"ר ידיעות בזה שנחוץ לדעתם כאן, יכתוב ע"ז.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש

(חיי"ק)

שא

בי"ה, י"ט תמוז תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
כו' מוהרבא"ג שי'

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מט"ז תמוז וגם הקודם לו מ"ג, ובטח בינתיים
קיבל העתק מכתבי למר בריסקא, הרב שיינפעלד והרבנים מדובלין. ויבוא
עמו בקישור למען למהר בהדבר, כי עדיין אינו ברור אצלי כלל, מפני מה
שללו את השו"ב הרה"ח הר"ד שי' לעווין, אותו שהי' בבעלפאסט, כי כמו
שמעתי, הנה יותר מומחה הוא מהשאר. וחושד הנני שסירובם בו הוא רק
מפני ששמעו שמתערב הוא בעניני חינוך, היינו שמשתדל להשפיע על הנוער
וכיו"ב, ואם זוהי הסיבה מובן שאין להתחשב עם זה, ואדרבה. ובמילא

אם הר"ד שיי שוי"ב עדיין לא קבל משרה אחרת, לכאורה יש לו להודיע מהלשכה לבריסקא, אשר אי אפשר לסמוך כי אם על שוי"ב המומחה ביותר, וכיון ששוי"ב ר"ד שיי לעוין מומחה יותר אף שגם השאר טובים, במילא עליהם ליקח לשוי"ב ראשי את הנ"ל, ואז אין נוגע כ"כ אם השני יהי צעיר לימים.

אם הר"ד שיי לוויין כבר קשור במשרד אחרת או שמתעמים אחרים אינו מתאים למשרה זו, ואז, כפי מכתבו מט"ז תמוז, מוכרחים לקחת את הרה"ח מוה"ר יהושע ראסקין, יש לדון ע"ד הצעת הרב שיינפעלד שישלח עמו איזה רב מורה הוראה משלהם קשיש יותר מארבעים שנה אם ידרשו ממנו את זה, (החסרון בדבר, שאפשר אשר השוי"ב ראסקין יש לו ידיעות יותר מהנ"ל ואינו נצרך להוראותיו, ובכלל הרי אין זה מהנהוג שליובאוויטש יקח להשגחה עליהם רב בלתי מקומי וכו'. וד"ל) ואל בינתו אשען בכל הנ"ל.

בנוגע לועד הישיבות, מה שמטריד אותי הוא ב"כ מתאים. הרב... בהיותו אצלי רצה להסבירני איך שמוכרח הדבר שיהי דוקא גדול בתורה כו', וע"ז עניתי לו שאצלנו מוכרח הדבר שיהי דוקא בעל מס"נ, כיון שאין כאן הענין ללמוד עם תלמידים וכו'. אבל אחכ"ז כנראה צ"ל אחד מהראשי ישיבה, ולהצעתו אחכה אם מי יש להציע, אם רק את הרה"ח אברהם דרייזון או שיש גם קאנדידעטען אחרים. בכלל לא מופרך הדבר שאם יכפו עליהם הר כגיגית יבטלו גם דרישתם זו, אבל הרי גם אז צריך עיון מי הוא הקאנדידאט המתאים, כיון שהרב... שוללים הם – הועד – בכל התוקף.

בענין הרשת והספרים, הוא מצער במאד מאד, כי כנראה, שבענין האמצעים בשביל הרשת, לע"ע, לא נעשה מאומה לבד 300 ל"י שנאספו על אתר, והעזר הרשמי שקבלו בשביל הבת"ס שלהם. וכן בענין הספרים, הנה נתקבלה זה עתה ידיעה מאה"ק ת"י שלע"ע אשרו את שמוטקין ורק בסכום של שלשת אלפים, ובהווה רק השליש מזה ושני השלישים האחרים אך במשך שלשה חדשים, וכשלאחר זה הבריקו להם שיעשו סו"ס התחלה להכניס הכספים שם, קבלתי מענה במברק שאין להם רשיון להביא ספרים ובמילא אין הבאנק מקבל את המעות, אף שכדברי מר שולזינגער שבא זה עתה משם, מקבלים רשיון להביא ע"י ביקור אצל משרד המתאים במשך איזה רגעים, וכנראה שידיעתו בזה ברורה, כיון שגם הורה שם האיש והמשרד כו'. וע"ד הסוחר ספרים, שכפי שכתב כת"ר שיי רצו לעשות חוזה אתנו עכ"פ עד שיתאשר שמוטקין – אין מזכירים דבר, וכנראה שלא נעשה מזה מאומה. בינתים נתקבלה ידיעה רשמי שתמורת שעד עתה נתנו תמורת הלירה 1, \$40 הנה עתה יתנו רק 1\$, ובכלל נראה אשר מזמן לזמן הולך הענין ופוחת, ואצלינו עדיין לא הותחלה הפעולה כלל.

בנוגע לביטול הזרמים והחינוך העצמאי, הנה ביקר אצלי הרה"ח הר"מ ש"י לעווין, וכנראה מבין השיטים של דיבורו, לא מופרך עדיין לגמרי שידחה ביטול הזרמים לעוד שנה, אף שירא גם לרמוז עד"ז, כדי שלא יגרום חולשה בהכנה להחינוך עצמאי, ולאידך גיסא ההכנה לחינוך העצמאי זה עדיין בראשיתה והסיכויים והתקוות בזה אינם ברורים כלל, כי 60% יקבלו כנגד 40% שיקבצו בעצמם, ומי יודע איזה גזירות והגבלות עוד יהי בזה. כמובן שאלני מה יעשו מוסדות ליובאוויטש, ועניתי לו שעדיין לא הוחלט בזה, וכאיש דיפלומטי – עבר לנושא אחר. מובן שהידיעות הנ"ל אודות שיחתנו הם סודיים... לפי דבריו יסע מכאן ביום א' הבע"ל ויהי באירופא, אף שאינו יודע אם בלונדון או בשווייץ, כי צריכה להיות שם אסיפה בנוגע להכנות להכנס"י, ואם יהי הנ"ל בפאריז ותהי לכת"ר ש"י הזדמנות להפגש אתו, כמובן באופן המתאים, אפשר כדאי לעשות זה, כיון שמכאן יצא שבע רצון מכללות הדבור, ומי יודע מה שיהי במשך הזמן, לכן יש לחזק אצלו רושם זה ע"י שתהי לו הזדמנות לספר אודות זה.

חבילות למדינתנו לפנים כדאי יותר לשלוח ממוקום אחר ולא מכאן, ובמילא מטובו לשלוח מפאריז.

מה שמזכיר בענין הלואה של היו"ד, כנראה כוונתו שזהו לבנין בית מלאכה בספריא, ואם לא כן הוא בטח יודיע בהקדם. (גם בזה ישנה עגמ"נ, כי זה עתה נתקבלה ידיעה שלע"ע נפסק הבני" בספריא מפני טענות חברת מהדרין, אף שתקוותם שישלקו הטענות בקרוב) – ולפלא שאין אפילו ענין אחר באה"ק ת"ו אז עס זאל גיין גלאט.

נהנית ממ"ש שביקש הוספה בעניני מרוקה ובעיקר במה שמדגיש שדורשים זאת גם בעד הכפרים. ובודאי הכניס גם את הבית רבקה.

במ"ש שישלחו לבעקעלמאן את כל המאטעריאל אם לא ידעו ברור יום ביאת הנ"ל או לדבר עם מר... הנה למותר להדגיש את יחוסו של... לכל הענינים וגם החששות שיש בשילוח מאטעריאל לאיש פלוני למקום פלוני ואין אפשריות לשקו"ט ובמילא הנ"ל שולח החלטתו, שאז צריך אח"כ לשנות ענין שכבר הוחלט,

וכיון שכפי דבריו במכתבו הנה יש לקחת שיבוא בעקעלמאן במשך שבועיים כדאי לחכות על זה, ובטח יהי בהדבור עם הנ"ל תוצאות לא רק בעניני אירופא ומרוקה אלא גם בנוגע לאה"ק ת"ו וכו', אף שבאופן רשמי אין לו שייכות כ"כ לשם. נוסף ע"ז הנה בודאי ידוע לו שהד"ר יוסף שווארץ נמצא באה"ק ת"ו ולא מופרך הדבר שיבקר ג"כ בפריז, אף שיש מקום לאמר שלא יפרסם עד"ז ויהי שם משך זמן קצר, והתועלת בהזדמנות עם שווארץ בפאריז מובנת מעצמה.

במ"ש אם יש סברא לנצל הזמן שמחכים על בעקעלמאן כדי לנסוע בינתיים למרוקה על משך עשרה ימים, הנה כמה שאי נעים לי לחזור עוה"פ על דברי, הנה יודע דעתי, שלטובת העניינים, נסיעה כזו לזמן קצר לפ"ע האט ניט קיין טעם, והעיקר שכמה פרטים נשארים בלתי נגמרים והפרטים מושכים אחריהם את הכלל, והעיקר שקשה לשער מראש את ההיזק בזה. וה"ה בנדון דידן: אף שיתברר שד"ר שווארץ לא יהי בפאריז ואת בעקעלמאן בודאי ימצאוהו בפאריז גם אם יתעכבו במרוקה יום או יומיים יותר, הנה עוד זאת שעצם נסיעה כזו תגרום לפזור הנפש גדול, ובמילא ישפיע על העניינים וכו'. ויש להביא בחשבון ג"כ שזה שאנשי הדזינט ידעו שמוכרחים לחזור לפריז למועד הקבוע, גם הם ינצלו את זה לטובתם הם לחזיק העניינים, ולכן דעתי שלמרוקה צריך לנסוע במנוחת הנפש משאר העניינים, ואם בעקעלמאן בא בעוד שבועיים בערך הרי בודאי כדאי לאחר הנסיעה למרוקה.

ובהמשך לזה – מה שכותב שאיני מאמין לו אז ער איז אויסגעמטערט, הנה מאמין אני לו בזה, וכמו שמרגיש הנני גם בעצמי אז מען איז אויסגעמאטערט לא כ"כ מהטרחה בעניינים כ"א מהעגמ"י הקשורה בהשתדלות בהם, אבל מה שאיני מאמין לו הוא שזוהי הסיבה לאיחור נסיעתו מכאן ולמהירות ביקורו בפאריז בפעם הא' ובאה"ק ת"ו, וחושדני, על יסוד דבריו בעצמו, שסיבה אחרת בדבר – ... ואף שפשוט שטענה צודקת היא, אבל בכ"ז א"א מפני זה לבכר על הכל, ובמקצת יש לי להרגיע את רוחו, ...

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש מתוך מנוחת הנפש בריאות הנכונה והרחבת הדעת באמת

(חיי"ק)

נ"ב.

כתבתי להרה"ח רפאל שי' ווילשאנסקי אודות העזר להרבנית פרידמאן תחי' שביקר אצלה הנ"ל בזמן שהותו של כת"ר שי' בארצוה"ב. ואל בינתו אשען אם כדאי שמפני כבודה של הנ"ל יביא עמו ג"כ מכתב קצר מכת"ר שי'.

אפשר הדבר שהרה"ח מוה"ר עוזיאל שי' שוי"ב האזאנאה יתרצה לנסוע לדובלין, אם התנאים יהיו נוחים וטובים ביותר (לערך – כה' פונט לשבוע, והוצאות הנסיעה רצוי"ש).

שב

בי"ה. ראש חודש מנחם אב, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נוי"מ עוסק
בצ"צ וכו' מוהרב"א שי

שלום וברכה:

נתקבלו מכתביו מכ"ה וכ"ז תמוז, והגם אשר יחס הדזוינט. כנראה
ממכתבו, משאיר רושם מצער, אבל תקותי שלעת קבלת מכתבי זה כבר
יהי שינוי לטובה. ובכל אופן כדאי להשמר מלעשות דבר שיוכלו לתת לו
פירוש... ותקותי אשר זה יספיק, והדרך השני נשארה פתוחה גם אח"כ.

מכתבי מקודם השבת קדש בטח קבל, וממהר אני לשלוח מכתבי זה.

בברכה

(חיי"ק)

שיג

בי"ה, ז' מני"א תשי"ג
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ
כו' מוהרב"א שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ט תמוז, ובטח בינתים קיבל את עניני
הדפוס שנשלחו לו בדואר אויר. וכן את המברק שלי"א, כי לדעתי יש מקום

לחשש, עס זאל זיך עפעס ניט פארהאקען עס מר בריסקא שיי (כנראה כמה אנשים מעוניינים בזה). ולכן אין לחכות עד שבריסקא יכתוב לפריז, וכדאי לכתוב אליו "על סמך המכתב ששלחתי אני לפאריז".

בנוגע להספרים – הנה קבלתי עוד מכתב מאה"ק ת"ו. וכנראה מהשקט (רוהיגקייט) שכותבים עד"ז, שלפי חו"ד הם קבלת הרשיון – ה"ז ענין "לאריכות ימים וחדשים, כי כך נעשים הענינים באה"ק ת"ו, ובמילא אין למהר וכו'", איני יודע מי העושה "סאבאטאזש" בזה, ואולי הוא ע"ד, וכמ"ש במכתבו, שלא לעשות בעצמם ולא להניח לאחרים. ולכן אפשר כדאי שגם הוא יבריק לשם על סמך שדיבר והבטיחו כו', כי המכתבים והמברקים מכאן – מענה קלושה להם.

אתענין לדעת חו"ד אודות הקאנדידאטורא של הרב קרסיק שיי בועד הישיבות באה"ק ת"ו.

נתקבל מדז. ד. שמ"ה ועוד ב. ולפלא שעד עתה אין קול אודות היו"ד שכתב.

אחכה לבשו"ט אודות המו"מ עם ב"כ הדזוינט. ובודאי יצליח השי"ת שיהי' דיך נצח.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל זה עתה, והשי"ת יהפוך ימים אלו לששון ולשמחה בעגלא דיך

זה עתה נתקבלה משמוטקין שיי הזמנה על ג"א.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ומתוך הרחבת הדעת
אמיתית

(חיי"ק)

דש

בי"ה ק"ב. כ"ב מני"א תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
כו' מוה"ר בנימין אלי' שי'.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מי"ד וט"ז מני"א עם המצורף לו. ות"ל על
בשו"ט במכתבו השני, אשר סו"ס דידן נצח, ותקותי חזקה, אשר במשך
הזמן גם פרטים אלו שעדיין לא הסכימו עליהם יתמלאו. ולבשו"ט אחכה.
כן נתקבל ימים אלו ג"כ יו"ד. ולביאור אחכה מאיזה חדש ואילך ינכו
בהשיבה שם, אם התנה זה, או שזה תלוי על אתר שם. להשיבה שם
כתבנו סתם – שבטח ינכו וידעו שזהו בהסכמה.

מצערני במאד, העדר הידיעה אודות בנין בי"ס למלאכה וגם בי"ס
לחקלאות. ובטח אם יש אצלו ידיעות בזה יכתוב לכאן.

בנוגע לבקשת הרב זשאן שווארץ אודות העתקת איזה מאמרים
וסיפורים מהשמועסין וכו', הנה אל בינתו אשען שידון על אתר, ואם ימצא
לנכון להרשות להם (אם כמובן הירחון שלהם הוא חרדי וכו'), אזי בטח
ידרוש מהם מכתב רשמי, ובו התחייבות, שעל כל מאמר וסיפור צריכים
להורות שזהו ברשיון של המל"ח ואשר הקאפירייט הוא רק ברשות
המל"ח. ועד"ז עשו זה מכבר איזה פעמים במדינות שונות.

כפי המכתב שנתקבל מהרה"ח... הנה כנראה, שאין ברור אצלו
איפוא הוא מקום עבודתו ומה היא וכן אם הוא גם באיזה אופן וממי
יקבל המשכורת והסכום. ומובן אשר לטובת הענינים צריכים כל הדברים
להתרכז עד כמה שאפשר. ולכן כמו שמכנו מקבל כל עניני ע"י צנור
קסבלנקה וגם המשכורת בכלל – הרי לכאורה גם בזה צריך לסדר כני"ל.
ומובן אשר יהי' בדרך כבוד, שלא יהי' מיעוט הדמות וכו'. ובודאי האריכות
בזה למותר.

גי מזוזות נשלחו כהוראתו, ע"ד הקצשו"ע כבר כתבו לו ישר מהלשכה.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולבריאות הנכונה – המחכה
לבשו"ט

(חיי"ק)

נ"ב. מכתבי הקודם בטח קיבל מכבר, ויענה על שאלותיי. וכן ממצב
הניירות של מהר"ן שי' פינסאן.

שה

בי"ה ח' אלול תשי"ג
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוהרבי"א שי'

שלום וברכה!

זה עתה נתקבלו: מכתבו מכ"ה מני"א מפריז (כנראה נתעכב מפני
השביתה שם) וכן נתקבל מכתבו מכ"ד מני"א. הגי' נשלח זה מכבר ועתה
יושלחו גם השנים.

לפלא שאינו כותב במכתבו יותר פרטים בנוגע לסיום דבריו עם מר
בקלמן שי', ותקותי אשר יסתיים לטוב בטוב הנראה ונגלה.

לפלא קצת שגם ממרוקה אין ממנו מכתבים, ואולי גם בזה נגעה
השביתה הנ"ל. ואחכה לבשו"ט מיום אל יום.

בברכת כוח"ט והצלחה מופלגה

בעבודתו בקדש

(חיי"ק)

טז

י' אלול.

עתה נתי' מבי' – הקצר – מכ"ח מני"א מקאזא. ובודאי יפרט יותר
במכתבים הבאים.

טז

בי"ה ק"י. כד' תמוז תשי"ד
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מצום הרביעי = במהרה יהפך לששון =
והמכתבים שלאחריו. כן נתקבל המברק מנסיעתו לטוניס, ובודאי הכוונה
גם לאי ג'רבה, ואולי נתקבל טרם נסעו מכתבי בזה, ובו ג"כ מכתב שקבלתי
מטוניס, בו כתוב שיש בהאי כמה כתבים וספרים כו' וכו', ובודאי יעשה גם
בזה במרץ המתאים. ויה"ר שיהי' בהצלחה גדולה,

ב) הנהייתי במאד ממי"ש שמצא מעתיק השמועסין מאידיש לצרפתית,
אלא שסיומו - שישלחו כל המחברות של שנה הבע"ל, הנה בטח ידוע גם
לו, שגם כאן מופיעה המחברת בתחלת החדש, היינו שנגמרים בכתובה
בימים האחרונים, ובמילא מובן שבאופן כזה, לעולם לא יופיעו החוברות
בצרפתית בזמנם. וכיון שצריך זמן גם להעתקה הרי הלואי שיופיעו לאחר
החדש השני. ולכן צריך לעשות זה במחברות דשנים שעברו, והרי לבד
הפרשיות או הפטרות, הנה החוברות מתאימות לכל השנים.

ג) מ"ש שבדעתו לא להסכים לקבל התמיכה להשיבה, גם לדעתי
נכון הוא, כי אם לא ישנה שפירא החלטתו ולכה"פ במקצת, הרי עלול זה

לגרוע בהיחס לליובאוויטש בכל העניינים. ובטח קבל במועדו מכתבי אודות השינוי של הני"ל, גם בהנוגע לכתבי רבנו הזקן.

ד) מוסג"פ העתק איזה מכתבים ששלחתי לאה"ק ת"ו (ויוכלו להשאר אצלו משך איזה חדשים), שמהם יראה מצב כמה מהעניינים שם. ובהנוגע להספרים בכלל, הנה כנראה שאין איש עושה בזה דבר, אף ששמוטקין כתב אלי שנתן מודעות וכו'. וכנראה שהוא בזעיר אנפין ביותר, והתוצאות-שהספרים מונחים כאבן שאין לה הופכים. והנה כבר נתקבל סו"ס אישור הקאנטראקט דשנה זו - על הסך ס"ה אלף-באופן כללי. ואתה מחכים לאישור פרטי להכניס ספרים, שכרגיל נותנים זה על חלק מהקאנטראקט, ורק לאח"ז עוד על חלק וכו' ולא בבת אחת. וכפי המכתבים משם מקוים לקבל הרשיון הפרטי סוף שבוע זה. מובן מעצמו, שעד עתה לא נתקבל משם כל חשבונות בענין זה, אפילו לא ע"י הנוסעים, וכנראה שאף פרוטה לא נכנסה לקופה-איזה שתהי'. ואיני יודע אם זהו מפני שפדיון הספרים נלקחו לאיזה הוצאות, או סיבה אחרת בדבר. וכשיהי' שם בודאי ידרוש בתקיפות-החשבון בעד כל הזמן. וממכתב הרמח"א שי' יודע, כמה הועבר לשם במשך כל הזמן ע"ח הספרים. וכך-ע"ח בית ספר למלאכה.

ה) לתקן מצב הני"ל בהנוגע לספרים^{קט}, הנה אם ימסרו מכירת הספרים לאיש זר, יש חשש גדול, שעד שתמכר כמות חשובה מהספרים שיקבל, לא יניח בשו"א להביא ספרים חדשים, ויאמר הטעם בפשיטות שאי - המכירה הוכחה שאין דורשים על זה כו' וכו'. ולכן וגם מעוד טעמים - אין למסור ולערב בזה איש זר מבחוץ. ומבין אנ"ש אין ידוע לי אף אחד שבאופן רשמי אפשר למסור לו הענין מלבד מהר"י שמוטקין שי'. אבל בהנוגע לפועל-צריך הי' לנצל בזה את הצעירים, היינו הבעלי מרץ בפועל, שיוכלו להשתדל במכיר והפצה באופן מקסימלי. ומובן שאם ידרוש המתעסק בזה משכורת-כדאי הדבר כו', כי הרי סו"ס מי יודע מה יעשה עם הספרים. ואפשר כדאי לקבוע המשכורת באופן של אחוזים ולא שכירות קבועה - בכדי שיתוסף החשק כו"קט. את מי מהצעירים לצרף לזה-בטח יוכל לראות על אתר. ובכל אופן, יש לחייב גם את הארגונים השונים דחב"ד, להשתתף בהפצה, מתאים לתפקידם הכללי דהפצת המעיינות חוצה. וגם בזה באים יותר בחשבון צעירי אגו"ח כיון שהם הנוסעים ומבקרים בהכפרים ומושבות, ובמילא יש להם היכירות עם האנשים על אתר.

ו) בהמשך להני"ל, הנה כתבנו מאז לאה"ק ת"ו - שמהסכומים שנמצאים בשגרירות דארצה"ב תמורת הספרים, ושע"פ החוזה שלהם עם אה"ק, צריכים להוציאם על עניינים שבאה"ק דוקא, ועוזרים מזה לכמה מוסדות חינוך ותרבות - במילא יש מקום לדרוש שמוסדות חב"ד יהנו

קיד. מכירת ס' קה"ת באה"ק. ראה גם אגרות ב'תרמז, ב'תרעב, ב'תשעז.

קטו. ראה לקמן אגרת מיום יג מנחם אב תשי"ד.

מזה, ואפשר תסייע לזה העובדה שאחד ממוסדות אלו בארצה"ב – היינו קה"ת ומל"ח – על ידם נכנסו סכומים חשובים.

ז) זה מכבר שמנהלים דו"ד אודות הדפסת השמועסין בלה"ק באה"ק ת"ו. ולקח זה ע"ע הרב שלום שי' חסקינד. ומובן שכמו בשאר עניני חב"ד, הנה תומ"י באה שאלת האמצעים, ובמילא לע"ע נשקט הדבר. וכיון ששיערת עכוב זה, הנה שוחחתי עד"ז בכללות עם מר שז"ר שי', ואמרתי לו שבדעתי ענין זה, היינו הדפסת ירחון בלה"ק באה"ק ת"ו, וכוונתי בזה היתה-בזריעת הרעיון אצלו, בכדי שאח"כ יוכלו לדבר איתו ע"ד סיוע לזה מאחד המשרדים המתאימים. כן דברתי אתו ע"ד שימצאו אמצעים לנסיעת קבוצת תלמידי תו"ת דכאן-למשך איזה חדשים-לאה"ק ת"ו. ובתנאי שגם שם ימצאו ברשות תו"ת, אף שכמובן יתורו את הארץ ג"כ, אבל בהשגחת הני"ל ולא בהשגחת הסוכנות.

המענה שלו היתה-שאף שהוא מנהל מחלקת התרבות דהסוכנות דחוו"ל, הנה בנוגע לשיבות ותלמידיהם ובכלל החרדים, ה"ז שייך להרב גאלד שי' ואין מלכות נוגעת בחברתה. מובן שאמרתי לו, שהרי ידוע לו שחב"ד לא תעבוד עם מפלגה איזה שתה"י, ועבודת גאלד בהסוכנות חותם מזרחי עלי' בפני הבריות, ואין לשנות את זה ע"י הסברה שאין הוא אלא פקיד של הסוכנות ותו לא מידי. לע"ע, לא נתחדש בזה דבר, כי נוסף ע"ז אמר מר שז"ר שי' שבכלל אין הם לוקחים ע"ע הוצאות הנסיעה. והרי מובן שזה א"א לקחת על עצמנו כי רבות הנה, ואפשר שכשיתראה אתו, הרי יהי' מקום להסביר לו, שכמו שבענין הכפר עשו לפנים משה"ד מכמו עם אחרים און עס האט זיך געלויענט פאר זיי, הרי גם בהנוגע לנסיעות אברכים הני"ל, כדאי הדבר בשבילם, ושבמציאותנו הנה נהפוך הוא, אשר החזקת האברכים באה"ק ת"ו – תסודר על ידינו, אבל הוצאות הנסיעה – רוי"ש – לזה אין מקור.

ח) בהנוגע לבי"ס למלאכה ולחקלאות. הנה כפי שרואה אני מצב כל הענינים באה"ק ת"ו, רק משרד אחד מסודר, והוא דישיבת תו"ת בלוד. וכיון שמש"ד בי"ס למלאכה מוכרח שיהי' מיוחד עם משרד הישיבה – מפני דרישת הדזוינט – הנה אולי כדאי שגם החשבונות וכו' דבי"ס לחקלאות יתנהגו ג"כ ע"י משרד הישיבה, שמלבד החסכון (שפארען) בההוצאות, כי הרי נר לא' נר למאה יהי' מסודר יותר ולא תהי' החטיפה מאחד לחבירו. קרוב לודאי שע"י"ז הנה גם בהנהלת הענינים תהי' להישיבות חלק, אבל גם זה כדאי הוא, אם רק יהי' בלעדס איש מסודר ובעל מרץ על אתר שלו תהי' דיעה בהנהלת בי"ס לחקלאות ואפי' בי"ס למלאכה, ובמילא יש לקוות שיתנהגו הענינים כדבעי, כיון שאיש הזה יעמוד בקישור ישר עמודי, ובמילא יתייראו ממנו. מי הוא המוכשר לענין זה קשה לי להגיד מכאן, ובפרט שאינני מכיר אישית את האנשים.

בהנהלת הבי"ס למלאכה הכנסתי, לעי"ע את הרה"ג כו' קרסיק שי', אבל מובן שאין זה מספיק. וצריך איש צעיר יותר ובעל פועל היינו שיוכל להצטרף או גם להיות מראשי המבקרים בהמשרדים כו' וכו'.

בהנוגע לתכנית הבי"ס למלאכה וכן חקלאות – התחלתי להכין בזה אצל אני"ש באה"ק הרעיון שיהי' מוטל זה על הרב זילבשטרם שי', כיון שכנראה הוא היותר מומחה לזה, וגם עי"ז ימעטו ההוצאות, כיון שעל שכמו יהי' חלק החינוך דהרשת ובתי ספר הנ"ל. אבל גם בזה אין זה החלטה אלא הצעה. ובהיותו על אתר – בודאי יוכל להבחין עד כמה אפשרי הדבר, אף שהנסיון דשנים האחרונות הראה שאין איש יותר מתאים, או אפשר בכלל, בלעדו, ...

מובן מעצמו, שבהיותו שם ישאל למצב הענינים בישיבת תו"א, כי למרות שיש להם עו"ד וגם שלחו מכאן – עפ"י דרישתם – אלף ל"י לשכר טרחתם, הנה כנראה שמצדנו אין נעשה דבר (בתירוצים שונים ומשונים) ורק יושבים ומחכים שאם המנוול עושה איזה צעד, הרי רצים הנה והנה בחיפוש עצות איך להנצל מההתקפה שלו, ואח"כ יושבים ומחכים עד התקפה השני'. ואפשר כדאי – שבלי פרסום יתר – יתראה גם הוא עם העו"ד, וידע המצב מכלי ראשון. וכן השקפתם בזה ע"פ החוקים דשם.

ט) בזמן האחרון נתחזק הקשר שלי עם מי שהי' שנים רבות שופט ראשי באה"ק ת"ו מר גדי פרומקין שי' (ומתיחס ג"כ על משפחת ש"ס). והנה נוסף ע"ז שיש לו קשרים אישיים עם חוגי השופטים ועו"ד באה"ק ת"ו, הנה, כמדומה לי, שחתנו יש לו משרה חשובה במקצוע זה. וכיון שבכ"א כדאי שיבקר וימסור לו פ"ש בשמי ולקבל ממנו פ"ש בחזירתו לכאן, בודאי תהי' הזדמנות במשך הביקור לנגוע בהענין דתו"א, וכן בהענין הידוע דמשה וכו'. ואף אם לא ירצה הנ"ל לעשות בזה בגלוי ובתוקף, הרי בודאי תהי' השפעתו לטובה, ובפרט כשיאמר לו ברור שימסור חלק שיחתם זו לי במילואה, ובזה ג"כ הבטחת הנ"ל באופן הסיוע שלו, ואל בינתן אשען.

...

י) בודאי ידוע לו ע"ד מוסד הרב קוק (שמדפיסים ספרים, וכן קשור עם זה הוצאת הירחון "סיני" שרובו מוקדש לעניני הלכה ואגדה). כשביקר מר... שי' אשתקד באה"ק ת"ו, בקשתיו שיבוא בקשר עם הנהלת מוסד הנ"ל ויסדר שישלחו להספריי שלי את היו"ל על ידם, והעיקר – גם מה שהו"ל עד עתה, כיון שהספריי שבכאן הוא ענין של רבים. ומובן שאין קופה לשלם בעד הספרים, ומובן ג"כ שישלחו להם מהוצאת קה"ת אם ומה שידרשו. לצערי לא עלתה זה ביד... שי', אף שהתראה עם איזה מהנהלה, באמרם לו שאין זה מנהגם, ואין דרך אלא לקנות מהם כו' וכו'. אבל כידוע לו טבע הנ"ל, הנה חסרה לו התקיפות המתאימה והסבר

הנחוץ בעניינים כמו אלו, וכדאי הוא שבשהותו באה"ק ת"ו יודע במי הדבר תלוי כי בלי ספק שבהסברה המתאימה יסכימו על הני"ל. ומובן שהוצאות המשלוח הוצאותיהם הקודמות, שבטח יעלו לסכום נכון – יש לקחת ע"ח אגו"ח וכיו"ב.

יא) ועל דרך זה יש להציע לשאר המו"ל באה"ק ת"ו. ובפרט להוצאת תרביץ^{טז} (שהיא המו"ל ספרי מדע), ההו"ל שע"י האוניברסיטה וכו'.

יב) אפשר הי' כדאי, שבדרך מקרה יתהה על קנקנו של הרב... שי, אבל באופן שלא יהי' בזה ענין של הכרות בו, כיון שכנראה חולק על כמה מהמקובלים שנתאשרו ע"י נשיאינו נשיאי חב"ד, וחולק עליהם מיט א ווילדע ברייטקייט. וכנראה שהיסוד שלו הוא רק הנחת עצמו ושכל עצמו. וכיון שאין העניינים ברורים אצלי ושמעתי אודותם שלא ממקור ראשון, שלכן כדאית הפגישה באופן הני"ל..

יג) כמדומה שספרתי לו בהיותו כאן ע"ד שיחתנו עם מר שז"ר שי אודות האפשריות דיסוד כפר חב"ד שני, באה"ק ת"ו, וגם הסיום שלה שלע"ע ישכללו כפר חב"ד הראשון. ובכ"ז – כדאי שיברר השקפתו ע"ז בעתיד, לאחר שיוגמר הענין הני"ל וכו'.

יד) מובן, שאם יראה שהעניינים דורשים שיבקר את עוד מי באה"ק ת"ו במסירת פ"ש ממני וכו' – הרשות בידו לעשות את זה. ובלבד שלא יוכלו לפרש את הענין כהכרה בשמי במשרדם הממלכתי וכו'.

טו) כנראה ע"פ השמועה שהגיעה לכאן, הנה הרה"ג כו' הרי"ז שי סולובייצק התחיל לקחת חלק פעיל בעסקנות הצבורית. ואפשר כדאי שיתראה גם עמדו. והרי נאמר שלח לחמך וכו'.

טז) בודאי גם לו ידוע, אשר בשהותו של הרב סילבר שי' במרוקה התחילו לדבר אודות יסוד אגודת ישראל שם. ובמילא מבלבל המחות וכו'. ואחכה לידיעות גם ממנו מהידוע לו בהנעשה מזה וכו'.

יז) כן בטח ידוע לו, שנמצא שם ספרדי מאה"ק ת"ו ושמו... וזה עתה קבלתי מכתב שמציע הוא שילמו לו ס' אלף פרנק לחדש והוצאות נסיעה פעמיים בשנה לאה"ק ת"ו – שזה עולה לע[ר]ך ק"ך אלף בעד שתי הפעמים – ואז יעבור בכרם שלנו חב"ד, כנראה שהי' הני"ל במרוקה במשך שהותו של כת"ר שם, ולכן אחכה לחו"ד בזה. גם אם לא ראהו – אפשר יכול לברר אצל אנ"ש דמרוקה בפרטיות הדרושה, כדי שאפשר יהי' להחל[יט] ויש להביא בחשבון גם את זה, שאם לא יעבור בכרמנו, הרי בודאי יחפש לו כרמים אחר[ים] ומי יודע מה יצמח מזה.

יח) כן כותב לי הרה"ח הר"מ שיי ליפסקר שהודיעו ע"ד הצעה לייסד שיבה בסמיכות לאהל של הרב רבי עמרם ז"ל שבאים לשם פעמיים בשנה וכו' והמקום נמצא בין פעס למכנז. ואחכה לחוות דעתו גם בזה.

יט) כתבתק"י להרה"ח הרב"צ שיי שם טוב – שכתב אלי דבר הצעה דבית הלל באנגליה להשתתף עמהם באיזה פעולות, שלא יעשה דבר עד שיקבל החלטתו בזה. ובודאי יודיע גם לכאן.

כ) מוסג"פ קטע שנדפס כאן, (איני יודע בקשר עם מה), כן נתקבל מהדו. ד' ות"צ. ועוד ב', ובודאי מתאים.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש בכל הנ"ל המחכה לבשו"ט

חי"ק

שח

בי"ה ב' מני"א תשי"ד
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוהרבא"ג שיי

שלום וברכה!

קבלתי שני מכתביו מטוניס והמברק מביאתן שלום לפאריז. (לפלא שבמכ"י מטוניס אינו מזכיר דבר אודות כתבי יד, ורק ע"ד ספרים, ופה נשמע, אשר נמצאים כתבי יד שונים עתיקים המונחים בקרן זוית ובלים. מובן שאין כתבי זה בגדר תלונה, אלא בהתעוררות, שאפשר יש דרך למלאות את זה גם עתה, ע"י כתיבה לאנשים המתאימים לזה), וחבל שכנראה ממכתבו, לא קיבל מכתבי מכאן אודות הכ"י דגרבה קודם נסעו.

ב) לעי"ע, לא נתקבל משם כל מכתבים.

ג) במענה של שאלתו, הנה לדעתי הנסיעה לאה"ק ת"ו נחוצה ביותר ובייותר, ונראה גם לו, מהעתקת המכתבים שבודאי כבר קבלם, אשר

כל העניינים שם רופפים. זה עתה קבלתי מכתב מהר"א שי' פריז שעסק הספרים עבר לידו ומינה את הר"ז שי' וילימובסקי על זה. פירושו של דבר אינני יודע, אבל בודאי שאין להסתפק במיניו זה, אם הרצון שסו"ס יזוז ענין הספרים ממקומו.

ד) בכ"ה לחדש יולי צריכה היתה להיות אסיפת הועד לנתינת רשיונות פרטיים אבל עד עתה לא נתקבלה כל ידיעה מהם.

ה) ימים אלו קבלתי איזה מכ' מהרשת באופן בלתי רשמי, ונראה מהם אשר... ג"כ כבר בא לפירוד הלבבות עם שאר חברי הנהלה, וביחוד עם... סיבה לפירוד לבבות זה אינני מבין כלל וכלל, מלבד מרז"ל שאין דיעותיהם שוות, וכנראה אשר באה"ק ת"ו זיינען די געמיטער בהתלהבות. ומה שלא תהי' הסיבה – הרי המסובב הוא כנראה הירוס בעניני ברשת, ועד כדי כך, שעי"פ א' המכתבים הנה יש כספים שאפשר לגבותם מהמשרדים השונים, ואין נעשה זה מפני חוסר הטפול שהאחד מסלק זה לחבירו והשני רוצה לומר האהא!! לדעתי התרופה היחידה למצב הנ"ל בהרשת, וכן בכלל במוסדות חב"ד שבאה"ק ת"ו, הוא חילוק התפקידים, ניט בוויטשען אחד עם חבירו, אלא שלוח צריך למצוא התפקידים המתאימים לאישים המתאימים, וקשה לדעת זה ברחוק מקום כ"כ, ובודאי לכת"ר בהיותו על אתר יראה המצב ברור יותר מאשר כאן.

ז) לא כתבתי עד עתה אודות הדו"ד שבין ביי"ס למלאכה ומר פתמן, כיון ששלחו לו העתק השקו"ט שביניהם – ישר מביי"ס למלאכה להלשכה. ורואה המצב. ומה שנתוסף מאז ובטח גם לו ידוע הוא, שהרב יאנג שי' ביקר אצלם, ועי"פ מכתבם הי' שבע רצון, ובשאלתו אם יש להם איזה טענות, השתמטו מלתת מענה ברורה, כיון שאין יודעים בדיוק היחס שלו אליהם ולהדזוינט. משם נסע הרב יאנג לשוויץ ע"מ לבלות שם איזה שבועות. אינני יודע אם יהי' גם בפריז, או לא. בהנוגע למצב בעיר גרבה ובכלל בטוניס – הנה אחכה לידיעות מפורטות יותר ממנו. וכנראה ממכתבו הנ"ל, הנה אין מקום לכל הכנסה על אתר, וכן ממה שאינו מזכיר דבר עי"ד לימוד הקבלה שלהם – הנה כנראה שגם זה אינו אלא בין הזקנים ואין שייך לחינוך הנוער. ובטח ימלא בהזדמנות הבאה.

ז) בודאי אם יהי' איזה חדשות בהנוגע להשקו"ט עם ד"ר שפירא – יודיע. הרבנים הפליטים דאני"ש – התחילו לקוראם, כמו שאר הרבנים, אחד אחד אל הנינאא, ואומרים שיעשו חקירה ודרישת כ"דק"ח כאו"א בפרט. וכמובן בהמון שאלות שונות ומשונות. מה יהי' סוף דבר ומתי-אין ידוע. ובהמשך לזה, הנה, כנראה, שגם בלונדון אין זו הדבר ממקומו. ובכ"א אין אצלי כל ידיעות בזה. וכן אודות הענין דבית הלל שבלונדון (שבטח כבר

קבל הידיעה עדי"ז גם מהרב"צ שם טוב ש"י שמחכה להוראותיו מתאים למה שהתנו ודברו בספרו) והנה עלה בדעתי, שאפשר כדאי שיבקר ליום או שנים בלונדון בנוגע להנ"ל. וכן גם כדי לברר אצל מר גודמן ש"י א) מהו המצב ע"ד שירות לאומי – היש בזה הבטחות א"ל וכו', כי בכאן נתקבלו ידיעות סותרות. וכמדומה שהוא השתתף ג"כ במשלחת שדברו עדי"ז. ב) אם נשתנה מצבו בהאגודה והתקיפות שלו, כי גם בזה מפרשים כאן לפנים שונים. ומובן שאינני רוצה שיהי מונח אצל הנ"ל מכתבי בעניינים פנימים דהאגודה, משא"כ כשישאלו בשליחותי בתור ידידות, שאין בזה חשש כמו בהנ"ל. ומובן אשר כדאי הי' לחזק עמדת דהנ"ל בהאגודה, כיון שהוא מהימנים שם. ובמשך שיחתו עדי"ז בטח תהי' הזדמנות לברר ג"כ, סיבת העדר המענה של הררי"מ ש"י לוי"ן על מכתבי אליו, כי ודאי גם לזה סיבה ישנה.

ח) בודאי ידוע לו, שהי' כאן איזה זמן אברך בשם ראובן הלמן מתל אביב ונתהפך – בהיותו כאן – לבעל תשובה, בגידול זקן וכו'. וכשחזר לאה"ק ת"ו פטרוהו **משו"ז** ממשרתו בהמשטרה, ונשאר לעי"ע מחוסר פרנסה, וביותר שע"פ התכנית שהיתה אצלו צריך הי' לסדר חתונתו בזמן זה (עם בתו של מוה"ר יהודא ש"י שמוטקיין). הנ"ל כתב לי שהתחיל להתלמד מלאכת ליטוש יהלומים, והנה בזה מתעסק מר פלדמן ש"י, וכיון שבהיות האחרון כאן נפרד מאתי ביחס ידידותי, מבוסחני שבאם יפנה למר פלדמן בבקשה בשמי שיסדר את הנ"ל באופן המתאים – יעשה מה שביכולתו. מובן שכ"ז הוא אם מר ראובן ש"י הלמן רוצה בזה.

ט) פניתי לאגו"ח בתל אביב שיבקרו אצל משפחתו של הרה"צ מוהרש"י ע"ה דבאברויסק שע"פ השמועה ישנם אצלם כת"י קדש של הצ"צ ובניו וגם משלפניהם, שילווים לי למשך זמן ועד עתה לא קבלתי כל מענה בזה, ואפשר כדאי שגם הוא ישתתף בהמשלחת שתלך להנ"ל – אם עדיין לא הלכו – והרי בידו מענה למהירות הדבר, כיון שאינו מבקר באה"ק אלא משך זמן קצר.

י) לפני השבת ביקר אצל מר יערי ש"י מעליית הנוער, החוזר לאה"ק ת"ו דרך צרפת, ויבקר שם את הטרנויט לאגערן שלהם אשר בסביבות מארסעל, ואח"כ יהי' ג"כ בפריז (לערך בחצי השני של מנחם אב) ויצלצל להלשכה, ואם לא יהי' אז כת"ר בפריז – כדאי להבטיח (באווארענען) אופן המענה שיתנו להנ"ל, שבאם כדאי להראות המוסדות – יסדרו את זה. ובאם ספק בדבר הרי זהו תירוץ מספיק, שנוסף על הסדר דימי החופש הנה כת"ר אינו בצרפת, ובתוך הדברים אמרתי להנ"ל, שאפשר יהי' כן. כפי הידיעות מאה"ק ת"ו מסייע הוא בעניני ישיבת לוד ובכלל בעניינים השייכים לעליית הנוער – בעין יפה, וכדאי לקרבו. כן אמרתי לו טרם הפרדו שישתדל באה"ק שהמשרדים המתאימים יקחו ע"ע הוצאת נסיעת כתת תלמידי הישיבה מכאן למשך זמן של איזה חדשים לאה"ק ת"ו. ואף

שסיפרתי לו שדברתי עדיין עם מר שז"ר שי ואמר הנ"ל שאין אצלו קופה על זה, וכמו שכתבתי לכת"ר במכתבי הקודם, יש סיכויים שיצליח עתה.

המחכה לבשו"ט וחותרם בברכת הצלחה בעבודה בקדש מתוך בריאות הנכונה

(חיי"ק)

שט

ב"ה, י"ג מנחם אב ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"נ עוסק
בצ"צ וכו' הרבא"ג שי

שלום וברכה:

נתקבל המברק מנסיעתו ומביאתו שלום לאה"ק ת"ו והשי"ת יצליחו בכל הענינים ובכל הפרטים שכתבתי במכתבי אליו ואלה שיראה על אתר. בהנוגע לשאלת הפצת הספרים מובן אשר התנאים בזה תלויים במנהגי אה"ק ת"ו אם המפיץ נוטל אחוזים או באופן אחר וכו' ואל בינתו אשען^{ק"ט}.

בנוגע לעזר הדזוינט להבי"ס למלאכה איני מבין כלל וכלל את היחס בזה שכשדיבר עמי הרב יאנג שי הרי התחיל דיבורו שהדזוינט רוצה שאנחנו נפתח בית ספר למלאכה והם יחזיקו אותו. ומובן שלא שאלתי הפרטים אם ישלמו בשביל מורה ללימוד פלוני ופלוני כיון שהבנתי שזהו פרויקט שלהם ובמילא מובן מעצמו שצריכים הם לספק את כל הדרוש. ועל פי המכתבים שנתקבלו לכאן מוואלף שי וכו' נראה ההיפך הגמור, והסכומים הדרושים הם גדולים שאינני רואה מקור להספקתם אם לא יוקחו בחלקם הכי גדול על ידי הדזוינט.

כן נחוצה ביותר השתדלות שסוף סוף תסתדר העבודה בהרשת דהת"ת אהלי"י באה"ק ת"ו שיעבדו בקירוב הלבבות ובסדר.

דרך אגב, קבלתי מכתב מהלאיער מאק מכירו של הרמ"ג שי' וכדאי שיתראה גם אתו. בודאי ידוע לו שהבטחת... הנה, על פי מכתביו, לא נתקיימה לעת עתה.

מה ששואל אודות ספרים שיצאו לאור על ידי מוסד הרב קוק²⁷, הנה יש בהספרי' שלי רק אחדים מהם, והם: שאילתות דרב אחאי גאון, זהר, תקוני זהר, זהר חדש וספר הבהיר בהוצאת הרב מרגליות, האנציקלופדי' תלמודית, ספר החינוך הוצאת הרב שאוועל, ס' לשונות הרמב"ם להר' הילויץ, המאירי לב"ק.

– דרך אגב, יש סברה אצלי להביא לכאן את הרא"ח שי' גליצנשטיין לעבוד בהמזכירות, כמובן ביחד עם זוג' תחי', וכיון שאינני מכירו ואינני יודע אם לא יהי' על ידי זה הירוס בהנהלת ישיבת תו"ת בלוד – מטובו לברר זה באופן בלתי רשמי, כדי שלא להפחיד וכו'. וכיון שעדיין ספק אצלי – מובן שאין כדאי שידעו שעושה זה על פי בקשתי.

אם יהי' זמן פנוי אצלו כשיהי' בירושלים ת"ו אולי כדאי שיבקר את הרב אברהם שי' חן ביקור ידידותי, כיון שכנראה נשאר אצלו טינא בלב על מה שלא ביקרוהו בפעם העברה. ואחכה לבשורות טובות.

המברכו בהצלחה מופלגה

(חיי"ק)

על ידי הנהלת צעירי אגו"ח בירושלים ת"ו, נתקבלה אלי בקשה מועד ביהכ"נ משכן ישראל והם עולי טוניסיה (גירבה) ועניתי לצעירי אגו"ח בירושלים ת"ו, אשר כדאי אשר באי כח העולים הנ"ל יתראו עם כת"ר שי' וימסרו לו הפרטים שבוה.

טי

מברק – נתקבל י"ז אלול תשי"ד

להרב גורודצקי – אגודת חב"ד –
פיירבערג 22 תל אביב ישראל

מבהיל חסרון הידיעות מהרשת. כן הסברא שיושיבו בה מדריכים ומורים מבחוץ ומפלגתיים שמופרך בהחלט. כן חדר הראשון ליבוא הספרים כדאי שתורת אמת ישלחו מכתבי אפילקס^א. סטאפ. המנצלים ח"י אלול כדבעי.

בברכה

מנחם שניאורסאן

טיא

בי"ה, כ"ב אלול תשי"ד
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

לפלא שמקמץ כ"ב במכתבים ובפרט שכפי שכבר כתבתי לו הנה כולם סומכין עליו, ובמילא גם מהם אין כל חזון, אף שאולי קשה לבאר הענינים בפרטיות המתאימה, עכ"פ בכללות יש לכתוב עדי"ז מבלי לחכות ולדחות לשבועים ושלוש כי הרי העדר הידיעות מדאיג ובפרט כשחשודים הענינים שם להתנהל ברפיון ידים ולפעמים גם מיט א קרומקייט.

קבלתי מכתב מהתלמידים הספרדים דישיבת תו"ת בברונא וכן מהר"ש כהן (מרוקו) ובו מבקשים לעזור להם להשיג תפילין מהודרים ועכ"פ כשרים, וכפי מנהגם היינו בכתב ספרדים, כן קבלתי מכתב בזה גם מהרב עובדי' בהמשך למה שדיבר עם כת"ר בהיותו שם ומטובו להתראות עם התלמידים לברר תוכן שאלתם, כי כנראה אין כ"כ העיכוב מהמעוות אלא שגם התפילין אינם, אבל אינני בטוח בזה כי לא תמיד יש לסמוך על לשון קודש שלהם.

נתקבל מהדז. ב'. וגם ד' תתק"ה. ובטח מתאים.

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות. והצלחה מופלגה בעבודתו בקודש.

בברכה

(חיי"ק)

טיב

בי"ה, כ"ה כסלו תשט"ו
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
כו' מוה"ר בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

ז"ע נתקבל המברק מביאתו שלום, ובטח יכתוב ג"כ מאשר מצא בבואו צרפת תוספת פרטים בענין מרוקה וכו', וכן מעניי אה"ק ת"ו ממה שמוסר הווי"ח אי"א נו"נ הרב מוה"ר רפאל שי' ווילשאנסקי, כן בטח נשלחו הביכלעך חסידות בדואר אויר בטוח (זאקאזנאיע).

מוסג"פ מכתב שנתקבל מביה"ס למלאכה. ובטח ימהר להודיעם מתוכן שיחתו עם הנהלת הדזוינט כאן, בכדי שלא יעשו שום צעדים בלתי מתאימים – אף שמכאן כתבו להם שיחכו לקבלת מכתב מפורט ממנו, ומטובו להחזיר מכתבי לאחר שיקראהו ויענה עליו, ומה טוב בצירוף העתק המענה שלו אליהם.

באופן המתאים אולי כדאי לחקור בבתי כנסיות השונים ובמקומות
המתאימים לזה ע"ד ספרים עתיקים או יקרי המציאות וכתבי יד –
מתאים לזה שכבר דיברתי אתו בהיותו כאן.

מד"ר שפירא לע"ע לא נתקבל דבר.

מדז"י נתקבל: (א' ד' תרמה. ב' ב'.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש – המחכה לבשו"ט

(חיי"ק)

שיג

בי"ה, י"א שבט ה'תשט"ו

ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נוי"מ עוסק

בצ"צ וכו' מוהרבא"ג שי

שלום וברכה:

זה עתה נתקבל מכתבו מח' שבט, ובטח נתקבל מכתבי לכת"ר שי.
ובענין הדפסת החומר של הימים טובים וכו' מסרתי למשרד למלא בקשתו
תיכף.

ועל של עתה מוסג"פ העתק המברק שלי למר שזר שי, וגם העתק
המברק לכת"ר שי, ששלחתי היום קכב.

והנני מצפה לבשורות טובות בכהנ"ל.

מדז"י נתקבל (ו' ב' 2) ד, תרנז.

בברכת הצלחה

(חיי"ק)

שיד

בי"ה, כ"ג שבט תשט"ו
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

מכתביו נתקבלו ומחכים לסוף דבר לאחרי האסיפה שאמר לו ד"ר
גאלדמאן שידונו עוה"פ על דבר דרישותיו.

הספרים דמוסד הרב קוק – שנשלחו ע"י הרב סלונים שי – נתקבלו
עתה.

היום נתקבל מכתב מבית הספרים הלאומי המוסג"פ. וכיון שכפי
שסיפר כאן לא זה הי' המדובר, הנה בודאי יכתוב לשם בהתאם להשיחה
שהיתה לו עד"ז, ות"ח אם ישלח לכאן העתקה.

בכבוד וברכת מזל טוב בעד הולדת הנכדה תחי

א. קווינט

המזכיר

שטן

בי"ה, חי' אלול תשט"ו
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
כו' מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו הראשון, ולע"ע היחידי, מאה"ק ת"ו, ומה שכותב שבדעתו בפעם הזאת לא לעשות אסיפות, צע"ג בזה, כי אף שמוכן שבהנוגע לפועל הנה דוקא בשיחות פרטיות יש לפעול, אבל בכדי שיתקבל על דעת הקהלה ו"ז אי אפשר בדרך של קבלת עול ושיהי' לזה קיום על כמה וכמה חדשים, צריך עכ"פ אח"כ לעשות אסיפה באופן שתהי' לכל אחד היכולת להודיע העולה בחב"ד שלו כו' וכו' ובפרט בנדון דידן אשר לצערי הרב הנה כנראה שמזמן לזמן מתגדל פירוד הלבבות ולא להיפך וד"ל.

מתקבל לכאן תלונות גדולות על אשר בהנוגע למורים=ות מאנ"ש עושים עולה גדולה ונמנעים מלקבלם לחבר המורים=ות דהרשת, ובטח כמו בשאר העניינים יש בזה הגזמה, אלא שקשה לברר עד כמה, ובפרט שהתלונות באים מאלו שעד עתה לא עשו אף תנועה אחת בעניני הרשת ודוקא הם הדורשים מקום בראש בשביל כו', וכיון שכנראה בפירוד הלבבות הנ"ל, הנה, מלבד אחדים, אין להם קישור כדבעי עם... שי בבקשה להפגש אתו פב"פ ביחוד, ובמילא תהי' בידו האפשריות לאמר לו חוות דעתו בגלוי, ואם יש אמת בתלונה האמורה לעיל, אזי להוכיחו על פניו, ובפרט לאחר שכתבתי לו מאז, שבתי ספר הרשת מיוחדים הם בזה שנוסף על היראת שמים כו' וכו' הדרושים מהמורים=ות, מוכרח להיות בטוח בקבלת עול שלהם, אשר באם יהי' איזה סילוף מצד המשרדים, יעמדו בתוקף על זה שהם שייכים להרשת ולא להמשרדים, ובתוקף עד כדי לעזוב המשרה ולסגור בית הספר, היל"ת. ועצם היראה מפני פעולה זו, בודאי תעכב המשרדים מלשנות הבטחותיהם, וקב"ע זו ישנה במדה גדולה יותר אפילו בזיבורית שלנו מאשר בעידית של אחרים, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר הידוע.

מוסג"פ העתק מכתבי להרב ווילשאנסקי שי.

בודאי יתדבר ג"כ עם האנשים דמוסד הרב קוק והוצאת ספרים על האוניברסיטה, שבטח בינתים הו"ל כמה ספרים, וכנראה ששי"ב הרע"ז שיי סלונים נתחלש בפעולתו בזה, ולזרז אותם על שילוח הנ"ל.

זה מזמן אשר נודעתי אשר אצל... נמצאים כמה ביכלעך של חסידות, ושלשה מהם נשלחו לי, כמובן ע"מ להחזיר, ומצאתי בהם כמה מאמרים ובפרט של הרה"צ הרה"ח [ח] מפאריטש, שאין נמצאים במקום אחר, והנה יש לשער שהנ"ל בלא"ה אין זמנו פנוי ללמוד בביכלעך אלו, ובידעי התקרבותו אליו, הרי אפשר ימצא אותיות המתאימות שישלח את כל הביכלעך לכאן, לבד אלו שכבר נדפסו. ות"ח מראש.

לפלא שאין מזכיר במכתבו אודות הבנין השני בכפר חב"ד שאודותו דיבר עם המנדב, וכן אודות המכונות לבי"ס לדפוס, שכמובן בהתארה הזמן יש מקום יותר לחשש שמא יקדמנו אחר. וד"ל.

בטח גם מצדו מזרז את הרס"ק^{כב} שיי בהנוגע להעברת הארון.

בברכה לבשו"ט ולכוח"ט

(חיי"ק)

שטז

בי"ה^{קכד}. ט' טבת תשט"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
כוי מוהרבא"ג שיי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מד' טבת וכן שני מכתביו הקודמים. ולמותר לעורר עוד הפעם ע"ד הנהגת... שכנראה מלבד שרימה במה שציוה לחכות השבועים כאן, הנה גם בהסכום שאמר לו בהיותו אצלו – כנראה

שנהג כנ"ל. וכמו שכתבו לכת"ר מהמזכירות תיכף לקבלת המענה של הנ"ל. וכדי בזיון ועגמו"י. ויה"ר שיתוקן זה במלוא המדהק"ה.

מ"ש אודות ביי"ס למלאכה שאין לו מה לכתוב להם, הנה כוונתי היתה שיודיעם מה שאמרו לו כאן אודות היחסים של בית הספר עם הדזוינט מבלי שיהי"י... הפוסק בזה והממוצע המפסיק. ומה שלא כתבתי בעצמי עד"ז הוא מפני שבעניינים כמו אלו הדיוק ישובח, ויוכל למסור מה ששמע בעצמו בדיוק יותר. ואם, כנראה ממכתבו, עוד צריך לדעת בפרטיות די שטעלונג של בעקעלמאן בזה, הנה מובן שצריך לחכות עד שגם זה יתברר.

סיבת ביקורם אצל פסמן – אינני יודע יותר ממה שהי' כתוב במכתבם, כי נפגשו עמו על דעת עצמם מבלי איזה הוראות בזה. אף כי, לאידך גיסא, בטח אם לא יפגשו עם הנ"ל כלל וכלל, הרי מלבד הרושם המוזר שתעשה אי פגישה זו, שהיא הדרך ומנהג כל העולם כולו, הרי אפשר שיחליטו אודות כמה עניינים ובכמה פרטים מבלי שידעו כלל וכלל מהנעשה אפילו גם לאחר מעשה. ואם כפי שכותב יש חשש לקלקול, הרי צריך להורותם, עכ"פ בנקודות כלליות, אופן השיחה והדו"ד עם הנ"ל, ולקוות להשי"ת אשר ינחם בדרך הטובה, כי הרי בודאי שאין כוונתם אלא לתקן.

נתקבל מכתב מהרב שושן שי' מגרבה, מכתב תודה והשתפכות הנפש בכללות. ומובן שאינו מזכיר דבר ע"ד העזר מדזוינט, אלא – שמקוה שנמצא איש מתאים בשביל יסוד בית מדרש לרבנים שם, וכדאי הי' להתענין באפשרויות זו. ומה שיעשה הזמן לא יעשה השכל.

בהנוגע לדודי זקני – אחי אדמו"ר מוהרש"ב – הרמ"מ ע"ה, הנה זמן מדויק דפטירתו אינני יודע, אבל הי' זה בעיר באסטיא – שהיא עיר הראשה דהאי קארסיקא – ובהזמן שהיו הנציס ימ"ש שולטים בצרפת. ומונח בבית העלמין דשם, ושמו הרשמי הי' מענדל שניאורסאהן, ובטח יש משרדים כגון זו בפאריז, שע"פ ידיעות הנ"ל יוכלו למצוא המקום המדויק^{ק"ב}.

מטוניס לא נתקבלו מכי'

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש – המחכה לבשו"ט

(חיי"ק)

קכה. ראה גם 'נשיא וחסיד' עמ' 417.

קכו. ראה בכל זה 'תולדות הרב מנחם מענדל בן זקוניו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש' – ברוקלין, תשע"ט.

טיז

בי"ה, ט"ו תמוז תשט"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מטי' תמוז והמברק שקודם לו. ובטח בינתים קבל ג"כ מכתב מהווי"ח אי"א כו... שכנראה העדר קירוב הלבבות בין אנ"ש בשם נעשה חריף עוד יותר, ובמילא צללים נראו להרים וכו'. ואם באמת אי אפשר או אין כדאי בשו"א שהנ"ל ישאר שם, מובן שטוב יותר לנצל כשרונותיו בצרפת, מאשר יסע לאנגליא און דארטען אינגאנצען צוריען ווערן. והרי אפשר יש מקום לאמר שיסודר בי"ס לספרות במכנו וגם בצרפת. ובפרט – מתאים לשיחתנו שנוסף על בתי ספר הרשת על אתר, יש להשתדל להעביר כמות חשובה מבני המדינה דשם לצרפת, ובמילא יהי גם מקום לבי"ס כהנ"ל, אף שצריך לחפש עצות שלא ירצו גם התלמידים דברונא להתעסק בזה תמורת לימוד כל היום לימודי קדש.

כפי התכנית – כנראה יסעו מכאן האברכים שליט"א^{קכז} בעוד איזה ימים, וכשיהי ברור יותר יודיעו לכת"ר במברק, ומהנכון שנוסף על תכלית נסיעתם העיקרית ינצלוה ג"כ בשאר ענינים האפשרים (מבלי להזיק התכלית העיקרית), ולכן כדאי הי' אפשר שיבקרו את הגראנד ראבען^{קכח} באופן רשמי, ואפשר גם מי מהעומדים בראש הקהילה (החרדית?) אם יש בזה איזה תועלת לאנ"ש. גם – היש מקום לביקור בפובלען וכיו"ב בכדי להראות כו'? ואל בינתו אשען, מתאים לידיעתו המצב על אתר.

היתה כאן ידיעה רשמית שהדזוינט ממשיך עבודתו במדה הדרושה כמקדם, ואדרבה, ואף שאפשרי שמגזמים קצת בזה, עכ"פ ידיעה רשמית בטח יסודה במציאות. וכיון שיתמעטו העסקנים מהצד שאינו חרד כ"כ לדבר ה' וכו', יש מקום לומר שיהיו דזיו' מעונינים עוד יותר בהרחבת

חבי"ד בהמדינה (אף שבכ"ז כדאי לדעתי להשתדל ע"ד קביעות בתי ספר כאלה בצרפת שהוא נכון מכונ"כ טעמים).

בטח כתבו לו אשר בנו מרדכי ליב שליט"א השתתף בהתועדות דחג הגאולה י"ב י"ג תמוז וגם בהתועדות דש"ק זה. והשי"ת יצליחו ואת זוגתו ת"י לקבל ממנו רוב נחת אמיתי הוא נחת חסידותי בתוך כל ילידיהם שיחיו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור והצלחה בעסקנותו

(חיי"ק)

ז"ע נתקבל מכתבו מי"א תמוז. ומש"כ ע"ד... שיחיו ובטח לא ידרושו תנאים מוזרים – נכון הדבר וטוב.

שיח

ב"ה, י"ט תמוז ה'תשט"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ
עוסק בצ"צ וכו' וכו' מוהרבא"ג שי

שלום וברכה :

בטח נתקבל המברק שלנו – "השלוחים נסעו היום ללונדון, יגיעו לפריז כ"ה תמוז (יולי 4) עד כ"ט תמוז", ובודאי יודיע כת"ר מההכנות והסדרים שנעשו בקשר עם ביקורם בפאריז ובשאר במדינות באירופה, ות"ח מראש.

ומוסג"פ העתק מרשימת מודעה בעד העיתונות כאן, אשר בודאי יוכל להשתמש בה בעד הפירסום המתאים במדינתו וכו'.

מוסג"פ העתק מכתבנו להרנ"ן שי ויואל כת"ר שי להמציא ההוצאות הדרושות בהתאם למכתב זה. ות"ח.

בכבוד וברכה

ניסן מינדל

מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

שִׁיט

בי"ה, י"ט תמוז ה'תשט"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק
בצ"צ וכו' מהרנין שי

שלום וברכה:

אתמול יצאו לדרכם האברכים השלוחים של כ"ק אדמו"ר שליט"א
בנסיעתם לאה"ק ת"ו לעשות כמה שבועות בכפר חב"ד כדי לעודד גם כן
את רוחם של אנ"ש שי' תושבי כפר חב"ד כו'.

בדרכם יעשו איזה ימים באנגלי, צרפת, בלגיה, שווייץ ואיטלי.

בהתאם לפקודת כ"ק אדמו"ר שליט"א אשר יצטרף להם בפאריז
בא-כח גם מאנ"ש שבאירופה (ובאה"ק ת"ו יצטרף גם ב"כ מאנ"ש
שבאוסטרליה) הננו בזה לבקש את כת"ר שי' שיבחר אחד מהתלמידים
הקשישים שבישיבה שיש לו הצטיינות אם בנגלה, אם בדא"ח או בעסקנות
ציבורית. ובודאי אם יש כזה שיש בו ב' או כל הג' מהמדריגות הנ"ל מה
טוב, שיהי' שלוחו של כ"ק אדמו"ר שליט"א וב"כ אנ"ש באירופה, ויצטרף
להנוסעים בנסיעתם לאה"ק ת"ו (החניות בדרך לא נוגע כ"כ).

ובהנוגע להוצאות הנסיעה יפנה להרבא"ג שי' בלשכת כ"ק אדמו"ר
שליט"א שבפריז.

בטח יודיע מסידור הנ"ל ושם הנוסע וכו' ות"ח מראש.

בכבוד וברכה

מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

שכ

בי"ה, כ"ג תמוז ה'תשט"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א
נו"מ עוסק בצ"צ וכו' וכו' מוהרבא"ג
שי

שלום וברכה:

כפי ששמענו כאן מהנכון אשר ועד ההצלה דשיקאגא יקבל מזמן לזמן
מכתב בתיאור המצב וכו' כדי שיהיו ערים לצרכי מוסדותינו ופעולותיהם
וכו', כדי להכין עי"ז את הבסיס לתמיכות.

ולכן באנו בזה להעיר תשומת לב כת"ר שי על הדבר, ובטח כשיכתוב
להם ישלח לכאן העתקה ות"ח מראש.

ספר תשרי נתקבל מבית הכורך, והגם שכל החומר כבר נשלח לכת"ר
שי אבל שולחים אנו היום באוירון טופס אחד מהספר, ואם דרוש לו עוד
בטח יודיע.

מצפים אנו על ידיעות טובות מביקור השלוחים במדינתנו ות"ח על
הפרטים שישלח בזה.

בכבוד וברכה

ניסן מינדל

מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

שנא

בי"ה, כ"ה תמוז תשט"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מט"ז וי"ט תמוז, ואחכה להמשך בשורותיו הטובות בהענינים אודותם כותב. וגם בהנוגע לשאר הענינים: החבילות למדינתנו לפנים, שהות השלוחים ואופנם וכו', ות"ח מראש בעד הפרטיות בזה, ובדאי אם הי' נדפס במכ"ע ישלחו הקטעים גם לכאן.

מוסג"פ שני מכתבי מר... והמענה אליו. ונא להתבונן בהמצב של הנכתב אודותו ולפעול בהתאם לזה (אף שמובן שמשרה בכולל חב"ד וכיו"ב - זהו הז"י. והלואי איש בריא לגמרי שיוכל לעמוד במשרה זו, אף היודע התנאים על אתר). - המכתבים אחרי ניצולם להני"ל - בטח יחזירם לכאן.

אקוה שנפגש עם זה שאמר שיתנדב להקמת בנין בי"ס בכפר חב"ד, ועוה"פ ישתדל כפי האפשרי.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

(חיי"ק)

מסיבה נתעכב השילוח ובינתיים נתקבלו מכו' בבשו"ט שנתמלאה דרישתו להכיר את בי"ר החדשה. ויה"ר שתהי' זה הזזה והתחלה טובה שיכירו ובמילואן את הדרישות להרחבת בתי הספר אהלי"י במרוקו בכלל. ואפשר יוקל הדבר עליהם ע"י פתח של כבוד, שכיון שבימי החופש נתגדל מספר תלמידי בי"ס אלו, הרי אח"כ הוא מעין המשך למצב הקיים. וכפי הנראה - עתה (קודם שהמנגדים לאהלי"י זיינען געקומען צו זיך) הוא שעת הכושר לקליטת תלמידים ותלמידות (או עכ"פ הכנה לזה) באופן שתהי' אח"כ הטענה מצד אהלי"י טענת חזקה ונכנסת בגבולי. נוסף על הרגיל נתקבל מדז"י ה' א'. ובטח יודיע למה שייך.

נהינתי ממה שהכניס את י. יוד. וז' – שיחיו לעבודה במוסדות חב"ד.
ובטח לכשיסודרו הענינים יוכלו לנצלם למספר שעות יותר. – מובן שכהניל
אינו ממעט חשיבות וערך התכנית דלסדר אהלי"י בצרפת בשביל הני"ל
– מתאים לשיחתנו. ובפרט שע"פ מכתבו – אין פרינציפ נתקבל זה אצל
זיורלן. – באם הייבער שי' ידבר בפאריז ע"ד אהלי"י בחזרתו מהחופש,
הרי ע"פ הנסיון ע"ע – נכון שיהי נוכח אז בפאריז, ובמילא יבטל לטענותיו
במעמד כולם. ואם אפילו יהי באמצע סידורו הענינים במרוקו – הרי יוכל
להפסיק לאיזה ימים ולחזור אח"כ למרוקו. וכדאי ההוצאות דהנסיעה –
בשביל שתהי החלטתם לטוב ככל הדרוש.

שכב

בי"ה, י"ב מני"א תשט"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי שי'

שלום וברכה!

ז"ע נתקבל מכתבו מח' מני"א, ובטח קבל בינתים מכתבי מענה על
מכתביו הקודמים. ובאתי בזה רק להוסיף הנקודה, שלדעתי אין כדאי
לבטל בית הספר לסופרים במכנז – אם ישנה איזה אפשריות כל שהיא
לקיימו, כי יש להזהר ביותר וביותר להרוס, להיות שמביטים בשבע עינים
– ואפילו אלו הנמצאים על אתר – על עניני אהלי"י שאפשר לבטל מוסד
וכו, וד"ל.

הענין דשוויץ נסתדר כבקשתו.

בברכת הצלחה ולבשו"ט

(חי"ק)

שכג

בי"ה, כ"א מנ"א תשט"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
הרבא"ג שי

שלום וברכה!

במענה על מכתביו מיי"ד ויי"ז מנ"א, ובטח בינתים הגיעו מכתבי הן
שנשלחו לקסבלנקה והן שלפניהם.

ובאתי בזה בהנוגע לנקודה אחת, בקשר למכתבי השלוחים שליט"א
מביקורם בשיבת תומכי תמימים דברונא, שמבהילים בהנוגע למצב הבנין
כפשוטו, היינו הבנין, הכתלים, המעבעל כו' וכו'. וכן גם בהנוגע לתלבושת
התלמידים. בהנוגע להאכו"ש אינם כותבים, שהרי לא היו שם אלא כשני
ימים.

וכיון שעתה בין הזמנים במדה ידועה, ובכלל – הרי כל התיקונים
בהנוגע לבנין, טוב לעשות אותם בקיץ מאשר בימי החורף, כן גם בנוגע
להלבשה בטח בנקל יותר ומתאים יותר שיהי' קודם החגים מאשר לאחר
זה.

מהנכון שיתענינו בזה ככל האפשרי, בתיקון המצב בשתי הנקודות
האמורות. – מובן שזוכר הנני מה שאמר לי פעם החסרון בסדרי ההשגחה
על הבנין, וכן בהחסרון בהנוגע לסיפוק ההלבשה לתלמידים, אבל סו"ס
ביאור טעם החסרון אינו מתקן את החסרון. והמוכרח למצוא דרך
ובהקדם אפשרי ובדרכי נועם ובהסכם כל הנוגעים בענין זה, באופן אשר
סוכ"ס יתוקן הנ"ל בהקדם האפשרי.

נהייתי ביותר וביותר פון דעם ברייטערען שטעל בהנוגע להשיבות
בקסבלנקה. ובודאי תהי' הצלחה גם בקבלת הצעות אלו, וזה נותן לי
הזדמנות לעורר עוה"פ על הרחב הפעולה בנוגע לתלמידים ממרוקו לצרפת,
נוסף על התכנית הכללית דסידור העולים משם בצרפת, אף שאולי יהי'
קישורים לסדר זה בפאריז וסביבותי, כיון שדרום צרפת קרוב יותר ומקום
פנוי יותר, גם אין הנסיונות דכרך פאריז קרובים ודי"ל. ובכ"א הדיון ע"ד
המקום – שייך רק לאחר שבפרינציפ תתקבל התכנית ויהי' גם הרשיונות
הדרושים על זה.

לפלא שזה זמן רב ביותר שלא נתקבלו השמועסין בצרפתית, אף שבטח ממשיכים להופיע.

בברכת הצלחה בפעולותיו מתוך הרחבת הדעת ומנוחת הנפש

(חי"ק)

שנך

בי"ה, י"ט אלול תשט"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"ע עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מי"ג אלול והקודמו. ומובן שנכון שיהי ספרי המל"ח בהתערוכה אודותה כותב, וכבר נאמר שלח לחמך על פני המים וגו'. ובפרט שבכגון דא העדר הספרים יכול לשמש להוצאת לעז וכו'.

ישרה הסברה ונכונה להתראות עם הרב יונג שי'. ובאם תהי הזדמנות לדבר על אודות כמה ענינים, ואפשר גם בהנוגע לבתי ספר למלאכה באה"ק ת"ו, ואפילו את"ל שהשפעת הנ"ל נתמעטה כו"כ – מובן שנכון שגם הוא יצדד בטובת המוסדות, וק"ל.

קבלתי מכתב מהרה"ח... שי' – כנראה יום קודם עזבם את מרוקה, ועניתי לו שבהנוגע להמשך עבודתו עליו להתדבר עם כת"ר שי'. ולדעתי יש לנצלו בכרם חב"ד, שאף שלא שבעו רצון מעבודתו בעבר, הנה אחרי כל זה שייך הוא לכאן. ובפרט שכוחות העבודה מצומצמים. ומהנכון הי שיקימו בי"ס ללימוד סת"ם בצרפת. והרי יכול זה לשמש המשך לבית מדרש לשוחטים שיהי בעבר, ובפרט שעל הגליון של הלשכה נתוספה גם התיבה סופרים, ואפשר זהו יקל בהשגת התקציב מהדזוינט על זה, כיון שלא דבר חדש הוא לגמרי. אבל נקודה – ועיקרית – מה שיש להבטיח בזה, שלא ירצו התי' דתו"ת דברונא לצאת מהישיבה בכדי ללמוד אומנות זו כיון שמתן שכרה בגשמיות קרוב יותר, אינני יודע עד כמה האומנות של... שי', אבל אם היא במדה מספקת – אפשר יכולים לקנות הבתים ותפילין גם בשביל ארצה"ב, כיון שכאן קשה למצוא מהודרים, ולדעתי

וכמו שכתבתי מכבר, הנה איך שיסתיים הענין דבי"ס לסת"ס בצרפת, יש לעשות כל ההשתדלות שלא לבטל בי"ס לספרות אשר במכנו, כיון שכבר עברו בזה החבלי לידה וכו', נוסף על השכר הרוחני, שכנראה רוב התפילין דמרוקה אינם כדבעי, וכשיהיו תפילין כשרים על אתר, יצילו עי"ז מאות ואלפים מאחב"י מברכה לבטלה ר"ל, תהי' הנחת תפילין כדבעי ועוד.

כיון שהי' על אתר במכנו – בודאי ידועה לו מדת ידיעת התלמידים אשר שם ובאומנות עשיית הבתים והפרשיות, ובמצב כגון דא אף שלא יהיו מהודר מן המהודר יש להסתפק במה שאפשר.

...

לפלא שאינו מזכיר בכל מכתביו, ע"ד הסברא וההשתדלות שיתירו להביא כמה כתות של אחב"י ממרוקה לצרפת ולסדר שם בתי ספר דאהלי"י – מתאים למה שדברנו איזה פעמים קודם נסעו מכאן.

שאלתי את הרי"ד שי' אם קנה אצלו אתרוגים בשביל מדינתנו, וענה בשלילה, ותקותי שנעשה כזה ע"י הרב פערלאווי שי' וכיו"ב ונשלחו האתרוגים לשם, כי מה שהי' במכ"ע ששולחים אלף אתרוגים מאה"ק ת"ו לשם – כנראה שהיתה ידיעה מוקדמת כיון שכפי מה שסיפרו לי, אין זה אלא פראיעקט לע"ע. ובפרט שהרי הדברים אמורים בנוגע לאתרוגי אה"ק ת"ו ולא אתרוגי קלברה.

כאן עדיין לא נתקבלו האתרוגים, אבל בודאי ישנם כבר בצרפת, ועכ"פ ע"י שיחה טלפונית למילאן, יכול לקבלם בהקדם.

שבוע העבר ביקר אצלי אחד אשר אחיו בא מלנינגרד, ומסר פ"ש מאברהם אבא בן מלכה שפגשו בביהכ"נ שם, (מי הוא זה – אין ידוע כאן לאנ"ש), ולפי דבריו הוא איש בא בימים בעל זקן לבן, ויותר אינו יודע. והאיש הזה בקשו ג"כ למסור את השמות דאהרן פאלטאווער ושמחה באברויסקער. ויותר פרטים אינו יודע.

נתקבלו השמועסין בצרפתית דחדשי אדר-מנ"א וכן חוברת המועדים חנוכה פורים פסח שבועות. ואם ישנה אפשרות – יש לכרוך השמועסין בכרך שנתי או אולי גם של שתי שנים. והרי כבר יצאו לאור כ"ד חוברות.

כן נתקבל הספר שערי תשובה להרב אביחצירא, וכנראה שנשלח מירושלים מהמו"ל הרב ישראל אביחצירא שי' ובטח יודיע לאן לשלוח האישור אם נצרך לזה.

בברכת הצלחה בכל הענינים - המחכה לבשו"ט – ולכו"ח"ט

שנה

בי"ה, ימי הסליחות, ה'תשט"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה בנימין אלי" ש"י

שלום וברכה:

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
הנני בזה להביע ברכתי לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה
טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה להצלחה מופלגה בכה"ע

(חיי"ק)

שכו

בי"ה, בין כסה לעשור, ה'תשי"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נוי"מ עוסק
בצ"צ וכו' מוהרבא"ג ש"י

שלום וברכה:

שלחנו לכת"ר העתק מכתב המל"ח להדווינט בענין הזמנת הספרים
שלהם בעד קאסאבלאנקא, שאישרו הדבר עכשו, ובקרב הימים יושלחו
הספרים.

ועל של עתה, בענין משרת שוי"ב ברומא, שהצענו להשו"ב יהושע
ש"י ראסקין, נתקבל ממנו מענה כי יש לו בי"ה משרה בלונדון, וגם קשור

לשם בתור בעל בית. ובכלל אינו מסוגל להיות עסקן ציבורי. כן כותב הוא
שהציע הדבר לפני השוחטים דאני"ש שם, ולא נתקבל אצלם.

ואולי יש מי שהוא מתאים בפאריז בשביל המשרה הנ"ל.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה

נ.מינדל

מזכיר

שכז

בי"ה קכ"ט. י"א תשרי תשי"ז

ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ

מוה' בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מו' תשרי והקודמו, ובדואי כבר קבל
המברק, ותקותי שאפילו אם יקנו המכשירים מקופת הלשכה, הרי במשך
הזמן יאשרו מהדז. גם זה עכ"פ בחלקו. ונוסף על כל שאר העניינים,
ובהתחשב עם המחסור בתפילין כשרים בארצוה"ב – מחסור ההולך וגדל,
יש מקום לומר שחלק מסוים מההוצאות יקבלו בודאי בעד התפילין.

אחד ממכירי ביקר בקיץ העבר שם והי' גם בלענ. וראה שם אחדים
שאמרו לו שמותיהם ע"מ למוסרם כאן, ואלו הם (ובטח אם יוודע מה
אודותם איזה פרטים, יודיע): אברהם (אבא) בן ישכר דובער. יצחק
קאלניק. יקותיאל בר' שלמה. יעקב סווערדלין דב מעדליע (פקיד בספרי')
דובער ב"ר יוסף, אברהם שניאור זלמן בר' נפתלי הלוי, החזן הוא ברוך בן
משה. – הנ"ל ראם פראפ. כץ בלענ.

מדז. כאן נתקבל ב. וכן ד. תתסג. ובדואי מתאימים להעניינים.

בטח, כדרכו בכתבו "לשנה טובה" להעסקנים, יכתוב גם לד"ר יהודא שפירא שי, ואפשר שכבר בא הזמן להזכירו ע"ד הבטחתו בנוגע לחדש אקטאבער בענין החמשה. ובפרט שבהמכ"ע ראיתי שנאם באיזה מקום בתור אחד מנהלי ועסקני בני ברית וכנראה כבר התחיל בעבודה שם, ותקותי שלא תהי' בזה סתירה לקיום הבטחתו. דא"ג – אחד מהאברכים מאה"ק ת"ו שבא לכאן לביקור, כשהי' אצל מר שז"ר שי' להודות לו על השתדלותו בהישג היתר יציאה, אמר לו שזה עתה דבר עם המ"מ של ד"ר שפירא ושסיפר לו ע"ד התוצאה החדשה של התניא, שם הממלא מקומו לא אמר לו. –

איני יודע מצב האויר בפאריז, אבל אם מתאים הוא – כדאי להשתדל שיערכו מסיבות סוכות בשביל תלמידי הת"ת וכיו"ב, ועל דרך הנעשה כאן, שיעשו זה בסמיכות לסוכה יברכו על הד' מינים וכו'. והוצאה בכגון דא הכנסה היא.

בעניני תו"ת דצרפת, הנה לפ"ד השלוחים שנבהלו – בתוך שאר הענינים – מהצפיפות והדוחק בעניני הישיבה, והציעו שאפשר אין הכרח שהר"מ והמשגיחים והמנהלים ידורו ג"כ בהישיבה, והרי מספיק בסמיכות לה. ובשאלתי את הרנ"ן שי' אמר כי פעם כבר היתה הצעה כזו – אף שברוחניות מובן שטוב בשביל שהתלמידים האימה עליהם שגם באמצע הלילה יכול ליכנס מי מהנהלה לחדרם (אלא שזה יש לעשות – גם אם ההי' דירת חברי הנהלה בסמיכות) – אבל החשש הוא שאז יפסיק הד. התמיכה להם, וע"ד שעשו בהנוגע להרב לעוויטין שי' ואינו מובן שהרי אין דומה, כי דירת לויטין הי' ענין של פרנסה ג"כ, משא"כ בדירה לחוד, דמאי נפקא מינה אם דרים בהישיבה או בבית הסמוך לה, והנה יש עוד אפשריות, באם ישנו במציאות בסמיכות לבנין תו"ת דעתה בנין שני מתאים לישיבה, אלא שאיני מכיר הבתים שבסביבות הבנין דעתה. ועל שאלתי להרנ"ן שי' בהנ"ל ואם יש מקום לחילוף הבנין דהישיבה עתה לבנין יותר מרווח, אמר שבזה אינו יכול לענות לי כיון שלא חקרו, בשאין יודעים יחס הד. לחילוף בנין זה בבנין יותר גדול, שכמובן קשור בהוצאות גדולות, אף שרק חד פעמית,

והנה בקשר עם יחס הכללי, שכפי הנראה סו"ס יוכרחו גם בד. להודות שמוכרח לסדר כמה יוצאי מרוקה גם בארצות אחרות חוץ מארץ ישראל, (כנראה גם מזה שקבלו עבורם אלף וויזות לברזיל – בשביל אחב"י דמרוקה, ושקרוב לודאי שהוצאות הנסיעה וגם ההסתדרות תהי' על הנ"ל, והיאס וכיו"ב, דכולא חד. שזה מורה על שינוי היחס מעיקרא) ואם לא יתקשו היפך השכל הפשוט, מוכרח שלכל לראש צריכים לנסות במקומות הכי סמוכים היינו צרפת, ואפילו את"ל שיתקשו – בודאי הוא בהנוגע לעשות זה בשטח גדול, אבל.. בשאלה של מאות אחדות, ועאכו"כ בהנוגע למוסדות חינוך ולימוד לנוער. וכמו בכל הענינים – מי שיחי' מן המוכן

יזכה בחלק יותר טוב וחשוב. וכתוצאה מזה – יש להגדיל ג"כ בעוד מועד את יכולת הקליטה של ישיבת תו"ת בצרפת אפילו אם לא היתה הצפיפות דעתה, ועאכ"כ שטענת הצפיפות צודקת, וכפי שהשלוחים מתארים, אם יבוא ב"כ הדז. או הרופא שלהם וימנה מספר התלמידים וגודל הבנין – בודאי יודו גם הם בחוזק הטענה, אלא שקשה לקוות שיתעמקו להתבונן איך לתקן המצב ולשפרו, משא"כ כשתהי' הצעה מן המוכן בהנוגע להוספת בנין מסוים או חילוף בנין בבנין וכיו"ב – יש מקום לומר שיקבל[ו] על אתר, והתבוננות האמורה היא שחזקה עוד יותר את דעתי, שנחוץ להקים ב"י"ס לסופרי[ם] גם בצרפת, אף שגם מקודם היתה דעתי ברורה בזה, וכמו שדברנו בהיותו כאן.

דא"ג – קבלתי מכתב זה ממרת פלארא תי' לעווין ממינכען, ובתוך הדברים כותבת שאפשר שבזמן הקרוב תבקר במרוקה.

הרב אזימאוו ש"י כותב לי שמתענין בהטבת מצב ההשגחה, נקיון כו' בתו"ת, ואתענין לדעת אם ניכרת ההטבה, ואם יש לזווג את מי שהוא עוד בכגון דא.

בתוך הדבורים עם השו"ב רש"מ קלמנס[ו]ן ש"י סיפר שישנם שבעה שובי"ם מאנ"ש, ארבעה מהם עובדים בקאנסיסטאריע ושלשה מחוצה לה, וכיון שלצערנו ולדאבוננו כנראה שחסר כל קירוב לבבות בין אחד לחבירו, בין שבעה הנ"ל, ומביא זה לתוצאות בלתי נעימות ורצויות, וכמו שהורה הנסיון מעבר, אולי יש איזה הצעה לתקן המצב ע"י שיבחרו הנ"ל את מי שהוא מזקני אנ"ש – אחד או שנים – למתווך בין אחד לרע[הו] וכיו"ב. וכיון שנמצאים כאן אחדים מהם, אם אקבל בזה איזה הצעה, כולי האי ואולי תהי' שעת הכושר לעשות מה בענין.

בברכת גמר חתימה טובה ולהצלחה מופלגה בכל הענינים הכללים והפרטים

חי"ק

שנח

בי"ה, אדר"ח מ"ח תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי ש"י

שלום וברכה!

ז"ע נתקבל מברק מהרב עובדי' מצפרו (בצרפתית):

"תלמידי כולל מתחילים הלימודים מכתב בא, הוצאה גדולה, מחכה
לעזרה מכס"

וכיון שזהו הידיעה הראשונה, כי עד עתה אפילו רמז לא הי' בכל
הענין, לע"ע לא עניתי לו, ובפרט שכותב שמכתב בא. ושולח הנני מכתבי זה
במהיר ובודאי יודיע לכאן פרטי הדבר והשקו"ט שבה – אם היתה. ואל
בינתו אשען אם צריכים הידיעות להגיע לכאן במכתב מהיר או במברק.

נתקבל מכתבו מהפגשו עם מר דזארדאן וכו'. ותקותי שסו"ס
יסתיימו הענינים בכי טוב.

לפלא שאינו מאשר קבלת המברק שלי בהנוגע לבי"ס לספרות ובכלל
ממצב הדברים בזה, ואף שבצרפת בטח אין נוגע כ"כ ההתחלה בהתחלת
זמן הלימודים, אבל הרי במכנו חשוב הדבר. וכמו שכתבתי במכתבי
הקודמים, שדוקא בעת זו אין להראות כל חלישות כלפי חוץ, וביחוד כלפי
הדו. בהמעט עבודת הרשת במרוקה באיזה ענין שיהי', שהרי בודאי
לומדים הם בנין אב וגז"ש וק"י וכו' ובלבד למעט ח"ו. ובפרט בהנוגע
לענינים חדשים באיזה מקום שיהי'. וכיון שמשדלים אצלם בהרחבה
וביסוד ענינים חדשים – עאכו"כ שאין לוותר על הישנים. ובודאי גם בזה
יבשר טוב.

אתענין לדעת אם יש המשך בהנוגע להעתקת דא"ח לצרפתית, ואף
שכנראה שנפסק השקו"ט זה כמה זמן, מהנכון לחדשה ע"מ להביאה
לפועל.

שלשום ביקר כאן בהמל"ח מר טרשצנסקי ש"י, וכנראה זהו מעין
הכנה להדין[ון] אודות הבקשות דשנה הבע"ל. ובתוך הדברים אמר שאף

שהדיון רשמי יהי בחודש דצמ[בר] או ינואר^ק, אבל החומר צריך להיות נגמר במשך חודש אקטאבר. ואפשר גם זה שייך למה שאמר ד"ר שפירא ש"י מאז שתהי אסיפה באקטאבר ע"ד השירים, ובפרט שד"ר גאלדמאן ש"י חזר ימים אלו לארצה"ב.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

(חיי"ק)

שכט

בי"ה, י"ד חשוון ה'תשי"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק
בצ"צ וכו' מוהרבא"ג ש"י

שלום וברכה:

מוסג"פ מכתב הרב עובדי" ש"י מצפרו, וגם ההעתק המענה עליו.
ולאחר ההשתמשות במכתב הנ"ל בטח יחזיר לכאן.

כן מוסג"פ העתק מכתב מהמל"ח להרב מתותוב ש"י.

ב' כרכי "תשרי" בצרפתית נתקבלו, ות"ח.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

נ. מינדל

מזכיר

של

בי"הק"א, כי מ"ח תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מח' ט' י"ג וט"ז מ"ח, כן נתקבלו שני הכרכים של הסיפורים ליו"ט בצרפתית. ותקותי אשר כמו שהוא הנוהג עד עתה – סו"ס יסכימו על תביעות הצודקות. וגם בנדון דידן יהי זה, כי הרי מוכרח הדבר שהבית רבקה וכן הישיבה יתרחבו, ומובן ג"כ שאי אפשר שילמדו בצפיפות כמו עד עתה. ובפרט שאם יתוספו תלמידים-ות גם בהמצב הצפוף לא יספיק המקום.

כנראה ממכתבו, הנה העקשות בזה הוא דוקא מהב"כ שלהם בצרפת, ואפשר שעדיין בהמצאם בקירוב זמן לזמן הקאנפערענץ – נמשך הנוסח שדיברו בזמן הקאנפערענץ כדי שלא יתלו בהם תקוות יתירות, משא"כ כשיעבור איזה זמן. ובפרט שכפי הנראה מהמצב במרוקה – ירצו כו"כ לנסוע לצרפת כיון שבטלה האפשריות לנסוע בקלות כ"כ לאה"ק ת"ו. וכמו שכתבתי מכבר – כל הקודם בהם יזכה.

הגיעוני ידיעות אשר ישנן במרוקה כו"כ נערות מתכוננות לנסוע לטנזיר וגעטסהייד, וכן הידיעה מהרש"מ שי' שנתקבל מכתב מהרב עלבערג שי' ע"ד כולל בקנדה, אשר בטוחני שכל הנ"ל בטח לא יסעו על הוצאות עצמן וסו"ס יקבלו חלק גדול ואפשר הכל מהדזוינט-היאס ואף שקנדה וכיו"ב הוא דבר חדש לגמרי, משא"כ המוסדות דאהלי"י שעמהם כבר עובדים כו"כ זמן. ואפשר שכנ"ל דרוש לזה איזה זמן, וכמאמר אל תרצה בשעת כעסו – אף שמובן שחשש גדול שבינתים יוקלטו הנערות ואפשר גם האברכים במקומות אחרים.

כפי מ"ש אודות הדוחק בפרשיות ותפילין, יש מקום לתקוה שאפשר בי"ה"ס לספרות במשך הזמן יהי למוסד הנושא את עצמו. ואפילו רק המל"ח דכאן אם יקח כל המצטרך לו בזה מביה"ס דספרות נוסף על צורך התלמידים דמוסדות אהלי"י ותו"ת, אפשר שיספיק זה לקבל כל

התוצרת של שני המוסדות דמכנו ופריז, ואם אפילו ישאר מה – אפשר יהי לשלחם לכל המקומות בהם נמצאים מוסדות חב"ד, ובלבד שיהיו הפרשיות והבתים כדבעי. ולכן הייתי שבע רצון ממכתבו שכבר הזמין את כל המכשירים באה"ק ת"ו. ובטח בינתים מכינים אחדים מתלמידים המתאימים לזה – ע"י לימוד ההלכות וכיו"ב.

לפלא שאינו מזכיר ע"ד סידור העניינים בזה במכנו, ובודאי הכל על מכוננו.

אתענין לדעת אם היתה לו ההזדמנות לדבר עם ב"כ הדז. שבאו מאה"ק ת"ו בהנוגע לעזרתם למוסדות חב"ד שם, ובעיקר עם מר פסמן שי בהנוגע לבתי ספר למלאכה ולביה"ס לדפוס, ובטח ימלא בהזדמנות הבאה.

בברכת הצלחה מופלגה ולבשו"ט

(חיי"ק)

מדז' נתקבל – ב. ד' תרמט.

חשאי לע"ע: היש מקום וענין ותועלת לשלוח מכאן תלמידים אחדים ללמוד בתו"ת דצרפת איזה זמן (ע"ד שעשו בנוגע למנטרעאל ופיטסבורג)?

ז"ע נתקבל מכו' מהרש"מ שי' ע"ד דרישות ועד העיר (בנוגע ללימוד שפות). ומובן שא"א כלל שהם יחוו דעה בעניני אהלי"י ובפרט בהנוגע לרוחניות. ובודאי בידעו המצבו והאנשים יורה להרש"מ איך להתנהג בזה אף כי בדרכי נועם אבל בתוקף המתאים.

שלא

בי"ה, כ"ו מ"ח תשי"ז
ברוקלין

הרה"ח והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק
בצ"צ מוה' בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

ז"ע נתקבל מכתבו מכ"ג מ"ח והמוסגר בו, וכן המעמאר אנדום^{ק"ב} ששלח, ובמ"ש אודות המוסדות החדשים והכתוב עד"ז במכתב מר קאצקי שי', לדעתי – הגישה לעניינים כאלה צריכה להיות מקצה השני, והוא אודות

גודל נחיצות המוסדות החדשים, שמוכן שבאם ההשקפה בזה שנחוצים – צריך לפותחם ולהשתדל באופנים שונים לכיסוי התקציב הדרוש. והשקפתי בזה, שעתה אין ברירה ומוכרח להגדיל הבית רבקה דפאריז, כן מוכרח ביי"ס לסופרות בצרפת נוסף על זה שבמכנו, וכן מוכרחת הרחבת ישיבת תו"ת דפריז, ולא עוד אלא שכמו שכתבתי מאז, יש מקום לומר שביה"ס לסופרות יהי במשך זמן קצר חי הנושא את עצמו אם רק יארגנו אותו כדבעי וילמדו שם באופן הדרוש (ולא שהמנהל ישב בביה"ס לספרות ויחשוב באיזה אופן להפטר ממנו, שחוששני לומר, שכן היתה הנהגת... ש"י בהיותו ב... וכיון שאין זה אלא חשש - לכן אין רצוני לכתוב להר"ל עדי"ז, בכדי שלא לפעול נמיכת רוח, באם המצב שם שונה הי'. ובכ"ז מוצא אני לנכון להודיע חשש זה במכתבי לכת"ר, בכדי להבטיח (באווארענען) זה בצרפת, כי במכתב שקיבלתי ממנו מלונדון זה עתה, כבר ניכר העדר שביעת רצון וכאילו התחלת העבודה היא רק משום קבלת עול). – ובהמשך להאמור קודם, לדעתי צריך לחפש האופן איך לפתוח המוסדות האמורים, ובדרך ניט צו איינרייסין זיך עם ב"כ הדז. ותקותי חזקה שבמשך הזמן יכירו גם הם בנחיצות הדבר, ויכירו ג"כ בהצורך מצדם לתמוך בהם כמו בשאר המוסדות.

דא"ג הגיעה כאן שמועה מאה"ק ת"ו, אשר מר זשארדאן ש"י נפגש שם עם ידידנו מר שז"ר ש"י, וסיפר לו ע"ד הסברא שחב"ד יקבל תמיכתו לא מהם אלא מהמוסד הצרפתי המקומי (כנראה הכוונה לפאנד סאציאל וכיו"ב). ומר שז"ר ש"י הביע את התנגדותו בתוקף לזה, בתוספת ביאור, שליובאוויטש הורגלה עם עבודה בהדז. עשיריות בשנים ומכירים זא"ז, משא"כ ארגונים חדשים צרפתים וכיו"ב. ולאחרי השקו"ט הבטיח זשרדן שהמוסדות הקיימים ימשיכו לקבל תמיכתם מהדז. אבל המוסדות החדשים יהי זה על הפאנד סאציאל. – איני בטוח בנכונות כל הפרטים, אבל מובן שאפשרית שמועה זו, ובאם כן, זאת אומרת שבפרינציפ מסכים ליסוד מוסדות חדשים ושיקבלו תמיכה אלא שלא באופן ישר מהם – עי"ז מתחזקת התקוה ששו"ס יסכימו שיתנהלו המוסדות החדשים כהמשך למוסדות הקיימים. – כן כותבים שתכנית מר שז"ר ש"י היתה לנסוע ביום הראשון העבר לצרפת, אבל מפני שינוי המצב מסופקני אם בא הדבר לפועל, ואם עיכב נסיעתו – אפשר כדאי שכת"ר יכתוב למר שז"ר ש"י בהתוכן שהגיעתו שמועה שדיבר עם מר זשרדן ע"ד הנ"ל... וכיון שעומד באמצע השקו"ט עם ב"כ הדז. אסיר תודה יהי לו באם יודיעו כל הפרטים וכי'.

ע"פ הידיעות כאן נמצא מר גאלדמאן ש"י עתה בפאריז וכן צ"ל שם אסיפה של ארגונים יהודים, ובטח ידוע לו יותר פרטים בזה וידוע גם לכאן, איני יודע אם זה שייך גם להאסיפה שבה יוחלט ע"ד הה' א. מה שהבטיח ד"ר שפירא ש"י והרי עתה יום האחרון לחודש אקטאבער.

קבלתי מכתב קצר מ... בו כותב אשר זוגתו תחי' יש לה קרובים בארצוה"ב, ואשר מאידך גיסא אין לו מה לעשות בצרפת. וכיון שאיני יודע מצב רוחו ובריאותו, עונה הנני לו רק בכלל; ואפשר כדאי שיוודע אצל זוגתו תחי' של הנ"ל ע"ד קרובי' כאן אם זהו דבר של ממשות, ובאם עומדים עמהם בקישור מכתבים ע"ד העתקתם לכאן.

במכתבו של לוי'ן ש'י' כותב ע"ד הקישורים הכי גדולים שמוצא לסידור ביה"ס לספרות במאנטמארענסי ולא בברונא. ומובן שאע"פ שכתבתי שיש להזהר מחלישות ההתמדה ושקידה דהתלמידים דמרוקה הלומדים בישיבת תו"ת דברונא ע"י יסוד ביה"ס לספרות, אין זה מכריח דוקא ליסד ב"ס זה בעיר אחרת (אשר כפי שכותב הנ"ל לא לבד שתתגדלנה הוצאות דאש"ל כ"פ ככה, אלא שיהי' עוד כמה קישורים), וכדאי שיתבוננו על אתר באם אפשר שיהי' כמו במכנז, שאף שהיו שני המוסדות בסמיכות מקום, בכ"ז לא השפיע לרעה על התלמידים הלומדים בישיבה, ולהשתדל לעשות כזה גם בברונא, ובמילא תפתר שאלת האש"ל בנקל, ויסודר בלי הוצאות נוספות, תסור השאלה במה יתעסקו בשעות שאינם לומדים את ספרות סת"ם, כן שאלת ההשגחה כו' וכו'. כן כיון שכותב הנ"ל שלע"ע אין מועמדים ללמוד סופרות אפשר לייסד ההתחלה ע"י הפשוטים מהאברכים דמרוקה אשר בתו"ת דברונא, ואשר ביחד עם זה יש להם איזה כשרון לעבודת הסופרות.

להנ"ל איני עונה על פרטי מכתבו, כיון שאיני יודע התנאים בברונא, אבל בודאי יש למצוא מקום עבודה בריחוק קצת ממקום לימוד תו"ת, ואל בינתו אשען.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל ולבשו"ט בקרוב ממש

(ח"י"ק)

כנראה מהמכ"י שקבלתי החרפו היחסים של הנהלת בית רבקה ו... ועד לקס"ד שיפטרו אותו מעבודתו בבי"ר! ובטח אין זה אלא הפחדה כדי ללחוץ על... אבל כנראה שהי' זה בביטויים בלתי מתאימים. ובודאי יתערב בזה כת"ר וירגיע הרוחות. – בהנוגע להאחוזים – משכורת הנ"ל, הרי אין נהוג כלל שבאם במשך כמה שנים לקח ארבעים – ידרשו שבפעם אחת יפחתו עד לעשרים! וממנ"פ או שהיו צריכים לדרוש שיפחות מהנ"ל בתחלת הענין, או שאין לדרוש כהנ"ל הפחתה למחצה עתה. ולדעתי ינקטו בפשרה, שיקבל 1/3 33-30 אחוזים. ואל בינתו אשען. מדזו. נתקבל: ב"א. ד תקצא וחצי. כנראה משתיקה בזה הפסיקו מלדבר ע"ד הבאת בניי ממרוקו לצרפת (תמורת העלי' וכו'), אף שמשדלים ע"ד דרום אמריקה קנאדא ועוד. וחבל. בטח ממשיכים בהשקו"ט ע"ד הרחבת מקום תו"ת דברונא. מסיבה נתעכב השילוח ובינתים נתקבלו מכתביו מימי אדר"ח, ט' כסלו. ובטח ענה למר שזר ש'י' שב"כ הקליימס קאנ. כאן אומרים

וכופלים שענינם לעזור בחקו"ד כתי"י וכו' ואין מעוניינים בהדפסה וכו"ב.
– האם דיבר הני"ל מה ע"ד הבטחת ה"א שדר. שפירא אמר בתוקף כ"כ?
ואפשר כדאי לכתוב לשפירא עד"ז, ובפרט שהבטיח לכת"ר עוה"פ עתה.
נודעתי זה לא כבר ע"ד א' אשר כשנדבר שיצא מהילסייד הסכימו ע"ז
בתנאי שמקודם יהי מזומן ענין של התעסקות בשבילו תיכף ליציאתו.
וכן נעשה. ולכן לדעתי נכון שיתעניין ע"ד ענין שכזה בפאריז או בסביבותי
בשביל מ"ל ש"י. משי"כ ע"ד הבית דהועד בקאזא - מובן שנכון שלא להיות
תלויים בהם ככל האפשרי. ע"ד דרישות הרצ"ל ש"י לעוין – יתדבר אתו
כפי ראות עיניו. ויה"ר שסו"ס יתפתח המוסד בהצלחה.

שלב

בי"ה, י"ג טבת תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר בנימין אלי ש"י

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מט' טבת והקודמים: ולכאורה כיון שהזדמן בית
מרווח, הרי יש בזה אמתלא להשתמט מהבית של ועד העיר, וכשלא תהי
שייכות עמהם - במילא תתמעט האפשריות שיתערבו ויחוו דיעה בהעניינים
בכלל, וד"ל.

אינו מזכיר בהנוגע לענין הכולל בצפרו ואפשר נשתק הדבר בכלל –
נתקבל מדז. ב.א. ד. א, תרמ"ט. נהניתי ממ"ש מעריכת הלבבות בשביל
העסקנים. וכבר נאמר גדולה לגימה שמקרבת, ואף שאינו מזכיר זה –
תקותי שהשתתפו גם מהספרדים תושבי המקום, ועכ"פ שהתראה אתם.

שולח הנני המכתב לפאריז, כיון שע"פ כתבו כבר יהי" שם לעת קבלת
מכתבי. ואתענין לדעת גם בהנוגע לבניני תו"ת בברונא, שהרי בטח גם
בזה צריך לנצל מצב רוח של העסקנים שהסכימו על ההתרחבות, וככל
שמתארך הענין מתקרב.

אתענין לדעת אם יש מתעסקים בפריז בהנוגע לפליטי אונגארן, ואם
זהו עסקנות בהנוגע לפועל בעזרה ממשית ובשאר אופנים.

בברכת הצלחה מופלגה בעבודתו בקדש ולבשו"ט

(חיי"ק)

שלג

בי"ה, ז' שבט תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
הרב"א שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מא' שבט והקודמו וכן ז"ע נתקבל הפ"י
שלו, ובודאי כבר הגיעו המכתב הכתוב ע"י הרמח"א שי' חדקוב, כיון שלא
הי' הזמן שלי גרמא לבוא בכתובים.

בודאי גם השתא יעשו התועדות ליום ההילולא הבע"ל באופן
המתאים והכי יעיל. ויה"ר שההתעוררות תומשך על כל השנה כולה
מתאים לרצון בעל ההילולא, ויתפתחו כל הענינים הן בכמות והן באיכות
וכמ"ש ואתהלכה ברחבה. ויה"ר שיהי' בהצלחה מופלגה ויתמעטו
ההעלמות וההסתרים הלך ופחות, והאור אור דקדושה מוסיף והולך.

בברכה ופ"ש כל אנ"ש שיחיו

(חיי"ק)

שלד

בי"ה. ב' ניסן תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו ונתמלאה בקשתו בהנוגע למר מאנדעל, ומחכים
לבשר"ט ממנו בהנוגע להענינים אודותם כותב. ומובן שבזה ענין בניני
הישיבה, ועניני מרוקה וכו'.

נודע לי ענין בית הדפוס שבאה"ק ת"ו, שכפי שסיפרו לי לאחרונה, הי' המדובר ע"ד ביה"ד לוי אפשטיין שמחסלים אותו. והועד הישיבות דשם השתדל בארצוה"ב, שכיון שנזקקים הם לגמרות וישנם מאטריציין^{ק"ל} בבית דפוס זה, יקנה הדזוינט את כל ביה"ד והמאטריציין בכלל ויתנם לועד הישיבות. אבל כששאלו הדז. מכאן את ב"כ הדז. באה"ק ת"ו, ענו שאין מקום למסור לועד הישיבות ענין של עסק וביזנעס, והציעו ליתן להם רק המאטריציין של מסכתות האמורות. ובית הדפוס עדיין עומד להמכר. וכן הוסיפו שהמונע בזה הי' מר פסמן שי' וכנראה שהשמועה אמיתית היא. ולכן אפשר הנ"ל הוא הזדמנות למצוא מכוונות הנחוצות לבית הדפוס אם עדיין לא נמכר למי שהוא, וכמדומה לי שאצלם יש גם מכוונות אפסעט^{ק"ד}. וכיון שדז. דאה"ק ת"ו הוא תחת הנהלת הדז. דפאריז, בטח גם שם יודעים הפרטים בהנ"ל.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולבשו"ט גם בעניניו הפרטים

(חיי"ק)

ע"פ שמועה נוספת: א) נמכר כבר הנ"ל, אבל לאיש פרטי, שאפשר שקנהו למסחר, ולא להתעסק בעצמו כמדפיס. אבל ב) מכוונות הנ"ל ישנות ביותר וכי'.

שלה

בי"ה, י"ט אייר תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

בודאי ידוע לו ויותר בפרטיות מאשר כאן, ע"ד השתדלות הרב... שי ליסד ישיבה..., ואף שאינו ברור אם זהו הענין כמו שהוא או ענינים צדדים בזה והנ"ל הוא רק למראה פנים, בכ"ז כנראה ממכתב הרס"ל שי' ממשיך

הני"ל תלמידים מאהלי"י להשיבה שלו (או שרוצה להמשיך). והנה אפשר שאין סתירה מענין אחד להשני כי אם המשך מאחד לשני. אף שגם זה אינו מתאים להכוונה, כי ההמשך רצוי שיהי' ברוח חב"די, וק"ל. בכל אופן כדאי הי' להבהיר המצב בזה עד כמה שאפשר, ואולי ע"י דבור מקודם עם הרב הני"ל יהי' אופן להשמר מחיכוכים וסכסוכים בעתיד, ובפרט שמפני המצב במדינה ההיא נתוסף בהשפעת הני"ל, שבטח זהו מוסיף בהשמירה על היחסים עמו. ואפשר יש מקום להחליף מקום מוסד הני"ל של הרס"ל שי... למרקש וכיו"ב, ובפרט שעד עתה הנה כנראה חלק חשוב מהתלמידים הוא בלא"ה מביאים מהחוץ ולא מתושבי... עצמה.

נתקבל מדז. ב. ועוד ד'תסו. ועתה ב. ד. תקך,

בשהותו של הרה"ח כו'... שי' כאן דיבר ע"ד סיוע לקניית כרטיס חזרה בשבילו מכאן למרוקה, ולתכלית הסדר, ענוהו – שהחלטת עניני מרוקה הי"ה בהלשכה בפריז, ואם הוא דבר שמאיזה סיבה אין הם מחליטים – אזי על **הלשכה** לשאול כאן, ולכן יפנה עוד הפעם אל כת"ר בשאלה זו, וכיון שדחוק הי' באותה שעה ניתן לו גמ"ח. ולדעתי כדאי לתת לו כרטיס זה במתנה, כיון שזה כבר שלא ביקר כאן, ובכלל הרי טענה בפיו שמתחלה לא דיברו על שהותו שם אלא משך זמן מסוים שמכבר עבר.

לפלא מיעוט המכתבים ממנו כ"ו ניסן. ט"ו אייר, ובטח ימלא בהזדמנות הקרובה וכפי הדרוש.

בברכת הצלחה מופלגה בעבודתו בקדש

ובעניני הפרטים

(חיי"ק)

בטח הודיעוהו מאה"ק ת"ו ע"ד המו"מ עם מר פסמן שי' לאחרי שובו מפאריז.

שלז

בי"ה, ערב חג השבועות, ה'תשי"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח הווי"ח אי"א נו"נ עוסק
בצ"צ כו' מו"ה בנימין אלי ש"י

שלום וברכה!

מכתבו מכ"ח אייר נתקבל. וכן הקודמיו.

ולקראת חג השבועות, זמן מתן תורתנו, הבע"ל, הנני בזה להביע
ברכתי בלשון הרב – הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע –

לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בברכת הצלחה מופלגה בעבוה"ק ולבשו"ט גם בענינים
הפרטים

(חיי"ק)

שלז

בי"ה, י"א סיון תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי ש"י

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מזכיר גם ע"ד ענין בית הספר לסופרות, חוסר
התלמידים ללימוד וכו'.

הנה אף שלא כל הפרטים אודותם רומז במכתבו מבוארים כל צרכם, בכל אופן כמדומה, שכבר נדבר פעם, שבמצב מסוים הדורש עבודה במקצועות שונים, מובן וגם פשוט שמוכרחים להשתמש ולנצל אותן האנשים הנמצאים בפועל. ואפילו אם חסרים הם שלימות. ואפשר יש כאלו שהחסרון הוא די גדול, הנה כיון שאין נמצא יותר טובים מהם, פשוט שאין זה עצה – לגרוע גם מהעבודה, כי הרי אין זה תיקון אלא אדרבה. וה"ה בהנוגע לתוכן מכתבו – כיון שאין נמצאים אחרים להחליפם, ועבודת הסופרות הנה בכל שבוע וחודש שעובר נראה יותר התועלת שבזה – יש לנצל האנשים כולם ובמדה הכי גדולה, אף שאין זה שולל ההשתדלות שישפרו מעשיהם ויתקנו מעשיהם, אבל לאידך גיסא אי אפשר לחכות עד אז, וגם אין רשות להשתמט ח"ו או לגרוע מהעבודה המביאה תועלת כ"כ עתה ובודאי יגדלו הפירות עוד יותר. ויהי רצון שיתמעטו ההעלמות וההסתרים בכלל, ובהנ"ל ביחוד, ומתוך הרחבה בכל העניינים יתוסף בכל מוסדות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ובהרחבה ההולכת וגדלה, שבודאי תביא ג"כ לתוספת בברכת השי"ת בכל העניינים הפרטים של כאו"א מהמשתדלים ומתעסקים בזה, והעומדים בראש נוטלים חלק בראש.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

(חיי"ק)

נ.ב.

מוסג"פ מכתב מר טאובל שי' והמענה עליו, ובאם מתאים הוא, מטובו למסרו. ואל ביתנו אשען בסידור מתאים בהעניינים.

בקשתו בשילוח – נתמלאה. מהדז' נתקבל ב"א. ד"א תסו. מוסג"פ מכתב מטוניס. ואולי כדאי להביא בחורים אלו לבריונא? להכותב ענו שיפנה ללשכה בקאזא. מטובו להחזיר מכי זה וכן דהרשו"ט שי'.

שלה

בי"ה, י"ט סיון תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

במענה על מכתביו מי"ג וט"ו סיון. בקשתו במשלוח – נתמלאה.

נכון במאד מה שהשלים ע"ד הגמ"ח. ומה שכתבו לו מאה"ק ת"ו שאין כדאי, לאחרי בקשת סליחת הכותבים. ובפרט שאינו מזכיר מי הוא הכותב – בעוה"ר דברים עוד יותר מוזרים מזה נכתבים משם, ואין להתרשם מזה.

במ"ש אודות ביה"ס לתפילין, ואשר י"א שמאה"ק ת"ו מתנגדים לזה. בודאי הסביר להטוען בשמם - שאדרבה דוקא בשנים האחרונות התחילו המוסדות האמורים לבזבז חלק חשוב מהאמצעים שלהם דוקא בחו"ל. וכידוע גם לו הפרטים בזה במחלקות השונות המבזבזים ממונם של ישראל בחו"ל ועל ענינים של מה בכך וד"ל. ובטוחני, שגם הטוען יודע עד"ז, ועוד יותר שגם השומע טענותיו יודע עד"ז. בכ"ז בטבע האדם כשעונים לו בפירוש בדיבור – עושה רושם יותר. ועפ"י מובן ג"כ שצריך להיות ביה"ס לסופרות בשני המקומות הן במכנו והן בפאריז, כי אין זה הטענות תלוי בטיב הטענות שלהם, אלא בצרות עין של פלוני בפעולות חב"ד, ומחפשים פתיחת חודו של מחט לנצחון דעתם ח"ו, ובתקוה שלאחרי זה ירחיבו הנקב לשטח יותר גדול ח"ו.

כיון שבשנה זו היא שלשים שנה מימי הגאולה בפעם הראשונה של י"ב וי"ג תמוז, מהנכון הי' לנצלם באופן מיוחד, הן בעת ההתועדות והן מקודם לזה ולאחרי, ובטח יתעניינו בזה בעוד מועד בהנוגע לפאריז, וכן בהנוגע למרוקה ומובן שלהצלחת הענין צריכה להיות תכנית מפורטה בעוד מועד, ובמרוקה אפשר עדיין יש שהות להדפיס מה ביחוד.

בברכת הצלחה בענינים הכללים ובענינים הפרטים ולבשו"ט
בכ"ז

(חיי"ק)

שלט

בי"ה, כ' סיון תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

ז"ע נתקבל מכתבו המהיר של זלמן שי לעווענהארץ מעיר ביטאס-פולין, ובתוך הדברים מציע ג"כ – שיבוא מי מאנ"ש לשם. ואפשר כדאי להתענין בזה. ומובן שצריך לנסוע לשם מי שיש לו נתינות (בירגערשאפט) מדינה שמתחשבים עמה ביותר. כן אפשר שימים אלו יסע מכאן או שכבר בא הרב... שי לפאריז ע"מ לנסוע לפולין*. הוא, או אחיו שבפאריז, או ידידו שיש לו היכירות עם העומדים שם בראש, ואולי גם על ידם יש לסייע בענין האמור. ואף שבכלל כשהמלאכה נעשית ע"י אחרים לא כן הוא, אבל לנצל גם ההיכירות שלהם ודאי כדאי. ותקותי שיתרצו לזה, ואפשר גם יהיו שבעי רצון ביותר מזה, בשביל חיזוק עניניהם הם.

כמדומה שלאחרונה התחילו לדבר אודות נתינת וויזות להכנס למדינת אנגליא, לאלו שנמלטו לפולין משם. ובודאי אשר בהדזוינט או היאס בפאריז יודעים כל הפרטים בזה, כיון שיש להם ב"כ שם. וכן נפוצה כאן שמועה שמי מהדזוינט דפאריז נוסע לורשה או שכבר נסע. ובאם לדעתו יש תועלת שאכתוב מכאן למר גודמאן שי ע"ד וויזות האמורות, מובן שאעשה זה כשיודיעני איזה פרטים.

ולדחיפות הענין נשלח המכתב מהיר דחוף.

בברכה לבשו"ט

(חיי"ק)

* כנראה שהדז' כאן – אין דעתם נוחה מזה כלל.

שמ

בי"ה, י"א תמוז תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מהורב"א שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ח' תמוז, מכתבי מענה על הקודמו –
בטח קיבל. ויהי רצון שיבשר טוב בכל הענינים אודותם כותב.

ובפרט שמסוגלים ימים אלו לבשו"ט בהנ"ל, שהרי הם ימי הגאולה
י"ב וי"ג תמוז, גאולת נשיאנו, ובאופן נס גלוי שלמעלה מן הטבע לגמרי,
וגופא בתר רישא אזיל, והרי בכל שנה ושנה נעשים הענינים, ההמשכות
וההשפעות מעין וכמו שהי' בפעם הראשונה, וכרמז הידוע והימים האלה
(כשהם) נזכרים (כדבעי) ונעשים ההמשכות וההשפעות.

בברכה לבשו"ט ולחג הגאולה בהצלחה

(חי"ק)

שמא

ביהק"ה, ר"ח מניא ה'תשי"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ וכו'
מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

על שתי נקודות באתי היום, והם:

א) כפי הנשמע רב מספר הבאים ממדינתנו לפנינו למדינת פוילין, ואומרים שיש כמה אפשריות להקל מעמדם ומצבם שם, וגם להקל העתקתם משם לאה"ק ת"ו וכיו"ב – באם מי מהעסקנים יבקר שם. וכנראה שבין הבאים ישנם כמה מאנ"ש.

ב) מנהל האינסטיטוט האידי אשר שם, ושמו פרופ. בערל מארק, (וכן הרב מורנו דשם), בביקורם באה"ק ת"ו סיפרו אשר בהספרי של מוסד זה ישנם יותר ממאה ביכלעך חסידות^{ק"ל}. לפי דברי הנ"ל יש ביניהם גם גתני"ק של הרביים, אבל מסופקני אם מבינים הם ויודעים להבחין בהכתבי-יד.

ולפי דברי מנהל המוסד האמור – לא מופרך שיתנו הביכלעך באם תהי' דרישה מכזה שיהי מקום בשכל לתת את הביכלעך לו. ואפשר שבכגון דא גם בצע כסף להמתווכים בהשגת הרשיון הדרוש לזה יוכל להועיל.

ואפשר כדאי הדבר שכת"ר יקח לו איזה ימים לבקר שם אודות שתי הנקודות האמורות. ואם אי-אפשרי הדבר, אולי נמצא מי שהוא אחר בסביבתו שיש לו על-כל-פנים ידיעה קצת בביכלעך דא"ח וכן הבנה קצת עכ"פ בעסקנות ציבורית, שהוא יבקר שם.

היתה שמועה שהפרופ. הנ"ל שהוא מנהל המוסד הנ"ל צריך להשתתף באיזה ועידה באה"ק ת"ו, ואפשר שיעבור ג"כ דרך צרפת בהליכתו או בחזירתו. וכמובן שהנסיעה לפוילין צריכה להיות בזמן שהנ"ל שם שיוכל

קלה. חלקו נדפס באג"ק חכ"א עמ' שסו, אגרת ח'קכד. הושלם ע"פ צילום האיגרת.

קלו. שנשארו שם בעת הצלת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע מפולין בשנת ת"ש. ראה בזה "ספריית ליובאוויטש" עמ' קנב, אג"ק חכ"א אגרת ח'קכו.

להפגש אתו. ובטח בהפדרצ'י או במערכת העיתון האידי שבפריז יודעים על דבר זמני נסיעתו של הנ"ל.

מהדז' נתקבל ה' ושליש א' בלי הוראה לאיזה ענין שייכים. ועוד ד' תק"מ. ב.

מכתביו מט', ט"ז וכ' תמוז נתקבלו, ומילאו בקשותיו.

בברכה לבשורות טובות ולהצלחה בעבודתו בקדש

(חיי"ק)

זה עתה הגיעה ידיעה אשר אלו הת' בצרפת הרוצים ללמוד אומנות השו"ב אצל שוחט מאנ"ש, וכנראה הכוונה – ע"י ישיבת תו"ת, הציעו להם תנאי שיחתמו התחייבות שלא לעבוד בשום מקום כי אם בנתינת רשות מיוחדת, וכך שילכו למקום שישלחו אותם וכו', ובאם לאו שחיטתן פסולה למפרע.

איני יודע כמה אמת בשמועה ע"ד נוסח שכזה, אבל מובן שלנוסח שתמי כהנ"ל אין מקום. כי אין לקחת אחריות להיות גרם לפסול שחיטתו של מי שהוא למפרע – אם בזמן מן הזמנים לא יקיים תנאי זה. באם יש הכרח לשלול מקום מיוחד (מפני יר"ש והשגת גבול וכיו"ב) מוכרח שיהי התנאי די מבורר ולמשך זמן מסויים. וככל שתהי ההגדרה והבירור יותר – הרי זה משובח כמובן. ובפרט שבהנוגע לפועל – ממ"כ, אם השו"ב יעשה ענין שלא כדבעי צ"ע גדול אם יפחידו תנאי הנ"ל. וכמו שבעוה"ר רואים גם במוחש. וד"ל.

טימב

בי"ה, י"ב מני"א ה'תשי"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א, נו"מ
עוסק בצ"צ וכו' מוהרבא"ג שי

שלום וברכה :

במענה על מכתביו מז' (שנים) רח' מני"א, עם המוסג"ב.

תנוח דעתו כאשר הניח את דעתי אשר לא נמצא הענין דלמפרע בהתחייבות המתלמידים לשו"ב^{קל}. ויה"ר שיראה פרי טוב בעמלו ויהיו השו"בים מתאימים לדרישות רבותינו נשיאינו ובפרט רבהז"ק והצ"צ שכל כך הפליגו בהכרח הגדול דיי"ש של השו"בים.

פשוט שמה שכתבתי בענין הביקור בפולין. הנה על פי החשש שמוזכר – מופרכת נסיעתו לשם, וכדי שלא יתחיל אפילו בהכנות לזה נשלח המכתב דחוף.

בקשתו אודות ציריך נתמלאה.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולבשורות טובות

(חיי"ק)

שמג

בי"ה, חיי מנחם תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מט"ז מני"א, ויהי רצון שכמו שהצליח באחד מהענינים אודותו כותב, כן יצליח גם בהשאר, ובהצלחה מופלגה מתאים לדרישת והכרח השעה.

מוסגי"פ העתק מכתבי למר זלמן לבנהרץ שי"ק^ח. [איני יודע אם במכתבו הקודם שאפשר לבוא עמהם בקישור – כוונתו להני"ל או למי שהוא אחר] ועל ההעתקה נרשמה כתובתו של הני"ל, ובטח ישלח לשם חבילות וכמו שכותב. מהדז. נתקבל בי' ד'תקיי"א. כן מוסגר בזה קטע מכ"ע היו"ל בלונדון, ואפשר כדאי היה לברר מה בתוכן המדובר בזה.

שלשום בא לכאן הרב הולנדר שיי וסיפר אשר ראה את בעריל מ. שיי
באה"ק ת"ו בשבוע העבר קלט.

בברכה לבשו"ט ולהצלחה מופלגה בעבודתו בקדש

(חיי"ק)

שדמ

בי"ה ט' אלול תשי"ז

ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ

מוהרב"א שיי

שלום וברכה!

כמדומה שכבר נתאשר מכתבו מאדר"ח אלול. ובקשתו נתמלאה.

מכתבי מענה על מכתבו הקודם בטח הגיעו במועדו. ואף שבודאי
אין נזקק להזכרה ע"ז – שזה מכבר קבלתי מכתב בקשה לשילוח אתרוגי
קלברה לבית הכנסת דספאסא גליניצעשקי וכו' - הנני להזכירו עוה"פ
עדי"ז. וכן גם לשאר המקומות דשם. ובטח יודיע עדי"ז.

מאה"ק ת"ו נתקבלה ז"ע ידיעה, שכפי השמועה האחרונה מר פסמן
שי' עוזב עבודתו ממלבו, אבל כנראה ימשיך בעבודתו בהנוגע לשיבות
ומוסדות כיוצא בהם.

מצב אנשי מדינתנו הנמצאים בפולין בטח ידוע גם בצרפת. כוונתי
להשינויים למוטב שחלו בזמן האחרון, וביחד עם זה כפי הידיעות
האחרונות כאן, באם רק תהי' וויזה לאיזה מדינה שהיא, לבד אה"ק ת"ו
– יכולים לנסוע משם בלי כל עכובים. ומקור ידיעה זו עד עתה אמיתית
הי' האינפארמאציע שלו, וכמו שכאן מתעסקים בהנוגע לוויזא לקובא וכו'
בטח גם בפרזי יש אופנים כאלו, וק"ל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור מתוך מנוחת הנפש ושמחה וטוב

לבב ולכוח"ט.

(חיי"ק)

מסיבה נתעכב שילוח המכ"י. ובנתיים נתקבלו מכתביו מוא"ו, יו"ד אלול. כן נתקבל מדז. ב"א. ג"א תתקנה. בערל מ. פי' מארק, מנהל האינסטיטוט בוו. בו נמצאו כת"י דא"ח. – במש"כ ע"ד האלפים שניתנו במזומן והוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר וכו' – הנה בכלל אין ידועים לי פרטי ענינים אלו.... ובכל אופן, הרי נאמן הוא על סכומים יותר גדולים מזה. ולכן – יעשה כפי הרשום בזכרונו. והעיקר פארניצען בשמחה ובטוב לבב. בהנוגע להשכירות מוסג"פ המחאה בפ"ע בצירוף פתקא.

קבלתי מכ"י מהרה"ח וכו' הורוויטש שי' בהנוגע להבית רבקה ע"ד: (1) הדעפיציט, ומה שעיקרי עוד יותר ע"ד 2) המשך לימודי התלמידות ע"י פתיחת סמינאר. ובטח יודיעני חו"ד בזה. כי הסמינאר, באם רק יש למצוא מורות מתאימות וכו' נחוץ במאד מאד, וכדאיות כל ההשתדלויות ויגיעה בזה. להרבנית פרידמן תי' – בולאין – בטח יעזרו כמו בכל שנה.

שימה

ב"ה, כ"ה מ"ח תשי"ח
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

מפני הסדר מאשר הנני עוה"פ קבלת מכתביו על הסדר והם: מימי כ"ד כ"ו כ"ז אלול, ו' ז' כ"ז כ"ט תשרי, ג' ט' כ"א חשוון, וכן הפ"י והמברקים מנסיעותיו. – בקשת המשלוח שבמכתביו הנ"ל נתמלאו בעתם. כן נתקבלו מדז.: בחודש אקטאבר ב' א', ג' תתקצ"ח, בחודש נאוועמבער ב' א', ה' תתל"ח. וב20/9: ה' א.

בענין מכתבו מכ"ט תשרי, כבר ענית ע"י בתו תחי' ומטעמים המובנים, ויה"ר שבקרוב ממש בעגלא דידן, יבשר טוב בכל תוכן מכתבו.

ע"פ מכתב שקבלתי זה עתה מפאריז, כמדומה שנסתדר ענין בית הספרות לספרות עכ"פ מצד התלמידים, ז.א. שישנם לפחות ששה תלמידים לומדים בהנ"ל. ובטח גם מצדו יכתוב ע"ד המצב בהווה, לאחרי שהודעתי, דעתי ברורה בזה – להנהלת תו"ת אשר בצרפת.

בהיות כאן הרה"ח כו'... דיבר בהנוגע למשכורתו שהיא אינה מספקת – לדבריו, כיון שמקבל רק מאה א. אף שהוסיף אחרי כן (ע"פ שאלתי שכנראה) עתה הדירה אצלו חנם, בכ"ז ביקש להוסיף בהתאם למצב היקרות. ואל בינתן אשען לעשות בזה כפי המצב ומשכורת שאר העובדים בכגון דא. ז.א. שלא יהי' מקום לטענות משאר העובדים, וכן שלא יהי' מקום לטענות מצד... שמשנים בין זל"ז.

ע"פ הנהוג כאן, משתתפים בהוצאות האורחים הבאים לכאן לחודש תשרי, וכן השתא נעשה בפועל, אף כי בסכומים שונים, אלא שהרה"ח כו' נאטיק שיי' נסע מכאן טרם שהועד בא אתו בדברים ע"ד האמור. ומטובו לתת לו ע"ח זה שוים של חמשים שקלים, והני"ל ישלח מכתב ע"ש הועד ע"י המזכירות, ות"ח על טרחתו בזה.

ת"ח ת"ח עבור משלוח האתרוגים כמנהגו הטוב בכל שנה, ויהי' רצון שכאו"א בתכ"י ימשיך כל הענינים דחודש השביעי המושבע בכל טוב – והמשכת הד' מינים לכל לראש – בכל חדשי השנה ובכל הענינים.

ע"פ הידיעות האחרונות דכאן, הרי אסיפת הקלייט קאנפערענץ תהי' ברומא, וכמדומה בחודש דעצעמבער, ובודאי גם בפאריז ידועים כל הפרטים בזה. ואם נכון האמור, כדאי ביותר וביותר אשר כת"ר יהי' נוכח אז שם, ואם שאפילו – באופן רשמי אין לו יפוי כח להשתתף בהאסיפות, ובפרט שהרי ידוע שכל הענינים נחתכים ונחלטים מחוץ להאסיפה ומקודם לזה. ובודאי אשר אם יש מקום להשתדלות קודם האסיפה יעשה גם בזה, והרי כמה מהמחליטים בכל זה הם בפאריז, לונדון וכו'.

בשאלתו לחלק השני של הכספים בעד החבילות, אולי זהו החמש הני"ל.

בודאי, נתקבל מאז מכתבי בהנוגע לגן ילדים – כתה ראשונה בשביל ילדי אני"ש ש"י הדרים בפריז, שאין גיל הילדות מרשה ללמוד מחוץ לעיר. כן בהנוגע לסעמינר למורות אודותן נדבר מאז, ושהעכוב בזה הוא מהעדר מורות. האם יש תקוה לבשורות טובות בזה?

פשוט שנכון וטוב במאד עשה מה שדבר עם מר פסמן ש"י וכן עם שאר ב"כ הדז. בהנוגע לביה"ס לדפוס. כי כנראה הענינים יגעים במאד מאד. ומי יודע מה יולד יום. ובטח אם ב"כ הדז. בחזרתם יהיו ג"כ בפאריז – ימצא הזדמנות לעורר עוה"פ עד"ז. ובאם לא יהיו בפאריז, כדאי ע"י מכתבים.

לתמהוני קבלתי מכתב מהנהלת בית רבקה, אשר ספק בידם אם לעשות בהנוגע למחזה-הצגת-חנוכה, הנערך מדי שנה בשנה ע"י מוסד הני"ל. ומובן שתיכף עניתי שאין כל מקום לספק, ומוכרח לא רק לעשות

המחזה כדאשתקד, אלא אדרבא להוסיף בזה מה שאפשר להוסיף בשפור ותקון.

ובימים האלה דהכנה לחדש כסלו, הוא חדש הגאולה והנצחון, הבע"ל, יהי רצון שכמו בימים ההם כן בזמן הזה יהי נצחון כל עניני חסידות ובמילא תומשך תוספת ברכה והצלחה גם בענייני הפרטים של כל המתעסקים והמשתדלים, ובפרט הלוקחים חלק בראש העבודה שהם ג"כ נוטלים חלק בראש בהברכה וההצלחה.

בברכה לבשו"ט

חי"ק

שמו

בי"ה י"א כסלו תשי"ח
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מחי' וט' כסלו, ובינתים קבלתי מכתב אשר בבי"ס לספרות סת"ם כבר לומדים כעשרה תלמידים, ונהניתי גם מזה שכמה שעות ביום לומדים גם במסגרת הישיבה, כיון שעני"ז יהי בנקל יותר להמשיך עוד ללימוד האמור, נוסף על העיקר שלא יוגרע בנגלה ובחסידות.

פנתה אלי מרת... מכפר חב"ד, אשר הבטיחו לה מהלשכה שיוכלו לסדר את בנה שי' בישיבה בפאריז, אבל אינה כותבת פרטים בזה, אם זוהי הבטחה בהנוגע לסידור הניירות, או שגם בטוחים שיש כתה מתאימה בשבילי, שכמובן אין תועלת בסידור וויזה עבורו באם לא תהיה האפשריות ללמוד שם. – אצלה לא רציתי לשאול עד"ז כמובן.

במ"ש אודות להיות נוכח בעת הקונפרנץ, - לדעתי נוגע זה, ולו יהא כדי שלא תהי' אמתלא בידם לומר אח"כ, שאם מי שהוא הי' נוכח הי' באופן אחר, ובמילא אין הם אשמים, כיון שלא הי' טוען וכו' וכו' ובמילא אפשר גם להפחית חי"ו, ופשיטא שלא להוסיף. ובפרט שלדעתי כשתהי' הקון. ברומי, הרי כמה אנשים ועניינים שהיו לוחצים בעת הקונפרנץ

בנויארק, לא ירצו לנסוע לעיר רחוקה, ובמילא לא יהי' הלחץ על אנשי הקונפרנץ כמו שהי' כאן, ויש מקום לומר שתועיל יותר השתדלות. נוסף על כל הנ"ל – אפשר ששם תהי' הזדמנות להפגש אם כאלו שאי אפשר לפגוש באופן אחר. ובמילא אולי ישמש זה גם להטבת היחסים בעתיד. (כפי ההשערה בזמן האחרון, הנה מר... שי' לא רק שיחסו לעניני ליובאוויטש אינו כדבעי, אלא שיש מקום לומר שהשפיע גם על מר... שי' כיון שהאחרון מתחמק מלהתראות ואפילו לדבר בענינים אלו, למרות שבהיותו באה"ק ת"ו דיבר עמו מר ש. שי' וגם כתב לי עדי"ז, ובטח מבין הנ"ל שהודיעני, ובכ"ז וכו').

קבלתי מכתב מהרב טולידנו שי' ממכנו, ובו כותב שיצאה שם גזירה שבבתי ספר (גבוהים?) לא ילמדו ביום הששי ולא ביום הראשון. ותמורת זה ילמדו כל יום הש"ק, ובטח ידוע גם לו פרטים עדי"ז. כי כנראה ממכתבו של הרב הנ"ל כותב הוא עדי"ז בדחילו גדולה שלא יודע שהוא הודיע וכו' אלא שיש לפרש מכתבו שנוגע זה ביותר לבתי"ס גבוהים ותיכונים.

בודאי גם ההתועדות די"ט כסלו דשנה זו, תהי' אודותה במכ"ע, ואפשר כדאי להשתדל שיפרסמו ע"ד עניני חסידות. גם במכ"ע דפאריז שבלשון צרפתית, בכדי שיגיע להנוער הדתי, שאינו קורא אידיש, וע"ד כמו שמדפיסים בשביל הנוער עניני יהדות בצרפתית. וגם הרי יוכלו לנצלם בשביל הנוער דמרוקה במקצת, ואפשר גם בשוויץ וכיו"ב. מדז. נתקבל ב"א. ד"א תנז.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולהתועדות פעילה ושמחה
בשמחה אמיתית

(חיי"ק)

שמז

בי"ה, ח' טבת תשי"ח
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מא' טבת ומיום ו'. ולפלא שמה שכותב שפב"פ כתב לו שאני בקשתי להזדרז בזה וכו', שהרי בודאי ידועה לו

הודעתי מכבר וכ"פ, שכשרוצה אני לבקש את מי שהוא, הנה יש לי מזכירות לתכלית זו, או שכותב הנני בעצמי. ובהנוגע לפועל, בכלל צריך הי' לסדר הענין, דתלמידים הבאים מאה"ק ת"ו לצרפת, שבכתבם אלי נסיעתם לצרפת היא ע"מ ללמוד שם **כמה זמן**, וכעבור זמן קצר מתקבלת ידיעה מהתלמיד שמוכרח לנסוע משם, שמוכן שמכמה טעמים אינני גורס ערמה זו. ובפרט - שאינה ערמה, ולכן האומרים שכוונת נסיעתם לצרפת ללמוד בישיבה, מוכרח שיקבלו רשות לישיבתם שם לפחות משך שנה או עכ"פ עד סוף השנה. ובאם אי אפשר להאריך ויזה טרנויט²⁹ או וויזה של חודש או של שני חדשים, הרי בטח תודיע הלשכה לאה"ק ת"ו מצד הדברים בהנוגע להארכת הויזה. ומה שנוגע עוד יותר, שתועלת הלימוד בתו"ת הוא - באם **ילמדו** שם, אבל באם, כפי שכותב במכתבו, אין לת' לבוא לצרפת לא מצד הלימודים וגם לא מצד הגשמיות, הרי מהו כל הענין? אף שמוכן שפלא הדבר למה לא אפשר לו ללמוד בתו"ת דצרפת, בה בשעה שמתאוננים שאין זה ענין שיהי' בתו"ת רק... ובטח יודיעני אם בשביל כתות ספרדיות דרושות הוצאות יתירות. ואם הסיבה שאין תלמידים, הרי עכ"פ צריכים לסדר כתה של ה-ו' תלמידים מאלו שבאו מאה"ק ת"ו, ועכ"פ בטח יש א' או ב' מצרפת וסביבותי, ופשיטא שמה שכותב ע"ד **מעבר** דרך צרפת - הי' היפך כוונתי לגמרי, כי הענין דצרפת הוא ע"מ ללמוד שם לא פחות משנה ויותר. ובתנאי קודם לנסיעתם לאמריקא, וכמו שכתבתי לכו"כ, באם יצליחו בלימודם, שזהו דורש לימוד **בהתמדה ושקידה**.

בהנוגע להשקוי"ט אודות הקליימס, כבר כתב לו הרחמ"א שי' חדוקב ומהמזכירות כן נשלחו לו עתה במעטפה בפ"ע החלטות הועידה דעד עתה, וכן הספרים שהו"ל.

במ"ש אודות בנו שליט"א, הנה לדעתי ברורה, העיקר שיהי' עסוק עכ"פ איזה שעות ביום, ולא כ"כ נפק"מ במה, יהי' מה שיהי'. ואפשר להתחיל גם - משעה קלה ביום ולאט לאט להוסיף, ומוכן שגם מקום העבודה אין נוגע כ"כ - עכ"פ בתחילת העבודה. ובלבד שיכנס לסדר מסודר בזה. אף שקרוב לודאי שאם תהי' העבודה שלו במקום דירתו - תהי' ההתחלה בזה קלה יותר. אבל כנ"ל יש לנסות באופן כזה ובאופן כזה. ויהי רצון שיבשר טוב בכל הנ"ל מתוך הרחבה והתפשטות עבודתו בקדש הן באיכות והן בכמות.

במש"כ ע"ד זכרון בתפלה - כמעט בכיו"י, ולפעמים ב"פ ביום - מזכירנהו. ויהי"ר שתתקבל בקרוב ממש. אכ"ר. - מדז' נתקבלו ד'תנ"ז. ב"א. -

בברכת הצלחה ולבשו"ט בכהנ"ל

(חיי"ק)

נ"ב.

בהנוגע בפרט לבנה של מרת הדסה תחי – מוסגרת בזה הפתקא שלה
והמענה שציינתי עליי. (ובטח יחזירה לאחרי הקריאה). והמצוין שכתבו
לפאריז – הכוונה לכתובתי הנ"ל.

שמח

בי"ה, כ"ד טבת ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נו"מ עוסק
בצ"צ וכו' מוהרבא"ג שי

שלום וברכה:

הנני מאשר קבלת מכתביו מי"ח וכ"ב טבת, ובינתים נתקבל מהדז"י
א'. כן נתמלאה בקשתו בהנוגע לשוויץ.

בטח כבר קבל המכתבים המפורטים מהרחמא"ח והרנ"מ – שיחיו,
בהנוגע לשקו"ט בעניי הקליימס קונפרנץ, אשר עם כל ידיעה נוספת נראה
יותר התועלת הגדולה שיש לקוות מנוכחיותו ברומא, וימשיך השי"ת
הצלחתו מופלגה בענין הקליימס, בתוככי כל עניי חב"ד, ואשרי זכות
כל אלה המתעסקים ומשתדלים בזה, להוסיף להם ברכות השי"ת גם
בעניניהם הפרטיים, להם ובני ביתם – שיחיו

בברכת הצלחה ולבשו"ט

(חיי"ק)

שמט

בי"ה, ז' שבט תשי"ח
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ רב פעלים
ובעל מרץ מוה' בנימין אלי" שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מכ"ה, כח טבת, ב' שבט והמברק. ות"ח.

ועל של עתה באתי, בקשר עם יום ההילולא הממשמש ובא, אשר
יהי רצון שזכותו יגן על כאו"א, בתכ"י, להמצטרך לו ולכל ב"ב שי, הן
בגשמיות והן ברוחניות, ובתוספת גדולה לאלו העובדים משתדלים
ומתייגעים בענייני ובמוסדותיו - בטוב הנראה והנגלה, ובעגלא דידן, ביחד
עם תוספת הצלחה מופלגה בעסקנות והשתדלות האמורה.

בטח יתועדו ביום ההילולא או בסמיכות לו, ויה"ר שיהיו דברים
היוצאים מן הלב ויפעלו פעולתם.

בברכת הצלחה מופלגה בעבודתו בקדש, ולבשו"ט בטוב
הנראה והנגלה גם בענייני הפרטים

(חיי"ק)

נ.ב.

לדחיפת הדבר מוסג"פ מכתבי לנשי ובנות חב"ד במחנכ"ה, ות"ח
על מסירתם בעתו ובזמנו.

שנ

בי"ה, י"ג שבט תשי"ח
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי ש"י

שלום וברכה!

לפלא שלעי"ע לא נתקבל מכתב מפורט מפרטי הענין דרומא. דבטח, אף שלא השתתף באופן רשמי בהאסיפות, ידוע לו מאחורי הפרגוד הנעשה שם והמדובר, אשר יש מקום לומר שיהי נוגע גם לעתיד, כוונתי לא רק לעניני הקליימס, אלא גם להענינים באה"ק ת"ו, וביחוד בקשר עם השיכון שבדעתי שיבנוהו עתה שם, ובמילא זקוקים לעזר מיוחד מהסוכנות, משרדי הפיתוח וכיו"ב אשר לד"ר נ.ג. ש"י דיעה מכרעת.

ועל של עתה באתי, כי נתקבל מכתב מהאברך... ש"י וכן ממרת... תחי', אשר הציעו לפניהם להשתדך זא"ז והתראו והסכימו שניהם לדבר.

והנה לכאורה חפזון יש כאן, ואפשר, אף שאין הנ"ל כותבים עד"ז, התראו רבות פעמים, ולא כפשיטות הלשון במכתבם, וכיון שבודאי ידועים לו הפרטים בזה וכן מהות שניהם, בקשתי להודיעני ע"ד כל זה. וכל המפרט ה"ז משובח, ומובן שכל הנ"ל הוא באופן חשאי. וכיון שהנני מחכה לקבלת מכתבו מענה, שולח הנני מכתבי מהיר דחוף.

בברכה לבשו"ט

(חיי"ק)

שנא

בי"ה, י"ז שבט תשח"י
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק
בצ"צ כו' מהרב"א שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"ד שבט ועל המברק, הואיל כ"ק אדמו"ר
שליט"א להבריק אליו וזלה"ק:

"הצעת דזשארדן לנסוע אתו – נכונה ונחוצה במאד מאד.

"ובודאי יוכל גם לגמור עם הבאברויסקער בהנוגע

"לכל הביכלאך, ואפשר יש אצלם גם ביכלאך דנגלה,

"וכמדובר – שהמעות הן בעד הביכלאך. ווייץ מקק"ל

"מזיע שטח לכפר חב"ד שני בסביבות לוד, כדאי באם

"יהי פנאי, לבחון המקום ופרטיו. לקער פנו כאן

"מכבר, והשיבו שמכונות – בכלל אינם נותנים, והדיון

"אפשרי רק בהנוגע לאינסטרומענטען להתלמידים

"לאחרי שיגמרו לימודם.

"בברכת הצלחה בכל הנ"ל

/ מקום החתימה /

המברק בטח נתקבל בעתו ובזמנו, ומחכים לבשו"ט.

בכבוד ובברכה

קווינט

מזכיר

שנב

בי"ה, צום הרביעי יהפך במהרה לששון ולשמחה היתשי"ח
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
וכו' מוה' בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מי"ד תמוז, ובטח בינתים נתקבל מכתבי מלפני
השי"ק.

בו כותב אודות המו"מ עם הרב שלאממע שי' [בודאי סיפר לו הנ"ל
בתוך הדברים שזה כמה פעמים שכתב אלי']

כפי הרושם ממכתביו אלי, הרי הוא איש ירא שמים ושייך או עכ"פ
נוטה לחסידות וחום חסידותי. וכיון שע"פ המו"מ שכותב אודותו כנראה
שיש להנ"ל שייכות לחינוך, נראית ההצעה מתאימה, ובפרט שגם זוגתו
תחי' תוכל להתעסק בזה.

אתעניין לדעת מה הי' סוף דבר בהנוגע להרופאה רבינוביץ תי' [כמובן
– בענין עבודתה בבית רבקה].

בברכה לבשו"ט ולהצלחה גדולה בעבודתו בקדש

(חיי"ק)

ז"ע נתקבל מכתבו מט"ו תמוז וממלאים בקשתו.

שנג

בי"ה, כ"ו אייר תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ' אייר, ובשאלתו בטח כבר קיבל מכתב
במענה מהמזכירות.

כנראה ממכתבו גם אצלו אין כל ידיעה מהרה"ח כו... שי'. ואולי
כדאי הי', שבאופן המתאים, ישאלו להנעשה אתו בהמשך להדו"ד וכו'.
ומפני החששות שהזכרתי בשיחתנו, כוונתי להעדר הפעולה וכו'. ואף
שאין ענין להפיל יאוש על הנ"ל, אבל לאידך גיסא שתיקה גמורה ג"כ אין
מקומה כאן, ומטעם האמור. ויהי רצון שיבשר טוב בכל הענינים אודותם
כותב ואודותם נדבר בעת שהותו כאן, ובזה גם בהנוגע להנ"ל.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש מתוך הרחבת הדעת ובריאות
הנכונה

(חיי"ק)

נ.ב.

אין ידוע כאן בהנוגע לפעולות נשי ובנות חב"ד בפאריז, וסביבותי
עתה, ולכן מוסג"פ העתק מכתבי לכינוסן כאן, ובטח ינצל אותו לחידוש
פעולותיהן, ובאם ישנן בלא"ה – להוספה בהן.

נתקבל מכ' מהר"ד שי' עובדי' שקיבל מכתבי והספרים, ושכותב אלי
ע"ד מצבו הדחוק בפרט בכולל.

ויעשה בזה כפי ראות עיניו, כמדובר כאן.

שנד

בי"ה, ט"ז סיון תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
וכו' מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מאסחה"ש קמ"א במ"ש אודות לקיחת הגמ"ח בהנוגע
לארץ ישראל.

מובן וגם פשוט – שנחוץ הדבר, ומכמה טעמים פשוטים ומובנים,
ולפלא גם הספק בזה. ואפילו אם יהי באופן כמו שהי בעבר, והם יסלקו
מעט מעט במשך הזמן – אף שדחוקים בההוצאה, הנה מובן שחסרון
בהכנסה הרי זה מגדיל הדוחק ולא להיפך.

וכיון שלא נודע אם נוגע זה בזמן, הרי נשלח המכתב מהיר דחוף,
והעתקה מזה לתו"ת דלוד.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולבשו"ט בכה"ע

(חיי"ק)

שנה

בי"ה, ט' תמוז תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מג' תמוז, ובטח בינתים קבל מכתבי מענה
על מכתבו הקודם. – מהדז. נתקבלו, החדשיים, בא, דא תקי"א ותו לא
מידי, לע"ע.

בטח ידוע לו מקנין "בית ליובאוויטש" בלונדון, ואולי יש מקום
להתבונן אודות ענין כזה גם בצרפת, אם בפאריז או ברונא. וכנראה יותר
מתאים – פאריז, ומכמה טעמים מובנים. ואתענין לדעת סברתו בזה, וכן
בהנוגע לאיזה חלק עיר וכו'.

ולכל לראש – האם ישנם בע"ב שיהיו מעוניינים שיהי על שמם חלק
הבנין או חדר – ולתרום להוצאת הקנין וכו', ואז הרי יש מקום שתהי שם
גם הלשכה וכו' וכו'.

אינו מזכיר בהנוגע לבריאותו, ותקותי שזהו סימן שהוטבה.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובברכת חג הגאולה – המצפה
לבשו"ט

(חיי"ק)

שנו

בי"ה, כ"ג תמוז תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מט"ז וכ"א תמוז עם המצורף אליהם. ובטח ימלא במכתביו הבאים, בהנוגע לענין... [מה זה פתאום שהרב... שי דרש שינוי עיקרי וכי, אף שכמדומה זה מכבר נדבר בינינו ע"ד אפשרית העברת הישיבה למקום אחר מתאים יותר], כן בהנוגע להשבע מדז. ששאל אודותם, עד עתה לא נתקבלו.

במ"ש אודות הששים אחוז לביה"ס לדפוס, שעד עתה לא נסתדר הענין. מובן שהעכבה בזה אינה מעלה כלל וכלל, ובפרט כידוע שיטת הדז. שמה שעבר עבר. מובן שמכתב להורביץ שי טוב מאשר שב ואל תעשה כלל. אבל אין זה דומה כלל וכלל להתראות פא"פ, ובפרט שכמדומה יש עוד ענין לדבר עם הורביץ בהנוגע להלואה נוספת וכיו"ב.

כן נתוסף עוד ענין באה"ק ת"ו, שיש מקום לומר שאפשר שיתפתח עוד יותר. והוא, אשר נמצא שם אחד מר עפשטיין שי והציע לתת במתנה (לי או בכלל לחב"ד), שטח פנוי במקום מובחר, אבל בתנאי שבמשך זמן מסוים יקימו עליו בנין לבי"ס לחינוך מקצועי. וכיון שבכלל אינו משתייך לחוג חב"ד, יש כבר מדברים אתו באופן הפכי, ואחד מהטעמים, שמי יודע אם יוקם הבנין וכי. וזה כבר כמה חדשים שמנהלים השקו"ט בזה. והממוצע בזה הוא מר אלכסנדר בונין שי (בן נון).

והנה אינני מתרשם כ"כ מהוצאות-הבנין, ובפרט שלמר ע. שי הנ"ל יש עוד שטחים קרקע, וכנראה שאיש אמיד הוא בכלל, וכשיראה פעולות ממשיות, בטח יסייע גם בכספים להבנין. ויש מקום לומר, שבאם כתי"ר יתראה עמו פא"פ, יוכל לעשות מה – בהאמור, ובנקודת העיקרית, למצוא איש מתאים באה"ק ת"ו שיוכל להתעסק או עכ"פ לעמוד בראש של כל הענין [כי עד עתה אלה העוסקים שם בעסקנות חב"ד, יש על כאו"א כמה תפקידים, ואין להעמיס עוד תפקיד, וחדשים קשה למצוא מעבר לים, וק"ל].

בטח הי' גם במכ"ע ע"ד ההתועדות דחג הגאולה, וישלח הקטעים לכאן כמנהגו מאז.

קבלתי מכתב ממר דוד טורזמן שי' שהתראה עם כת"ר שי' ונתרשם מאד, ושמח לההוראות שנתנו לו בעבודתו וכו'.

ויהי רצון שיבשר טוב בענינים הכללים ובענינים הפרטים גם יחד, ועל ידי הוספה בהפצת המעינות יתקרב היעוד שמבין מצרים אלו נזכה בעגלא דידן לנחלה בלי מצרים.

בברכת הצלחה ולבשו"ט

(חיי"ק)

שנז

ב"ה, י"ב מנ"א תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוהרבא"ג שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מר"ח וז' מנ"א, וכמובן נתמלאה בקשתו שבסיום מכתבו האחרון.

ונעם לי לקרות שיבקר ימים אלו באה"ק ת"ו, וכיון שאין ידוע לי הכתובת שם, שולח הנני מכתב זה להרא"ח שי' גליצנשטיין בבקשה למסור לו, בהקדם, (והעתקה ללשכה לפאריז, באם תתעכב נסיעתו).

והוא שבינתים נתחדשו כמה ענינים: בהרשת בהנוגע למ"ש מכאן שסו"ס מוכרח להכניס איזה סדר, ... ובקשתי למצוא אופן ליישר ההרים והעמקים, ובלבד שסו"ס יתחיל איזה סדר, עכ"פ התחלה טובה בזה.

ועוד להוסיף (שכמובן לא רציתי לכתוב זה להרשת), שכנראה הבלתי סדר בהכנסה והוצאה גדול ביותר, אפילו בערך למה שהי' מקודם, ולא הועילו אפילו ... שלי שכתבתי ל... שי', ולמרות שכמה חדשים שאני מבקש זה ושכתב לי שמבקר חשבונות מתעסק בזה. וחושש הנני בשנים

א) שחסרים מסמכים, וכנראה שלא רק נאבד, אלא שמלכתחלה לא הי בסדר.... אינו רוצה להודות על זה, ובמילא מתעכב הסיפור. ב) שאולי נסתבך... (מצד מצבו הפרטי) בענין האמור. ובכ"א – מוכרח הדבר שיסתדרו העניינים ולכן יחפש אופן לדבר עם... פא"פ, ולמצוא מוצא משתי הנקודות גם יחד, ובלבד שתומ"י יוחל סדר בהכנסה והוצאה, כי באם לאו, אה"י מוכרח להפסיק כל תמיכה ממגבית אנ"ש, כיון שאין לדבר סוף.

עוד ישנה נקודה כללית: כנראה מצב הדברים, ענין הכפר השני נשתקע לגמרי. בנין בתים לבעלי מקצוע, דוחים את אנ"ש בלך ושוב (ואולי אחת הכוונות לדחות – לאחר זמן הבחירות), ועד"ז הוא כנראה גם בבנין שכון חב"ד בעיה"ק ירושלים ת"ו.

כשביקר כאן מר... שי' – הועלה בשיחתנו גם ענין הכפר השני וכאילו שאינו יודע כלל מכל הענין, ומתפלא ביותר וביותר, על שאין הדבר זז ממקומו (ועד"ז היתה ג"כ בשיחתי עם מר ש.ז. שרגאי שי', שמציע עזרתו זה כו"כ פעמים, ובפרט בענין הכפר השני). ותקותי שכת"ר ימצא אופן להסביר לאנ"ש שמוכרח לנצל חדשים אלו (שעד זמן הבחירות) בכל עניינים הנ"ל. וכן תקותי שימצא הזדמנות לדבר עם ב"כ משרדים השונים (שלהם שייכת ההבאה לפועל של עניינים אלו), וידגיש בשיחתו ג"כ ע"ד נקודה זו.

עוד נקודה כאובה שעלתה בשבועות האחרונים דוקא, והוא היחס עם ב"כ חינוך העצמאי והאגודה. וקשה לי לומר דבר ברור בריחוק מקום. ואל בינתו אשען מה לעשות באמור (לברר המצב בהווה מאותם אנ"ש שעל אתר ומכמה מהם בכדי לברר המצב לאמיתתו) או שב ואל תעשה.

ועוד להוסיף, אשר כיון שעדיין לא החליטו ברור בהנוגע לשטח כפר השני, אולי יש מקום להתענין שיהי' בסמיכות מקום להשטח של מר עפשטיין שי', כמובן באם האדמה שם מתאימה וכו'

שולח הנני המכתב מתאים לתוכנו מהיר דחוף...

בברכה להצלחה רבה בעבודתו בקדש ולבשו"ט בטוב הנראה והנגלה, טוב להכלל וטוב להפרט אשר יחדיו יהלכו

(חיי"ק)

נ.ב.

נתקבל מדז. ב"א ד"א, תקכ"ג. = איני יודע המצב בהנ"ל לקמן - ואולי כדאי שיתראה עם ב"כ באברויסק, למען להרגיע דעתם בהנוגע להביכלעך כו'. ואם הענין בהקליימס - מסודר, אולי גם לקחת מהם שאר הביכלעך.

שנה

בי"ה, כ"ז מני"א תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"ע עוסק בצ"צ
מוה' בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

מאפס הפנאי ביקשתי את הרה"ח הרמח"א שי' לכתוב בהנוגע
להאברך וכו' [ה]רי"ל שי' ראסקין, ומוסגר בזה.

כן מוסג"פ העתק מכתבי מענה ליו"ר הקהילה בניצא, ואפשר כאן
מקום לברר מהנעשה שם בכלל, לא רק בעניני שו"ב וכו'.

כן מוסג"פ פוטו ממכתב שקבלתי ממר טייכטל שי' (מירושלים
עיה"ק ת"ו) שביקר לרגלי עניניו הפרטים באיזהו עיירות בצרפת, ואולי יש
אפשרויות לעשות מה בהאמור במכתבו בארוכה, וכנראה שמצב דומה הוא
בכל ערי השדה שם.

בקשת הרה"ח וכו' מוה' רפאל שי' במכתבו מכ"ג מני"א, נתמלאה
בעתו.

ובהיות הענינים שייכים לצרפת, נשלח המכתב על הכתובת לשם.

ז"ע נתקבל מדז. ז"א.

בברכת הצלחה בעבודתו הק' ולבשו"ט ומפורטות בטוב
הנראה והנגלה

(חיי"ק)

שנט

בי"ה, כ"ד סיון תשכ"ב
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
כו' מו"ה בנימין אלי' שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מיי"ט, כ' סיון והקודמים. ומועתק בזה
נוסח המברק שהברקתי לו היום:

"המוסדות הצבורים בשיכון 1) בית הכנסת, סמינר, מקוה

"(וחדר), וההלואה לאהרן 3) כראות עיניו. ובאם אפשרי –

"למלאות בקשת רבקה עזר 4) אודות גיסה, ולמסור לחפר

"שימשיך בתכניתו לבנות בכפר 5). בברכת הצלחה".

מוסג"פ העתק המכתב שנתקבל בשעתו ממר אליהו משה שי
גניחובסקי, ובאשר לני"ל השפעה על חוגים ידועים 6) הי' מהנכון שכת"ר
יפגש אותו ויספר לו, בתור מענה למכתבו [חוזר] הני"ל. את מצב הדברים
וכו', ואשר בסיבת אי הבירור בהמצב ובידיעי שיבקר באהקת"ו הרב
גאראדצקי שי לא עניתו לו ע"ע.

בברכה לבשו"ט בכחני"ל

(חיי"ק)

1) הפי': – לע"ע לדבר ע"ד: 2) לגן ת"ת ישיבה קטנה וכיו"ב. 3)
זילברשטרומ. דרך אגב: מדי חודש שולחים לתורת אמת שלש או ארבע
מאות דולר ע"י שעק בדולרים. ואולי ענין – שבאופן זה יסלק ההלואה.
4) אחות גיסי שליט"א. וכפי שכותבת – גיסה שי נמצא ברומיניא ונודע
לה מענין ה... שי וכו'. דרך אגב: ביקרני הרה"ג שי בערגער, נקודת שיחתו
– שמפציר שימשיכו בפעולת ההצלה. ועל קושייתי על הערבוב וההעלמות
וכו' – עונה ה... הוא בטלן כו', וכבר הטיף לו מוסר ושאך הרב גאראדצקי
הביא הענין לפועל וכו'. 5) למרות התוכנית דהסמינר לבנות בלוד. 6)

כמדומה גם חבר הכנסת.

שם

כה סיון.

ז"ע נתקבל מכתב מהכפר בנוגע לפגישתם עם אשכול וחבריו שי,
וע"פ תוכנו הברקתי, וז"ל:

"כנראה ממכתב - אמרו אני"ש בהפגישה ששלוחי בא לאה"ק

"בנוגע לכפר השני, ואם כן - ודאי בכל אופן יתראה אישית

"עם הראשים. בברכת הצלחה."

הטעם פשוט: כי הרושם מאי הפגשו יכולים הנ"ל לפרש כהשתמטות
ולא עוד אלא ששלוחים שלוחים וכו'. ונתינת מקום גם לפי שיכולים
לגרום רוגז וכו' - ולכן "בכל אופן", איך שלא יוחלט בהנוגע לכפר ב' - נחוץ
לא להחליש היחס, ואדרבה. ובפרט שמקום לומר שפגישה אישית תכין
הדרך ותקל השגת ומילוי בקשות שונות עתה וגם במשך הזמן.

שסא

בי"ה, כ"ג שבט תשכ"ט
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
כוי מו"ה בנימין אליהו שי

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להבריק לו
אתמול (לאה"ק):

"נכונה ההצעה דקרית מלאכי בהתנאים שמסרם, וכן שחלק דאברכי
הכולל דכפר חב"ד יתיישבו שם. בברכת הצלחה לגמר טוב בהני"ל.

/מקום החתימה/

ש.מ. סימפסון

מזכיר

שסב

בי"ה, כ"ח כסלו תשל"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
וכו' מו"ר בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

לידיעת כת"ר מצו"ב העתק כתב שקבלנו מהגרמ"ג שי' בהיותו
כאן בשבוע זה. (גם ביקשנו אותו ידיעות נוספות ע"ד המסעדה והמקוה,
כתובות בצורה המתאימה להגישה למוסד אחר, כהצעת כת"ר.)

אתמול הגיעתנו ידיעה ממקור אחר (שלא מליובאוויטש) שבראש
ארגון הסטודנטים דבולניא נבחר לאחרונה סטודנט חרדי המשתדל
להרבות מספר האוכלים במסעדה הכשרה, ושמקווים שבקרוב יגדל
מספרם עד שבעים כ"י.

בברכה כט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב

שסג

בי"ה, ו' אלול ה'תשל"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
וכו' הרב בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

בהתאם להבטחת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשתתף בהוצאות חינוך הקייץ, בבקשה לתת על חשבוננו להרב הלל שי' פעווננער, את ההשתתפות מכאן בעשרים אחוזים ממה שהוציא לגן הילדים בפריז, בהתאם לההוראה הנ"ל.

בברכת כט"ס ולכוח"ט

הרב ח.מ.א. חדקוב

שסד

[ללא תאריך - תשי"ב?] - מברק

לראב"י גורודצקי
ruesaintantoine 80
פאריז

במענה לבקלמן, הצעותי לסעיף ראשון לפחות אלפיים וחצי או אלפיים, ולהעריך עד סוף 1952.

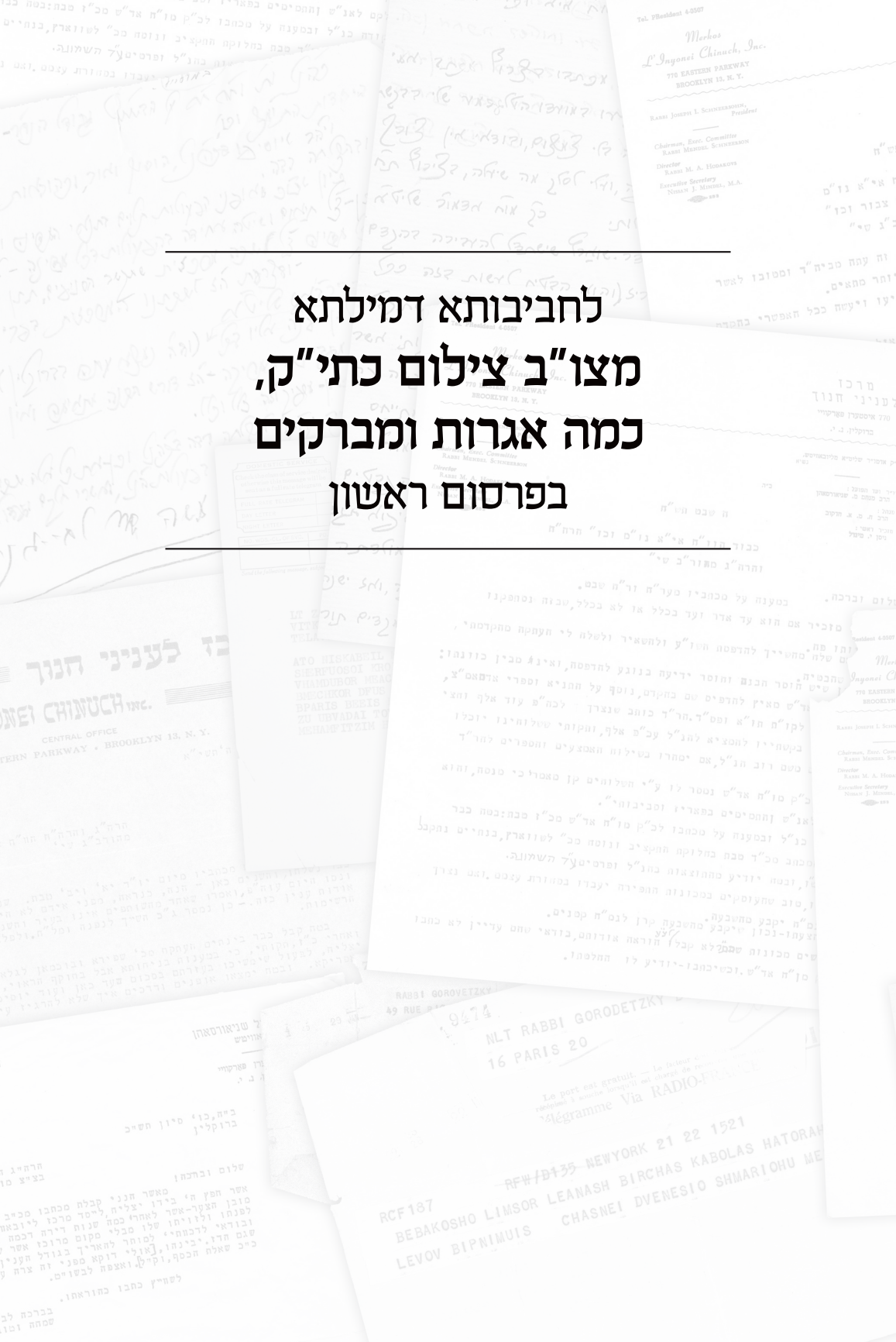
לסעיף שני, אין שייך להפלפול עמהם להגביל עבודתינו אלא שמבטיחים שמכספם לא יוקח בשביל מוסדות חדשים והחשבון יוכיח.

ולהוסיף ניט אפיציעל שמסופק אם יפתחו עתה במקומות חדשים כיון שטרודים בהסתדרות הישנים.

לסעיף רביעי, איני יודע כמה דרש מהם אבל בזיון סכום כזה בתור זמני ולפחות שלושה או שנים וחצי מתאים לדרישתו מצדי. לנהל המשא ומתן באופן שיבואו להסכם ולחדש אז שמסכימים רק מפני ההכרח ובתקווה חזקה אף שבלתי אפיציאלית שבראותם העבודה בתיקונה יסכימו מעצמם להגדיל עזרתם. ובוודאי יעורר כ"ק מו"ח אדמו"ר רחמים רבים שיסתיים הדבר בטוב ויהא בהצלחה בגו"ר.

מנחם שניאורסאן

לחביבותא דמילתא מצו"ב צילום כתי"ק, כמה אגרות ומברקים בפרסום ראשון



Tel. PBroadway 4-807
Merkos
L'Inyonet Chinuch, Inc.
718 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rabbi Joseph L. Schneerson,
President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Meir Shusterman
Director
Rabbi M. A. Tinkovitz
Executive Secretary
Nathan J. Marcus, M.A.
1948

בד לענייני חנוך
CHINUCH INC.
CENTRAL OFFICE
718 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ATO HASKARIL
SHERFUDOT CHU
VIMANOR MEAD
SHERFUDOT CHU
PARIS DEBIS
TU UBVADEI TO
SHEHAFITZIM

במענה על סבוכיו טעו"ה זר"ה שבט.
סבוכיר אם חזב עד אדר ועל בכלל או לא בכלל, טבוח נסחפנו
מתייך להדפסת חו"ע ולחשאר ולשלח לי העתקת סחפוסת,
חזר הבנח וחזר ידעך בנוגע להדפסת, ואינו סבין כוזבונ:
ה"ט סאיך להדפיס עם כחיקט, נוסף על חנויח וספרי אדמס"צ,
לקו"ח חו"א וספ"ד, חר"ד כוזב שגזר"ל כח"פ עוד אלף וחצי
בקטתי ירו המצוי להנ"ל עכ"פ אלף, וחוקתי שלוחינו יוכלו
טעט וזב חנ"ל, אם יסחרו נטילות המציעים והספרים לחר"ד
כ"ק סו"ח אד"ס נוסר לו ע"י השלוחים קו סבול כי סנסה, חזוה
אנ"ס והחסיים בפארו וסבינוזיו"י.
כנ"ל ובמענה על סבוכו לכ"ק סו"ח אד"ס סכ"ו סכ"ה כנסה כבר
סכנס סכ"ד סבח כחוקט חקטיב ונוסח סכ"ל לשווארז, בנחייט נקבל
זו, ובטח יודיע סהגזוה בנו"ל וספריטע"ל השלוחה.
ז, סוב שמעוקים סבכונזו חסירי יעברו סמוזות ענט, זוט נזור
ס"ס יקבע סחכוכע, וס"ס יקבע סחכוכע קרן לבס"ח קבנים.
זעעזו-זכ"ו יקבע סחכוכע קרן לבס"ח קבנים, בודאי סטח עדיין לא סכחו
סים סכונות סמנ"ל קבלו הודעה אדונט, בודאי סטח עדיין לא סכחו
סנ"ח אד"ס, וכיכוכו-יודיע לו חלפתו.

RABBI GORODETZKY
49 RUE
1947
NLT RABBI GORODETZKY
16 PARIS 20

La part est gratuite - Le Journal de Radio-France
répondra à toutes les lettres et chargera de leur réponse
l'Agence Via RADIO-FRANCE

RF#78135-NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARIONU ME

ל שניאורסאטא
אוימיט
ברוקלין
ב"ה, כו" סיון תשי"ב
ברוקלין
שלום ובהכתב
אשר חפץ ה' בידו יצליח, לייסד סבכו ליוכאט
לפנזו ולזויתו שלו סבלי סקוס סרוכז אשר
וודאי לכתבו, לסוחר להאריר כוודל חקני
שגם חרז, כיכ"ח, אנ"ל ירוק ספני, זה צורח
כיכ שאלה חכס, וקייט וצפעה לבסוים.
לסו"ח כחכו סווראטא.
בברכה לב
סמחה זכ"ו

רמא

Tel. FRresident 4-0507
1866

מרכז לעניני חנוך

Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

RAV: JOSEPH I. SCHERERSON, President

Chairman, Exec. Committee
RAV: MENDEL SCHERERSON

Director
RAV: M. A. HONKONS

Executive Secretary
NUSAN J. MIRON, M. A.

ב"ק מדמו"ר שלי"א מליובאוויטש
בש"א

י"ד יקר הועד:
הרב נחום מ. דווארסקי
מנהל:
הרב ה. מ. א. חוקוב
סוכר ראשי:
גיטו י. מינדל

ב"ה
א סנהא אב תש"ז

כבוד חו"ח א"א חו"ב נו"ס וכו'

מחור"ב שי

שלום וברכה.

במענה על מכתביו מי"ח זכ"ו חסון

א) מוסגר פה סכ' כ"ק מו"ח אדמו"ר שלי"א לחמל"ה ע"ד ועד לביח
רבה והדפסה בכור סוף הפל"ח כמחזו וסכתו לועד הז' ל. סכ' הראשון
משובו לאחר שיראחו (אז סגם יעתיקו) לכל המעונינים. פנ-סדג-ם
(כתב מחמל"ה לועד יקרא יעזוב)
ב) בודאי יודיענו לסי' לסלק את החמשה עשר (הסיום של דוויקובסאן)
ארבעים שלטנים שהבשחתי על זיוות בראשיתיו ועוד עשר שחשתי על זה
אם נצרו הי"ת-במה יקח סקופת סגביה ההצלה כמו לרוב הכאים) ומה
שנתנו שבר טראו לקולסקי
ג) מסובו לתת לחו"ח זכ"ו מחור"ר כראוערסאן על חשבוננו ובאחריותי
על חמס קאות תרם לחדש על הדפסה אם יבקשם, ונולק כפי חוראחו, ובלבד
שלא יהי עכוב להדפסה
ד) זה עכשיו רבר אחי ב"ק מו"ח אדמו"ר שלי"א בשאלת חסון"ב עבור
שאנצאחיי ותחלפתו שכת' ר יודיע לכל השייכים לוח כי אלה שימכסו לקבל
עליהם משה זו חרי יק' לחשוב שישנו טראוניס ויזא דרך ארץ
ויכרוו זה כמחזו) וא כ יוכלו לשחוח איות ימים גניו ערק וקסילא
מה פננת אלה שאוסרים שרונים קודם להיות אצל כ"ק מו"ח אד"ש.
נא לזרו מאד, מאד בענין ולחודיע התוצאות.
אז יחשוב מי שתוא לחשמש במכתבתו אך ורק כדי לקבל ויזא לאר"ב,
אלא שיחיו דברים אמתיים.

בברכה לאחור לחשוכת לאחור לנאולה

הרב נחום שניאורסאן

רמב

MACHNE ISRAEL, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
Brooklyn 13, N. Y.

Tel. Slocum 6-2919



מחנה ישראל

700 איסטמן פארקווי
ברוקלין 13, נ. י.

טל. סלאקום 6-2919

ב"ה, יום ב' י"ט סנ"א תש"ו.

כבוד ידו"ה הנכבד והנעלה תרת"ח
זי א סוהר בנימין גארדעקע' שי'

שלום וברכה.

בהיותי ביום ה' העבר בהיכל כ"ק אדמו"ר שליט"א ביקש
אותי לכתוב לכבוד' למסור ולפרסם לאנ"ש והחיימים הנמצאים בפאריז,

ת ז ר א ח כ ל ל י ת ל א נ ש ז ח ת ס י ס י ס ע ר ח נ ס י ע ח ל א ח כ

מען דארף זיך ניט איילען מיט'ן קומען אהער, דא איז
ניט לייכט זיך מסתדר צו זיין. אמעריקא גלייכט ניט.

אזעלכע מען קאן דא ווערען גיך א שעהנער איד, מיט א סיווער
כארד...

איך זאג ניט, אז זיי זאלען ניט קומען אהער, פארקערט,
איך האב א כוונה פנימית, אז זיי זאלען זיין דא, וועט זיין

מיט וועמען אזיפצוטאן, אבער מען דארף זיך ניט איילען,
דאס מיינט ניט, אז זיי דארפען דארטען זיצען בחיבוק דייט,

נאר מען בעדארף זיך צוגרייטען יעדער לפי ערכו ומצבו,
מען בעדארף דערזייל לערנען אליין און לערנען מיט

אנדערע, מען בעדארף זיך צוגרייטען צו מלאכת השו"ב, שחיטת
נסוח איז א ודאי גוט, לכה"פ שחיטת עופות, אויך מוהל' שאפט,

חזנות-דער וואס איז מסוגל דערצו, מלמדות וכדומה, אבער ניט
איילען, און ניט געכאפט, "והשי"ת יהי' בעזרם בנו"ר,

נטח יספור כבוד' את האסור בזה - כמעט כלשונו הק' מס-
ליידינגו אנ"ש והחיימים שי' בפאריז זגס בהתחזות.

זהנני ידו"ע הדו"ש והמכברו כערכו
הרב שמואל זאלמאנאו

הרב שמואל זאלמאנאו

Machos
L'Yegonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rabbi Joseph L. Schweinhart, President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Maxson-Schwartzman
Director
Rabbi M. A. Honakova
Executive Secretary
Nancy J. Minnow, M.A.
Tel. FRedmont 4-8071

מקצו
שלום וברכה
אשר תפני בידו יצילת, קבלת מכתב
סובן הענין-אשר לאחרי ככה שנוהגת ליובא
לפנתו ולויתו שלו מבלי סקום מרובו אשר
ובדאי לדעתו, לפנותו להארץ בגודל העני'
שגם תרו, בינתו, אולי דווקא מפני זה צרת
כיכ שאלה הכפר, וקיל, ואצפה לבסוף.
לש"ץ כתבו כחודארו

ב"ה, כו' סיון תשי"ב
ברוקלין

RF#FD135-NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARIOHU ME

רמג

Tel. President 4-0507

Merkos
L'Inyonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

RABBI JOSEPH I. SCHENKMAN, President

Chairman, Exec. Committee
RABBI MENDEL SCHENKMAN

Director
RABBI M. A. HONAKOV

Executive Secretary
NORMAN J. MENDEL, M.A.

מרכז
לעניני חנוך
770 איסטרוו פארקווי
ברוקלין ג. י.

סיק אומרוי שלישי מליובאוויטש, ווילני

י"ד ועד הפועל:
הרב נחום ב. שניאורסון
2000
הרב ח. א. זוקוב
ווילני רחוב:
ניסן י. שניצל

כס סנחם אב תש"ז

כבוד הו"ח אי"א גו"ס וכו'
הרה"ח מהור"ב שי"

שלום וברכה. *דאזע זע אפגאן*

א) לשלח שליה מיוחד לחר"ד להוביל כסף, אין כראי התורה חסה על סמונן של ישראל, ובודאי תחי" חנוכנות.

ב) התעוררות להסניף-איני יודע מה אפשר שיפעול אם סכתב כ"ק מו"ח אל"ש חברור למרי אינו פועל, וחאזמנס וחז הסדר לקבל ע"ע בקבלת עול" הוראות כ"ק מו"ח אד"ש, אבל כתנאי שסתחילה יבקרנס שיחיו סתאיסיס וע"פ רצונס חס דוקא?

ג) מוסג"פ סכתב כ"ק מו"ח אד"ש למר פליישסאן ומכתב ועד חב"ר. ומסובו למסלס.

ד) בחי"ת: אחמל אצל כ"ק מו"ח אד"ש, אמר לי לכתוב לכבו"ש, שיהי בדושוניס בחיוד ע"ד חביה רבקה (ובפרס שעתה נחרנו הנערות) ויהאר לפני *שוזרע* (או סמלא סקומו) גדול הענין ונהיצוחו, יספר לו שיש ועד מיוחד על זה וידרוש בחוקף שיקציב לחועד תמיכת הדרוש להנחלת חב"ר. אבל בחדושוניס יבקר בעצמו בלא הועד, ויודיע ישר לז, לכ"ק מו"ח אד"ש, סתוצאות השתדלות.

ה) נשלח לו ס' תולדות מהר"ש שחו"ל כאן, ובטח יאשר את קבלתו.

כאיווי כט"ס
הרב סנחם שניאורסאן.

ה. א. את הסכתב של כ"ק מו"ח אד"ש ששלחנו לו א. סנחם אב ועליו להתאירו לנו אחר שעתיקסו, עוד לא הוחור לנו.

WESTERN UNION
16 BK BROOKLYN NY 62 14 15
TELEPHONE: 710
LE PORT EST GRATUIT DE 10 HEURES DU MATIN A 10 HEURES DU SOIR
TELETYPE: 710

רמד

Tel. PResident 4-0507
1886

מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ

Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

RABBI JOSEPH I. SCHWARTZMAN, President

Chairman, Exec. Committee
RABBI MARION SCHWARTZMAN

Directors
RABBI M. A. HONKOVIC

Executive Secretary
NORMAN J. MYERS, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

Administrative Secretary
JOSEPH WALKER, M. A.

AIMS AND ACTIVITIES (Brief Review)

AIMS: To cope with the religious and cultural needs of the Jewish people in America.

DEPARTMENTS: Religious Education, Cultural Education, Social Service, etc.

Objectives: To provide a comprehensive Jewish education for all children.

Methods: Through the use of modern educational techniques.

Results: Significant progress in the field of Jewish education.

Future Plans: To expand our reach and improve our quality.

Conclusion: A bright future for our organization.

Summary: A brief overview of our work.

Appendix: Additional information.

References: Sources used in the report.

Notes: Additional comments.

Signatures: Names of the authors.

Dates: When the report was written.

Locations: Where the work was done.

Contacts: People to reach for more info.

Footer: Contact information for Merkos.

Merkos
L'Inyonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
RABBI JOSEPH I. SCHWARTZMAN, President
Chairman, Exec. Committee
RABBI MARION SCHWARTZMAN
Directors
RABBI M. A. HONKOVIC
Executive Secretary
NORMAN J. MYERS, M. A.

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten notes in Hebrew, including "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ" and "מרכז ל'ינְיוֹנֵי חִינוּךְ".

Handwritten signature: "פלוסמינג"

Handwritten signature: "פלוסמינג"

Handwritten signature: "פלוסמינג"

Handwritten signature: "פלוסמינג"

Handwritten signature: "פלוסמינג"

RF#FD135 NEWYORK 21 22 1521
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DYVENESIO SHMARIOHU WE

RCF187

BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DYVENESIO SHMARIOHU WE

רמה

PRresident 4 0507
1566

מרכו לעניני הנוך

Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

270 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

Rabbi Joseph I. Schwabson, President

Chairman, Exec. Committee
Rabbi Menach Schwabson

Director
Rabbi M. A. Haganov

Executive Secretary
Miriam J. Mincov, M. A.

ב"ה

ב"ק ארצות ישראל סניף מאנהיימ
נשיא

יג"ר ועד הפועל:
הרב מנחם מ. שניאורסון
מנהל:
הרב ח. א. הרקוב
סוכרי ראשי:
יוסף י. פינדל

ח' אדר שני תש"ח

כבוד חוזה פיא נ"ס וכ"ו הרח"ה וחרח"ג מהור"ב שי"ל

שלום וברכה.

- (א) מוסג' המספר לכ"ק סוף ארמ"ר שליט"א
- (ב) חקעלענראטח בנוגע ציימוקים ליינ-בטח קיבל בסועדה. ויודיע לכ"ק מוח א"ש התוצאות.
- (ג) בטח יודיע מהחדשות בעניני חקעיבים. זבל"ט, קשהלך בנח ככל יכלחו. לחשש ספני מצב הרוחות כאן, להפסד מרובה על השכר, ולכן סנע קלעוה זה.
- (ד) ת' שעדיין נשאר אצלו מהשי"ר לעזר לביה רבקה-לקחום פה. זישלחום להם באופן אחר-כהרפת כ"ק מוח א"ש
- (ה) נסמך לי כהנוגע קצשוע וכחך ש"ט כפח"ז המהירחקשוע גדול סדי כי ישנו פה בחוצאת זולת ומכור. כ"ו ישלחו לכאן עקו סכאוא (2 צ"ש), ויודיע המהיר היחור וקוד בשביל פ"ס, ואז נודע ברור
- (ו) הצעתו שמה שמדפיסים א"ש יזכר ש"ל ז"ב-חנה לא על כל ספר מתאים, ואם אפשר לדעך מקודם-יחלט בנוגע לכל ספר ביחוד, ואז אפשר יוכלו לחציג גם חזמם קתח בהדפסת הספר וכו'
- (ז) בקשה פרטיה מכבר שלחתי קאנסראקט לתרש"ו שי' וילענקין וע"י איני יודע חקבלו אל. ומסובנו לחזריעני.

באיוול כ"ס ופ"ים שמה
הרב מנחם שניאורסון

WESTERN UNION
TELETYPE SERVICE
16 BK BROOKLYN NY 62 15

רמח

MACHNE ISRAEL
770 EASTERN PARKWAY
Brooklyn, N. Y.
Tel. SLocum 6-2919

מחנה ישראל
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.
טעל. סלאקום 6-2919

יא תמוז תש"ט

הרה"ק והרה"קת"ח אי"א נו"מ וכו' מהורב"ג שי"

שלום וברכה:

נחשב מכתבו מס' א. לך מו"ח אדמו"ר שליט"א, וציוני לאשר
הקבלה, ואשר במה יודיע מתוצאות הסובות אחרי ההתראות
ברדזינס, כיון שכבר יודע על ידי שלע"ע אין מאומה מהם.
זה עתה נחשב מכתבו אלי מו' תמוז, לפי ידיעותי נמע

השחור מכאן ביום ד' / 15/10/59
במה נודע לו שסלקת/ בער סיון, והקופה בעה גדולה.
מוס"פ שני מס' מהתנ"י, ובל"ס יפרסמם באופן המתאים.
בברכה כט"ס.

אליהו מאכא
הרץ מנחם שניאורסון

זה עתה צ"צ אצ' יעקב י
גריץ, אשר ל הידיעות זר
היפים דעוין, ושלמים תח.
שאול קריקוס הגר דהאטען
היאולאנץ 44 רחוק ד'שניד.
והוא ציוהו גלות הפ' אסת
אם ישאל ע"פ.

Tel. FRanklin 4-007
Machos
L'Yegonai Chinucha, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rashi Joseph L. Schweinsonne,
President
Chairman, Exec. Committee
Rashi Mazon-Schwinsonne
Director
Rashi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nancy J. Mazon, M.A.
1959-1960

RF#FD135-NEWYORK 21
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HA'ORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

הרה"ק
בציון
הרץ
מנחם
שניאורסון
בברכה
וכו'

א"א נו"מ
צבור וכו'
הנה עתה מביה"ד
יחר מהאים.
יעו ידעתי ככל ה
הרכו
לעניי הנון
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.
מזכיר
Rashi Joseph L. Schweinsonne
Chairman, Exec. Com.
Rashi Mazon-Schwinsonne
Director
Rashi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nancy J. Mazon, M.A.
1959-1960

רנא

TEL. PRESIDENT 4-0507
1814
1866

מרכז לעניני חנוך

MERKOS L'YHONEYE CHINUCH INC.

CENTRAL OFFICE
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.



ב"ר י"א אהרן הט"

הרה"ח הרה"ג הרה"ח אי"א נו"כ
מהרב"ג ט"י

לכות וזכרה:

במקנה על משהו מו' אהרן

בענין העבודה בארצות ישראל, לענין, לעמוד בהוקף,
ולבד אחר עם הענין רציני למאד ולורש התענינות והתעסקות בו
במקץ - וביהוד אחר שספקי בזה אה החלטת כ"ק מו"ח ארמו"ר
הכ"ס - הנה הסברא מוכחה, כי התעסקות העבודה היא מוכרחה גם
למטוב קיומה של העבודה הכללית בארצות, וכמו שדברנו בהיותו
הנה,

מהרדונים לא הגיע דריי, ועל סאלתנו הודיעו לנו כי

למהו אה הענין ללשכתם בארצות ומתחילים לאיורים. נא לסדר סימולר

בסעם החיובי

פנו אל אגודתנו, ונעזר בלשון הצלה (רזוחנה) ונעקמה הנשיא

והבנוה העלמיים-הנשיא בענין, ונעקמה הנשיא

לו בזה וחוה דעוה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

הנה

Handwritten signature in Hebrew.

Handwritten signature in Hebrew.



Merkos
L'Yhoneye Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rabbi Joseph L. Silverman, President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Moshe Schwabson
Director
Rabbi M. A. Honanos
Executive Secretary
Nathan J. Minsky, M.A.

RF#-D135-NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVOV BIPNIMUIS CHASNEI DYENESIO SHMARICHU ME

Background contains faint handwritten text in Hebrew, including words like 'רנא', 'מרכז לעניני חנוך', and various names and dates.

רנב

TEL. PRESIDENT 4-0507
1814
8-4600

כ"ה

מרכז לעניני חנוך



MERKOS L'YEHONIM CHINUCH INC.

CENTRAL OFFICE

770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13. N. Y.

ב"ה יו"ד ניסן תשי"ב

הרה"ג ורה"ח הגה"מ אי"א נר"מ וכו'
מחור"ב

שלום וברכה:

סוג'ם קונטרס לת"מ הכולל מאמרי כ"כ מו"מ אדמו"ר הכ"ס שיחתו וסכתבו, וכמבואר בקדמתו, ובזו"י יוכה בזה את המסופעים סמנו לאמרים באור חזקת ובמאור שבה.

ובכו שבקל השמועה דר בשני עולמיה בגשם וברוח (יבמות צו"ב, הרי ע"מ מרותיו של הקב"ה מרה כנגד מרה (פנה"ג, א) שבר כל המעלהים בזה שלמדו רותם בעל השמועה הוא ג"כ בקו"ח ובקו"ח, בגשמיים וברוחניות, וגדול השכר מובן מגדול הקו"ח רוח שיהא לתי ערך המשווקתו שיאמרו שמועה מסיו, ומבואר (יבמות ע"מ) בקטע דוד מלך ישראל.

החוטם באיחול חג המסע כשר וכו'
או לקבל מ"ה ויהיה
חרג מנתח טניאורטאן

הנני אפ"כ המקרה, נאמר
לפני ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
הנני אפ"כ המקרה, נאמר
לפני ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'

הא ענינא דאגורה באהלך עולמיה, דפשימא דשיך בבל, הנה תבקשה וקפדיא שיאמרו השמועה בשם (ב) בקדמת דברי נחמ"י חת"ע חת"ע בן המהבר במקום מה שצריך להיות בשם דוקא, ויש לתקור ברבינו, ואמ"ס) נזכר בדתו ל"ג ברוך, ל"י יוחנן (ש"י אהם ביבמות ע"מ) ו"י שמה (בכורות לא"ב, ור"י יצחק (זח"א ר"י ז"ל).

ובדא"מ יש למצוא מקם מה שקנין דאגורה באהלך עולמיה נוגע לארבעה אלו ובהם מלמח בני אדם:

א) דוד השתדל ביותר (א) שימח לו אוהו עון, (ב) שירצו כל ישראל שנמחל לו, ובדא"מ שבה (ל"א, ובסנה"ד (ק"א, ושמ"י), וזנה אם אין חרב דומה למלך כו' אין לזמרין חזרה מסיו, ומכרז"ל (תגי'ג מו"ב, ויקונין לה"מ ח"ה ריש פ"ד) ולכן ברוך בפרם השתדל שיאמרו שמועה מסיו, שקי"ו יורע ג"ב שנמחל לו אוהו עון.

ובזה יש לתרץ ג"כ מה שבידוש' ברכות (פ"ב סוף ת"א) אחרי שהובא תא דיבמות שביש רוד שיאמרו שמועה מסיו כו' מסיים אין דוד כו' (ואמר דוד) יבוא עלי שני שמה בלבי (על בנין ביא"ט), ולכאורה אין לענין זה כל שייכות שם, ובמ"י ח"ה חרדים כ"י ולא גרסינן ל"י, שם, אבל בכל המפרים שלנו איתא, וע"י חז"ל יובן דמנה על בקשה רוד שישע אוח שנמחל לו אוהו עון, א"ל הקב"ה שחזוהי"י בגנין ביא"ט ק דוקא (בהב ע"מ), נמצא ע"י שני רבנים נהדרר שנמחל לו תקונו: (א) ע"י ישראל שיאמרו שמועה מסיו, כו' ל"י (ב) ע"י הקב"ה שישע אות, ולכן אחרי שובא בסוגיה הירושל' השתדלוהו דוד בגנין הראשון מסיים שה"י דוד שמה בגנין ביא"ט ק

WESTERN UNION
16 BK BROOKLYN NY 62 15
TELEPHONE: 710

רנה

מרכז לעניני הנוער
MERKOS L'YHODIM VEI HASIDIM INC.



CENTRAL OFFICE
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

שלום וברכה:

במענה על הלגרה שלי להרב סאלארמא שי' קבלתי מאתו אהפול הלגרה בתבטחתו לעשות כל האפשר.

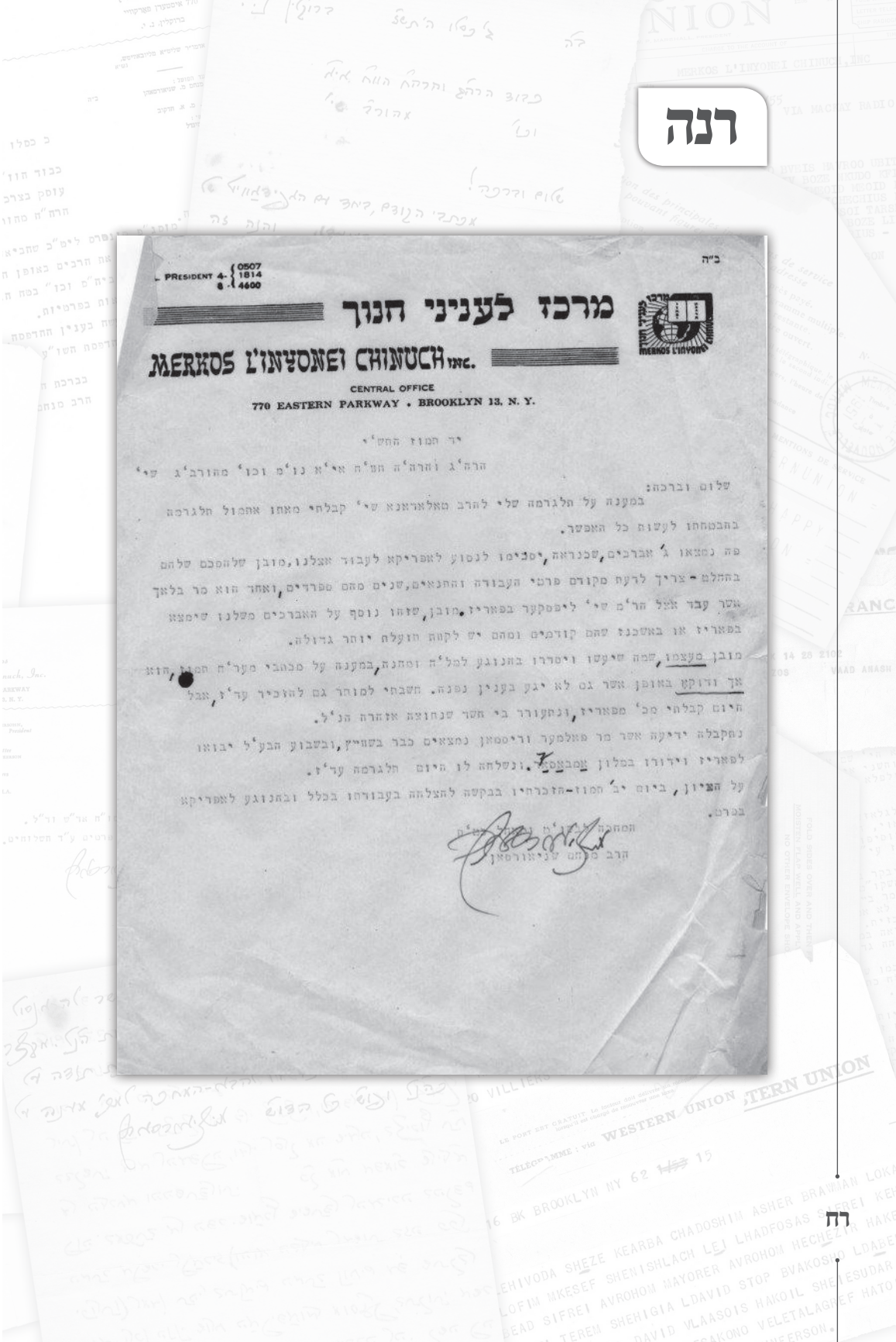
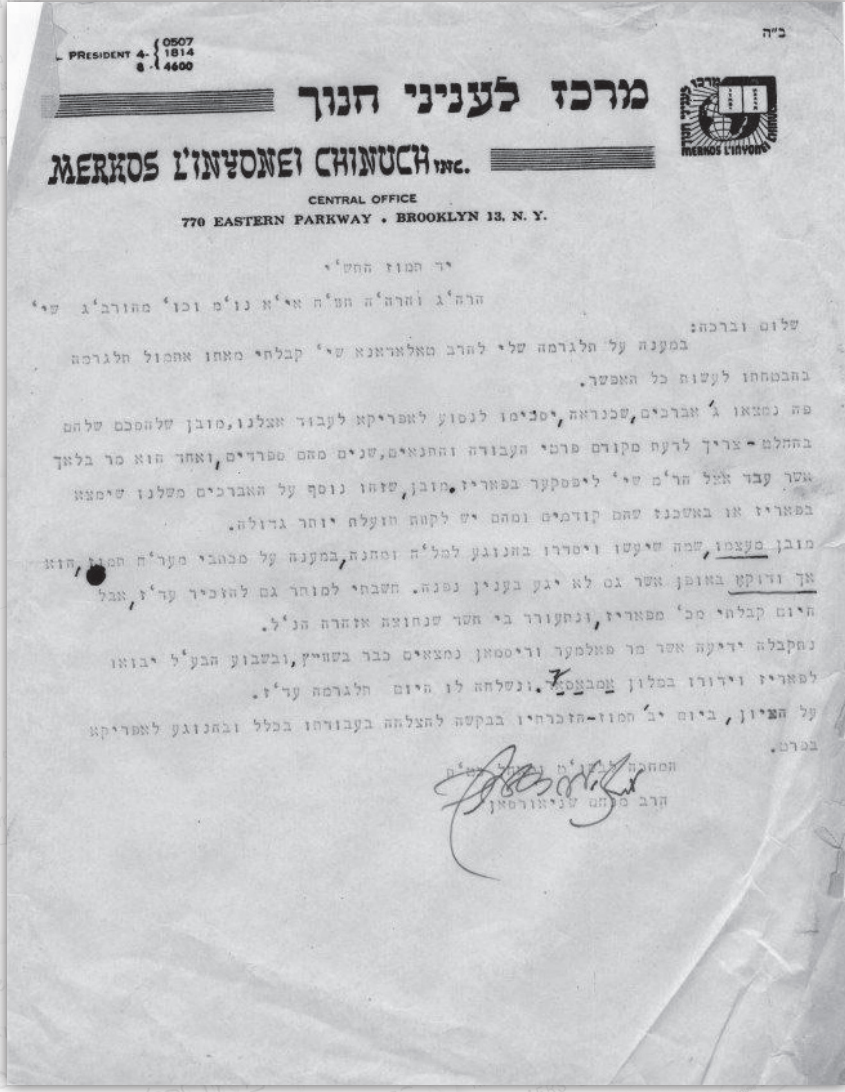
פה נמצאו ג' אברכים, שכנראה יסבימו לנסוע לאפריקא לעבוד אצלנו, מובן שהסכסם שלהם בהלחם - צריך לרעך סקורם פרטי העבודה והתנאים, שנים מהם ספרדים, ואחר הוא מר בלאך אשר עבד אצל הר"ם שי' ליפסקער בפאריז, מובן, שזוהו נוסף על האברכים משלנו שימצאו בפאריז או באשכנז שהם קודמים ומהם יש לקחת חזעלה יותר גדולה.

מובן מעצמו, שמה שיעשו וישרדו בתנוגע למל"ה וזמנה, במענה על מכתבי מער"ה חסד, הוא אך ודוקא באופן אשר גם לא יגע בענין נפשה. חשבתי למוחר גם להזכיר עד"ל, אבל היום קבלתי מכ' מפאריז, ובתקודר בי אשר שנתוצא אהרה הנ"ל.

נמקלה ידיעה אשר מר מאלמער וריסמאן נמצאים כבר בשחיץ, ובשבוע הבע"ל יבואו לפאריז וידרוזו בסלון ~~מפאריז~~. ונשלחה לו היום הלגרה עד"ל.

על הציון, ביום יב' חסד-הזכרתיו בבקשה להצלה בעבודתו בכלל ובתנוגע לאפריקא בפרט.

המחברת
קרוב פתח עניינאורטאן



רנה

רנח

TEL. PRESIDENT 4-1814
4-4600

ב"ה

מרכז לעניני חנוך

MERKOS L'ONESHVET CHINUCH INC.



CENTRAL OFFICE

770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, ג' שבט, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ג ורה"ח א"ה אי"א נו"ם
וכו' הרב"ג שי'

שלום וברכה:

כתבונו מכ"ו טבת הגיעני באיחור זמן שלא כרגיל,
בצירוף/דיימת המשתתפים בלימוד המסניפות.
סוג"פ העתק מהמכתב שקבלתי ממך מארבעה.

והנני מקות לקבל ממנו יריעות משפתות **על ש"ס**
בברכת ה'צמח (נ"ט)
ה'תשי"א
מנחם בני אורבאחן

RF#FD135 NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

Merkos
L'Oneshvet Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rabbi Joseph L. Schweinhart,
President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Maxson-Schwartzman
Director
Rabbi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nancy J. Minton, M.A.

ז"א א"ה נו"ם
צבור וכו'
ע"ו יעשה ככל ר"ה
יחר מהאים.
מרכז לעניני חנוך
770 EASTERN PARKWAY
ברוקלין 13
מנחם בני אורבאחן
ב"ה, ג' שבט, ה'תשי"א
ברוקלין
מנחם בני אורבאחן
ב"ה, ג' שבט, ה'תשי"א
ברוקלין

מרכז לעניני חנוך
770 EASTERN PARKWAY
ברוקלין 13
מנחם בני אורבאחן
ב"ה, ג' שבט, ה'תשי"א
ברוקלין

ב"ה, כ"ו סיון תשי"ב
ברוקלין
שלום וברכה:
אשר הנני קבלה ממנו מכתב
אשר הפך ה' בידו יצליח, לייסד
מוסד תעני-אשר לאחרי כמה שנים
לפנות ולויתרו שלו מבלי סקום מרובו אשר
ובוראי לדעתו, לפנות להאר"ן בגודל אשר
שגם תרו, בינתו, לאחרי דוקא ממנו זה צד
כ"כ שאלה הכפר, וק"ל ואצפה לבשור
לש"ח כתבו כחוראחו

דנט

TEL. PRESIDENT 4-0507
1814
8-4600

כ"ה

מרכז לעניני חנוך

MERKOS L'INYONEI CHINUCH INC.



CENTRAL OFFICE

770 EASTERN PARKWAY . BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, מ' שבט, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ח ה"ח א"א ננ"ס עוסק בצ"ב וכו'
מוה"ר בנימין שי'

שלום וברכה:

קבלתי מכתביו מב' וג' שבט, וביניהם במה קבל מכתבי הקודמים וכן מכתבי הכללים לראש צוות החינוך מרכז חנוך. ובמה יודיע כיצד עבר עליהם יום ה'אצ, בין בקיבוץ אנ"ש שי' ובין בבל העיר וסביבותיה. וכן הסתם עורר גם את הרה"ח וכו' הרשו שי' מאובעל ע"ד היא"צ.

כאשר כבר ככתבתי באחד מכתבי הקודמים, הנני מקוה כי בחוקף התאמים סוף כל סוף יפעול שהדו"נט יחן לא פתוח ממה שנחתנו עד עכשו ועוד יוספו במשך הזמן.

בנוגע עניני מטילי, הי' שם הרה"ח העסקן בצ"ב וכו' הרב מרד" שי' הלוי ויינבערג, אשר במה זוכרו, והביא ידיעה משם כי אפשר לפעול עם הרבה, ותנאי החיים לא קשים לפי ערך, ובעיר הבירה יש קיבוץ חרדי, אע"פ שהמצב בכלל הוא כמו בשאר מדינות דרום אמריקה.

בנוגע העו"ב הר"ס שי' יאקובסון, הנה קודם שאענה לו, רוצה אני לדעת ה"ד של כה"ר שי' עד כמה יכולים לנצל כוחותיו באירופא, באיטליא, שווייץ, בלגיא וכו'. כנראה מהיריעות שתחת ידי, הנה בכל מקומות שהי' שם נשאר רושם בענינים של כוועל משם, ובמילא יציאות משם יגרום חסרון, וצריך עיון אם כראי להתליף עבודתו במטילי על השבוע עבודתו באירופא.

מטובו להודיעני מעב"ב של הר"ס שי' הנ"ל וע"י שמזכיר בריאותו בכל פעם.

מה שכתב שהדו"נט הצרפתי רוצה שיקבל מהם חלק מהתקציב, לכאורה יש גם מעלות בדבר זה, אלא שכדאי להקטין הסכום עד כמה שאפשר, וכנראה ממכתבו עוסק בזה כה"ר שי'.

קבלתי מכתב מהשו"ב היקין שי', מי שהי' חתנו של הרא"ש שי' הכהן כהנאו, שברצונו לראש חודש אדר ראשון לעזוב את מקומו בניסיון לקנות ואשר לכן התפשים שם שב"ב אחר במקומו ואשר לו שיציע אם מי מאנ"ש למלא מקומו. אפשר שכתב בעצמו לפריי, ובכל אופן הנני מודיע לכה"ר שי' גם מכאן, ובמה ידוע לו פרטי החיים וההתמדרות במטאקאלס, וידע אם יש אנשים ע"ז, וזאת כוונתי מי להציע.

ה"ח על הודעתו במכתבו מב' שבט שריבר עם ב"כ הדו"נט ע"ד האינספקטור דהינוך באשכנז, והודעתו אודות זה לשם, לעודד את רושם שיעמרו חזק על מסמרתם.

כבקשתו אזכירו על הציון ביו"ד שבט, מהר א"ה, להצלחה בעבודתו הק' ולרוח טוב גשמי ורוחני בכל עניניו הכללים והפרטים.

- ב -

הסול קבלתי מכתב מהר"ס שי' ליפקסר וכתב שכבר חקרו ודרשו ע"ד הר"ש שי' מתוחא וזו"ה הי' ונתנו מקנה טוב. כן כותב שזומר בקר מכתבים עם כה"ר שי' בנוגע לנידוחיו הוא. והקוהי שיצליח להיות שם בחקדם האפשרי, למען סדר כל הענינים על מכונם.

בברכה ובפ"ט של התורה
מנחם עני יאורמאן

ש"ת
1951

14 26 2100
108 WAD ANAS

PLEASE PRINT CLEAR AND DARK
INDICATE CLEARLY THE NAME AND ADDRESS
ON OTHER ENVELOPES ONLY

INTERN UNION

ASHER BRAUMAN LOKA
HADFOSAS S'GRI KE
ROHOM HECHZIR HAKE
STOP BVAKOSHU LDABE
DAVID VLAASOIS HAKOIL SHELESUDAR
SAKONO VELETALAGPEF HATO
W'ERSON.

רס

TEL. PRESIDENT 4 { OSO7
1814
8 4600

מרכז לעניני חנוך

MERKOS L'YHONEYE CHINUCH INC.



CENTRAL OFFICE

770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13. N. Y.

ב"ה, ה' שבת, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ג הרב"ה ה"ה אי"א נ"מ וכו'
הרב"ג שי'

שלום וברכה:

ב' מכתביו פ"א שבט ומכתבו מ"ד בו נתקבלו, וכן העתק מכתב
מר בעקעלמאן לכת"ר שי'.

היום נתקבל הספר מהר"ד ה'תרע"ד וכ"ח קטנים. מסתם ידוע
לכת"ר הטעם על מספר זה דווקא.

כפי שכבר כתבתי לכת"ר הנני מקווה כי בתוקף הראוי ובאופן
המתאים יפעול, על אף כל הקשויים, שלא יפתח המעורר שנתקבל ע"ע.
ובטח יודיע חוצאות הועידה שהייתה לו בנידון זה.

לכאורה כדאי שגם הרב"ה וכו' הר"ם שי' יגיש נירות (עבור מעקנים
או קאסאבלאנקא, ואל בינתו אשען בזה).

אם אפשר להקיים בנסיעה כת"ר לאפריקא כדאי להשתדל בזה.

ה"ח על ההודעה מפר"ד יום ההילולא ובטח פרסמו הענין באופן
המתאים בחוגים הרחבים של אהב"י במקומו.

נפנה ומוטות נמסרו וכן גם לזוג' התי'. כן נסדרה ההוספה
לאוהל ה' חרם וחצי, מתאים להפתאק שלו. הקב"ת ישלחו לו ישר
מועד האהל.

פנו לכאן מהר"ד ע"ד שילוח שמורה לאירופא, והראינו להם
המקומות דאשתדק שמש' יקנו קמח שמורה. - ואחרי העיון בזה, ובהמשך
לשיחתנו אח"כ ארות זה בהיותו כאן, לכאורה כדאי שגם השנה תהא
לשכחנו לפליטים חלק בתילוק הקמח או המצה שמורה, (ביחוד כדאי
שלא יחשבו העדר העבודה בזה לסימן שמקטנת ה"ו חכניה עבודה
הלשכה).

מוטב"פ הוצאתנו האחרונה, מאפרי השתמחות."

בפ"ש וברכת הצלה בעבודתו

י"ג ה'תשי"א
נוגה שניאורסאהן

Tel. President 4-5007
Merkos
L'Yhoneye Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13. N. Y.
Rabbi Joseph L. Sussman, President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Maxson-Schwartzman
Director
Rabbi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nancy J. Minton, M.A.

ז"א א"נ
צבור וכו'
ע"ה

מרכז
לעניני חנוך
770 EASTERN PARKWAY
ברוקלין 13

יועץ ראשי לעניני חנוכה
רבי יצחק שניאורסאהן

מזכיר
רבי יצחק שניאורסאהן

Chairman, Exec. Com.
Rabbi Maxson-Schwartzman
Director
Rabbi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nancy J. Minton

ביה"ב, כ"ו סיון תשי"א
ברוקלין

שלום וברכה

ר"א

מאשר הנני קבלה מכתב מכתב
אשר תפ"ה בידו ליסדר, ליתר שנוי
סובן הענין אשר לאחרי כשה שנוי
לפנות ולויתרו שלו כבלי מקום מרכז אשר
ובדאי ולויתרו שלו כבלי מקום מרכז אשר
שגם תרד, בינתו, לאולי דווקא מפתח זה צדק
כי"כ שאלה הכפר, וק"ל ואצפה לבשו"ה

לשח"ן כתבו כהוראתו
בברכה לב
מסתם וכו'

RF#FD135-NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

דסא

TEL. PRESIDENT 4-10807
1814
8-14600

כ"ה

מרכז לעניני חנוך



MERKAZ L'ONIONI CHINNUCH INC.

CENTRAL OFFICE
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, א' אד"ר, ה' חשי"א
ברוקלין

הרה"ק והרה"ח ו"ה אי"א נו"מ וכו'
מהור"ב שי'

שלום וברכה:

נחמנו מכתביו מכ"ג וכ"ה שבט.

נכון בממד שמחמקס בענין הקמ"ש, ומכמה וכמה טעמים.
ובטח גם שהיא יהי' בהצלחה (שבמילא נכלל בזה החוספות על
אשקד).

זרתי עוה"פ את הרמ"ל שי' אודות רשיון הכניסה למאבק.
וחתוי שיסודר ענין זה, והעיקר - גם הענינים שם כשיבוא
כה"ר לשם, הן בנוגע להקמת המוסד והסדר מסודר, ערכת
הכנית להרחבת רשת המוסדות וההחלטה בפו"מ בזה (בכפרים, ואולי
גם בקאזאבלאנקה. וע"פ השיחה בהיווחו כאן), והן בנוגע להקטר
שם עם דרוינט,

אשר בתנ"ל הלוי הרבה איך שיהי' השטעל.

כפי שמתאר ענין מר"ח, במקרה טוב שמחנהג עמו ברכות
וסו"ס-מענה רך ישיב המעות שנ"ח בשלימות.

בדבר המתנות מאירלאנד לאנ"ש באה"ק ה"ן - בטח יראה
שישלחם להמוסדות ויהי' הנארכים שם ישר (ולא על ידי
איזה מוסד מרכזי שבאה"ק ה"ן). כרי שלא חיי' העלמת השתלשלות
הדברים אה"כ, כמו שהי' לפני שנתים).

נמה טוב אם הי' מתקבלים ללשכה הפליטים קבלות מכהנ"ל
או עכ"פ העתקה מהם.

בהיותי ער"ח על ציון כ"ק מו"ה אדמו"ר הזכרתיו להצלחה
בעבודתו ובעניניו הפרטים.

ברכה ופ"ש כל התמונה הי'

[Handwritten signature]
מנחם שניאורסאהן

מכתבי מכ"ה שבט בטח נחמנו.

WESTERN UNION
16 BK BROOKLYN NY 62 15

רב

רסב

TEL. PRESIDENT 4-1814
8-4600

ב"ה

מרכז לעניני חנוך

MERKOS L'INYONEI CHINUCH, INC.



CENTRAL OFFICE

770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

י אדר א'

הרה"ח והרה"ג הו"ח אי"א נד"מ וכו'

מתורב'ג שי'

שלום וברכה:

במענה על מכתביו מבי"ז אדר,

אחפלא על אשר אין ידיעה שלגם כה"ר קיבל רשיון הכניסה למארוקנבי בן הי' משמע מהמברק של הרמ"ל שי' שנחבל כאן (אף שלא כתב כך בפירוט) ובטח יודיע במכ' הבא.

בטח קיבל ממר האסקין המשך. כאן נחבל מרז"ו הינן ששה ספרים גדולים גם רפה עא קטנות, ובודאי ידוע לכה"ר המעס ע"ז. לזוגתו הי' ניתן השיך אליו עוד בשבוע העב טוב הוא שנשאר מהרש"ז שי' מוביל במארסעל, ובודאי יוכל להמשיך שם עבודתו בהינוך הכשר, ע"י השתדלות המתאימה אם שם או בפאריז. ואולי הוא בכלל רק אשטימונג עוברת מאיזה פקיד שם להראות כחו וגדלו, וכשראה שאין נוגעים במציאותו ומשתלחו" מעצמו ירשה הכל.

בפ' ש"ל החבורה הי'
מנחה שניאורסאן

ביה"כ, סיון חשיב
ברוקלין

שלום וברכה

ר"ה

מאשר תנני קבלה מסת"ל מכתב
אשר תפן הי' בידו יצליח, ליסד' לה
סוכן תצנן-אשר לאחרי ככה שנוה' לה
לפנתו ולויתרו שלו מכלי סקום מרובו אשר
ובודאי ולויתרו שלו מכלי סקום מרובו אשר
שם תרו, בינתו, למוטו להארץ בגודל תנני
כי"כ שאלה הכפר, וק"ל, ואצפה לבסוף
לשפ"ץ כתבו כחוראוו

RF#FD135 NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARIOHU ME

Tel. President 4-5007
Merkos
L'Inyonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rabbi Joseph L. Schweinhart,
President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Maxson-Schwartzman
Director
Rabbi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nathan J. Minsky, M.A.
1921

ז"א א"ו נ"ס
צבור וכו'
ה"ה ע"ה מבי"ה ר' זמ
יחר מהאי"ס.
יעו י'יעת ככל האפ

מרכז
לעניני חנוך
770 EASTERN PARKWAY
ברוקלין נ"י

י אבוייר שטייטס סלוימאטיס
י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד

שלום וברכה.
מזכיר א"ס
י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד

Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN
Rabbi Joseph L. Schweinhart,
President
Chairman, Exec. Com.
Rabbi Maxson-Schwartzman
Director
Rabbi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nathan J. Minsky, M.A.
1921

י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד

י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד
י"ד י"ד י"ד

רסג

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Office Address:
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ב"ה, שו"ץ פורים קטן, ו' תשי"א
ברוקלין

הרה"ק: והרה"ח ו"ת אי"א נו"ם
וכו' ספורט ג' סי'

שלום וברכה:

כפי אשר יזכר מסכת הרה"ח ו"ת אי"א נו"ם
וכו' משה"א סי', יראה מעם נוסף לזריזות
הרושע בטידור העבודה באפריקה, ובדאי עד כמה
שהדבר הלוי בו ידרזו בנסיעתו לשם צלחה.

ברכות הצלה וכו' פ
החפזה ה'
אשר

נתיב אל אהל
והוא אל אצל
הכ"ס ג' ג' ג'
אשר יזכר ע' ג' ג'.

LE PORT DE CRAYON
TELECOPIER : 716
WESTERN UNION
16 BK BROOKLYN NY 62 15

יד

רסו

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Office Address:
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ב"ה, ז' אדר שני ה' תשמ"א
ברוקלין, נ.י.

הנהגה והרה"ח הרה"ח אי"א נר"ם זכ"ל מהור"ב שי'

שלום וברכה:

מוטב ה' הקונטרס לימי הפורים הבוע"ל, ובמח יוכה בו אח כל אלו
שהשפיע עליהם, שילמדו אותו, ללמוד וללמד לשמור ולעשה ולקיים את
המסקנה וה"בכ"ן המאמור בהאמאר הנדפס בקונטרס, והוא

למרות הנסיגות ואשרדות והבלבולים - לעמוד חזק בקיום התורה
ואמצוח גשוע, וביחוד

להוסיף אומץ, ובהתחללות יחרה, בעבודת תינוך הכשר ללמד את
בני ובנות ישראל את מצוות הוי' והורחן.

ואם ישנם מקומות אשר על ידי גזירות בגלוי, או בהתחללות מלמה
רוצים לאחוז בהי' כנסיות ובהי' מדרשות להאכפיה ח"ו את בני ישראל
את הורה הוי' ומצוהיו ולהדיחם ח"ו מאלקות,

הנה צריך לדעת אשר בזמן הגזירה דוקא, כאשר רבו התעלמות
וההסתרים, עד אשר שמים אור לחושך (עניניה שצריכים תינו להוסיף אור
הקדושה משמשים בהם להרבות חושך הקליפות ומטרא אחרא)

"או דוקא נותנים כח שמעלה להטוך את החושך לאור כי טוב".

וכאשר נשמר - עד למסירה נפש - על הקטנים והקטנות, הרי על
פי לשון המדרש, כשיש קטנים יש גדולים, יש חכמים, יש זקנים, יש
תורה, יש בהי' כנסיות ובהי' מדרשות - והכלית הכל - הקדוש ברוך הוא
משה שכינתו בעולם, בעולם הזה התחזן הגשמי, כי אחפיה מטרא אחרא
ואחפיה חשוכה לנהואר, שיאיר אור אין סוף ברוך הוא.

בברכה שמחת פורים וי"ג המנוחה תי'
אמן להי' ורחמי' על ישראל
[Signature]

בהע"מ מק"ל אג"ו
אחפיה חשוכה לנהואר - הי"ו, י"א
אחפיה חשוכה לנהואר - הי"ו, י"א
אחפיה חשוכה לנהואר - הי"ו, י"א
אחפיה חשוכה לנהואר - הי"ו, י"א

ביה"כ, סיון תשי"ב
ברוקלין

שלום וברכה

רסו

RCF187
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME
NEWYORK 21 22 1952

רענא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Office Address:
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שני אורטאון

ביה"ק אלול חסי"א
ברוקלין.

הרה"ק והרה"ח הוה"ת אי"א עומקים בצי"צ
הרמים שי', הר"ם שי' והר"א שי'

שלום וברכה!
בנועם קבלתי מכתבם מיי"ד מני"א, אשר סו"מ באו לידי
המכם וגמר עם השוי"ב דאני"ש, וכפי התעקת שהם מסגירים במכתבם.

ויהי"ר שמכאן ולהבא לא יהי' כל עגמ"ט בהני"ל, ומני"א
ומנייהו יתק"ס שם עילאה.

במה זמנן לזמן יפקחו כחיר גם עתה, אם נשמרים התנאים
כנדרש, שנידברו ונרשמו כפי הסדור, ובודאי יהי' הכל על צד היותר טוב.

בברכת כוחים לשנה טובה ומתוקה

RABBI GORODETZKY
10 VILLIERS LISLEADAM PARIS

LE PORT EST GRATUIT. LE SERVICE EST DISPONIBLE SEULEMENT A PARIS.
TELECOPIER : VUE WESTERN UNION

16 BK BROOKLYN NY 62 15

WESTERN UNION
LEHIVODA SHEZE KEARBA CHADOSHIM ASHER BRAWMAN LOKA
LOFIM MKESEF SHENISHLACH LEJ LHADFOSAS SHEFETI KEH
BEAD SIFREI AVROHOM MAYORER AVROHOM HECHIZIN HAKE
TEREM SHERIGIA LDAVID STOP BVAKOSHO LDABE
DAVID VLAASOTS HAKOIL SHELESUDAR
SAKONO VELETALAGPEF HATO
SCHNEERSON.

רענא

רעג

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Office Address:
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מונח מנוגד שניאורטאון

ב"ה, י"ג אלול, חיש"א
ברוקלין, נ.י.

ברכה ורה"ח תת"ח אי"א נו"מ וכו' מהור"י ש"י

שלום וברכה לנפש יצירתית, אשר כבוד ה' רב המצויץ על אמת על צדקתו ואלה שמואל
ואשר יציעו. שלום בזה קונטרס ח"י אלול הבע"ל, ובדואר יזכה בו, אלה הם
שהשפעתו עליהם, באור חורה ובמאור שבחורה אשר בקונטרס.

סובא בקצרה, בהקדמה, לקונטרס, על יסוד פתגם כ"ק מו"ח ארמו"ר
זצוקלה"ה נגמ"ז ע"ע, אשר פעולה ח"י אלול היא להכניס חיות בכל סוגי
עבודת האדם, ומהם-בקו החורה.

ויש להוסיף ביאור בזה, ע"פ מרו"ל זכה נעשיה לו סם חיים לא
זכה נעשיה לו סם המות, כי אף שרברי חורה נמשלו לאש, ולכן אין מקבלין
סומא, היינו שהחורה אין מקבלה סומא, אבל בפעולה על האדם, הרי אם לא
זכה נעשיה לו כו', וכדיקו לשון רז"ל נעשיה לו.

והנה לימוד באופן שלא זכה, חורה בלי יראה שמים, חלמוד חורה
שבכחה על נותן החורה, שבמילא יכול שילמוד שלא לעשות, אפשריה רק בלימוד
שאינו עוסק באהבה ח"י, יראה, יחודו וכו', ובפרט כשלוש בעניני עוה"ז
ותומכיו, מסא"כ בלימוד פנימיות החורה, הנקראת אינא דריא, שאינו בא
בבה"י החלבשות לבדר ניצוצות, ועוסק באופני אהבה ח"י, יראה, יחודו וכו',
או בדיעה סדר ההשגלות שעל ידו זה יבוא לאהבתו ול יראה, הוא תוא
המביא. ללב שלם, וחי בהם בקטן חורתי, ובתוהו כשמה, התיצניו החורה,
מביאה חיות גם בלימוד חורה הנגליה, ובפרט חורה, הבע"ט ז"ל אשר נתחיל
אנחנו רבוינו חק"י נ"ע ז"ל המגלים ומבארים גדולה ורוממות ח"י כו'
וכמ"ס רבנו זקן, באגה"ק, כו' שידיעת המציאות מההשגלות כו' מביאה ללב
שלם כו' שהוא התיקו כו'.

וביחוד בימים אלו, אשר כולנו מהפלים: לך אשר לבי בקשו פני,
לחפש אחר פנימיות הלב, שזהו ע"י - את פניך ח"י אבקש.

הנה צריך להיות העסק באהבה ח"י, ויראנו ובלמוד והתבוננות
המביאים לזה, וזהו ההכנה הטובה להמסכת גילוי: ח"י אורי - ברה"ט - ויעני
- ביה כפ' לתכתב ולהחטט לטנה טובה, בטוב הנראה והנגלה בנשמתו
וברוחותיה.

[Handwritten signature]

אשר נעשיה יומא עב, ודאח תו"א, יג, שרברי חורה נמשלן לאש: ברכות כב"א.
שהחורה אלו מקבלת, וזע ממס"כ בהל"ה ח' לרבנו חוקן פ"ד ס"ג, אשר ע"י
השגה, מוציא מקליתו כל החורה שלמד מקורם. ועיג"כ תניא פי"ז, ואולי יש
חלק בין סומא לירידה לקליפות, ואק"מ. והנה לימוד, דאח קונטרס עץ החיים
פ"ה זילן. בלי יראה שמים, כ"מ בש"ס, וכן בהל"ה ח"ה ח"ה, ווסט"ב בריטב"א
להתלבד ולהתגבר, הוא לכאורה דלא כמס"כ בהל"ה ח"ה, אבל עיין בהקדמת הר"ח
ובקונטרס ע"ה פ"ב, שעל ידו זה יבוא: ראה רמב"ם הל' יסודי החורה ל"ב.
ובהנה פנימיות, קוני עת"ה שם. לחפש אחר: לקו"ר ד"ה כי תצא (שני).
ל"ה.....ביה"כ פ"ג ויק"ר פכ"א.

בית, כו' סיון חשיב
ברוקלין

שלום וברכה

אשר תפן ח' בידו יציה, ליסוד קבלת פנימיות מבי
סובן תפן-אשר לאחיו ככה שנוג' לייבא
לפניהו לריוחו שלו כבלי מקום מרובו אשר
ובדאי לריוחו שלו כבלי מקום מרובו אשר
שגם תרו, יביתו, ואולי רואק ספניוה עני'
כ"כ שאלה הכה, וק"ל, ואפס לבשו"ה צרת

לפני כתבו כחוראון

NEW YORK 21 22 1921
RFB+D+35
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

Merkos
L'Yanonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rabbi Joseph L. Schneerson, President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Menachem Schneerson
Director
Rabbi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nathan J. Mincov, M.A.

ה'תש"א
צבור וכו'
ה'תש"א
צבור וכו'

מרכז
לעניני חנוך
770 EASTERN PARKWAY
ברוקלין, נ.י.

מרכז
לעניני חנוך
770 EASTERN PARKWAY
ברוקלין, נ.י.

רעה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch

770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 14, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

בית כ"ה שבט, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ו"ח אי"א
עומק בצ"א וכו' הרב"ג שי'

שלום וברכה:

מוסג"פ העתק מכתיב לדר. שארץ. ובטח באם בינתיים יהיו תרשוח
בכל הנ"ל בודאי יודיע חיבך. ואולי כראי שידרוש לא רק המינימום
שהבטיחו (מיליון פרנק) אלא יגיש הביעה **אגא** בהתאם להרחבת העבודה.

מובן מעצמו, אשר אין לחתור על התנאים שלנו, אשר החלק היחיד
גדול מהתקציב צריך להנתן באה"ב (מלבד הענין מצד עצמו, הנה יש מקום
להשש שאם נותר על זה בנוגע למרוק, יתחילו לתבוע שינוי זה בנוגע **ג**
להתקציב הכללי).

וכן מובן מעצמו שאי אפשר להסכים על התנאי שצריך רשיון מסי
שהוא על הרחבת הרשת, כי אף שמוכן שאין לבוא אליהם במענות להגדלת
התקציב מדי יום ביומו, אבל יש לחלק בזה בין תנעשה כבר ומה שיעשה
לעתיד, ואפשר תהי' ג"כ האפשריות שבנוגע לעתיד יהי' איזה סכום
בחור צ"רו"ף בנוגע להרחבת הרשת. תנאי האחרון כמובן הוא אינו
בתוקף, משא"כ שני התנאים הראשונים.

Handwritten signature

המחכה לבשורה טובה

מצער אני שאינו מזכיר מאומה ע"ד בריאותו, ובטח ימלא במכתבו הבא.
הש"ס נחקבל, ואם לפי דעחו צריך לכתוב מכתב הודיה גם להדר. שפירא
יודעני מזה, כי באופן דרטי נחקבל זה מסר לעושים ואינו מזכיר
מאומה בדבר אחרים. **צדקתו יתקן ה'ת"ב**.

מוסג"פ העתק המלגרתם שנשעה לאה"ק בקטר עם ביקור שפירא שם.

מכתבי זה הוא במענה על מכתביו מס', י"ד וי"ז שבט.

Vol. PB... 4-507
Merkos
L'Yanonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 14, N. Y.
Rabbi Joseph L. Schneerson,
President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Menachem Schneerson
Director
Rabbi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nancy J. Mincus, M.A.

ז"א א"ה נ"ו
צבור וכו'
לעו ז'יעת ככל האפ

מרכו
לעניי הנון
770 איסטן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

ליום זכרכה.
מזכיר אס
Yanonei C
770 EASTERN
BROOKLYN

Chairman, Exec. Com
Rabbi Menachem M. S
Director
Rabbi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nancy J. Mincus

RF#FD155-NEWYORK 21 22 1921
RCF187
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARIOHU ME

בית, כו' סיון תשי"ב
ברוקלין

שלום וברכה:

רטי

לשח"ן כתבו כחוראוו

רעט

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch

770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

בית ער"ח ארז, ה'חש"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח מ"ח אי"א ננ"ם
עוסק בצ"צ וכו' הרב א"ש

שלום וברכה:

במענה על מכתביו

הנה לכאורה אין חועלת שלא לקחת המענה מהדיונים, ובפרט
שיוכלו לקשר זה עם שאר המענה שנהנים, ולכן כדאי שיענה שיש
שמאבנו הכספי רחוק ביותר ולכן אין לו ברירה ומוכרח לקחת המענה,
אבל בידע עם זה נוחן הוא מהאגון בנוגע לגודל הסכום ותן
בנוגע למקום הנהיגה, אבל כיון שלא שמע החלטה הברורה ברור
ומנהלי הדיונים נוסעים משם, לכן מניח הדלת פשוטה להנחה
משא ומתן בזה להבא.

בטח כבר קיבל העתקה מכתבי לך. שארץ, אבל הוא איננו
בעיר, ובשיה"י ממנו מענה אודיע לכת"ר ש"י.

מתעניין לדעה אם יש אפשרות שקורים בואו לכאן יבקר
באה"ק ח"ו במשך שבוע, ואף שאין לי עדיין החלטה ברורה בזה,
אבל מברך ישנה אצלי.

ארו עלך קנינות
קצת הרע (תעטמו)
ש"י

ברכות תמידה לך מ. שניאורסאהן

WESTERN UNION
TELETYPE UNIT
16 BK BROOKLYN NY 62 15
LE PORT EST GRATUIT de 6 heures du matin à 6 heures du soir
MONTREUSE, CLERMONT-FERRAND, ANGERS, NANTES, POISSONNIERS, ST-ETIENNE, LYON, NO. OTHER COUNTRIES SEE LIST

ר

רפא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch

770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

בית כ"ב אדר, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג ורה"ח ו"ח א"א נו"מ
עוסק באצ"ב וכו' מרב"ג שי

שלום וברכה:

במענה על מכתבו בו כותב שאינו מבין למה אני מצטער על
הסגרתו בהעבודה באפריקה, הנני בזה למסור מא שאמר מר יצחק
שי' שלום לאחד משלנו, כי קיבל מכתב מפרוקו בו כותבים לו
כי כל העבודה בליובאוויטש במרוקו להר"ם, וידעה זו גרמה
לו לשלום מובה ואי-שביעת רצון. ובטח אינו מחסר מר שלום
במה שאמר זה לאנשים משלנו, אלא מפרטם גם בחוגים אחרים.
וכיון, שלטי דבריו, זהו על יסוד מכתב שקבל מפרוקו, הנה
יש מקום לחשש שגם באי"כח הדווינגט מסבקים עם עתה קיבלו
ידיעות כאלה ואולי נחשפו מזה ח'ו.

לדעתי מהנכון הוא:

(א) בהתראות עם בקלמן וכו' בבואם עתה מפרוקו, יפגב
השיחה באופן כזה שפני דבריהם יהי' ניכר אם גם בפניהם
הוציאו שם רע, ואז יהי' בידו לבטל את זה ככל האפשר.

(ב) מהנכון לקבל מהרבנים או מנחגי הקהלות שיש שם
מוסדותינו מכתבים רשמיים, היינו על חבלנק שלום וכו', כהובים
אלי והעקקה ללשכה לפאריז, שנוכל להשתמש בהם.

(ג) טוב הי' שיהיו תמונות מהמוסדות ומחלקות החלמידיים
והחלמידות.

(ד) אם יש עוד אמצעים כדי לבטל את השקרים הנ"ל בוראי
יאתו בהם ואל בינתו אשען בזה.

ברכות
שלמה הארימאקא
שלום

רנב

רפג

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

ב"ה, כ' תמוז תשי"ב
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק
בצ"צ וכו' מוהרב"ג שי'

שלום וברכה!

נתקבל המברק שלו מבואר צלחה, ובטח ובוראי יתן השי"ת
שיהיי' הצלחה, ואחכה לבשו"ט מכל הענינים, וכמובן אשר לכל לראש מענין
הסיוע במרוקא בער העבר, כדי שלא יעשה חוב ישן, וכן שלא תפלאו, כיוון
שעבדו הכסף איך מתנהלים הענינים כו', וד"ל.

(ב) מוסג"פ העתק מכתבי למרת עטיל תחי' רובאן, ומראוי הי'
לדעת מהנעשה אהה, ואולי גם לבקרה מזמן לזמן, ומטובו להודיעני מהותה
ומצבה וכן שבי"ב שיחיו בחורה ומצות.

(ג) כן העירותי ע"ד התועלת שיש לקוות מהקירוב להפאפ.
ד"ר ברוך. ואהענין לדעת מהנעשה בזה והתוצאות.

(ד) נודעתי, אשר הרדוינט עושה עשה פרסום מזה ששולחים
מאות ואלפים ילדים מילדי ישראל, הן באירופא והן במרוקא, למחנות קיץ,
בטח אין הם בעצמם מתנהלים המחנות, אלא שמוסרים את הילדים במקומותאלו
יהיי' לו חלק מלמנהקצד, היינו הרדוינט יתן הגשמיים ולליובאוויטש
יהיי' שייך הרוחניוה. קשה לי לכתוב הצעה פרטית בזה, כיוון שאי אפשר
לברר פרטי פעולות הנ"ל, ובטח כת"ר שי' על אחר קל יותר לו הבירור.

(ה) קבלתי מכתב קצר מפר שלום (כמובן בלא טשעק), וכותב אשר
במשך לבקורו באפריקא, נודע לו שהשיבות אהלי"י במכנז, אפשר להוסיף
בכנין עוד 4 חדרים, וצרכים לזה מיליון פרנק, ואם אמת נכון הצבר אזי
הוא מצדו יכתוב לאוצר התורה שיחננו החצי מסכום הנ"ל וגם ישתדל הוא
בהרדוינט שהם יתנו חלק השני, כיוון שלדעתו ענין נחוץ הוא והסכום קטן
לפי ערך, לי חדשה כל ההצעה, ואחכה לתשובת הכהר"ג שי' בזה, אם כבר
נודע לו, או שלאחר הבירור צא, אם עדיין צריך לברר הדבר.
(15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30)

ביה"ב, כו' סיון תשי"ב
ברוקלין

שלום וברכה

אשר הנני קבלה מכתבך
אשר תפן' בידו יצליח, ליסד' לייסד' מכתב
סובן הענין-אשר לאחזי כשה שנוו' לייסד' מכתב
לפנתו ולויתו שלו מבלי מקום מרובו אשר
ובוראי ולויתו שלו מבלי מקום מרובו אשר
שגם תרו, בינתו, לאחזי רחוקא מרובו אשר
כייך שאלה הספר, וק"ל. ואצפה לבשו"ט
לשח"ן כתבו כחוראהו.

רפג

ברכה
מכתב

Merkos
L'Yanonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rabbi Joseph L. Schneerson, President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Menachem Schneerson
Director
Rabbi M. A. Honakova
Executive Secretary
Nancy J. Minner, M.A.

ח"ה עשה מביה"ד ומ
יחרת מהאים,
יעו ז'יעת ככל האפ

מרכוז
לענין חנוך
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

מזכיר
מנהל
מזכיר
מנהל
מזכיר
מנהל

RCF187
RFW#D135-NEWYORK 21 22 1952
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

רפג

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין נ. י.

ב"ה, ז' תמוז הסי"ב
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק
בצ"צ באמונה וכו' מוהרב"ג שי'

שלום וברכה!
קבלתי מכתבו מר' חמוז והקודם לו, ובטח בינתים
הגיעו מכתבי ג"כ.

כפי המכתב שנחקבל מהר"ש מטוסאוו, כנראה שבקור
הר"ר לעווין באפריקה מוטל בספק.

ועל של עתה באתי להסגיר פה הקונטרס שהו"ל
לחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבע"ל, ובטח יסדר ההגיה בפרסום
המחאים, ובפרט שבשנה זו הוא אחל ביום הש"ק ולמחרת, וכפי
שאמתי זה כבר, שבכלל צ"ל הסדר, לעשות פעם א' בכל חפוצות
העיר ומביבותי, ופעם-שיחאספו כולם למקום אחד.
אניצו האגודה (1916).
ברוכת חג הגאולה

PLEASE REVERSE OVER AND FOLD
WRITING TO BE MADE WITH A
NO OTHER ENVELOPE SHD

LE PORT EST GRATUIT...
TELEPHONE : 716 WESTERN UNION
16 BK BROOKLYN NY 62 15

רנד

רפה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

ביה, א' מביא תשי"ב
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נויב עוסק
בציצ וכו' סוה"ד בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו כפי"ד תסוד והקודם לו,
ובפניש בענין נסיעת הת' האלצמאן שי' לטוניס ולאזשיר, הנה בכלל
כנראה שהיא פעם א שפעודיקער, ואולי הי' זה רק כשראיתיו אני,
וכשהוא נסעא בחבורת אחרים אפשר יש לו יותר התפשטות ואינו בוש,
ואם כן הוא נאטר תחי' תכנים שישע למשך איזה שבועות לטוניס
ואזשיר, הרי בטח יסביר כה בפרשתא מה לעשן לעשות שם, ויהי"ר שיהי'
בהצלחה.

(ב) מיש שאין אצלו ספרי הסליחה, הנה יודיע איזה ספרים
לשלוח לו והכמות, ובטח יטלאו בקשתו, וכן יודיע מה ובאזה כמות
לשלוח למרוקה.

(ג) מיש לשלוח לסונדערלאנד מספר איזה ספרים, הנה אינו
מקשר במכ' לאיזה ספרים כוונתו, שאם הוא אצלו שנדפסו עיי קה"ת,
הרי אפוכי מטרות למה לו, וכדאי יותר שישלחו אותם ספריו, כדי שיהיו
שנוקקים הם להלשכה דפר"ז, או ישר מכאן, והשלוחה מקסבלנק יש בזה
מקום החשש שיעשו מזה טומעל, שפושאים הספרים לא להתכלית שנועדו
כי צריכים להיות באפריקה ולבטוף משם לוקחים לאחרים, ומובן שיש
לתזהר מזה וכו'.

(ד) היתה פה ידיעה שהרב זאב גאלד פרנס שמיסד בית מדרש
לרבנים כשביל הספרדים ילדי צפון אפריקה תיבן וכו' ברסת גייס
שאצל לונדון, איני יודע אם יש כזה פנס לננוגל לעניינכס, ואם יהי'
בידו ידיעות נוספות בטח יודיע.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש
Menachem Schneerson

ביה, כו' סיון תשי"ב
ברוקלין

שלום וברכה!

רפה

RF#FD135 NEWYORK 21 22 1521
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

Merkos
L'Yegonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rabbi Joseph L. Schneerson, President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Menachem Schneerson
Director
Rabbi M. A. Haskovitz
Executive Secretary
Nathan J. Mincow, M.A.
1952

מרכו
לעניי חנוך
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.
מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.
מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

ני הגור
מנחם מענדל שניאורסאהן
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

הרה"ג
בציצ וכו'
שלום וברכה!
מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

מונהג מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch

770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

ביה"ד מניאָ שטייב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אייזיק נוימאן עוסק
בצייצ וכו' סוהיר בנימין אליהו שי

שלום וברכה!
מאָר שטייב קעגן מכתביו מכתביו וכו' מניאָ, ובמח' בינחים
קבל מכתבי מענין מכתביו וכו' מניאָ, ובמח' בינחים

(ב) בענין המו"מ והשקו"מ עם הדו"נימ, הנהגה כמדות שכבר אמרת
לו, שמה שמק"ב בכ"ז הוא, שבי"ד ג"כ החסיכה שנוחנים לשאר עניני הלשכה, לבר
מקוה, וכנראה, אף שאינם אומרים זה בפירוש, אבל במח' מסומים, או שחושבים
סומכ"ם אח המצב, שהם אוחזים ביד מפני מקם זה ג"כ, ולכן אף שהדבר יוש
לימים עליהם וכו' וכו', אבל מפני הנחל הנהגה, לכאורה, כיון צריך להיות באופן
שלא לנתק חסר, וכפועל יוצא מזה הנהגה, לכתוב לדרש שחא"ק כמו שכותב, הרי
כיון שבלישכה הם כתבו ודברו אליו כמה פעמים, ובמח' ידוע גם להנהיגה בפריז
ע"י, הרי יש חוקלה בזה, ובפרט שנוחם המכתב עצמו בהחלטתו, א"כ שבה במסעך
לחשיטה שיהיה אתו ולהתבטחו, אבל לכתוב לתארגור, לא נראה לי, כיון שמד' ג"א
כנראה שריוק הוא בכלל מתעסקנות בפועל, ואינו מתערב בזה, וז"ל יאמר בשביל ענין
החדי' ונגד אנשיהם מנהלי המשרד בפריז, הרי מסומכ"ם צ"ל ותר בזה, ותלוי זה
במח' גדולה במח' ביועציו, ונוסף ע"ז כיון שזהו דרך הדעה מה שלא אהנו בזה
עד עתה, הרי זה קרוב להפסד ורחוק משכ"ר, אבל הקו"מ חזקה, וכפי שרואה הנהי
מהלך הענינים עד עתה, שלאחר זה, או ז"ל ועלן ז"ל אוי שטרען און אוי שפנעה'ן
והי' להם מקום לאמר שגאחו, הרי בגוף הענינים וגם בגודל הסכום, מוכנים
היו לתת עד כמה שאפשר, ובלבד שיהי' באופן שישלמו שזהו שצחון שלהם,
ולא אז מען האם בא ז"ל אוי שטרען, ומתאים בזה, הנהגה לדעת, קטן וז"ל שטעלן
אויף דעם סכום, ולמצוא אותיות שזהו מתאים לדבריהם הם ולדבריהם שדרשו
שינום קוגנים ושיפורים, ובמילא הרי זה עצמו אומר שיסעו בזה.

(ג) מה שרצוים לקבוע זה על ג' חדשים, הרי זמן זה אינו נראה
כלל, כיון שג' חדשים מעתה הרי יהי' זה חדש חשרי, ובמילא לא יהי' האנשים
בביה"מ, ואף שיש חלק הכונה בזה שזה יהי' קודם הצפ"ל, דהדש חשרי, אבל כנראה
מקצת מה שכתבתי, אין הם מעשינים כיב או שיינם מפתחים מפני ז"ל, אף
מקצת חכמ"ם, כיון כמו שקיח, אבל כנראה שגם בהצפ"ל אין להם אסון, ולכן,
לכאורה, הי' כדאי לשנות ש"ס"פ"ו על מה שהבית"ד בכל האפשר, וזוה"ל יהי'
חצי שנה, היינו עד אמצע החורף, ובמח' בינחים יהי' ז"ל באפריקה, ובמילא יתברר
כל המשיקות וכו'. ונסוק זה שד"ר שקיח בדעתו לנסוע לאפריקה בחתום החורף
הק"מ ועד ביאתה'ם, להתדבר ע' עתה, לכאורה יתקבל זה אצלם ג"כ.

(ד) חסידיה מה שאינו מודיע כלל מהנעשה עם בריסקא ואירלאנד,
והאומנם במל כל הענין, אה"י ששקיעו בו כיב טורה, ומו"מ הרי יהי' בזה ענין
של פרנסה בשביל כמה מאנשי?

(ה) כדונק לשאלתו ע"ד השיב קלמנס, ולמשה ש"יב במחנו, הנהגה,
כסדומי, שכבר אמרת, מכבר, שבאם הדופאים מסכמים ע"ז, כדאי הדבר, כיון
שנמצא בידו עם ביה שיהיו ובינ אנשי שיהיו.

(ו) מה שכותב ששפי"א רואה מכה לעבודתם עם מפני עבודתו ע"ז, וכו',
הנה בודאי הסביר, וכמו שאמר ל"ג, ש"ס"ד ע"ז, עבודתם וכו' לא יוש, שם, וכו' וכו'
שליובאוויטש מוסתה מסקצו הענין וז"ל אצלם, מוסתים אחרים בכונן זה, הרי
ארבעה מוב הדבר לפניהם שיוכלו להתאפר שחוקים בעזרתם כמה מוסדות חנוך
בכל רחבי אמריקה, ואולי כדאי א"ינגלישטען בין הדבורים, אשר כיון שמוגבלים

Rabbi JOSEPH L. SCHNEERSON,
President

Chairman, Exec. Committee
Rabbi MARSHALL SCHNEERSON

Director
Rabbi M. A. HONKOVITZ

Executive Secretary
Nancy J. MINTON, M.A.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מנדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

אנו באנשים מוסחים בהגותך, הרי גם אנו לא נחפשים במאות קומות ופסילא
וזף שאש לקחה עניי החיבות בזה, אבל בעיקר המקומות כבר נחפרו ופסילא
יכול להתקף רק בעוד איזה קומות 20/100, וחמורה זה הרי יש מקומות
מפוסקים הלימוד כמסת חיבות, ובודאי ישאר ממפר קומות לפעם 100/800
או פחות קומות, כמובן שכיו ציל לא בנוסף של ההחייבות שחינו שהם מגבילים
ומתנים **ב** זה, אלא שמצב ההון מגביל איש במדידת הנזיל.

(ז) מיש שזה איזה ימים שלא שב רוחו אליו כי התרגש וכו'.
נהה, בכלל, למחרת להאריך לרבנותי שרואים במוחש שחייק מויה אדמויר מנהל
את הענינים במצלתה, ואפילו עם הדוויגים גופא רואים גיב הצלחה, אף שבא
הדבר לפועל עיי שקוים המסרכת את הגוף והנשמה וכו'. ובמילא יהי' מוכים
דרון נצח, ורק **ש** עיי אופנים כאלו, וסוים יגרילו הסכום, ובודאי גם
ענה ימיפו על הסכום, ויש לקחה שהרבה יותר מה שמשער במכתבו אלי.

(ח) קבלתי מכתב מהר' אלמלך, אשר התליפו מנהל הוצאתהורח במתנו
באיש דתי וחרדי, אבל איני יודע פרטים בזה ועד כמה הוא צודק
לעבודתנו, ובמה שכיוודע לו-יודיעני, ולבאורה, אם אמח הדבר היו גיב צריך
לתשמיע על הנהגת הדוויגים שם.

(ט) קבלתי מכתב מאהיק חיו בענין הבייש למלאכה שם, וכוחבים
שדברו עם איזה פועים עם הנהלה הדוויגים שם, עתה תלוי בכל בדבר שפירא
ומתחים להוראתנו, בזה ואף שלבאורה אין מערבינו ענין בענין, ואין כראי
לחח מקוים וכו' וכו' חובתו בענין הבייש למלאכה, ובמילא אי' לעשות
בענין החסיכה שפריז ובאופן, אבל כיון שקוחי שלעה קבלה מכתבי זה, כבר
י'ודר הענין שפריז ובאופן, היינו בתוספה, הרי אחרי הספק זמן מהאים,
אולי כלאי שיעורך עוד הפעם את השאלה דבייש למלאכה עם הדיר שפירא, וכנני
באופן שלא י'אמר עוד תובתו בבייש למלאכה על השבון מרוקא וכו'. דרך אגב-
קבלתי ימים אלו משפירא מכתב חודה-מפריזו-על המכתב שכתבת לי לו **א** קודם
הנהגה שהי' אצלו.

(י) בענין הבנין במתנו, הנהה, בכל אופן, צריך לתחלים את הדבר
בכיוון זה או להיפך, ולא להמשיך עוד יותר, **ו** על אהרע דבייש.

(יא) בתנווע למר שושן וכן הדפפת רעעענוית, הנה לדעתך כראי
למחר בזה, כרי שיהי' איזה ענינים נגמרים לאמצע חדש אלול הבבילי-ימי
ההתקורות, ובנווע להקוסר שאודותו יכתוב רעעעניי, הנה במח מצאים אצלו
א התומר הדרוש זה, וכלל לראש, מפני כמה מפעים, כלאי שיתחיל לרעעענייא
עיי השמועטן, ומזכרונות, חוברת עסקנות השיד וכו'יב, ואל בינחו אשען מה
להקדים ומה לתוסיק.

(יב) מיש בכתבו שמבקשים אחוזים מה ששלה מר כהן נדבת הקבלה
למובח מרוקא, ויש אוסר שהוא קצן כל זה, או שפעל שיתנו סכום זה, הנה איני
מבין אפשרות הדבר, כיון שאין שירי קבץ למובח מרוקא **א** ואין שירי שאלנו
את ידו לפעול עיי מרוקא, אלא שר כהן שאל לחתור, וכחתי **א** שכוון שיתנה
למזכות חנוך אשר עיי כתי מויה אדמויר נקראים, וכאשר יגיע הסכום לידו
בפועל, איי מסובו להודיעני, ואז אוודע אני למר כהן שנתקבלו המעות לקופת
מרוקא.

(יג) מוסגים התוספה לרשימת איכה שהויל זה עתה, ובמה יזכה בזה
את הרבים, השיכים לזה,

בברכה תצלה בידורו
מכתב אלמלך

בברכה, כיון שחייב
ברוקלין

RF#FD135 NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARIOHU ME

שלוש ובהכח
אשר תפן ה' בידו יציל, קבלה מכתבו מכתבי
מובן הענין-אשר לאחרי ככה שנוו, ויה רבמה
לפניהו ולויתו שלו כבלי סקום מרובו אשר
ובודאי לרויתו שלו כבלי סקום מרובו אשר
שם הדור, וכחתי, לפיכך להאריך בגודל העני'
כיי שאלה הסכה, ואולי רוקא מפני זה שרת
לשפין כתבו כחוראוו

רפח

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch

770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

בית ז' אלוף חשייב
ברוקלין

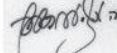
הרה"ג והרה"א יי"א נוי"ם עוסק
בצ"צ וכו' מוהרבא"ג ש"י

שלום וברכה!

נחקבל היום מכתבו מברדי"ח אלוף עם העתק מכ' מר בעקעלמאן, ותקוה י.
שלע קבלה מכתבי זה, כבר החקבל אצלו הסכמת הנח"ל להאריך ההסכם שביניהם עד סוף
1952, כי בשם מצא כח"ר ש"י הדרכים המחיימים לפעול אצל אח הנח"ל.
בנוגע לתוכן מכ' בעקעלמאן, הנה אם אמת נכון הדבר כמו שכותב, איך
שמוסיפים תי"ח ע"י עזר של איזה אלף פרנק למרש מבלי שפור ושינוי הלימוד לסוב,
וכן ע"ד העדר הנקיון וההשגחה וכו'-הרי, לכאורה, טענות צודקות הם, כי אין בדוקא
שהי' מספא אהלים מס' או יותר, ואפשר שהי' פתוח מזה ובלבד שהי' ניכר בשי"ב
גלימודם ובחסדן שלהם וזהו ש"ך לרש"ת אהלי"י. ובמילא, הרי יש להשחיל עתה לא בהוספת
תי"ח בכפרים חדשים, כי"א בשפור המצב באותן הקימים, כי"א אפשר לשנון אפי' במקצת -
הרי, אולי, לזמן ליסודים הבא, אין כי"כ הכרח להמשיך הסובסידיע לתי"ח, ובמקומם
ש"יפיר לי, שאמר ~~א~~ זה להנהלת הדווי"נט שכמה מהחדרים נחבטלו מסיבות שונות, ואל
בינתו אשקן איפוא להמשיך ואיפוא לקצר ~~ה~~.
בהתאם להנח"ל שחקוהי חוקה שהסכם דעה עם הדווי"נט יי"א זמנו עד
סוף 1952, הרי נכון הדבר ש"יבקר עתה כח"ר ש"י במרוקא, כדי להחזיר בתחיל וכן ע"ד
סידור מגביות ולטובת אהלי"י בשלהי אלוף וחדש חשרי, ואם מתאים הרי גם אחר זה
וכן אולי, גיבכ לבחון את החלמידים המתכוננים לנסוע לברונקס, ואף שאין נוגע כי"כ ~~ב~~
ידיעותיהם, אבל יש להגדיל את ענין נתייעתם כפי האפשרי, כדי לחבב וליקר את הדברים
וכו'.

מכרומה שזה מכבר שאלוהו אם להדפיס עוד ספניות ואיזה מסכת, אם ג'
הגבוה שזה לומדים שם, או שיש בזה הצעה אחרת.
בנוגע להבקור באה"ק ח"ו, כפי היריעות שקבלתי מסם, הנה מה שדברתי
עם מר שז"ר ש"י בענין הבנינים, אפשר רק בתקציב החדש שמחילי באקסמפקט, ומנהלים
עם הנח"ל שקוים בזה, ומסוגלים העתק מכתבי לשז"ר קודם נסעו מכאן, כדי שירע עכ"פ
הנקודות העיקריות שהמצב, ואם יקדים בבקורו במרוקא, הרי אפשר שתחתו באה"ק ח"ו -
ימשיך לו כמנהגו שבועיים.

ק"ל ואפשר כדאי לדרוה בקורו במרוקא על לאחר התנים, אם מר שפירא יבקר
שם בפסח וכו' להדש חשרי, שאני אין כדאי לנסוע למרוקא בהתפוח כי"כ, ואו יחקר
עם מרוקא במכתבים, ורק אם יי"א הכרח-י"ס לשם, ולכאורה שלוח במרוקא א"י-
איזה ימים, אינו נוגע כי"כ למספר הימים עד חזירתו שלוח לאה"י. ועוד מעלה ישנה
בבקורו במרוקא עתה, כיון שבח"ו כאן ימשיכו בהוסים עם מר שלום ש"י בנוגע
לעניני הבנין שבכ"ז, ולכן כדאי שירע הענינים בפרטיות ע"י בקורו על אה"י-
של חשפ"ז ויכ"ב קטנות.

ברכת הצלחה בעבודתו בקדש ומתנה ומתע ומתע




WESTERN UNION
16 BK BROOKLYN NY 62
TELEPHONE: 710
LUBAVITCHER RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

רפ"ט

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין 13 נ.י.

בי"ח אלול תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג ורה"ח אי"א נוי"ג עוסק
בציצ וכו' מוהרבי"ג שי'

שלום וברכה!
מכתבי הקודם במח הגיעו, ומאשר הנני בזה קבלה מכתביו
מיום ו' ח' אלול, וכבקשתו נשלח לו ברואר אויר הספרים שבקש בשביל
ליחן לער, שפירא.

ב) בנודו המענה שלו למר בעקעלמאן, הנה במח ישלח לכאן
זההתקה, ובודאי, בנוגע לפתיחת מוסדות חרדים, יהי' החוכן לפי"ע כמו
שהודעת' לו בהסברך ומכתבי של אחרי, הינא השלי"ה אהפרינאיש של
התערבות שלהם במוסדות ההנוך שלנו, שאין מבקשים ע"ז עזר מאתם.

ג) בנוגע למה שקבל כרטיס דואר מסערנאן, הנה אינני
יודע כונתו, אם לסדר בזה סדר קבוע דשילות הבי"ח, ואיך הוא -
הרי אולי כדאי לדבר עם מר בעקעלמאן גם עדיין, סבלי לרחוק עליו
(נאמט'ענען) בשאלה זו, כדי שלא ירצה לצאת ידי חובתו בזה וכמובן,
שלא יהי' אצלו הרושם, אז מי רי"ס געלט אויף תא"ס עם לאזט זיין
וכן לכאורה צריך לברר, אם גם לישר מקומות אין חשש לשלוח הבי"ח
(ספני המקבלים) שבתה יש לעקר זה ע"פ המכתבים המתקבלים מס.

ד) במח' הוראה עם הרב מולידני, ושאר הנוסעים מסרוקה
לאהיק הי"ו, וכמרוכח שברשות הרב הנ"ל נמצא סכום נכון הניחן לדעתו,
א"א להשקט בו באהיק הי"ו בענין של ישיבה וכיו"ב, ואיך מהנכון
ביותר לפעול עליו, היינו להכינו לזה שיתן זה לאחד ממוסדותינו באהיק
חיו, ובפרט שבישיבת לוד יש מתקת מיוחדת בשביל עולי תימן וכף גם
בהכפר החדש, ואולי כדאי שתוצאות המו"ם בזה עם הרב מולידני, יודיע
חיקף לאהיק חיו.

ה) מוסגים הריד דשיק מברכים ח' אלול, שכדאי לפרסם
באופן המתאים,
בברכה הצלחה בעבודתו בקדש וכו' חיים

Handwritten signature

Merkos
L'Yegonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rabbi Joseph L. Schneerson, President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Menachem Schneerson
Director
Rabbi M. A. Haskovitz
Executive Secretary
Nathan J. Mincow, M.A.

Handwritten notes in Hebrew on the left margin, including "רפ"ט" and other illegible text.

Main body of the typed letter in Hebrew, containing the address and the main text of the correspondence.

Handwritten notes in Hebrew on the right margin, including "מרכו" and other illegible text.

RF#D135 NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DYVENESIO SHMARIOHU ME

שלום וברכה!
מאשר הנני קבלה מכתביו
מיום ו' ח' אלול, וכבקשתו
נשלח לו ברואר אויר הספרים
שבקש בשביל ליחן לער, שפירא.

רפ"ט

רצב

מנחם מנדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ.י.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYadach 3-9250

ב"ה, כא' טבת, ה'תשי"א
ברוקלין, נ.י.

מר משה ש"י קול

שלום וברכה:

נשמח לי התרשנות להכיר את כבודו פנים אל פנים ולשוחח אתו ע"ד
הבעיות הנוגעות להלך השבוע שבני עמנו. בפרט נהיית' לשמוע את רואה
המקצועות השונים דהנועה הב"ד באה"ק ח"ו מקום לעבודה משוחפת וסיוע
ניכר מצדו.

ותענינים הם:

(א) ענין מוסד הינוך עם פנים"י בעד הילדים המוצלים מהסיטון, אשר
יש אפשרות בידינו, ע"פ המכתבים שקבלתי זה עתה, לסדר, ולפי דברי כ' הגה
אם יתאים הבנין והפרסול חרי המשרדים העומרים חתה הנאלחו יקבלו עליהם
מחצית האנזאח הכספית הכרוכה בהסיכה מוסד כזה, ומחצית השני' במה ימצאו
המשרדים המסלחים שאנם נכנסו בדברים בזה.

וכמי הצעתי הנני כותב לבאי"כוחי באה"ק ח"ו שיפנו למסלח מקום
מר יקר, אשר לקח שיפנו אליו כבר החינה בירו הוראה בזה מכבודו.

(ב) בנוגע לפחונכי מוסדות ההינוך שלנו במרוקו שרוצים לעלות לאה"ק
ח"ו בהתפתחו, אם נבטיח להם שיוכלו להמשיך הינוכם כרצונם וכרצון הוריהם,
אשר לי כ' אשר מובן מאליו שלא תהי' בזה כל בעי', ויוכלו להמשיך הינוכם
במוסדות הורים שבצהירו עליהם במשרד העלי' במרוקו, ולא עוד אלא שהחלמירים
הקולרים יקבלו מלבד הוצאות העלי' גם כל סיועם באה"ק ח"ו עד הגיעם לשנת
ה'77 מקופת עליה הנוקר.

(ג) בנוגע להקפת מוסד בית ספר להקלאות בכפר הב"ד ספר"י, אשר בהתאם
למשא ומתן שהתנהל בזה יגושם ענין זה בעזרת משרדו, משרד עליה הנוקר, הגה
הביע כ' השערות אשר תזמן הירוש להקפת הבנין הוא בערך חצי שנה אם י"ה
בנין שירי, או זמן ארוך קצת יותר אם בנין רגיל. כאמור, ימצא משרד
עליה הנוקר את הכסף הירוש לבנין מוסד זה, ובתנאי אשר מחצית הכסף
החשב להלוואה שאני אחראי בעד סילוקה במשך חמש שנים.

זמני החלומים והאופנים והפרטים שבזה יוגבלו בהמשך המשא ומתן שינהל
בזה בא"כוחי הרב גורווצקי ש"י עם כ' או עם בא"כוחו.

אזכיר עוד פרט אחד והוא מה שאמרת' שצדי מוכן אני ללחן במוסדות
אכיוצא בזה נוסף על מוסד התקלאות הנ"ל, מכיון שהושבני שחתי' דרישה
הגונה ללימוד התקלאות אצלנו. ועל זה עניני כ' שרוצה להכות כיצד ישתדר
בנין הראשון ואני יתקנינו בעוד מוסדות כגון זה.

ארגיש עוד חשק שהיית' לי קודם רוח לא רק מהמדובר בעניינינו אנו,
אלא בעיקר מהיחס הכללי שנשתקף בדבריו למש עמך בתור, עבודה משוחפת'
הקושרת לפנינו, אשר זה מעורר בי תקוה אמיצה להוצאות אנוגות בפועל ממש,
לשביח רצונו ורצוננו גם יחד.

WESTERN UNION
16 BK BROOKLYN NY 62
TELEPHONE: 746
LE PORT-ART CREDIT
DAVID VLASOVS HAKOIL SHELESUDAR
TEREM SHERIGIA LDAVID STOP BVAKOSHO LKABE
LOFIM MKESEF SHENISHLACH LEJ LHADFOSK SIFREI KE
ENHIVODA SHEZE KEARBA CHADOSHIM ASHER BRAVIAN LOKA
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

שג

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubovitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מנדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

ב"ה ז' מנ"א תשי"ג
ברשקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק
בצ"צ כו' מוהרבא'ג שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכחב מכת"ס חמוז, ובטה בינתים קיבל את
עניני הדפוס שנשלחו לו בדואר אויר, וכן את המברק שלי, כי לדעה יש
מקום להשט, אס זאל זיך עפעס ניט פארהאקען עם פר בריסקא, ושיינע
אנשים מעונינים בזה, ולכן איך לחכות עד שבריסקא יכתוב לפיך, וכדאי
לכתוב אליו, על סמך המכתב ששלחתי אני לפאריז.

בנוגע להספרים-הנה קבלתי עוד מכתב מאה"ק ת"ו, וכנראה
מהשקט (רוהיגקייט) שכותבים עד"י, שלפי חו"ד, קבלה הרשוין-ה"ז ענין
לאריכות ימים נחדשים, כי כך נעשים הענינים באה"ק ת"ו, ובמילא אין
למהר ופלוט, איני יודע מי העושה, סאבאטאוש' בזה, ואולי הוא עד"ק נכ"מ
במכתבו, שלא לעשות בעצמם ולא להניח לאחרים, ולכן אפשר כדאי שגם הוא
יבריק לשט על סמך שדיבר והבטיחו כן, כי הספרים והמברקים מכתב-פעולה
קלושה להם.

אתענין, לדעת חו"ד אודות הקאנדידאטורא של הרב קריסק'ז
בועד הישיבות יתחלף.

נחקהל מדו.ד.ש"מ"ה ועוד ב. ולפלא שעד עתה אין קול אודות
היו"ד שכתב.

אהכה לבשו"ט אודות המו"מ עם ב"כ הדווינס, ובודאי יצליח
השית"ת שיהי' דידן נצח.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל זה עתה, והשית"ת הפוך ימים אלו
לשון ולשמחה בעגלא דיון.

ברכת הצלחה בעבודתו ב"ש ומתוך הרחבה
הדעת אמיחה

WESTERN UNION
16 BK BROOKLYN NY 62 15
LE PORT EST GRATUIT...
TELECO-NAME : 710

שיא

ואראדעקעי - פאריז

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, כב' אלול תשי"ד
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"מ עוסק
בצי"צ מוהרבא"ג ש"י

שלום וברכה

לפלא שמספיק ניכר במכתבים ובפרט שכפי שכבר כתבתי לו הנה כולם
סומכין עליו ובמילא גם מהם אין כל חזון, אף שאולי קשה לבאר העניינים בפרטיות
המאיימה, עכ"פ בכללות יש לכתוב עדיין מבלי להכות ולדהות לשבועים ושלוש כי
הרי העדר הירידות מדיאג ובפרט כשהשודים העניינים הם להתנהל ברפיון ימים ביי"ח
ולפעמים גם מיט א קרומקים.

קבלתי מכתב מהחלפידים האפרדים דיישיבה חו"ת בברונא, ובו מבקשים
לעזור להם להשיג הפילין ~~השנים~~ מהודרים ועכ"פ כשרים, וכפי מנהגם היינו בכתב
ספרדים, כן קבלתי מכתב בזה גם מהרב עובדי' בהמשך למה שדבר עם כחיר בהיותו
ששקומסובו להתראות עם החלפידים לברר חוכן שאלתם, כי כנראה אין כיכ עקוב
מהמקום אלא שגם החפילין אינם, אבל אינני בטוח בזה כי לא תמיד יש למסוך על
לשון קדש שלהם. נתקבל מהדו, ב'י. וגם די חקיקה. ובטח מהאים.

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
הנני בזה להביע ברכתי לו ולכל אשר לו, ברכה כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה
ומחוקה בגשמייה וברוחנייה. *אשר יצא מן הלב*

אשר יצא מן הלב

בי"ה, כב' סיון תשי"ד
ברוקלין

שלום וברכה

רלו

אשר תפני קבלה מן מכתבי
סוכן הענין-אשר לאחרי ככה שנוי
לפתו ולויתו שלו מבלי מקום מרובו אשר
ובדאי לרבותי, למוחל להאריך בגודל העני'
שגם תרו, כינתו, אנלי דואק מפני זה צר
כיכ שאלה הכפר, וקיל, ואצפה לבסוף.

RF#FD135 NEWYORK 21 22 1951
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARIONU ME

שיב

גאראנציען = פארוו

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

בייה, כיה סלו תשט"ו
ברוקלין

הרהיג וזרהייה אייזא נויב עוסק
בצייט כו' פוהיר בניסין אלי' ש"ע

שלום וברכה!
זייע נתקבל המברק מביאתו שלום, ובטח יכתוב גי' כמאשר מצא בברור
צדקת תוספת פרטים בענין מרוקא וכו', וכן מעניני אהיק תיו סמך שפטר הוריות
אייא נויב הרב פוהיר רפאל ש"ע' וזילשאנסקי, כן בטח נשלחו הביכלעך הסיודות
בדואר אויר בטוח (זאקאזנאיע).

פוטגייפ סכטב שנתקבל מביהיים לפלאכה, ובטח יסחר להודיעם פתוכן
שיחתו עם הנהלת הדזוינסט כאן, בכדי שלא יעשו שום צעדים בלתי פתאים-אף
שסכאן כתבו להם שיחכו לקבלת פכתספורט סטנו, ומטובו להחזור פכתשפ שלאחר
שיקראחו ויענה עליו, וסמך טוב בצירוף העתק הפענה שלו אליהם.

באופן הפתאים אולי כדאי לחקור פכתי כנסיות השונים ובסקופות
המתאמץ לזה עידן פסרים עתיקים או יקרי הפציאות וכתבי יד-פתאים לזה שכבר
דברתי אתו בהיותו כאן.

מדי' שפירא ליעי לא נתקבל דבר.
צ"ש, נחמן: א"ח, גמזיה. י"ל.

ברכת הצלחה בעבודתך בקדש-העבודה

נחמן מברוקלין

לחה

שיח

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

מזכירות SECRETARIAT

ב"ה, י"ג טמוז ה'תשס"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרה"ג ורה"ח ה"ה א"א
נוד"מ עזקס בצ"צ וכו' וכו'
מהרבא ג' ש"י

שלום וברכה:

בטח נחשב המברק שלנו - השלוחים נסעו היום ללונדון. יגיע
לפריז כ"ה סמוז (יולי 4) עד כ"ט סמוז. ובודאי יודיע כח"ד מהכנות
והסדרים שנעשו בקשר עם ביקורם בפאריז ובשאר המדינות באירופה, וח"ה
מראש.

ומסג"פ העתק מרשימת מודעה בעד העחונות כאן, אשר בודאי
יוכל להשתמש בה בעד הפירסום המתאים במדינתו וכו'.

מוסג"פ העתק מכחבנו להרנ"ן ש"י ויואל כה"ר ש"י להמציא
ההוצאות הדרושות בהתאם למכתב זה, וח"ה.

בכבוד וברכה
מזכירות ב"ק אדמו"ר שליט"א

ה"ה ו"ה בי"ב אלול
מנחם מענדל שניאורסאהן

RFW#D135 NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

ביה"כ, סיון תשי"ב
ברוקלין

שלום וברכה

דמא

אשר תפני קבלת מכתב מכתב
סובן הענין-אשר לאחוזי כסה שני
לפנות ולווייתו שלו מבלי סקום מרובו אשר
ובודאי לדעתהי' לפנותו להאר"ן בגודל העני'
שם תרו. בינתו, אנלי דוקא מפני זה צרה
כי"כ שאלה הכפר, וק"ל. ואצפה לבשו"ה

לש"ן כתבו כחוראתו

בברכה לב
מפתח וכו'

שיט

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

Handwritten signature in a circle: *cc 177*

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 אסטנען פארקוויי
ברוקלין נ.י.

מוכירות SECRETARIAT

ב"ה, י"ט המזל ה'תשמ"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וזקנה"ת וז"ח אי"א נו"מ
עוסק בצ"צ וכו' מהרנ"ן שי

שלום וברכה:

אקמול יצאו לדרך האברכים השלוחים של כ"ק ארמו"ר שלי"מ
בנסיעתם לאח"ק ה'ו לעשות כמה שבועות בכפר הב"ד כדי לעודד גם כן
אח רוחם של אנ"ש שי חושבי כפר הב"ד כו'.

בדרך יעשו איזה ימים באנגליה, ארצה, בלגיה, שוויץ ואיטליה.

בתתם למקודת כ"ק ארמו"ר שלי"מ אשר יצטרף להם בפאריז
בא"כ גם מאנ"ש שבארופה (ובאח"ק ה'ו יצטרף גם ב"ב מאנ"ש שבאוסטרליה),
הננו בזה לבקש את כ"ר שי, שיבחר אחד מהמלמדים הקשישים שבישיבה
שיש לו הצטיינות אם בנגלה, אם בודא"ה או בעסקנות ציבורית, ובודאי אם
יש בזה שיש בו ב"א כל תג מקמדיגות הנ"ל מה טוב, שיהי של וחו
של כ"ק ארמו"ר שלי"מ א וב"ב אנ"ש באירופה, ויצטרף להנוסעים בנסיעתם
לאח"ק ה'ו (חנניוח בדרך לא נוגע ב"ב).

ובהנוגע להוצאה הנסיעה ימנה להרבא"ג שי' בלשכת כ"ק
ארמו"ר שלי"מ שבפריז.

במה יודיע מסידור הנ"ל ועש הנוסע וכו' ות"ה מראש.

בכבוד וברכה

מזכירות כ"ק ארמו"ר שלי"מ

WESTERN UNION
TELETYPE UNIT
16 BK BROOKLYN NY 62 15
DAVID VLASOVS HAKOIL SHELESUDAR
TEREM SHERIGIA LDAVID STOP BVAKOSHO LDBAE
LOFIM MKESEF SHENISHLACH LEJ LHADFOSAS
LEHIVODA SHEZE KEARBA CHADOSHIM ASHER BRAWMAN LOKA

רמב

שכ

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מנדל שניאורסאהו
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

מזכירות SECRETARIAT

ב"ה, כ"ג חסון ה'תשט"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרה"ג והרה"ח ח"ח א"א נו"ם
עוסק בצ"צ וכו' וכו' מוהרבא ג שי

שלום וברכה:

כפי ששמענו כאן מהנכון אשר ועד ההצלה דשיקאגא יקבל זממן
לזמן מכתב בהיאור המצב וכו' כדי שיהיו ערים לצרכי מוסדותינו
ופעולותיהם וכו', כדי להכין ע"ז אה הבסיס לחמיכות.

ולכן באנו בזה להעיר חשומת לב כח"ר שי' על הדבר, ובטח
בשיחוב להם ישלח לכאן העתקה ות"ח מראש.

מפר חשרי נחקבל מביה הכורך, והגם שכל החומר כבר נשלח
לכח"ר שי' אבל ש להים אנו היום באוירון סופס אחד מהספר, ואם
דרוש לו עוד במה יודיע.

מצפים אנו על ידיעות טובות מביקור השלוחים במדינתו ות"ח
על הפרטים שישלח בזה.

בכבוד וברכה

M. M. Schneerson

מזכירות ב"ק אדמו"ר שליט"א

Melchior
L'Yanonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rabbi Joseph L. Schneerson, President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Menachem Schneerson
Director
Rabbi M. A. Haskovitz
Executive Secretary
Nathan J. Mincow, M.A.
Tel. PBudget 4-8047

ז"א א"א נו"ם
צבור וכו'
הנה עתה מביה"ד ומ
יורח מהאים.
יעו ז'יעת ככל האפ

מרכז
לעניני חנוך
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

מזכיר
770 EASTERN
BROOKLYN

מזכיר
770 EASTERN
BROOKLYN

מזכיר
770 EASTERN
BROOKLYN

מזכיר
770 EASTERN
BROOKLYN

מזכיר
770 EASTERN
BROOKLYN

מזכיר
770 EASTERN
BROOKLYN

RF#FD135 NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

רמג

ברכה

שכנ

גרדקני - פאריז

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

ב.ה. יב' מנ"א תשס"ז
ברוקלין

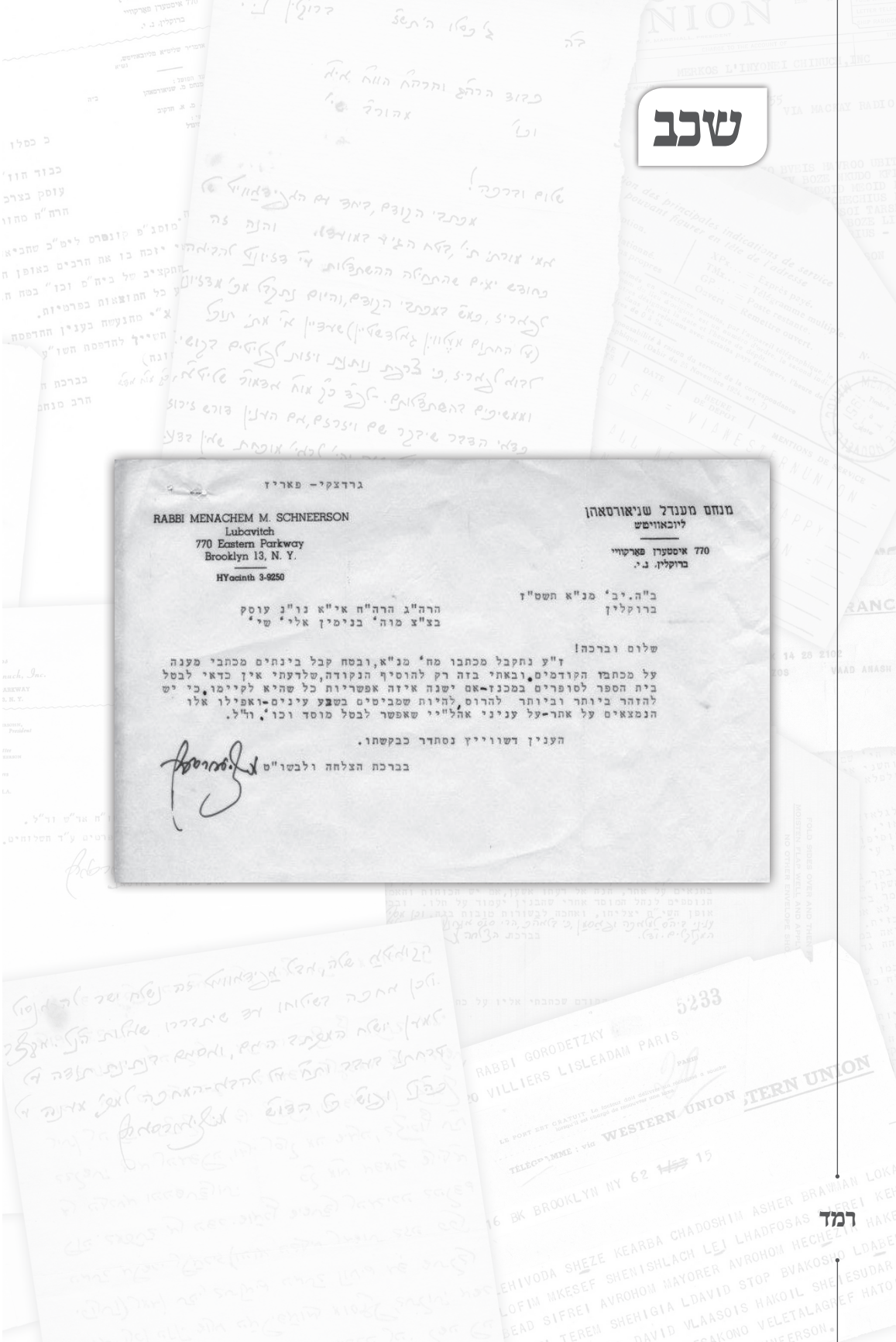
הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק
בצ"צ מוה" בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

ד"ע נתקבל מכתבו מה' מנ"א, ובסח קבל בינתים מכתבי מענה
על מכתבו הקודמים, ובאתי בזה רק להוסיף הנקודה, שלדעתי אין כדאי לבטל
בית הספר לסופרים במכנז-אם ישנה איזה אפשרות כל שהיא לקיימו, כי יש
להדהר ביותר וביותר להרוס, להיות שמביטים בשבע עינים-ואפילו אלו
הנמצאים על אתר-על עיני אהל"י שאפשר לבטל מוסד וכו'. ו"ל.

הענין דשווייץ נסתדר כבקשתו.

בברכה הצלחה ולבשו"ט



רמד

שבג

בארצות-ברית פאריז

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטען פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה. כ"א מנ"א השט"ז
ברוקלין

שלום וברכה!

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ
עוסק בצ"צ הרבא"ג שי

שמענה על מכתבו מיד מנ"א, ובטח בינתיים הגיעו מכתבי הן שנשלחו
לקסבלוקה והן שלפתיים.

ובנתיי בזה בהנוגע לנקודה אחת, בקשר למכתבי השלוחים שליט"א
מבוקרם בישיבת תומכי תמי מים דברונא, שמבהילים בהנוגע למצב הבנין כפשוטו,
היינו הבנין, הכתלים, המעבל כו' וכו' וכן גם בהצגת החלבושת התלמידים. בהנוגע
להאכו"ש אינם כותבים, שהרי לא היו שם אלא כשני ימים.

וכיון שעתה בין הזמנים במדה ידועה, ובכלל-הרי כל התקונים בהנוגע
לבנין, טוב לעשות אותם בקיץ מאשר בימי החורף, כן גם בהנוגע להלבשה בטח בבקל
יותר ומתאים יותר שיהי' קודם התגים מאשר לאחר זיה.

מהנכון שיתענינו בזה ככל האפשרי, בחיקון המצב בשחי הנקודות
האמורות. - מובן שזוכר הנני מה שאמר לי פעם החסרון בסדרי ההשגחה על הבנין
וכן בהחסרון בהנוגע לסיפוק התלבושה לתלמידים, אבל סו"ס ביאור טעם החסרון אינו
מתקן את החסרון, והמכורה למצוא דרך בהקדם אפשרי ובדרכי נועם ובהסכם כל הנוגעים
בענין זה, באופן אשר סוכ"ס יתקון הנ"ל בהקדם האפשרי.

הנתיי ביותר וביותר פון דעם ברייטערן שטעל בהנוגע להישיבות
בקסבלוקה, ובדואי התיי הצלחה גם בקבלת הצעות אלו, וזה נותן לי הודמנות לעורר
עוה"פ על הרחב הפעולה בנוגע לתלמידים בצרפת, נוסף על ההכניית הכללית
דסידור העולים משם בצרפת, אף שאולי יהי' קישורים למדר זה בפאריז ושפירבוהי'
כיון שדרום צרפת קרוב יותר ומקום פנוי יותר & גם אין הנסיונות דוכרן פאריז
קרובים וד"ל. ובכ"א הדינו למקום-שיוין רק לאחר שבפרינציפ תקבל התכנית ויהי'
גם הרשיונות הדרושים על זה.

לפלא שזה זמן רב ביותר שלא נתקבלו השמועסין בצרפתית, אף שבטח
מפשיכים להופיע.

בברכת הצלחה בפעולותיו מה
הרחבת הדעת ומנוחה הנפש

ביה"כ, סיון תשיב
ברוקלין

שלום וברכה!

רמה

RF#FD135-NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

שנה

גאראדעצקי-ברוקלין (פאריז)

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשט"ז
ברוקלין, נ.י.

הר"ק "א"א"נו" נ עוסק
בצ"צ וכו' ש'י
מוה בניסין אלי' ש'י

שלום וברכה:

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל
ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי
לו ולכל אשר לו, ברכה כחיבה וחמימה טובה לשנה
טובה ומתוקה בגשמיזוה וברוחניזוה.

בברכה (הר"ק) א"א"נו
ש'י

רמו

שבו

HARSH MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

מוכירות SECRETARIAT

ב"ה, בין כסה לעשר, ה'תשי"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ה"ח, א"א נ"מ עוסק בצ"צ
זכו' מוהראב"ג שי

שלום וברכה:

שלחנו לכה"ר העתק מכתב המל"ח להרדנינט בענין
הזמנת הספרים בעד קאמבלאנקא, שאישרו הרבר
עכשו, וקרב הימים יושלחו הספרים.

נעל של עתה, בענין משרה שו"ב ברומא, שהצענו
להשו"ב יהושע שי, ראסקין, נחקל סמנו מענה כי
יש לו ב"ה משרה בלונדון וגם קשור לשם בחור בעל בית,
ובכלל אינו מסוגל להיות עסקן ציבורי. כן כותב הוא
שהציע הרבר לפני השוחטים ראנ"ש שם, ולא נחקל
אצלם.

ואולי יש מי שהוא מתאים בפאריו בשביל המשרה
הנ"ל.

בברכה החימה וגמר החימה מובה

מכ"ה

Tel. FRedmont 4-8077

Merkos
L'Yegonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

Rashi Joseph L. Schneerson,
President
Chairman, Exec. Committee
Rashi Menachem Schneerson
Director
Rashi M. A. Haskarov
Executive Secretary
Nissim J. Mincov, M.A.

א"א נ"מ
צבור זכו'
ע"ה

מרכוז
לעניני חינוך
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.
מנחם מענדל שניאורסאהן

לשום זכרונה
מזכיר אגודת
התורה והמצוה
L'Yegonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN

Rashi Joseph L. Schneerson
Chairman, Exec. Com.
Rashi Menachem M. Schneerson
Director
Rashi M. A. Haskarov
Executive Secretary
Nissim J. Mincov

RF#FD135-NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

שלום וברכה
אשר תפץ ה' בידו יצליח קבלת מכתב מכתב
מובן תצנן-אשר לאחרי כסה שנוי ליובא
לפנתו ולויתו שלו מבלי מקום מרובו אשר
ובוראי לדעתו למוחה להארין בגודל אשר
שגם תרדו, בינתו, נאלי דואק מפנה זה צרה
כ"כ שאלה הכפר, וק"ל ואצפה לבשוש.

רמז

בברכה
מכתב זכו'

שנז

בגאראדעצקי-פאריז
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubovitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 אשטענען פארקיי
ברוקלין נ.י.

ב"ה יא' חשרי תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נ"ג עוסק בצ"צ
מוה"ב בנימין אלי"ה שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מו' חשרי והקודמו, ובוודאי כבר קבל המברק, והקושי שאפילו אם יקנו המכשירים מקופת הלשכה, הרי במשך הזמן יאשרו מהדו"ג. זה עכ"פ בחלקו, ונוסף על כל שאר הענינים, ובהתחשב עם המחסור בתפילין כשרים בארצה"ב-מחסור ההולך וגדל, יש מקום לומר שהלק מסוים מההוצאות יקבלו בוודאי בעד התפילין.

אחד ממכירי ביקר בתי העבר שם והי' גם בלעז. יראה שם אחדים שאפרו לו שמותיהם ע"מ למוטרם כאן, ואלו הם (ובטח אם יזע מה אודותם איזה פרטים, וידי' אברהם (אבא) בן ישכר דובער. יאחק קאלניק. יקותאל בר' שלמה. יעקב סוועדלין. דב מעדאליע (פקיד בספרי') דובער ב"ר יוסף, אברהם שניאור זלמן בר' נתחלי הלוי. החזן הוא ברוך בן משה-הנ"ל ראש פראפ. כ"ש בלעז.

מדו. כאן נתקבל ב. וכן ד. החטג. ובוודאי מתאימים לענינים.

בטח, לדרכו בכתבו, לשנה טובה" להעסקנים, יכתוב גם לד"ר יהודא שפירא. ואפשר שכבר בא הזמן להזכירו ע"ד הבטחתו בנוגע לחדש אקטאבער בענין החמשה, ובפרט שבהמ"ע ירתיי שנאם באיזה מקום תורח אחד מנהלי. ועסקני בני ברית וכנראה כבר התחיל בעבודה שם, ותקותי שלא תהי' בזה סתירה לקיום הבטחתו. דא"ג-אחד מהאברכים מאת"ק ח"ו שבא לכאן לביקור, כשהי' אצל מר שז"ר השתדלותו על לו השתדלותו בהישג היתר יציאה, אמר לו שזה עתה כבר עם ה"מ של ד"ר שפירא (סיפר לו ע"ד החוצאה החדשה של התיא, שם הממלא מקומו לא אמר לו--

איני יודע מצב האויר בפאריז, אבל אם מתאים הוא-כדאי להשתדל שיערכו מסיבות סוכות בשביל תלמידי הת"ת וכיו"ב, ועל דרך הנעשה כאן, שיעשו זה בסמיכות לסוכה יברכו עמם על הד' מינים וכו'. והוצאה-כגון דא הכנסה היא.

בעניני דת צרפת, הנה לפ"ד השלושה-שנבחרו-בחון שאר הענינים-מהצפונה והדוחק בעניני הישיבה, והציעו שאפשר אין הכרח שהו"מ חיים והמנהלים ידורו ג"כ בהישיבה, והרי מספיק בסמיכות לה. ובשאלתי את הרנ"ג שי' אמר כי פעם הייתה כבר הצעה כזו-ואף שברוהניות מובן ששוב בשביל ההתלמידים האימים עליהם גשם באמצע הלילה יכול לניסן מי מהנהלה להודיע (אלא שזה יש לעשות-גם אם תהי' דירת חבדי הנהלה) אבל החשש הוא שאז יפסיק הדו. התמסכה להם, וע"ד שעשו בהנוגע להרב לעושי (א"י) מובן שהרי אין דומה, כי דירת לויטין ג"כ בבית הספרן לה, והנה יש מסא"ב בדירה (א"י) נפקא מינה אם דרים בהישיבה או בבית הספרן לה, והנה יש עוד אפשרות, באם ישנו בסציאות בסמיכות לבנין תו"ת דעתה בנין שני מתאים לישיבה שאז יש להק' הכתות ואפשר גם מקומות השינה בשני הבנינים, ויבטל ל"מ החשש הנ"ל. אלא שאיני סביר הבתים בסמיכות תחת לבנין יותר מרווח, אמר שבזה איני יכול לענות לי כיון לחילוף הבנין דהישיבה תחת לבנין יתיר מרווח, אמר שבזה איני יכול לענות לי כיון היתר יודעים יחס הדו. לחילוף בנין זה ובנין יתיר גדול, שכתובן עשור בהוצאות גדולות, אף שקח חד פעמי,

הנה בקשר עם יחס הכללי, שכפי הנראה סו"ס יוכרחו גם בדו. להודות שמוכרח לסדר כמה יוצאי מרוקה גם בארצות אחרות חוץ פאריז ישראל, כנראה יזוה שקבלו עבורם אלף וויזות לברזיל-בשביל אח"י דמרוקה, שקרוב לוודאי שהוצאות הנסיעה וגם הה



אם מנין, שאין יודעים יחס הדו. לחילוף בנין זה ובנין יתיר גדול, שכתובן עשור בהוצאות גדולות, אף שקח חד פעמי,

Background text from other documents, including Hebrew and Yiddish notes, and a Western Union stamp at the bottom.

Merkos
L'Yegonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

Rabbi JOSEPH L. SCHNEERSON,
President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi MARSHALL SCHNEERSON
Director
Rabbi M. A. HONKOVY
Executive Secretary
Nathan J. Minkov, M.A.
1952

הרבא"ג - פאריז

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 אסטערן פארקווי
ברוקלין נ.י.

= ב =

החסדות והיי"ע על הנ"ל, והיאם וכיו"ב, דכולא חד. שזה מורה על שינוי היחס מעיקרא ואם לא יתקשו השכל הפשוט, מוכרח שלכל לראש צריכם לנסות במקומות הכי סמוכי היינו צרפת, ואפילו את"ל שיתקשו-בודאי הוא בהנוגע לעשות זה בשטח גדול, אבל לא בשאלה של מאות אחרות, ועאכו"כ בהנוגע למוסדות חינוך ולימוד לנוער, וכמו בכל הענינים-מי שיהי' מן המוכרן יזכה בחלק יותר טוב וחשוב, וכמוצא מזה-יש להגדיל ג"כ בעוד מועד את יכולת הקליטה של ישיבת תו"ת בצרפת אפילו אם לא הייתה הצפיפה דעתה, ועאכו"כ שטענה הצפיפות צודקת, וכפי שהשלושים מתארים, אם יבוא ב"כ הדו"א הרופא שלהם וימנה מספר התלמידים וגדול הבנין-בודאי יודו גם הם בהזקק הסעה, אלא קשה לקרות שיתקמו להתבונן איך לתקן המצב ולספור, משא"כ כשתהי' הצעה מן המוכרן בהנוגע להוספת בנין מסוים או חילוף בנין בבנין ובת"א-יש מקום לומר שיקבל גם אתה, והתבוננות האמורה היא שחזקה עוד יותר את דעתי, שנחזק להקים ביי"ס לסופרי בצרפת, אף שגם מקודם הייתה דעתי ברורה בזה, וכמו שדברנו בהיותו כאן.

דא"ג-קבלתי מכתב מפרת פלארא, ערוין מפיננצן, ובתוך הדברים כותבת שאפשר שבזמן הקרוב תקבוק במרוקה.

הרב אדמו"ר כתוב לי שמעניין בהטבת מצב ההשגחה, נקיון כו' בתו"ת, ואחענין לדעת אם ניכרת ההטבה, ואם יש לדווג את מי שהוא עוד בכגון דא.

בחור הדבורים עם השו"ב רש"מ קלמנסן שי' סיפר, שישנם שבעה סטודנטים-שבויה"ם מאנ"ש, ארבעה מהם לובדים בקאנסטאריע וששה מחוצה לה, וכיון שלצערנו ולדאבונו כנראה שחסר כל קירוב לבבות בינן אחד לחבירו, בין שבעה הנ"ל, ומביא גם לחוצאות בלתי נעימות ורצויות, וכמו שהורה הנסיון טעבר, אולי יש איזה הצעה לתקן המצב ע"י שיבחרו הנ"ל את מי שהוא מדקני אנ"ש-אחד או שניים-למתווך בינן אחד לרעה וכיו"ב, וכיון שנמצאים כאן אחרים מהם, אם אקבל בזה איזה הצעה, כולתי האי ואלוהי עלי' שעת המסר לעשות מה בענין.

בברכה גמר חתימה טובה ולהצלחה גדולה
בכל הענינים הכללים והפרטיים
[Signature]

מרכז
לעניני חינוך
770 אסטערן פארקווי
ברוקלין נ.י.

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 אסטערן פארקווי
ברוקלין נ.י.

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 אסטערן פארקווי
ברוקלין נ.י.

Rabbi JOSEPH L. SCHNEERSON,
President
Chairman, Exec. Com.
Rabbi MARSHALL SCHNEERSON, D.D.
Director
Rabbi M. A. HONKOVY
Executive Secretary
Nathan J. Minkov, M.A.
1952

Le port est gratuit -
répondre à votre message en changeant
"Télégramme Via RADIO"

RF#FD135 NEWYORK 21 22 1921
RCF187
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARIOHU WE

ביה"כ, סיון תשיב
ברוקלין

שלום ובהנחה

מאשר תפני קבלת מכתב
מובן תפני-אשר יצילת, ליי"ס מכתב
לפנתו ולריותו שלו כפי מקום מרובו אשר
ובודאי ירבותהי' לפנותו תאריך בגודל העני'
שגם תרו, יבינתו, אולי ירואק מפתח זה צדק
כי"כ שאלה המכתב, וק"ל, ואצפה לבשו"ת.

דמט

בברכה
מכתב וכו'

שנה

בארארעצקי - פאריז

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubevitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYadith 3-9250

מנהל מנהל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרבה"ח אי"א נו"נ דוסק
בנ"צ מוה' בנימין אלי' שי'

ב"ה אדר"ח מ"ח תשי"ז
ברוקלין

שלום וברכה!
ז"ע נתקבל מברק מהרב עוברי' מצפרו (בצופתית):

"תלמידי כולל מחילים הלימודים מכתב בא, הוצאה גדולה, מחכה לעזרה מכס"

וכיון שזהו הידיעה הראשונה, כי עד עתה אפילו רמז לא הי' בכל הענין, ל"ע לא עניתי לו, ובפרט שכותב שפכתב בא, ושולח הנני מכתבי זה במהיר ובודאי יודיע לכאן פרטי הדבר והשקול'ם שבזה-אם היה, ואל בינתו אשען אם צריכים הידיעות להגיע לכאן במכתב מהיר או במברק.

נתקבל מכתבו מהפגוע עם פר דוארדאן וכו', ותקוהי שש"ס יסתיימו הענינים בכי טוב.

לפלא שאינו מאשר קבלת המברק שלי בהנוגע לבי"ס לספרות ובכלל מצב הדברים בזה, ואף שבארפת בטח אין נוגע כ"כ בהחלטה בהתחלת זמן הלימודים, אבל הרי במכנוז חשוב הדבר, וכמו שכתבתי במכתבי הקודמים, שדוקא בעת זו אין להראות כל הלישות כלפי חוץ, וביחוד כלפי הדו. ~~במסגרת~~ בהמטעם עבודת הרשת במרוקא באיזה ענין שיהי' שהרי בודאי לומדים הם בנין אב וגז"ש וקו"ש וכו' ומלבד למעס ה"ו, ובפרט ~~לפי~~ ל"ס חדים באיזה מקום שיהי', וכיון שמשתדלים אלם בהרחבה וביסוד ענינים חדשים-עאכ"ו שאין לוותר על הישנים, ובודאי גם בזה יבשר טוב.

אתענין לדעה אם יש המשך בהנוגע להעקת דא"ח לצרפתית, ואף שכנראה שנספס השקו"ם זה כמה זמן, מהנכון להרשה ע"מ להביא לפועל.

שלום ביקר כאן ^{בבית} פר טרשצנסקי שי'. וכנראה זהו מעין הכנה להדיון אודות הבקשות דשנה הבע"ל, ובחון הדברים אמר שאף שהדיון רשמי יהי' בחודש דצמבר אבל התומר צריך להיות נגמר במשך חודש אקטאבר, ואפשר גם זה שייך לפה שאמר ד"ר ספריאז' מאז שהי' אסיפה באקטאבר ע"ד השירים, ובפרט שד"ר גאלמנאז' חזר ימים אלו לארצה ב"ב.

בבנינה לבשו"ם בכל האמור
[Handwritten signature]

WESTERN UNION
16 BK BROOKLYN NY 62 15
TELEPHONE: 746

שבת

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, י"ד חשוון ה'תשי"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ה"ת אי"א נו"מ.
עוסק בצ"צ וכו' מוהרבא"ג שי

שלום וברכה:

מוסג"פ מכתב הרב עובדי' שי' מצפרו, וגם העתק המענה
עליו. ולאחר ההשמעות במכתב הנ"ל בטח יחזיר לנאן.
כן מוסג"פ העתק מכתב מהמל"ח להרב מחזוב שי'.
ב' כרכי "השרי" בצרפתיח נתקבלו, וח"ה.

בברכה,

בשם כ"ק ארמו"ר שליט"א

M. S.
מוכיר

Tel. PBudget 4-8307

Melchior
L'Yanonev Chinnach, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

Rabbi Joseph L. Schneerson,
President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Menachem Schneerson
Director
Rabbi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nathan J. Mincov, M.A.
1952

ז"א א"א נו"מ
צבור וכו'
ל"ה

מרכיב
לענין חנוך
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

י"ד חשוון ה'תשי"ז
ברוקלין, נ.י.

ליום זכרכה.

מזכיר
770 EASTERN
BROOKLYN

Rabbi Joseph L. Schneerson
Chairman, Exec. Com.
Rabbi Menachem Schneerson
Director
Rabbi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nathan J. Mincov, M.A.
1952

ביה"כ, סיון תשי"ז
ברוקלין

שלום וברכה!

רנא

אשר תנני קבלה מפינו מכתב
מונח תצנן-אשר לאחרי ככה שנו
לפנתו ולויתרו שלו מבלי מקום מרובו רכמה
ובוראי לרכותי למותה דהארין בגודל אשר
שם תרו. בינתו, נאולי דוקא מפני זה ענה
כיכ שאלה הכנה, וקיל. ואצפה לבשור.

בברכה
מסחה וכו'

NEW YORK 21 22 1951
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

של

גאראועצקי - פאריז

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מוסד מנדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 אסטערן פארקוויי
ברוקלין נ.י.

ב"ה. ס' מ"ה תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח א"א נ"נ עוסק
בצ"צ מוה"ב בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

פאשר הנני קבלה מכתביו מה' ט"ו וט"ז מ"ה, כן נתקבלו שני הכרעים על הסיפורים ליו"ט בצתפחיה, וחוקתי אשר כמו שהוא הנוהג עד עתה-סו"ט יסכימו כדו שלא יהלו בהם הקות יחרות, וגם בנדון דידן יהי' זה, כי הרי מוכרח הדבר שהבית רבקה וכן הישיבה יתרחבו, ומובן ג"כ שאי אפשר שילמדו בצפיפות כמו עד עתה, ובפרט אמת יחוספו תלמידים-רוח גם בהמצב הפופך לא יספיק המקום.

כנראה ממכתבו, הנה העקשות בזה הוא דוקא מה"כ שלהם בצרפת, ואפשר שעדיין בהמצאם בקירוב זמן לזמן האקאנפערענץ-נמשך הנוסח שדברו בזמן האקאנפערענץ בברוקה-ריצו כו"ל לנסוע לצרפת כיון שבטלה האפשרות לנסוע בקלות כ"כ לאה"ק ת"ו, וכמו שכתבתי מכבר-כל הקודם בה' יזכה.

הגיעוני ידיעות אשר ישנו נערות מהכוננות לנסוע לסנדור וגעטסהייד, וכן הידיעה מהרש"מ שנתקבל מכתב מהרב על בערגא"ד כולל בקנהה, אשר שמוחזק שכל הנ"ל בטח לא יסעו על הוצאות עצמן וסו"ט יקבלו חלק גדול ואפשר הכל מהדוניס-המאצב ואף ~~המאצב~~ קנדה וכיו"ב הוא דבר חדש לגמרי, משא"כ המוסדות דהאלי"י שעממם כבר עובדים כו"כ זמן, ואפשר שכנ"לדרוש לזה איזה זמן, וכמאמר אל תרצה ~~עצמ~~ בשעת כעס-אף שמוכן שהשם גדול שבינתיים יוקלטו הנערות ואפשר גם האברכים במקומות אחרים.

כפי מ"ש אורות הרוח בפרשיות ותפילין, נש מקום לחקור שאפשר ביה"ס לספרות במשך הזמן יהי' למוסד הנושא את עצמו, ואפילו מ"מ"ח דאן אם יקח כל המצטרף ליה ביה מביה"ס לספרות נוסף על צורך התלמידים דמוסדות אהלי"י והו"ח, אפשר שיש ~~200~~ זהו"ה התורפת של שני המוסדות דמכנז ופריז, אם אפילו יאשר מה-אפשר יהי' לשלחם לכל המקומות בהם נמצאים מוסדות חב"ד, ובלבד שיהיו הפרשיות והבתים כדבעי, ולכן הייתי שבע רצון ממכתבו שכבר הזמין את כל המכשירים באה"ק ת"ו, ובטח בינתיים מכינים אחרים מתלמידים המתאימים לזה-ע"י לימוד ההלכות וכיו"ב.

לפלא שאינו מוזכר ע"ד סידור הענינים בזה במכנז, ובודאי הכל על

מכוננו. אחרתנין לדעה אם היחה לו ההודמנות לדבר עם ב"כ הדו. שבאו מה"ק ת"ו בהנוגע לעדות ולמוסדות תב"ש, ובעיקר עם מר פסמנ' בהנוגע לבתי ספר למלאכה ולביה"ס לרפוס, ובטח ימלא בהודמנות הבאה.

ברכות רבות ושלום ושלום
[Handwritten signature]

פדו' נתקבל - ב.ל'הרמט.

השאי לע"ע: היש מקום וענין ותועלת לשלוח מאן תלמידים אחרים ללמד בתו"ח

דצרפת איזה זמן (ע"ד שעשו בנוגע למנטרעאל ופיטסבורג)?

ז"ע נתקבל מכ' מהרש"מ שי' ע"ד דרישות ועד העיר (בנוגע ללימוד שפוח), ומובן שא"כ כלל שחם יהו"ו דעה בעניני אהלי"י ובפרט בהנוגע לרוחניות, ובודאי בידעו המצבו והאנשים יורה להש"מ איך להתנהג בזה אף כי בדרכי נועם אבל בחוקי המתאים.

WESTERN UNION
16 BK BROOKLYN NY 62
TELEPHONE: 746
LE POINT-ART GRATUIT
DAVID VLAASOTS HAKOIL SHELESUDAR

רנב

Merkos
L'Yegonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

Rabbi Joseph L. Schneerson, President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Meir Shusterman
Director
Rabbi M. A. Haskovitz
Executive Secretary
Nathan J. Minsky, M.A.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HY 4643 3-9250

מחנך מנהל שניאורסאהן
לובאוויטש

770 איסטרוו פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב.נ.

בשאלתו לחלק השני של הכספים בעד החכילות, אולי זהו החשב
הנ"ל.
בוראי נחשב מאז מכתבי בהנוגע לגן ילדים כחה ראשונה
בשביל ילדי אנשיהדרים בפריז, שאין גיל הילרות מרשה למסור מהן לעיר,
כן בהנוגע למסור אורות, נדרש מאז, ושהעקוב בזה הוא מהקוד מורות,
פאם יש תקוה לבשורח טובת ביה.

פשוט שנכון וטוב במאד עשה מה שרבר עם מר פססן שיי' וכן
עם שאר בי"כ הדו. בהנוגע לביה"ס לדפוס, כי כנראה העניינים יגיעים במאד
מאד, ומי יודע מה יולד יום, ובמסך אם בי"כ הדו. בהחלטהם היו גייכ בפאריז -
ימצא הזרמנוה לעורך עוה"פ עדין, ובאם לא יהיו בפאריז, כדאי עיי' מכתבים.

למחנהוי קבלתי מכתב מנהלה ביה רבקה, אשר ספק בידם אם
לעשות בהנוגע למחנה-הצגת-הנזכה, הנערך מדי שנה בשנה עיי' מסוד הנ"ל.
ומובן שתיכף עניתי שאין כל קום לספק, ומוכרת לא רק לעשות המחנה
כדאשקד, אלא אדרבה להוסיף בזה מה שאפשר להוסיף בשפור וחקון.

ובימים האלה דנהנך כלוד כמלו, הוא חדש הגאולה והנצחון,
הבע"ל, יהי רצון בכמו בימים ההם כן בזמן הזה יהי' נצחון כל עניני
הסירות ובמילא חומשן חוספת ברכה והצלחה גם בעניינים הפרטים של כל
המתקשים והמשתוליים, ובפרט הלוקח'חלק בראש העבודה שהם גי' נוסלים
חלק בראש בתברכה והתצלחה.

בברכה לבשוים

RF#FD135 NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

ביה"כ, סיון תשי"ב
ברוקלין

שלום וברכה

אשר הפני' בידו קבלה מספרו מכתבי
מובן תעני-אשר יצליח, ליסוד, לייבא
לפנתו ולויתרו שלו מבלי מקום מרובו אשר
ובוראי לויתרו, לפנותו להאריך בגודל עני'
שגם הדו, כינתו, אנלי' דואק מפני' זה צר
כי"כ שאלה הכפר, וק"ל, ואצפה לבשוים.

לשח"ן כתבו כחוראהו

בברכה לב
מסחה וכו'



גאראנציען-פאריז

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"ג עוסק בצ"צ
מוה"ר בנימין אלי' שי'

ב"ה י"ג סבת חשי"ד
ברוקלין

שלום וברכה!
במענה על מכתבו מט' סבת והקודמים; ולכאורה כיוון שהודמן בית
מרוח, הרי יש בזה אמתלא להשמש מהבית של ועד העיר, וכשלא חהי' שייכות עמהם-
במילא תממט האפשריות שיתערבו ויחוו דיעה בהענינים בכלל, וד"ל.

שינו מזכיר בהנוגע לענין הכולל, ואפשר נשתתק הדבר בכלל-נתקבל
מדו.ב.א. ד.א.ת.מ.נ. נהניתי ממ"ש מעריכת הלביתוה בשביל העסקנים, ופבר נאמר
גדולה לגימה שמקובלת, ואף שאינו מזכיר זה-תקותי שהשתתפו גם מהספרדים חושבי
המקום, ועכ"פ שהתראה אחם.

שולח הנני המכתב לפאריז, כיון שע"פ כתבו כבר יהי' שם לעת קבלת
מכתבי, ואתענין לדעת גם בהנוגע לבניני תו"ח בברונא, שהרי בסח גם בזה צריך
לנצל מצב רוח של העסקנים שהסכימו על ההתרמבות, וככל שמתארך הענין מתקרר.

אתענין לדעת אם יש מתעסקים בפריז בהנוגע לפליטי אונגארן, ואם
זהו עסקנות בהנוגע לפועל בעזרת ממשתי ובשאר אופנים.

בברכת הצלחה מופלגה בעבודתו בקדש
ולבשו"ס

WESTERN UNION
TELETYPE SERVICE
16 BK BROOKLYN NY 62 15
LEHIVODA SHEZE KEARBA CHADOSHIM ASHER BRAVMAN LOKA
LOFIM MKESEF SHENISHLACH LEJ LHADFOSAS SEGREI KEH
BEAD SIFREI AVROHOM MAYORER AVROHOM HECHESHIM HAKE
TEREM SHERIGIA LDAVID STOP BVAKOSHIM LDABE
DAVID VLAASOTS HAKOIL SHELESUDAR
SAKONO VELETALAGPEF HATO
WEERSON.

נד



גארדעצקי = פאריו

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYachin 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 אסטען פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב.יה.ב' נימן השי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"מ עוסק פציצ
מוה' בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

נחמל סכתבו ונחמלאה בקשה בהנוגע למר מאנדעל, וסחכים
לבשו"ס סמנו בהנוגע להענינים אודותם כותב, וסובן שבוה ענין בניני
הישיבה, ועניני מרוקא וכו'.

נודע לי ענין בית הדפוס שבאייק חיו, שכפי שסיפרו לי
לאחרונה, הי' מדובר עיר ביה"ד לוי'ן אפטיין שמחלים אותו, והועד
הישיבות דשם השתדל בארצות הלב, שכיון שנוקטים הם לגמרות וישנם מאטריצין
בבית דפוס זה, יקנה הדווינס אח כל ביה"ד והמאטריצין בכלל ויתנם לוועד
הישיבות, אבל כששאלו הדו. סכאן את ביי"ח הדו. באהייק חיש, ענו שאין מקום
למסור לוועד שפסח הישיבות ענין של עסק בייזנעס, והציעו ליחן להם רק
המאטריצין של מסכתות המקורות, ובית הדפוס עדין עומד לתמכר, וכן הוסיפו
שמונע בזה הי' מר פסג' וכו' ונראה שהשמועה אמיחה היא, ולכן אפשר הנחיל
הוא הורסנוח למצוא מכונות הנחוצות לבית הדפוס אם עדין לא נסכר למי
שוא, וכמדומה לי שאצלי יש גם מכונות אפסעט, וכיון שדו. דאטיק חיו הוא
חתח תנהלה הדו. דפאריו, במסג גם שם יודעים הפרטים בהנחיל.

ברכת הצלחה בעבודתו בקדש
ולבשו"ס גם בעניניו הפרטיים

ע"פ שמועה נוספת: א) נמכר כבר הנ"ל, אבל לאיש פרטי, שאפשר שקנה
למסחר, ולא להעסק בעצמו כמדפוס. אבל ב) המכונות הנ"ל ישנוח ביותר
וכו'.

שלך

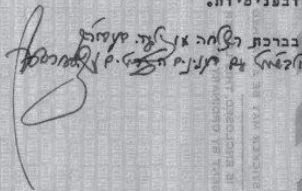
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYachmh 3-9250

מוסד מנהל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין 13 נ.י.

ב"ה, ערב חג השבועות, ה'תשי"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח הור"ח אי"א
נוד"נ עוסק בצ"צ כו" מו"ה
בנימין אלי' שי'

שלום וברכה
מכתבו לחקבל זמן האמין.
לקראת חג השבועות, זמן מתן תורתנו, הבע"ל,
הגני בזה להביע ברכתי בלשון הרב - הוא כ"ק מו"ח
אדמו"ר זבוקללה"ה נבג"מ זי"ע -
לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ברכת רבנו און זיך קעגן
ולפניו אין עניניו ה'תשי"ז


FOLD SIDES OVER AND THEN FOLD BOTTOM UP
MOISTEN FLAP WELL AND APPLY PRESSURE TO SEAL
NO OTHER ENVELOPE SHOULD BE USED

Tel. FRedman 4-507

Merkos
L'Yegonei Chinook, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

Rabbi JOSEPH L. SCHNEERSON,
President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi MANASSAH SCHNEERSON
Director
Rabbi M. A. HONASOVA
Executive Secretary
Nathan J. MINSKY, M.A.
1952

ז"א א"ו נ"ס
צבור זכו
ל"ג

מרכו
לעניני חנוך
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין 13 נ.י.

אין קוויבלי פארשטימליג
לעניני חנוך
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין 13 נ.י.

לזום זכרכה
מזכיר
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין 13 נ.י.

Chairman, Exec. Com.
Rabbi MANASSAH SCHNEERSON
Director
Rabbi M. A. HONASOVA
Executive Secretary
Nathan J. MINSKY, M.A.
1952

ביה"כוי, סיון תשי"ז
ברוקלין

שלום וברכה
אשר תפני קבלה פשוטו מכתבו
מובן תענין-אשר לאחרי כסה שנוו
לפנתו ולוויחו שלו כבלי סקוס מרובו אשר
ובוראי לרבותו, לפנותו להארין בגודל אשר
שם תרו, בינתו, ואולי דרוק מפני זה צרת
כיכ שאלה הכפר, וקיל ואצפה לבשו
לש"ן כתבו כחוראתו

RF#D135 NEWYORK 21 22 1921
RCF187
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVO BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

שלז

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacnth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

ביה, ייא מ'יון תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח א"א נוי"ג עוסק בציצ
מות' בנימין אלי"י שי"

שלום וברכה!
במענה על מכתבו, בו מזכיר גם ע"ד ענין ביה הספר לסופרות,
הוסר החלמידים ללימוד וכו'.

הנה אף שלא כל הפרטים אודותם רומז במכתבו מבוארים כל
צרכם, בכל אופן כמדומה, שכבר נדבר פעם, שבמצב מסוים תדרוש עבודה
במפעולות שונים, מובן וגם פשוט שמוכרחים להשתמש ולנצל אותן האנשים
הנמצאים בפועל, אפילו אם חסרים הם שלימות, ואפשר יש כאלו שהחסרון הוא
רי גדול, הנה כ"ן שאין נמצא יותר טובים מהם, משום שאין זה עצה-לגרוע
גם מהעבודה, כי הרי אין זה היקון אלא ארובה, והיא בהנוגע לחוכן מכתבו-
כ"ן שאין נמצאים אחרים להחליפם, ועבודה הסופרות הנה בכל שבויע וחדש
שעובר נראה יותר הועלתה שבוה"ש לנצל האנשים כולם ובמדה הכי גדולה,
אף שאין זה שולל ההשתדלות שיספרו מעשיהם ויהקנו מעשיהם, אבל לאורך
גיטא אי אפשר להכוה עד אז, וגם אין ש רשות להשתמם חיו או לגרוע
מהעבודה המביאה הועלתה כ"ן צ'ודאי יגדלו הפירות עוד יותר, ויהי רצון
שימעטו ההקלמות וההסתרים בכלל, ובהנ"ל ב"החור, ומתוך הרהבה בכל העניינים
יחוסף בכל כנסדות כ"ק מויה אסו"ר וצוקלה"ה נבגים וייע ובהרהבה
ההולכה וגר"ה, שבודאי תביא ג"כ לחוספת בברכה השי"ת בכל העניינים
הפרטים של כאו"ה המשתדלים ומתעסקים בזה, והעומדים בראש נוספים חלק
בראש.

ברכה לבשויים בכל האסור

נ.ב.

מוסגים מכתב מר טאובל שי' והמענה עליו, ובאם מתאים הוא,
מטובו למסרו, ואל בינתו אשען בסידור מתאים בתעניינים.

מקשו בשילוח - נתמלאה. מהדו' תתקבל ב"א. ד"א תסו. מוסג"פ
מכתב מטוניס, ואולי כדאי להביא בחורים אלו לברינא? להכותב
ענו שיפנה ללשכה בקאזא. מטובו להחזיר מכ' זה וכן דהשו"ז תשי"ז.

WESTERN UNION
62 15
BROOKLYN NY 62 15
DAVID VLAASOIS HAKOIL SHELESUDAR
TEREM SHERIGIA LDAVID STOP BVAKOSHO LKABE
LOFIM MKESEF SHENISHLACH LEJ LHADFOSAS SHERET KE
LEHIVODA SHEZE KEARBA CHADOSHIM ASHER BRAWMAN LOKA

רנה

שמ

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מוסד מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטען פארקווי
ברוקלין נ. י.

ב"ה, י"א תמוז תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מהורב"א ש"י

שלום וברכה

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ה' תמוז*, ויהי רצון שיבשר טוב
בכל הענינים אודותם כותב.

ובפרט שמטובלים ימים אלו לבשו"ס בהנ"ל, שהרי הם ימי הגאולה
י"ב וי"ג תמוז, גאולת נשיאנו, ובאופן נס גלוי שלמעלה מן הטבע לגמרי,
וגומא בהר רישא אזיל, והרי בכל שנה ושנה נעשים הענינים, המשכוח
וההשפעות מעין וכמו שהי' בפעם הראשונה, וכרמז הידוע והימים האלה
(כשהם) נזכרים (כדבעי) ונעשים ההמשכות וההשפעות.

בברכה לבשו"ס ולחג הגאולה בהצלחה

אנכי אצ"ל
הקצין-אל (י"ב)

LE PORT EST GRATUIT. LE TARIFF DE LA
TELECOPIERAGE : voir

WESTERN UNION
16 BK BROOKLYN NY 62 14 15

LEHIVODA SHEZE KEARBA CHADOSHIM ASHER BRAWMAN LOKA
LOFIM MKESEF SHENISHLACH LEJ LHADFOSAS S'EREI KEH
BEAD SIFREI AVROHOM MAYORER AVROHOM HECHESHIN HAKE
TEREM SHERIGIA LDAVIT STOP BVAKOSHO LDABE
DAVID VLAASOTS HAKOIL SHELESUDAR
SAKONO VELETALAGPEF HATO
WEERSON.

ס

שמוא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן ליובאוויטש

770 אסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ביה, ריח מניא התשי"ד
ברוקלין, נ. י.

הרה"ג והרה"ח ריח"א אי"א נוי"ם רב'ו
פורבאך 19

שלום וברכה:

על שתי נקודות באתי היום, ונס:

(א) כפי הנשמע רב מספר תבאים מפדינתנו לפנים למדינת פוילין, ואומרים שיש כמה אפשריות להקל מעמדם ומצבם שם, ורגם להקל העתקתם משם לאהיק תינו וכיוצא-באם מי מתעסקנים יבקר שם. וכנראה שבין תבאים ישנם כמה מאנשים.

(ב) מנהל האינסטיטוט האירי אשר שם, וחסו פרופ. כערל מארק, (כן הרב מורנו דסט), בביקורם באהיק תינו סיפרו אשר בהספרי' של מוסד זה ישנם יותר ממאה בני-כלעך חסידות. לפי דברי הנ"ל יש ביניהם גם בנתחיק של הרבנים, אבל מסופקני אם מבינים הם ויוודעים להבחין בהתבני-יד.

ולפי דברי מנהל המוסד האמור-לא מופרך שיתנו הביכלעך באם תהי' דרישה כזוה שיהי' מקום נשכל לתת את הביכלעך לו. ואפשר שבכנון דא גם כנע כסף להתנוכים בהשגת הרשיון הדרוש לזה יוכל להועיל. ואפשר כדאי הדבר שכתיר יקח לו איזה ימים לבקר שם אודות שתי הנקודות האמורות. ואם אי-אפשרי הדבר, אולי נכפא מי שהוא אחר נסביבתו שיש לו על כל פנים ידיעה קצת כביכלעך דא"ח וכן הבנת קצת עכשם בעסקנות ציבורית, שהוא יבקר שם.

היתא שמועת שהפרופ. הנ"ל הוא מנהל המוסד הנ"ל צריך להשתתף באיזה ועידה באהיק תינו, ואפשר שיעבור גיכ דרך צרפת כהליכתו או כחזירתו. וכמובן שהנטיעה לפוילין צריכה להיות בזמן שהנ"ל שם שיכלול להפגש אתו. ובכח בהפדרי' או במערכת העתון האירי שבספרי' יודעים על דבר זכני נסיעתו של הנעל. מהדו' תקבל ה' ושלד' א' בלי הוראה לאיזה ענין שייכים. וקו"ב יתק' י. *אנחנו לא נאמין שיש לנו יחסי*

ברכה לבשרות טובות ולהצלחת
בעבודתו בקדש

זה עתה הגיעה ידיעה אשר אלה הרוצים ללמוד אנגלית חסידים אצל שוחט מאנשים, וכנראה חכונת-עזי ישיבת תוית, הניצו להם תנאי שיהתמו התחייבות שלא לעבוד בשום מקום כי אם בלשכת מיוחדת, וכן שילכו למקום שישלחו אותם וכו'. ובאם לאו אשהיתן פסולה למפרע. איני יודע כמה אמת בשמועה ע"ד נוסח שכזה, אבל מוכן שלנוסח שתמי כהנ"ל אין מקום. כי אין לקחת אחריות להיות גרם לפסול שהיטתו של מי שהוא למפרע-אם בזמן מן הזמנים לא יקיים תנאי זה. באם יש הכרח לשלול מקום מיוחד (פני י"ש והשגת גבול וכיוצא) מוכרח שיהי' התנאי די מבורר ולמשך זמן מסויים, וככל שתהי' הגדרה והכירור יתר-הרי זה משומם כמובן. וכברש שכנוגע לפועל-מכ"מ, אם השי"ב ייעה ענין שלא כדבעי צ"ע גדול אם ישאירו תנאי הנ"ל, וכמו שכעוה"ר רואים גם בפתח-ווד"ל.

ביה, כו"ב, סיון תשי"ב
ברוקלין

שלום וברכה!

אשר תפן ה' בידו יצ"ח, קבלה מכתב מכתב מוכן תעני-אשר לאחיו כמה שני לויבא לפנתו ולויתו שלו כבלי מקום מרובו אשר ובודאי ולויתו שלו כבלי מקום מרובו אשר שגם תרו. ביניהם, למוטו לתארין בגודל תעני' כי"כ שאלה הכהן, וק"ל ואצפה לבשו"ה צרת

רסא

ברכה לב
סמחה וכו'

RF#FD+35 NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARIOHU ME

שמב

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, י"ב מנ"א ה'תשי"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג, ורה"ח ו"ח אי"א, נו"מ עוסק
בצ"צ וכו' מהרבא"ג שי

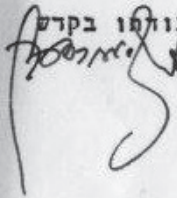
שלום וברכה:

במענה על מכתביו מז' (שנים) וח' מנ"א, עם
המוסג"ב,

תנוח דעתו כאשר הניח אה דעתי אשר לא נמצא
הענין דלמפרע בהתחייבות המתלמדים לשו"ב. ויה"ר
שיראה פרי טוב בעמלו ויהיו השו"בים מהאימים
לדרישה רבוחינו נשיאינו ובפרט רבה"ק והצ"צ
שכל כך הפליגו בהכרח הגדול די"ש של השו"בים.

פשוט שמה שכחתי בענין הביקור בפולין, הנה
על פי החשש שמזכיר-מופרכת נסיעתו לשם, וכרי שלא
יחחיל אפילו בהכנות לזה נשלה המכתב דחוף.

בקשתו אודות צוריק נתמלאה.

ברכת הצלחה בעבודתו בקדש
ולבשורת טובה


רסב

שמג

גאראדעצקי-פאריז

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 אסטערו פארקווי
ברוקלין ג. י.

בי"ה, חיי מנחם חיים
ברוקלין

הרה"ג/הרה"ה אי"א נוי"נ עוסק
בציצ סוה' בנימין אלי"י שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכתבו מטיו מני"א, ויהי רצון שכמו
שהצליח באחד מהענינים אודותיו כותב, כן יצליח גם בהשאר, ובתעלה
מופלגה מהאים לרדישה והכרתה השעה.

מוסגים העתק מכתבי למר זלמן לברנהרץ שי', [איני יודע
אם מכתבו במכתבו הקודם שאפשר לבוא עמם בקישור-כחנהו להניל או
למי שהוא אתה] ועל העתקה נרשמה מכתבו של הנ"ל, ובמטה ישלה לשם חבילות
וכמו שכותב, מהדו. נתקבל ב' ד' ת"ת, א"א, כן מוסגר בזה קטע מכתב היחיד
בלונדון, ואפשר כדאי הי' לבקר מה בתולן המדובר בזה.

שלשום בא לכאן הרב הולנדר, סיפר אשר ראה את בעריל (מ.ש.)
באחיק חיו בשבוע העברת.

בברכה לבשו"ט וקצאלתה מופלגה
בעבודתו בקדש

[Handwritten signature]

בי"ה, כו' סיון תשי"ב
ברוקלין

שלום וברכה!

רסק

אשר הנני קבלה מכתבו מני"א, ויהי רצון שכמו
סובן הענין-אשר לאחרי ככה שנו"נ ליובאו
לפנתו ולויתו שלו מבלי מקום מרובו אשר
ובדאי לרבותי' למוהי דוארין בגודל העני'
שגם תרו, בינתו, אולי דואר מפתח זה צר
כי"כ שאלה הכפר, וק"ל, ואצפה לבשו"ט.

לשח"ן כתבו כחוראון

RF#FD135 NEWYORK 21 22 1951
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARIONU ME

Merkos
L'Yegonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rabbi JOSEPH I. SCHNEERSON, President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi MENACHEM M. SCHNEERSON
Director
Rabbi M. A. HONKOVY
Executive Secretary
Nathan J. MINSKY, M.A.
Tel. FRanklin 4-8007
מרכ"כ
לענין חנוך
770 אסטערו פארקווי
ברוקלין ג. י.
מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 אסטערו פארקווי
ברוקלין ג. י.
מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 אסטערו פארקווי
ברוקלין ג. י.
מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 אסטערו פארקווי
ברוקלין ג. י.



RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ. י.

ב"ה, כ"ד טבת ה'תשי"ח
 ברוקלין, נ. י.

הרה"צ ורה"ח ח"ו"ח אי"א נז"ם
 עוסק בצ"צ וכו' מוהרבא"ג שי

שלום וברכה:

הנני מאשר קבלה מכתביו מי"ח זכ"ב טבת, וביניהם נקטבל
 מהרז"י י"א. כן נחמלאה בקשתו בהנוגע לשוייץ.

בטח כבר קבל המכתבים המפורטים מהרחמא"ה והרנ"ם-שיחיו
 בהנוגע לשקו"ם בעניני הקלימס קונפרנץ, אשר עם כל ידיעה
 נוספת נראה יותר החועלת הגדול לה שיש לקחת מנוכחיותו ברומא,
 וימשיך השי"ח הצלחתו מופלגה בענין הקלימס, בחוככי כל עניני
 חבר'ד, ואשרי זכות כל אלה המהעסקים ומשהרלים בזה, להוסיף
 להם ברכות השי"ח גם בעניניהם הפרטיים, להם ובני ביתם-שיחיו.

ברכות רחמי ורחמי

(Handwritten signature)

WESTERN UNION
 16 BK BROOKLYN NY 62 15
 TELEPHONE : 770
 LE PORT EST GRATUIT...
 LEHIVODA SHEZE KEARBA CHADOSHIM ASHER BRAWM LOKA
 LOFIM MKESEF SHENISHLACH LEJ LHADFOSAS
 BEAD SIFREI AVROHOM MAYORER AVROHOM HECHESH
 TEREM SHERIGIA LDAVID STOP BVAKOSHO LDABE
 DAVID VLAASOTS HAKOIL SHELESUDAR
 SAKONO VELETALAGPEF HATO
 SHEERSON.

רסד

שמט

גאראדעקציי-פאריז

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ביה"ז' שבט השי"ת
ברוקלין

הרה"ק הרה"ח אייזא נוי"ט רב פעלים
ובעל פרץ מוה' בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!
מאשר הנני קבלה מכתבו מכת"ה סבתא ^מג'ט'ט' והאזכר ^ותמ'.
ועל של עתה באחי, בקשר עם יום ההילולא הממשש ובא,
אשר יהי רצון שזכותו יגן על כאו"א, בהנ"י, להמספרך לו ולכל בייב
שי', הן בגשמי'ות והן ברוחני'ות, ובתוספת גדולה לאלו העובדים
משהללים ומחייגעים בעניניו ובמוסדותיו-בטוב הנראה והנגלה,
ובעולא יידו, ביחד עם חופת הצלחה מופלגה בעסקנות והשתדלות
האמורה.

בטה יתועדו ביום ההילולא או במסיכות לו, ויהיר שיהיו
דברים היוצאים מן הלב ויפקלו פעולתם.

בברכת הצלחת מופלגה בנ'תו בחדש,
ולבשו"ט בטה הנראה ונגולה גם בעניניו
הפרטים

נ.ב.

לדחיפת הדבר מוסגים פתח מכת"ה לעניני אבאט
ולנשי ובנות הביר במתנם ה"י, וחייה על מסירתם
בעתו ובזמנו.

Mehos
L'Yanonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
Rabbi Joseph L. Schneerson, President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Menachem Schneerson
Director
Rabbi M. A. Honakova
Executive Secretary
Nancy J. Minard, M.A.
1952

ז"א א"א נ"ט
צבור זכו'
ל"ט
ת"ת עתה מביה"ד
י"ח משה"ס.
יעו ז'יעת ככל ה"ח

מרכו
לעניני חנוך
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.
י"ח אבדור ישיבה סטודנטים
י"ח אבדור ישיבה סטודנטים
י"ח אבדור ישיבה סטודנטים
י"ח אבדור ישיבה סטודנטים

ליום זכרכה.
מזכיר
Yanonei C
770 EASTERN
BROOKLYN
Rabbi Joseph L. Schneerson
Chairman, Exec. Com
Rabbi Menachem M. Schneerson
Director
Rabbi M. A. Honakova
Executive Secretary
Nancy J. Minard
1952

RF#FD135-NEWYORK 21 22
REF187
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARICHU ME

שלום וברכה!
מאשר הנני קבלה מכתבו מכת"ה סבתא ^מג'ט'ט' והאזכר ^ותמ'.
ועל של עתה באחי, בקשר עם יום ההילולא הממשש ובא,
אשר יהי רצון שזכותו יגן על כאו"א, בהנ"י, להמספרך לו ולכל בייב
שי', הן בגשמי'ות והן ברוחני'ות, ובתוספת גדולה לאלו העובדים
משהללים ומחייגעים בעניניו ובמוסדותיו-בטוב הנראה והנגלה,
ובעולא יידו, ביחד עם חופת הצלחה מופלגה בעסקנות והשתדלות
האמורה.

רסה

בברכה וכו'
משה"ס

שנא

גאראדעקיי-פאריז
Tel: HYacinth 3-9250

Cables: LUBAVITCH NEWYORK

מזכירות
כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן
ליובאוויטש
SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
the Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, י"ז שבט תש"י
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ
עוסק בצ"צ כו' משרב"א שי

שלום וברכה

במענה על מכתבו מי"ד שבט ועל המברק, הואיל כ"ק אדמו"ר
שליט"א להבריך אליו וזלה"ק:

"הצעה דישארדן לנסוע אהו-נכונה ונחוצה במאד מאד.
"ובוראי יוכל גם לגסוד עם הבאברויסקער בהנוגע
"לכל הביכלאך, ואפשר יש אצלם גם ביכלאך דנגלה,
"וכסודבר-שהמעוה הן בעד הביכלאך. הייז מקק"ל
"מציע שטח לכפר חב"ד שני בסביבות לוד, כראי באם
"יהי' פנאי, לבחון המקום ופרטיו. לקער פנו כאן
"מכבר, והשיבו שמכונה-בכלל אינם נוחים, והריון
"אפשרי רק בהנוגע לאינסטרומענטען להלמידים
"לאחרי שיגמרו לימודם.

"בברכה הצלחה בכל הנ"ל

/מקום התחיתה/

המברק בטח נחקבל בעחו ובזמנו, ומחכים לבשו"ם.

בכבוד וברכה

מזכ"ל

INTERNATIONAL BROTHERHOOD OF THE LUBAVITCHERS
LUBAVITCHER RABBI
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

TELEPHONE: HYACINTH 3-9250
16 BK BROOKLYN NY 62 14 19

רסו

שנב

גאראדעקסי-פאריז

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מחנך מנודל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין. נ. י.

ביה, צום הרביעי יחסך במהרה לשון ולשמחה
ה'תשי"ח- ברקלין

הרה"ג אהר"ה אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה' בנימין אלי"י ש"י

שלום וברכה!

נחבל מכתבו מייד חסוד, ובמח בינחים נחבל מכתבי
מלפני השיק, בו כוחב אודות המוים עם הרב שלאמקע ש"י, [בוראי
סיפר לו] בחוך הדברים שזה כמה פעמים שכתב אלי'.

כפי הרושם ממכתבי, הרי הוא איש ירא שמים ושיך או
עכ"פ נוטה להסירות חוסם הסירות, וכיון שעייפ המוים שנוחב אודותו
כנראה שיש להנייל שיכות לחינוך, נראתה הצעה ורחאיסה, ובפרט שגם זוגתו
הח"י חוכל להתעסק בזה.

אתענין לדעה מה ת"י סוף דבר בהנוגע להרופאה רבינוביץ
[מובן-בענין עבודתה בבית רבקה].

בברכה לבשוים ולהצלה גדולה
בעבודתו בקדש

ז"ע נחבל מכתבו מסו' חסוד ומסלאים בקשהו.

Tel. PBudget 4-8507

Melkos
L'Yegonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

Rabbi Joseph L. Schneerson,
President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Meir Schreiber
Director
Rabbi M. A. Haskovitz
Executive Secretary
Nathan J. Minsky, M.A.
1954

ז"א א"ו נ"ו
צבור וכו'
ש"י

הרכו
לענין חנוך
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין. נ. י.

י"א אהר"ה ש"י
י"א אהר"ה ש"י
י"א אהר"ה ש"י

ליום זכרונה.

מזכיר
Yegonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN

Rabbi Joseph L. Schneerson
Chairman, Exec. Com.
Rabbi Meir Schreiber
Director
Rabbi M. A. Haskovitz
Executive Secretary
Nathan J. Minsky
1954

NEW YORK 21 22 1951
RF#FD135
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DYVENESIO SHMARICHU ME

ביה, כו' סיון תשי"ח
ברוקלין

שלום וברכה!

רסו

אשר תפן ה' בידו יצליח, ליסוד קבלת מכתבי מכתבי
סובן תפן-אשר לאחרי כמה שנים סקום מרובו אשר
ובוראי ולויתו שלו מבלי סקום מרובו אשר
שגם תרו, בינתו, אולי דואק מפני זה צרת
כי"כ שאלה הכפר, וק"ל ואצפה לבשוים.

בברכה לב
מכתב וכו'

שנד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9230

מנחם מענדל שניאורסאן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין ג. נ.

בייה, מו סיון תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג הגה"ח אי"א נוי"ג עוסק
בצי"צ וכו' מוהרבא"ג שי'

שלום וברכה: במענה למכתבו, במ"ש אודות לקיחת הגמ"ח בתנוגע
לארץ ישראל.

מובן וגם פשוט-שנחוץ הדבר, ומכח טעמים פשוטים
ומובנים, ולפלא גם הספק בזה, ואפילו אם יח"י באופן כמו שהי'
בעבר, והם יטלנו מעט מעט במשך הזמן, אף שדחוקים בהתוצאה, הנה
מובן ומסורן בהכנסת הרי זה מגדיל הדוחק ולא להיפך.

וכיון שלא נודע אם נוגע זה בזמן, הרי נשלח המכתב
סה"ר חוץ, ותעתיק מזה לחו"ה ללוד.

ברכת האמת בעבודתו ברוך
הוא ושלום
עליו

LE PORT DE GRATUIT
TELECOPIER : VUE WESTERN UNION
16 BK BROOKLYN NY 62 15

רסה

שנה

גראדעצקי-פאריז
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, כז' מניא תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"ג עוסק
בציצ סוה' בנימין אלי' שי'

שלום וברכה

כאפע הפנאי בקשתי אה הרה"ח הרמח"א שי' לכתוב בהנוגע
להאברך וכו' ורי"ל שי' ראסקין, ומוסגר בזה.

נן מוגי"פ העתק מכחבי מענה ליו"ר הקהלה בניצא, ואפטר
כאן קום לברואהגעשע שם בכלל, לא רק בעניני שויב וכו'.

כן מוגי"פ פומו מסכתב שקבלתי מסר מיכמל שי' (מירושלים
עיידיק הי"ו), שביקר לרגלי עניניו הפרטים באיזהו עירוח בצרפת, ואולי י' ש
אפשר'ות לעשות מה בהאמור במכתבו בארוכה, וכנראה שמצב דומה הוא בכל
קרי השדה שם.

בקשה הרה"ח וכו' מוה' רפאל שי' במכתבו מכי"ג מניא,
נחמלאה בעתו,

ובהיות הענינים שייכים לצרפת, נשלח המכתב על הכתבה

לשם.
נצ' וצ"ל אצ"מ.

ברכה הצלחה בעבודתו הקי' ולבש"ט
ומפורטות בטוב הנראה והנלחן

TELECO

16 BK BROOKLYN NY 62 143 13

LEHIVODA SHEZE KEARBA CHADOSHIM ASHER BRAWM LOKA
LOFIM MKESEF SHENISHLACH LEJ LHADFOSAS S'GREFI KEH
BEAD SIFREI AVROHOM MAYORER AVROHOM HECHERIN HAKE
TEREM SHERIGIA LDAVID STOP BVAKOSHU LDABE
DAVID VLAASOTS HAKOIL SHELESUDAR
SAKONO VELETALAGPEF HATO
SNEERSON.

ער

ששא

Tel.: HYacinth 3-9250

בורודצקי-פאריז

Cables: LUBAVITCH NEWYORK

מוזכירות
כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן
ליובאוויטש

SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
the Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN, N. Y. 11213

ב"ה, כ"ג שבט תשכ"ט
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק
בצ"כ כו" מוה בנימין אליהו
שי*

שלוט וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהויאל כ"ק אדמו"ר
שליט"א להבריך לו אחמול(לאה"ק):

"נכונה ההצעה דקריית מלאכי בהתנאים שמסרם,
וכן שחלק דאברכי הכולל דכפר חב"ד יתיישב
שם. בברכת הצלחה לגמר טוב בהנ"ל.

/מקום החתימה/

מזכיר
מ.א.מ.
5/10

50%

Tel. PBExtant 4-8307

Melkos
L'Yegonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

Rabbi Joseph L. Schneerson,
President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Menachem Schneerson
Director
Rabbi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nancy J. Mincus, M.A.
1968

ז"א א"ג
צבור זכו'
ש"י

תעמ' עמ' כמיה"ר זמסוו
יזחר סתאים.
יעו זיעמ' ככל האפשר

הרכו
לענין חנוך
770 איסטן פארקווי
ברוקלין נ.י.

תאריך שליח ממוסדות
הנה"כ
ידי יוני
רוב סגור
770 איסטן פארקווי
ברוקלין נ.י.

ליום זכר
מזכיר
Yegonei C
770 EASTERN
BROOKLYN

Rabbi Joseph L. Schneerson,
President
Chairman, Exec. Com.
Rabbi Menachem M. Schneerson
Director
Rabbi M. A. Honskova
Executive Secretary
Nancy J. Mincus
1968

HATORAH
YOHU ME

RF 101
BEBAKOSHO LIMSOL
LEVOV BIPNIMUIS
CHASNEI

דנא

ברכה
מסחה

ש"סג

גאראדעצקי
Tel. HYacinth 3-9250

Cables: LUBAVITCH NEWYORK

מזכירות
כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן
ליו באוויטש

SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
the Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, ו' אלול ה'תשל"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ
עוסק בצ"צ וכו'
הרב בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

בהתאם להבטחת כ"ק אדמו"ר שליט"א
השתתף בהוצאות חינוך הקייץ, בבקשה לתת על
חשבוננו להרב הלל שי' פעוונזער, את ההשתתפות
מכאן בעשרים אחוזים ממה שהוציא לגן הילדים
בפריז, בהתאם לההוראה הנ"ל.

בברכת כט"ס ולכוח"ס
הרב ח.מ.א. חדקוב

ערב

שסד

Tel. President 4-0307

Merkos
L'Inyanon Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

Rabbi Joseph L. Schneerson,
President
Chairman, Exec. Committee
Rabbi Moshe Schneerson
Director
Rabbi M. A. Haskovitz
Executive Secretary
Nathan J. Mincov, M.A.

II
RABBI GORODETZKI
80 RUE SAINTANTOINE
PARIS

BEMAANS LEBEKELMAN HATZOISAI LESEIF RISHON LEPOCHOIS
ALPAIN VECHOTZI OI ALPAIN ULHAARIGH AD SOIF 1952
LESEIF SHENI EINE SHAYACH LEHAPILPUL IMOHEN LEHAGBIL
AVODESEINU ELO SHEMATVIGHIM SHEMIKASPOM LOI JUKACH
BISHVIL MOISDOIS CHADOSHIM VEHACHESHON YOICHIACH
ULHOISIF NIT OFTZIEL SHEMSUPOK IM IPTCHU ATO BIRKOIMOSI
CHADOSHIM KIVON SHETRUDIM BEHISTADRUS HAISSONIM LESEIF
REVIYI EINI YODEA KAMO DORASH MEHEM AVOL BIZOVON SECHUM
KOZE BETUR ZMANI ULPOCHES SHLOSH OI SHENAIM VECHATZI MASIM
LEDRISHOSI METZIDEI NEKUDO LEMANEL HANASO UMATON BELOFON
SHEVOVEU LEHESKEM ULHADGISH OZ SHEMAKIMIM RAK MIPREI
HANECHRECH UBEIKVO CHAZOKO AF SHEBILIT OFTZIALIS SHEBIREIOISOM
HOAVOIDO BEIKUNO YASKINU MEATZMOM LEHAGDIL EZROSON NEKUDO
UBEVADAI YOERER KEK MUCH ADMUR RACHMIM RABIM SHEISTAIM
HADOVOR BETOIV VEIHR BEHATZLOCHO BEGUR

MANACHEM SCHNEERSON

Rabbi M.M. Schneerson
770 Eastern Parkway
B'klyn 13, N.Y. NY 3-9250

RABBI GORODETZKI
49 RUE

1947
NLT RABBI GORODETZKI
16 PARIS 20

Le port est gratuit. Le montant de la taxe de transmission est encaissé par le service de la poste.
L'adresse à utiliser est celle indiquée sur l'étiquette.
*Télégramme Via RADIO-FRANCE

RF#FD135 NEWYORK 21 22 1921
BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARIONU WE

בית כ"ו, סיון תשי"ב
ברוקלין

שלום וברכה!

אשר תפץ בידו יצאית, ליסודי קבלת מכתב מוכיח
מובן הענין אשר לאחיי כספי שנוי הדין ליבוא
לפניו ולזויתו שלו כפלי סקום מרובו אשר
ובוראי רבנותי לפנותי להארץ בגורל העני'
שם תרו, בינתו, לאולי דואק ספני זה צרת
כ"כ שאלה הכה, וק"ל ואצפה לבשול.

רעג

RCF187

BEBAKOSHO LIMSOR LEANASH BIRCHAS KABOLAS HATORAH
LEVVOV BIPNIMUIS CHASNEI DVENESIO SHMARIONU WE

בברכה לך
סמחה וכו'

- הוספה -

יפוי כח

POWER OF ATTORNEY

KNOW ALL MEN, that the undersigned RABBI MENACHEM M. SCHNEERS residing at 770 Eastern Parkway, Brooklyn 13, New York, U.S.A., named in the Last Will and Testament of MAX CZERTOK, late of 57, Rue Saint-Tonge, Paris 3, France, who died April 12, 1965, do hereby constitute and appoint RABBI BENJAMIN GORODETZKY, residing at 80, Rue Saint-Antoine, Paris, as and for my true and lawful attorney in my name, place and stead to do all things necessary in the premises, to ask for, compromise and settle, to receive and collect any and all money, property, movable and immovable, to which I may be entitled in the Estate of MAX CZERTOK, deceased, late of Paris, France.

The said RABBI BENJAMIN GORODETZKY, may act in my name, place and stead in any capacity under the Last Will of the Late MAX CZERTOK, as I may do and act, and with full power as if I were present and acting thereunder.

The said RABBI BENJAMIN GORODETZKY, may sign all instruments, papers, receipts, releases and other discharges, under seal or otherwise, and may do all acts and undertake all steps necessary in connection with my rights, powers, duties and immunities vested in me by reason of the terms of the Last Will and Testament of MAX CZERTOK, deceased, and with reference to any other matter in the said Estate that I could have done or exercised if personally present.

And I do hereby ratify and confirm all that the said attorney, RABBI BENJAMIN GORODETZKY, shall do or cause to be done, in and about the premises, by virtue of this power of attorney

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my name and caused this POWER OF ATTORNEY to be executed in New York City, U.S.A., this 3rd day of May, 1965.

Rabbi Menachem M. Schneerson
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

STATE OF NEW YORK
COUNTY OF KINGS) ss

On this 3rd day of May, 1965, before me personally came RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON, to me known and known to me to be the person who is described in and who executed the foregoing Power of Attorney, and he duly acknowledged to me that he executed the same.

Ira Duchan
NOTARY PUBLIC

IRA DUCHAN
Notary Public, State of New York
No. 41-6110500 Queens County
Term Expires March 30, 1966

תרגום מסמך היפוי כח הרישמי

מוכר לכולם כי אני, רבי מנחם שניאורסאהן, החותם מטה, שכתובתי רחוב איסטון פארקווי, 770 ברוקלין – ניו יורק ארצות הברית, ממנה בצוואה של מר מקס קסרטוק, שהיה גר לאחרונה רחוב ס. טונג“, 57 פריז – רובע 3 – צרפת, ונפטר בתאריך 12 באפריל 1965, את הרב בנימין גורודצקי, שגר רחוב סנט אנטואן, 80 – פריז- צרפת, על מנת להיות לי למיופה כוחי ונאמן. הוא יבצע כל מה שנדרש במבנים ובמקומות שצריך לפעול על שמי ובמקומי, כלומר לבקש, לחייב, להתקין, לקבל ולאסוף כספים, או כל נכסי דנידי או דלא נידי שאני קיבלתי בירושה ממקס קסרטוק, שנפטר לאחרונה בפריז, צרפת.

הרב בנימין גורודצקי יכול לפעול בשמי, בכתובת שלי ובמקומי בכל דבר, לפי הצוואה האחרונה של מקס קסרטוק, כמוני, ויהיה לו את מלוא השליטה כאילו אני הייתי נוכח. הוא יוכל לפעול לפי זה.

הרב בנימין גורודצקי יכול לחתום על כל מסמך משפטי, תעודה, חשבונית, תביעה או חוב, חתום או לא. הוא יוכל לבצע כל הפעולות הנצרכות הקשורות לזכויותיי, לשלטון שלי, לתפקידי ולחסינותי לאור מה שכתוב בצוואה של מקס קסרטוק, נפטר, הקשור לירושה אחרת שהייתי יכול לבצע אם הייתי נוכח.

אני מאשר ביפוי כוח זה, את כל מה שרב בנימין גורודצקי, המיופה כוח שלי, יוכל לעשות או לבקש מאחרים שיבצעו. אותו דבר לגבי המבנים, על פי היפוי כוח הזה.

כדי להעיד מה שנאמר כרגע, אני חותם בשמי. ביקשתי לכתוב את היפוי כוח הזה כדי לתת לו תוקף. נערך בניו יורק, ארצות הברית בתאריך 3 במאי 1965.

חתימת הרב מנחם מ. שניאורסאהן

חותמת מדינת ניו יורק

אזור המלכות

בתאריך 3 במאי 1965, רב מנחם שניאורסאהן התייצב בפניי, הוא בעצמו. הוא מוכר לי בתור האיש המתואר לעיל והמייפה כוח. הוא ציין בפניי שהוא עשה אותה פעולה.

נוטריון ציבורי – טרא דושן - נוטריון ציבורי

מדינה ניו יורק – מספר 41-8110500 – אזור המלכות

Arou'h car si cela était mentionné dans le Choul'hane Arou'h, il y serait mentionné des limites. Mais puisque ce n'était pas mentionné dans le Choul'hane Arou'h, il pouvait se sacrifier sans aucune limite » ! Et il conclut : « Il est nécessaire d'avoir des Juifs qui se sacrifient entièrement mais que ce sacrifice se passe de la meilleure façon possible ! ».

A la fin de la lettre du 8 Sivane 1958, le Rabbi ajouta un PS :

« J'ai eu le plaisir de voir hier pendant le farbrenghen vos deux fils, qu'ils vivent longtemps. Ils sont restés jusqu'à la fin. Que D.ieu fasse que vous et votre épouse éprouviez beaucoup de satisfaction d'eux et de vos filles, qu'elles vivent longtemps, une satisfaction véritable dans tous les détails ».

'hassidique comme l'exprimait la phrase bien connue de mon beau-père, le Rabbi (précédent) : « Le bon D.ieu ne reste pas débiteur » : ceux qui s'investissent dans l'éducation juive cachère, le bon D.ieu s'occupe de leurs propres enfants afin qu'ils recueillent d'eux beaucoup de satisfaction dans tous les détails ».

Et, de nouveau, à la fin de la lettre, après plusieurs directives, le Rabbi ajouta de sa main : « Avec ma bénédiction de Mazal Tov pour la Bar Mitsva de votre fils (qu'il vive longtemps) et de réussite dans vos saintes occupations ».

De façon tout à fait inattendue et très rare, le Rabbi prit part personnellement à la Bar Mitsva qui avait lieu le jeudi 22 Tamouz 1951 ; il s'assit même à côté du jeune Bar Mitsva et dit, entre autres (notes non corrigées, Torat Mena'hem – Itvaadouyot volume 3 page 227):

« On a déjà évoqué la différence entre les titres Ich et Adam en rapport avec l'obligation d'un garçon de treize ans d'accomplir les Mitsvot : est-ce une disposition naturelle suite au fait qu'il a grandi en intelligence et en maturation ou est-ce une loi de Moché reçue sur le Mont Sinaï ? La conséquence sur le plan de la Avoda serait : est-ce un effort basé sur la raison et l'intellect ou est-ce un travail effectué avec soumission et dévouement - qui sont au-delà de la raison et de l'intellect ? (Ceci est corrigé et imprimé dans Likouté Si'hot, volume 15 page 289 et suivantes).

(Quand le Rabbi évoqua l'effort fourni du fait du dévouement aveugle, il raconta :

« Mon beau-père, le Rabbi (précédent) me raconta la grandeur du dévouement de son père, le Rabbi (RaChaB) – que son âme repose en Eden : quand il participa à la Réunion des Rabbanim à Pétersbourg en 1910, son dévouement fut absolument remarquable, sans aucune limite. Et le Rabbi (précédent) ajouta : Une fois, il ne put se retenir et il demanda à son père – avec respect et sous-entendus : « La chance est que le sacrifice de soi à ce point n'est pas mentionné dans le Choul'hane

institutions gouvernementales et les organisations juives. Le Rabbi écrivait de la même manière à Rav Efraïm Wolff, à Rav David Hellman, à Rav Avraham Paris, à Rav Yits'hak Guinzburg et d'autres.

Dans un télégramme daté du 13 Mena'hem Av 1954 :

« Rav Gorodetsky se rendra en Terre Sainte dans le cadre d'une mission que je lui ai confiée. Je suis certain que toutes les institutions et les responsables réellement rattachés à moi l'aideront et associeront leurs efforts aux siens dès qu'il le demandera ».

Une relation particulièrement amicale avec les membres de sa famille

En acceptant sa nomination comme Fondé de Pouvoir, Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky délaissa sa vie privée et se consacra entièrement à la volonté de nos Rébbéim. Il ne séjournait pratiquement pas chez lui à la maison. Sa femme et ses enfants avaient parfois le privilège de recevoir une « visite » quand il revenait à la maison pour un Yom Tov ou un Chabbat, au milieu de son activité incessante. C'est ainsi qu'il ne put participer à la fête de Bar Mitsva de son fils, Rav Chalom Dov Ber (qu'il vive longtemps) parce qu'il était pris par une des nombreuses missions que lui avait confiées le Rabbi.

Dans une lettre datée du 26 Tamouz 1951, au milieu d'une foule de conseils et de directives, le Rabbi écrivit ainsi :

« Enfin, et c'est le plus cher à mes yeux : Je me réfère à ce que vous écrivez dans votre lettre du 19 Tamouz et je vous adresse ma bénédiction de Mazal Tov pour la Bar Mitsva jeudi dernier de votre fils Chalom Dov Ber, qu'il vive longtemps en bonne santé. Que D.ieu fasse qu'il aille et qu'il grandisse en suivant la bougie de la Mitsva, la lumière de la Torah et la source de la lumière. Que vous et votre épouse (qu'elle vive longtemps et en bonne santé) éprouviez de lui et de vos autres enfants beaucoup de satisfaction et de joies, une satisfaction juive, une satisfaction

128 et 129 (Vol. 1).

A part les lettres et les télégrammes écrits par le Rabbi à Rav Gorodetsky lui-même, on trouvera dans ce recueil de nombreuses lettres écrites par le Rabbi aux 'Hassidim qui séjournèrent alors en Europe : le Rabbi leur demandait de parler ou de prendre conseil auprès de Rav Gorodetsky ou de rechercher son accord dans diverses situations. Une partie de ces 'Hassidim resta en France, une autre partie émigra, au fil des années, en Terre Sainte ou aux États-Unis etc. mais, à l'époque, demeuraient à Paris et sa banlieue. Parmi eux se trouvaient l'élite des 'Hassidim d'antan, avec des Rabbanim et des Machpiim, des hommes connus pour leur sensibilité à la prière ou à l'étude intensive ainsi que des gens voués au service de la communauté comme Rav Chnéour-Zalman Butman, Rav David Braverman, Rav Yissa'har Dov Gurévitz, Rav Zalman Chimone Dvorkine, Rav Chnéour Zalman Taubel, Rav Saadia Liberov, Rav Mi'haël Lipsker, Rav Chlomo Matusov, Rav Nissane Némanov, Rav Nissane Pinson, Rav Chlomo 'Haïm Kasselmann, Rav Bentsione Chemtov et d'autres.

Même après qu'ils aient quitté la France et se soient installés dans d'autres communautés dans d'autres pays ou qu'ils soient partis en Chli'hout pour faire reflourir le désert juif dans divers pays d'Europe, le Rabbi leur demandait de s'adresser à Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky : par exemple Rav Bentsione Chemtov à Londres, (lettre 130), Rav Ezriel 'Haïkine à Agadir (V.1 lettre 166), Rav Guerchone Mendel Garélik à Milan (V.1 lettre 178), Rav Yehouda Leïb Raskine au Maroc (V.1 lettre 230) et d'autres. Il en était de même pour la Terre Sainte où Rav Gorodetsky se rendit de nombreuses fois en sa qualité de Fondé de Pouvoir pour ce qui concernait la construction des communautés et des institutions 'Habad (voir la lettre du 12 Tévet 1952 à propos de Kfar 'Habad ; celle du 10 Tamouz 1952 à propos de la Yechiva Tom'hé Tmimim Loubavitch de Loud ; les lettres du 24 Tamouz et du 4 Eloul 1954 à propos de l'édification de Kfar 'Habad 2 ; sans compter les missions révélées ou secrètes que le Rabbi lui confiait parmi les

‘Habad ; s’organisèrent pour agir parmi les élèves des écoles et leurs parents : les fonds pour couvrir les frais passèrent par le Bureau (Vol. 1, lettre 159). Voir à ce sujet deux télégrammes adressés aux jeunes filles des ‘Hassidim (lettre 239 et 240).

Le 7 Adar 1951, le Rabbi écrivit

« A nos amis, les ‘Hassidim – qu’ils vivent longtemps et en bonne santé – à Paris et dans les autres endroits, que D.ieu les bénisse, Chalom et bénédiction !

J’ai appris par l’intermédiaire de notre ami, le Rav et ‘Hassid Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky leur bonne décision d’établir un cours de ‘Hassidout dans la salle du Bureau, une fois par semaine, en deux groupes : y participeraient tous les ‘Hassidim de tous les groupes. Certainement, ils s’efforceront d’accomplir que « se propagent tes sources à l’extérieur » avec toutes les conditions pour cela comme il est expliqué dans ma lettre du 10 Kislev dernier : ceci est une préparation et un vecteur pour la venue de Machia’h, rapidement et maintenant ».

En réponse à quelqu’un qui demandait, à titre individuel, un prêt pour une affaire, le Rabbi écrivit le 14 Mena’hem Av 1951 :

« Vous demandez un prêt pour une certaine affaire. Vous savez certainement que mon beau-père, le Rabbi (précédent), que son mérite nous protège, avait institué une Caisse de Prêt auprès du Bureau afin d’aider les réfugiés à s’installer. Il m’est difficile de changer l’ordre fixé à ce sujet, surtout dans des dispositions instituées par mon beau-père le Rabbi. Vous devez, comme c’était la coutume alors, vous tourner vers le Rav et ‘Hassid Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky qui s’occupe des affaires de la communauté. Certainement il agira pour cela selon les possibilités actuelles de la Caisse de prêt. Pour ma part, je lui écrirai à ce sujet ».

Quand le Rabbi apprit que certains ‘Hassidim en France utilisaient des Matsot qui n’étaient pas fournies par le Bureau, il écrivit une longue lettre où il ne cachait pas son étonnement et son désaccord à ce sujet – voir la longue lettre 127 ainsi que

père miséricordieux, le Rabbi (précédent) s'inquiéta pour chacun des 'Hassidim, pour leurs familles, leurs moyens de subsistance, leur installation et leur intégration en Terre Sainte ou aux États-Unis, en France ou dans les autres pays d'Europe. Le Rabbi avait continué cette œuvre et, selon son habitude dans les sujets saints, il amplifia, développa et ajouta de nouvelles responsabilités, en quantité et en qualité. Là aussi, le vecteur principal pour transmettre les directives et organiser les actions fut Rav Gorodetsky.

C'est ce qui ressort d'un télégramme daté du premier mois après la Histalkout (le décès du Rabbi précédent), le 14 Adar (le jour de la fête de Pourim) 1950 :

« Rav Gorodetsky, je vous demande de transmettre aux 'Hassidim et à tous les groupes notre proposition de se renforcer dans des farbrenguen lors du repas de Pourim pour décider de se dévouer complètement aux directives de mon beau-père le Rabbi (précédent), de les continuer en diffusant la Torah et la 'Hassidout et de renforcer le judaïsme ».

Ou dans un télégramme daté d'un mois plus tard, le 14 Nissane 1950, veille de Pessa'h :

« Rav Gorodetsky, je vous prie de transmettre aux 'Hassidim ma bénédiction pour une fête de Pessa'h cachère. Je vous prie, à Pessa'h, de parler en public pour renforcer la pratique des Mitsvot, intensifier l'étude de la Torah et l'éducation juive. Que D.ieu nous fasse mériter la réalisation du verset : « Comme aux jours de ta sortie d'Égypte, Je te montrerai des merveilles ».

D'ailleurs, de nombreux télégrammes sont adressés au nom de « Rav Gorodetsky. Les 'Hassidim ».

Le Bureau devint le lieu de rassemblement et le centre des activités des 'Hassidim, que ce soit pour l'étude ou pour les farbrenguen. Des pièces de cette institution jaillit et se développa toute l'activité de Loubavitch en France, que ce soit dans l'organisation, dans la prise d'initiative, dans l'obtention de fonds etc. Tout ceci fut dirigé de main de maître depuis sa création par Rav Gorodetsky. Même en ce qui concerne les femmes des 'Hassidim qui, au sein de Agoudat Neché Ouvnot

et du Directeur Principal des Institutions, le Rabbi écrivit la lettre ci-dessous qui contient des paroles impressionnantes :

« Le jour du jeûne du 4ème mois (Tamouz) – qu’il soit bientôt transformé en jour de joie et d’allégresse,

Puisqu’il a depuis longtemps été fermement et clairement décidé que ces deux institutions sont placées sous l’autorité du Bureau Européen de mon beau-père, le Rabbi (précédent) (que son âme repose en Eden et que son mérite nous protège) et que c’est lui qui dirige selon les directives de mon beau-père le Rabbi (précédent), comme il est compréhensible et évident durant toutes ces années et avec mon accord. Selon ce dont nous avons parlé depuis plusieurs années, il avait été décidé et nous l’avions fait savoir alors et encore maintenant – et c’est clair sans l’ombre d’un doute que la direction et les décisions en ce qui concerne le Séminaire Beth Rivka dépendent de Rav Yakov Schlammé (bien entendu sous votre direction principale). Et ainsi en ce qui concerne l’école Beth Rivka, sa direction et les décisions le concernant dépendent de Rav Yissa’har Dov Horovitz (bien entendu sous votre direction principale). Il est compréhensible et évident que quiconque s’implique dans les institutions de mon beau-père le Rabbi (précédent) pour un quelconque intérêt personnel etc. etc. – devra rendre des comptes à celui qui a fondé ces institutions, c’est-à-dire mon beau-père le Rabbi (précédent). Il est certainement inutile d’expliquer ce que cela implique, surtout que j’espère fermement que toute cette rumeur est infondée et qu’il n’est donc pas nécessaire d’écrire plus longuement, surtout que ceci est extrêmement effrayant ! ».

Le travail du Bureau au sein de la communauté des ‘Hassidim

L’une des missions principales pour lesquelles avait été fondé le Bureau était d’aider les ‘Hassidim, réfugiés qui sortaient de la Vallée des Larmes soviétique ou les rescapés des horreurs de la Shoah qui venait de s’achever en Europe. Comme un

Dans une lettre datée de 'Hanoucca 1976, adressée à Rav Nissim Lahiani :

« Puisque plusieurs aspects de votre mission dépendent des conditions du pays et de la ville etc., il est donc nécessaire qu'il n'y ait qu'une seule façon d'agir dans tout le pays ; il faut donc qu'il y ait dans chaque pays un bureau central qui coordonne toutes les antennes, indique les directives etc. En France, ce sera notre Bureau Central à Paris sous la direction de Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky (qu'il vive longtemps en bonne santé). Vous vous tournerez donc vers lui pour toutes questions et propositions de Tsa'h à Marseille (Il se trouve actuellement à Brooklyn) ».

Dans une lettre datée du 10 Kislev 1976, adressée à M. Achère 'Hassine :

« Certainement vous et vos amis (puissiez-vous vivre longtemps et en bonne santé) savez que nos activités en France sont centralisées dans notre Bureau à Paris, sous la direction du Rav et Gaone, occupé dans les activités communautaires et très actif, Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky (qu'il vive longtemps et en bonne santé) : il est en contact avec les Rabbanim et chefs de communautés en France et en Europe depuis de nombreuses années, ainsi qu'avec nos frères sefarad d'Afrique du nord ».

Dans une lettre datée du 10 Eloul 1981, adressée à Rav Chmouël Azimov :

« Mais puisque tout ceci dépend de Loubavitch en général etc., il est nécessaire d'obtenir la permission du Fondé de Pouvoir, Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky ; qu'il vive longtemps.

Dans une lettre datée du mois de Chevat 1988, adressée à plusieurs directeurs et responsables d'institutions en France :

« Il est bien connu depuis plus de trente ans que tout ce genre d'activités est dirigé par le Bureau (qui se trouve sur place à Paris) et dont le directeur est Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky, qu'il vive longtemps. C'est à lui qu'il faut s'adresser ».

Quand, une année, il y eut des différences d'opinion et de perception quant au rôle et à la fonction du Fondé de Pouvoir

communauté Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky qui s'est rendu chez vous ».

Le même jour, le Rabbi écrivit au donateur Moché Lavanda, en Yiddish :

« J'ai été très heureux de recevoir un compte-rendu de mon Fondé de Pouvoir et directeur de notre Bureau Européen d'Aide aux Réfugiés, le Rav et 'Hassid, fidèlement occupé avec les besoins de la communauté, Rav Gorodetsky, à propos de sa visite dans la région de Madrid ».

Dans une lettre datée du 5 Kislev 1951 adressée à Rav Yehouda Zeev Halévi Ségal, dans la Yechiva de Manchester :

« Vous voudrez bien écrire directement à notre Bureau à Paris ».

Le 13 Mar'hechvane 1954, le Rabbi écrivit à Rav Zévine :

« Pour tout cela, puisqu'il y a d'ici au fleuve Gui'hone plusieurs accusateurs etc. »

Et le 22 Tévet 1955, le Rabbi écrivit à Rav David Berdah :

« Puisque tout le travail éducatif en Afrique du nord est dirigé depuis notre Bureau de Paris et que nous envoyons la lettre là-bas, au Bureau, nous vous demandons de vous mettre en contact avec le Directeur du Bureau, Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky, qu'il vive longtemps ».

Dans une lettre datée du 16 Adar I 1965, le Rabbi écrivit à Rav Nissim Behar :

« J'ai donné tous pouvoirs à Rav Gorodetsky, qu'il vive longtemps, afin qu'il vous écrive en détails à propos des problèmes et des sujets dont vous avez parlé en tête à tête. Je prie pour que la Présence Divine réside sur l'œuvre des mains de nous tous pour honorer et renforcer la Torah, avec le dévouement nécessaire, l'enthousiasme et la lumière 'hassidiques, les efforts accomplis dans la joie et la chaleur du cœur ».

« Je rappelle encore une fois à ce sujet que, cette année marque l'arrivée à « l'étape de forces » (80 ans) de mon beau-père, le Rabbi (précédent), le héros de notre joie en ce moment, sans compter que c'est aussi la 200ème année depuis la Hiloula du Rabbi Baal Chem Tov et la dixième année de la fondation de nos activités au Maroc ».

Apparemment, le Rabbi attachait une importance fondamentale aux rencontres et aux contacts avec les Rabbanim, les grands érudits de Torah et les responsables communautaires partout dans le monde, dans l'intérêt de la communauté comme de l'individu et surtout, pour progresser vers le but qu'il avait fixé en tant que son émissaire à Rav Gorodetsky. Ces personnalités en rendaient compte ou écrivaient au Rabbi. Nous apportons quelques citations choisies parmi les lettres que le Rabbi leur envoyait en réponse : remarquons les titres avec lesquels le Rabbi décrivait Rav Gorodetsky et comment il définissait son action :

Dans une lettre datée du 3 Eloul 1950 adressée à Rav Méir Abouhatsira, le Rav de Midelt au Maroc :

« J'ai entendu avec plaisir de la bouche de notre Fondé de Pouvoir, le Rav et 'Hassid, le Gaone, homme qui est très actif dans la Torah et les Mitsvot... très fidèlement occupé avec les besoins de la communauté, qui travaille inlassablement à renforcer la Torah et le judaïsme etc. notre maître Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky, qu'il vive longtemps... L'attachement est d'autant plus grand qu'on s'associe ainsi aux saintes activités de nos Rébbéim. J'ai bon espoir que vous nous aiderez autant que cela vous est possible, selon ce que vous avez déclaré à notre Fondé de Pouvoir, le Rav et Gaone, le 'Hassid Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky, qu'il vive longtemps. Que grandisse le Saint Nom de D.ieu, Amen, que ce soit Sa volonté ! ».

Dans une lettre datée du 3 Chevat 1952, le Rabbi écrivit au donateur, Chmouël Toledano :

« J'ai reçu avec plaisir le compte-rendu de mon Fondé de Pouvoir, directeur du Bureau Européen d'Aide aux Réfugiés et leur intégration, situé à Paris, le Rav et Gaone, fidèlement occupé avec les besoins de la

et encore comme on le voit dans cette lettre datée du premier jour de Roch 'Hodech Tamouz :

« Il est regrettable que tant de temps soit perdu pour obtenir ce visa pour Rav Gorodetsky, qu'il vive longtemps ».

Ou encore le 8 Tamouz :

« Il convient de fournir tous les efforts pour s'occuper de l'Afrique... Je vous en prie, utilisez tous les moyens possibles pour obtenir le visa. Je l'ai aussi demandé aujourd'hui par télégramme au Rabbin de Meknès ».

Et dans une lettre datée du 14 Tamouz, le Rabbi écrit à Rav Raphaël Barou'h Tolédano, le Rav de Meknès au Maroc :

« Vous m'avez appris une nouvelle réjouissante, que vous effectuerez tout ce que vous pouvez pour obtenir le visa pour votre pays pour le Gaone, le Rav et 'Hassid, un des anciens élèves et fondé de pouvoir de mon beau-père le Rabbi (précédent), Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky. Il est inutile de vous rappeler combien la rapidité est importante dans ce cas-là ».

Dès qu'arriva la nouvelle comme quoi le visa avait été accordé, le Rabbi envoya un télégramme le 18 Tamouz :

« Rav Gorodetsky ! Bravo pour l'obtention du visa. Certainement vous voyagerez immédiatement après être sorti avec Palmer et Rissman, afin de rencontrer au Maroc Rav Mi'haël Lipsker. Vous m'informerez par télégramme de l'immense succès de votre voyage ».

Et le 27 Tamouz :

« A Rav Gorodetsky, dans la maison de Rav Toledano, Beth Din des Rabbanim de Meknès au Maroc. Bénie soit votre arrivée avec succès. Veuillez transmettre à Rav Tolédano ma bénédiction de bonne guérison ».

A propos de l'immense travail accompli pour nos frères juifs au Maroc, il est intéressant d'apporter le texte du Rabbi dans sa lettre datée du 5 Tamouz 1960 à Rav Gorodetsky :

Nous trouvons aussi le souci du Rabbi pour les problèmes matériels des Chlou'him comme dans la lettre datée du 1er Tamouz 1968 (Vol. 1, lettre 220), quand le regretté Rav Chmouël Azimov arriva après son mariage pour s'installer à Paris avec son épouse, y débiter sa Chli'hout et trouver un appartement etc.

Fondé de pouvoir

A part les directives et les recommandations que Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky recevait par écrit comme nous le voyons dans ce livre ou de vive voix quand il était reçu en entrevue privée par le Rabbi chaque fois qu'il se rendait aux États-Unis (où habitaient sa femme et ses enfants, qu'ils vivent longtemps), il faut signaler un autre aspect de sa personnalité : il était le « fondé de pouvoir » et, plusieurs fois, le Rabbi lui demanda instamment de participer personnellement en tant que son représentant à différents événements dans différents endroits.

Par exemple, déjà en 1950, le 3 Sivane, le Rabbi lui écrivait :

« C'est pourquoi j'insiste une fois de plus : essayez d'assister à la pose de la première pierre pour nos activités en Afrique (du nord). Il faut espérer qu'avec l'aide de D.ieu, ce sera une grande réussite. Dans ce genre d'événements, il est très important que la pose de la première pierre se fasse dans l'esprit qui convient ».

De ces quelques mots, on peut appréhender un peu l'ampleur de la mission que le Rabbi confiait à Rav Gorodetsky : de fait, c'était aussi, si on peut dire, la pose de la première pierre de ses voyages sur les trois continents : l'Europe (la France, l'Espagne, la Pologne, le Danemark, l'Irlande, l'Italie, la Suisse et l'Angleterre), l'Afrique (le Maroc et la Tunisie) et l'Asie (la Terre Sainte et la Turquie), sur ordre du Rabbi comme on le voit dans les centaines de lettres publiées dans ce livre.

Revenons au premier voyage de ce genre : l'obtention du visa pour le Maroc fut compliquée et le Rabbi s'inquiétait encore

Dans une autre lettre datée du 5 Tamouz 1950 :

« J'ai bien reçu votre lettre datée du 2 Tamouz. Merci pour la bonne nouvelle : vous avez agi et vous avez réussi : l'achat de maisons permettra de fait à ce que cela devienne un Centre Loubavitch pour les 'Hassidim. Puisque le processus est déjà entamé et bien entamé, puisse D.ieu vouloir que vous puissiez assister à son achèvement de la plus belle façon possible, comme c'est expliqué dans Likouté Torah, Tavo, 42 :2 ».

On peut lire de la même manière des lettres pour chaque établissement de communautés 'Habad dans toute la France comme par exemple Brunoy, Yerres, Toulouse, Lyon, Marseille etc.

Il est clair que toute diffusion de 'Hassidout que le Rabbi demandait à ses 'Hassidim et ses Chlou'him s'accomplissait par l'intermédiaire de Rav Gorodetsky et que toutes les institutions dépendaient de lui. Le Lichké était le Bureau et l'endroit central pour toutes les campagnes de Mitsvot etc. C'est ainsi, par exemple, qu'après avoir lancé la première campagne, celle des Tefilines, le Rabbi demanda qu'on édite une affiche signée des Rabbanim à propos de cette campagne, qu'on élargisse les activités à ce sujet en France, qu'on publie des articles dans plusieurs journaux, qu'on établisse un Centre pour la vérification des Tefilines. Celui qui n'aurait pas les moyens d'acheter etc. : qu'il s'adresse au Lichké à Paris. On édita un fascicule sur les Tefilines avec quelques lois et une photo. Il fallait aussi obtenir les signatures de Rabbanim dans d'autres régions de France ainsi que celle du Grand-Rabbin de France. Voir à ce sujet les lettres 217, 218 et d'autres.

Il n'y avait pas que les campagnes de Mitsvot, il fallait aussi veiller à répandre la 'Hassidout et son étude. Nous trouvons à ce sujet une longue lettre (lettre 218) à propos de la permission d'enseigner la 'Hassidout aux jeunes filles 'Habad qui étudiaient dans le célèbre Séminaire de Gateshead en Angleterre et quelle stratégie adopter pour rencontrer et parler avec son directeur, Mister Kohn de mémoire bénie.

Ou à Rav Chlomo Matusof le 26 Mena'hem Av 1950 :

« Après l'exposé du Rav et 'Hassid, Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky sur l'Afrique (du nord), à mon avis, il serait bon que vous acceptiez la proposition de travail dans l'éducation, dans nos institutions là-bas ».

Cette façon de travailler était valable non seulement pour les communautés juives des pays éloignés mais aussi pour la communauté des 'Hassidim et des élèves de la Yechiva Tom'hé Tmimim qui habitèrent au fil des années en France. Certains d'entre eux devinrent des Chlou'him, des Rabbanim, des responsables communautaires : le Rabbi envoyait ses directives par l'intermédiaire de Rav Gorodetsky et agissait à travers le Lichké. En général, même quand le destinataire recevait une lettre à son domicile personnel, une copie en était envoyée au Lichké.

Dix ans après la prise de fonction officielle du Rabbi, nous trouvons une lettre très particulière datée du 26 Sivane 1960 à propos de la création d'un centre Loubavitch pour Paris et sa région :

« Le Rav, occupé à servir la communauté, Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky (qu'il vive longtemps), Chalom et bénédiction !

J'ai bien reçu votre lettre datée du 22 Sivane et la précédente. Que D.ieu veuille que ce qu'il désire se réalise avec succès, pour fonder un Centre Loubavitch dans Paris et sa région. On comprend la peine causée par le fait qu'après plusieurs années passées à habiter ensemble, chacun habite ailleurs sans un Centre qui porterait le nom de Loubavitch. Certainement, il n'est pas nécessaire d'élaborer davantage sur cet important sujet qui est si évident que même les autres le comprennent (c'est peut-être justement à cause de cette importance qu'ils ne veulent pas aider : ce n'est pas tant pour un problème d'argent comme il est aisé de le comprendre). J'attends de bonnes nouvelles ».

Une des dernières conversations que j'ai eues avec mon beau-père le Rabbi (précédent) quelques jours avant sa disparition concernait l'éducation des enfants juifs dans les pays d'Afrique du nord : il désirait installer là-bas une branche de nos activités éducatives afin d'aider nos frères juifs qui habitent là-bas à établir des institutions éducatives correctes... Vous devrez aussi rester en permanence en contact avec le JOINT local : au fur et à mesure, ce sont eux qui se chargeront des frais (selon la procédure habituelle : le JOINT local en Afrique en discutera avec le JOINT en France : certainement, avec l'aide de Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky, tout ceci sera arrangé comme il convient)... En ce qui concerne la continuation de toutes les activités qui se trouvaient sous la direction de mon beau-père le Rabbi (précédent), il convient de se renforcer encore davantage car telle était sa sainte volonté ; c'est pourquoi je vous en fais part et je vous demande si vous acceptez cette mission. De fait, je n'ai aucun doute que vous l'accepterez avec une très grande joie. J'attends votre réponse et j'écrirai à ce sujet au Bureau à Paris pour arranger tous les détails ». Voir la suite de cela dans Vol. 1, les lettres 33 et 37 et autres.

Le contenu de cette lettre est aussi un exemple de la façon d'agir du Rabbi durant tout le temps de sa direction magistrale qui commença sur un rythme jamais vu auparavant pour tout ce qui concerne le judaïsme, la pratique des Mitsvot et la diffusion de la 'Hassidout. Dès qu'une directive avait été connue – que ce soit par une lettre ou une réponse à des 'Hassidim ou des élèves de Yechiva - les arrangements matériels et la réalisation effective étaient confiés aux soins du Lichké et de son directeur, Rav Gorodetsky.

C'est ce qui se passa pour tous les Chlou'him nommés par la suite et qui sortirent dans différents pays. Par exemple, quand Rav Saadia Libérov demanda ce qu'il devait faire et où il devait aller en mission s'occuper d'une communauté, le Rabbi lui écrit le 18 Mena'hem Av 1950 :

« Il manque encore la permission du Rav et 'Hassid, Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky à propos de la réalisation concrète ».

Magguid de Mézérith, de l'Admour Hazakène et de nos Rébbéim qui leur ont succédé – qui ont confié à chaque Juif la mission de répandre les Sources à l'extérieur. Et, apparemment, il s'est opéré une révolution avec le chef de notre génération, mon beau-père le Rabbi car « le Saint Béni soit-Il dévoile Ses secrets à Ses serviteurs les prophètes » et il en est ainsi avec le Tsadik et le chef de chaque génération.

Mon beau-père le Rabbi transforma ce sujet en principe fondamental et en mission essentielle pour chaque Juif. Le chef de la génération agit et demanda à tous les hommes et femmes de la génération de s'engager pour ce qui est l'ordre du jour de notre génération. Chacun est investi de la mission et de l'obligation de devenir un Chalia'h pour diffuser « la Parole de D.ieu qui est la Hala'ha » : la Torah, le judaïsme et la « diffusion des Sources à l'extérieur » (répandre l'enseignement de la 'Hassidout), à chaque endroit que l'on peut atteindre. Ceci se réalisa ouvertement chez tous ceux que mon beau-père, le Rabbi (précédent) nomma officiellement comme ses envoyés – accomplissant sa mission qui est la mission du Saint Béni soit-Il pour voyager dans différents endroits et y répandre la Torah, le judaïsme et les Sources de la 'Hassidout à l'extérieur, afin de raffiner le monde et le préparer à la situation où La royauté sera à D.ieu, avec la Délivrance future ».

C'est aussi ce qu'on peut remarquer dans la lettre (lettre 31) envoyée immédiatement à la fin des sept jours de deuil à Rav Mi'haël Lipsker, dans laquelle le Rabbi lui recommande de partir en Chli'hout pour aider nos frères juifs en Afrique du nord, pour fonder et développer des institutions éducatives « cachères » etc. C'était une mission que le Rabbi (précédent) avait désiré lui confier mais qui avait été retardée jusqu'après sa disparition :

« Il est clair que la sainte volonté de mon beau-père, le Rabbi (précédent) était – et est encore certainement maintenant – qu'il n'y ait pas de relâchement, D.ieu préserve, dans toutes les activités qui dépendaient de sa décision : que tous ceux qui lui étaient attachés se renforcent et s'encouragent avec encore plus de vigueur pour accomplir la mission qu'il leur avait confiée....

Chinuch » : c'est de là que partaient les émissaires du « Mercaz » en été, dans tous les États-Unis et dans tous les pays du monde, dans des villes proches ou lointaines, afin d'éveiller le cœur des Juifs vers leur Père et Sa Torah : en distribuant des livres de Torah, en donnant des cours de Torah, en incitant les gens à donner une éducation juive à leurs enfants. L'institution de la Chli'hout n'a pas son pareil dans l'histoire du peuple juif ni même dans l'histoire en général. Le travail effectué avec l'aide et la bénédiction du Rabbi par les Chlou'him et leurs épouses les Chlou'hot ainsi que leurs enfants s'est déjà répandu dans le monde entier. Les Juifs et d'ailleurs même les non-Juifs (lehavdil) restent stupéfaits devant ce dévouement, cette détermination et cette réussite immense qui sont au-delà de tout ce qu'on peut imaginer et quantifier.

Il serait judicieux de rapporter ici un extrait d'une Si'ha de Chabbat Vayichla'h, 18 Kislev 1986 :

« Le principe général du mot « Vayichla'h – « Il envoya », c'est que chaque Juif est envoyé par le Saint Béni soit-Il pour raffiner et réparer ce monde ci matériel et physique, raffiner et réparer ce monde de Tohou (désordre) en répandant la Torah et le judaïsme, le bien et la justice en particulier en répandant les sources de la 'Hassidout à l'extérieur ». Ce principe existe dans chaque génération et à chaque période : telle est la mission de l'âme de chaque Juif qui descend dans ce monde, en commençant par celle d'Adam et Eve, les premiers êtres humains et leurs descendants qui sont nés par la suite.

Ceci s'exprima particulièrement chez les Patriarches jusqu'à Yaakov qui a « envoyé des anges... vers Essav (Ésaü) » afin de le raffiner. Ceci se poursuit dans les générations futures ainsi que nous le voyons dans différents endroits de la Torah et du Talmud : nommer un Chalia'h (émissaire pour les sujets concernant les mariages ou des Mitsvot etc.). Nous voyons aussi ce sujet chez certaines Grandes Personnalités du peuple juif qui ont envoyé des émissaires pour des missions ponctuelles au service de la Torah et des Mitsvot.

Cette institution s'est intensifiée du temps du Baal Chem Tov, du

développer une nouvelle façon de répandre les Sources de la 'Hassidout à l'extérieur : la Chli'hout. Depuis toujours, il y avait dans le peuple juif des personnalités entièrement dévouées pour le bien du peuple juif. Mais, dans l'ensemble, leur activité se limitait à une mission particulière que leur confiait leur communauté. Le Rabbi révolutionna tout ce concept de Chli'hout : c'était en général un jeune couple, un homme et une femme qui réalisait l'ordre de « Va pour toi loin de ton pays, de ta terre natale et de la maison de ton père – vers la terre que Je te montrerai ». avec un dévouement incroyable, aussi bien physique que spirituel, ils partent en mission, envoyés par le Rabbi dans l'endroit qu'il a prévu pour eux, afin de s'occuper des besoins matériels et spirituels des Juifs de cette région, un endroit dont ils ne connaissaient pas l'existence auparavant et où ils ne connaissaient personne.

Cette mission aurait été impossible si cela devait dépendre uniquement d'eux. Mais c'est le but de leur vie et, pour cela, ils reçoivent des forces particulières, en tant qu'envoyés du Chef de la Génération. Dans tout ce dont ils s'occupent, à chaque instant du jour et de la nuit, ils sont véritablement ses envoyés. Et puisque, selon la parole de nos Sages, « l'envoyé de l'homme est semblable à lui » (et, selon l'expression du Ribach dans sa célèbre réponse : « Véritablement comme lui »), il s'ensuit que celui qui envoie se trouve si on peut dire avec lui véritablement en chaque endroit. C'est ce qu'exprimait d'ailleurs le Rabbi lui-même : « Je pars avec vous ! ». Le Rabbi les accompagne si on peut dire et se soucie de leurs besoins matériels et spirituels et ceux de leurs familles pour qu'ils puissent veiller au bien-être des communautés et des individus.

La Chli'hout telle qu'on la connaît maintenant commença essentiellement avec l'arrivée – le jour béni du 28 Sivane 1941 - du Rabbi et de la Rabbanit 'Haya Mouchka (de mémoire bénie) dans « la moitié inférieure du globe terrestre » (comme on nommait l'Amérique quand on venait d'Europe). Dès son arrivée, le Rabbi avait été nommé par son beau-père Rabbi Yossef Yits'hak ; directeur de l'institution « Mercaz Leinioné

« Rav Gorodetsky, en ce jour de Hiloula en particulier, nous devons, vous et nous, nous renforcer dans notre attachement à « l'arbre de vie », avec l'amour de D.ieu, l'amour de la Torah et l'amour d'Israël qui ne font qu'un, afin de mériter les bénédictions que notre Rabbi, dont c'est aujourd'hui le jour de la Hiloula, éveillera sur nous tous. Avec ma bénédiction, Mena'hém Schneerson. Ayez l'amabilité de transmettre tout ceci à tous les 'Hassidim Loubavitch (de Paris et ses environs) ».

Ce qui caractérise le style et le fonds des lettres qu'écrivait le Rabbi à Rav Gorodetsky, c'est l'ampleur et la diversité des actions : en une seule lettre, on peut trouver des sujets les plus variés et des directives concernant différents pays éloignés les uns des autres. Voir par exemple les lettres ; Vol. 1, 131, 142, 167 et 221.

Plus tard, au fil des années de Nessiout (la prise de fonction), l'activité du Rabbi se développa de façon exponentielle ; le Rabbi ne pouvait plus recevoir de façon individuelle chacun des 'Hassidim tant leur nombre avait décuplé (ainsi que des Juifs de toutes obédiences et de toutes les communautés) en plus de personnalités importantes sur le plan de l'action communautaire. On institua alors le système des « Ye'hidout Klalit » (entrevues communautaires). Puis il y eut les « distributions de dollars » pour la Tsedaka, les lettres communautaires etc. Néanmoins, le Rabbi manifesta une proximité manifeste remarquable et Rav Gorodetsky était un des seuls à mériter d'entrer encore et encore dans le bureau pour des Ye'hidout, jusqu'à une date proche du 27 Adar Richone 1992 (date de l'attaque cérébrale que subit le Rabbi et qui marqua le début de la maladie qui l'emporta deux ans plus tard). Les toutes dernières années, il était aidé par son fils Rav Chalom Dov Ber (qu'il vive longtemps) qui, suite à une directive du Rabbi, se lança lui aussi dans l'activité communautaire pour soulager un peu Rav Gorodetsky de toutes ses responsabilités.

L'institution de la Chli'hout

Notre génération a mérité le privilège extraordinaire de voir se

vous devez continuer de là où vous êtes en poste comme auparavant. Et je suis persuadé que vous augmenterez votre énergie déployée dans votre activité au service de la sainteté ; tout ceci provient du RaMaCh (Rav Mena'hem Schneerson – le Rabbi) qui écrira après les sept jours de deuil. Hodakov ».

Il est inutile de faire remarquer que Rav Gorodetsky se dévoua immédiatement, en s'attachant de tout cœur à la manière majestueuse de diriger du Rabbi – que, comme on le voit, il connaissait depuis longtemps et avec lequel il était en relation suivie déjà auparavant. Il resta attaché à toutes les paroles du Rabbi pour accomplir ses missions avec un dévouement et une soumission exemplaires.

On voit aussi que le Rabbi montrait ouvertement sa satisfaction de cette conduite, comme par exemple dans une lettre datée du 3ème jour de 'Hol Hamoèd Pessa'h 1950 :

« Je vous remercie pour vos lettres du 9 et 10 Nissane. Soyez soulagé de la même manière que vous m'avez soulagé en restant maintenant à votre poste en cette période où tout – et surtout les institutions - doivent être préservées et renforcées pour se développer aussi bien à l'extérieur qu'à l'intérieur ».

Immédiatement après la fin des sept jours de deuil, le Rabbi lui envoya une lettre à propos de l'argent et des fonds alloués aux institutions 'Habad par l'organisation JOINT, pour qu'il s'assure que toutes les sommes qui parvenaient avant la Histalkout de Rabbi Yossef Yits'hak continuent d'être alloués de façon ordonnée :

« Vous avez certainement reçu ma lettre datée d'hier. A mon avis, il n'y a rien à ajouter mais, puisque le compte en banque de mon beau-père, le Rabbi (précédent) est bloqué pour le moment, vous écrirez certainement au JOINT afin qu'il destine le prochain chèque au nom d'une autre personne ou d'une autre institution ».

A la fin de l'année de deuil, le Rabbi envoya un télégramme le jour du premier Yahrzeit, le 10 Chevat 1951 :

שמחה et qui arrive » (le mot employé en hébreu contient les initiales du nom du Rabbi : **M**ena'hem **M**endel **S**chneerson...°).

Dès la sortie de Chabbat, samedi soir 11 Chevat, le Rabbi envoya un court télégramme (du modèle qui fut envoyé à plusieurs autres personnes) à l'adresse de Rav Gorodetsky en France avec les mots :

« Notre Admour s'est éteint pendant Chabbat. L'enterrement aura lieu demain à midi. Le comité des 'Hassidim ». C'est de cette manière qui fut annoncée la triste et douloureuse nouvelle du décès de Rabbi Yossef Yits'hak à tous les 'Hassidim qui se trouvaient alors en France. Bien que le télégramme fût signé par « le Comité des 'Hassidim », il était évident qu'il s'agissait du Rabbi comme il est écrit dans les différents journaux personnels de cette période.

Durant les sept jours de deuil, le Rabbi envoya ce télégramme publié ici pour la première fois. De là on comprend sans aucun doute que le soleil du Rabbi se levait (bien que l'acceptation officielle ne se réalisa que lors du farbrenguen du jour du Yahrzeit le 10 Chevat de l'année suivante) - malgré tout ce qui a été écrit à ce sujet dans d'innombrables récits de cette période ou ce qui a été raconté par différentes personnes etc. Concrètement – et surtout pour ceux qui étaient en contact avec la réalité du mouvement Loubavitch comme Rav Binyamine Gorodetsky – ils ont ressenti et ont tout de suite su que le Rabbi était le successeur : il n'y eut aucune interruption dans les actions, pas même un seul instant – D.ieu préserve. Bien entendu, du fait des lois des sept jours de deuil, ce fut le secrétaire Rav Morde'haï Eizik 'Hadakov qui envoya le télégramme mais le message émanait du Rabbi qui indiquait de la façon la plus claire que tout se poursuivait comme auparavant et que Rav Gorodetsky devait continuer ses activités là où il était.

Tel est le texte de ce télégramme :

« Nous avons arrangé le 9 Chevat depuis (l'institution) Ma'hané (Israël) à Gourévitch et Reiner. Avec l'aide de D.ieu, tout le travail continuera. Je pense que, pour effectuer cette mission,

Quand M. Chazar – qui n’était pas en trop bonne santé - ne put voyager à Paris pour assister au procès concernant la diffusion de la ‘Hassidout etc., le Rabbi demanda à Rav Gorodetsky de rester en contact étroit avec lui. Voir les lettres ; Vol. 1, 150, 151, 152. Quand on lui proposa de rencontrer d’autres ministres, le Rabbi lui écrivit une longue lettre avec des raisons positives ou négatives (Vol. 1, lettre 174 et d’autres).

Il est intéressant d’observer la correspondance à propos des donateurs qui informaient le Rabbi qu’ils avaient l’intention de léguer leur argent aux différentes institutions et les directives détaillées que le Rabbi envoyait à Rav Gorodetsky pour la concrétisation de ces legs (Vol. 1, voir lettres 208, 209, 210, 211). On peut aussi voir les directives concernant l’aide à accorder aux institutions Loubavitch en Australie afin de recevoir les fonds alloués par le JOINT – bien qu’officiellement, ce pays ne figurât pas dans son domaine d’actions habituel (Vol. 1, lettre 200).

Le soleil brille et le soleil se couche

Chabbat Parchat Bo, le 10 Chevat 1950, le ciel s’assombrit avec la disparition de Rabbi Yossef Yits’hak – que son âme repose en Eden. Rav Gorodetsky demeurait alors en France, le pays où il avait été envoyé et d’où il agissait au service de tous les autres endroits dont il avait la charge.

De nombreux crayons se sont brisés pour tenter de décrire cette période où, après avoir brillé, le soleil s’était couché mais nous avons ici la rare possibilité d’en comprendre la portée à travers la correspondance de cette période : le vendredi veille du 10 Chevat puis le dimanche 11 Chevat et pendant les sept jours de deuil, le 14 Chevat.

Le vendredi 9 Chevat, le Rabbi lui envoya plusieurs directives et conseils, aussi bien pour la conduite des affaires communautaires que pour son épouse et il termine :

צב
« J’abrège, à cause de l’honneur du saint Chabbat qui approche

d'agriculture à Kfar 'Habad en 1953 et tant d'autres institutions pour le mouvement Habad par la suite. Il fit rajouter de nouveaux bâtiments à la Yechiva Tom'hé Tmimim Loubavitch de Brunoy en 1957. Il fonda une Yechiva au Danemark en 1958, des quartiers 'Habad à Jérusalem, la ville sainte en 1961, à Lod en 1954 puis le village de Na'halat Kfar Habad à Kiriath Malakhi en 1969 et bien d'autres.

En feuilletant le livre, on trouve de nombreux télégrammes (en majorité inédits), envoyés à Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky quand il se trouvait en Terre Sainte : soit avec l'adresse : « Agoudat 'Habad – 22 Re'hov Feirberger – Tel Aviv » soit au domicile des différents responsables 'Habad chez lesquels il séjournait, soit dans des hôtels. Prenons par exemple le télégramme qui lui fut envoyé lors de sa visite en Mena'hem Av 1953 :

« Je vous prie de vous occuper de la situation du Réseau en général et, en particulier, de stimuler nos 'Hassidim afin qu'ils s'en occupent avec plus de vigueur. Informez-vous auprès de (Rav) Zévine à propos de l'éducation, selon ce que je lui ai écrit ainsi qu'à Chnéour-Zalman (le président Chazar) et d'agir à ce propos si cela en vaut la peine. ».

Lors de ces séjours, il rendait visite aux Rabbanim et aux géants de la Torah (voir la visite à Baba Salé, le saint Rabbi Israël Abou'hatsira - lettre 109), aux principaux responsables 'Habad qui vivaient sur place, il inspectait les différentes institutions qui se développaient, il avait des rendez-vous avec des personnalités importantes : les chefs de gouvernement comme les regrettés Moché Sharett (voir lettre 199), Lévi Echkol, Mena'hem Béguine. Il tissa des liens particuliers avec un ministre influent qui devint par la suite président, Chnéour Zalman Rabinovitz dit Chazar. Dès le début de cette relation, le Rabbi écrivit à M. Chazar (lettre 100) :

« J'ai donné toutes capacités à notre Fondé de Pouvoir, Rav Gorodetsky cité plus haut, en tant que directeur du Bureau Européen pour les Réfugiés, pour signer officiellement les papiers nécessaires ».

soient, on leur envoyait des colis de nourriture, de vêtements et de médicaments. De plus, on leur envoyait de l'argent pour reconstruire les communautés décimées par les deux Guerres Mondiales ou par la tyrannie soviétique et autres. Bien entendu, il fallait aussi édifier ou réparer des villes et villages, surtout en Terre Sainte. Mais l'essentiel était de s'occuper des réfugiés venus de pays étrangers et des populations affaiblies et disposant de peu de moyens).

Les responsables de l'organisation JOINT avaient remarqué l'efficacité et le dévouement de Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky déjà de l'autre côté du Rideau de Fer : ils lui accordèrent la confiance la plus totale et transmirent par son intermédiaire des sommes importantes pour financer les activités du mouvement Loubavitch qui, comme nous l'avons souligné, se déroulaient constamment et directement selon les directives précises de nos Rébbéim.

Aussi bien par écrit (comme on peut le voir dans ce livre) qu'oralement lors des nombreuses entrevues privées auxquelles eut droit Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky, il reçut d'innombrables conseils quant à la meilleure façon de traiter ces sujets. En attestent la volumineuse correspondance ou les conversations téléphoniques avec les principaux secrétaires du Rabbi : Rav 'Haïm Morde'hai Eizik Hodakov, qui était – parmi tant d'autres fonctions – le Ministre des Finances et le responsable de toutes les Caisses et tous les comptes qu'avaient créés nos Rébbéim durant toutes ces années.

Grâce à cet argent, Rav Gorodetsky put fonder une à une les institutions qui étaient si chères aux yeux de nos Rébbéim et qu'ils avaient demandé de créer afin de renforcer et de solidifier la situation des Juifs et du judaïsme partout : en premier lieu, bien entendu, les Talmudé Torah et les Yechivot, les institutions éducatives pour jeunes filles et autres à Paris et dans les villes alentour ainsi que le réseau d'écoles Ohalé Yossef Yits'hak-Loubavitch dans plusieurs villes du Maroc à partir de 1951 puis le réseau du même nom en Terre Sainte en 1951, 1952 et les années suivantes. Il fonda aussi une école

A propos d'argent et de bourses pour édifier des institutions

Nos Sages affirment : « S'il n'y a pas de farine, il n'y a pas de Torah ». Le développement des actions pour la création d'institutions en plus, évidemment, de l'aide matérielle à apporter aux Juifs réfugiés après la terrible Seconde Guerre Mondiale ou ceux qui avaient fui la Russie Communiste nécessitait de ramasser de grandes sommes auprès de donateurs ou auprès d'institutions de bienfaisance de Juifs aux États-Unis et dans le monde entier.

Au cours des années, Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky tissa un vaste réseau d'adresses de grands philanthropes, donateurs ainsi que d'autorités officielles qui se prouva très efficace. Il se lia surtout avec des institutions et des organisations juives dont le but était de distribuer de l'argent à ceux qui en avaient besoin, surtout s'ils habitaient dans des pays sous-développés, financièrement et spirituellement. Dans de nombreuses lettres, le Rabbi envoie des directives précises quant aux problèmes d'argent : comment en ramasser, comment le transférer et comment couvrir les dépenses. Il serait fastidieux d'énumérer tout ce qui concerne chaque institution ou chaque activité. Voyez par exemple les lettres 57, 60, 70, 74, 77,184 (dans Vol. 1 de « Bo-Koa'h »).

(Quand éclata la Première Guerre Mondiale, l'ambassadeur des États-Unis qui était responsable des communautés juives se tourna vers des notables juifs américains et leur demanda 50 000 dollars pour sauver les Juifs de Terre Sainte de la famine. La somme fut très vite récoltée et envoyée en Terre Sainte qui était alors sous l'autorité de l'Empire Ottoman. L'organisation qui avait récolté ces fonds devint ce qu'on appela le JOINT qui se fixa pour but de venir en aide aux Juifs en Terre Sainte et en Europe, là où se déroulaient les combats. La date officielle de sa fondation est le 9 Kislev 1914.

Bien vite, le Joint se trouva être le premier organisme juif d'entraide aux États-Unis. Pour venir en aide aux Juifs, où qu'ils

de rester en relation avec les imprimeries et les instituts de recherche de Torah qui publiaient des livres et des fascicules etc. et de leur demander d'envoyer à la bibliothèque de Rabbi Yossef Yits'hak tout ce qui était publié par leurs soins et, en échange, les Éditions Kehot leur enverraient à leur demande tout ce qu'elles publiaient.

Dans une lettre datée du 19 Sivane 1955, le Rabbi explique qu'il existe une façon d'agir pour chaque mission ; en ce qui concerne la diffusion d'écrits imprimés – en Europe en général et en France en particulier – ceci se fait sous la tutelle du Lichké à Paris qui est dirigé aussi ici (au 770 Eastern Parkway) : donc, pour tout ce qui concerne cela, il faut s'adresser uniquement au Lichké de Paris (en Yiddish).

Quand arriva le 200ème anniversaire du Baal Chem Tov, nous trouvons une directive particulière dans la lettre datée du 19 Tamouz 1960 :

« Nous vous enverrons un fascicule sur le Baal Chem Tov qui a été imprimé ici en Yiddish ; un exemplaire similaire sera imprimé en Terre Sainte (qu'elle soit bientôt reconstruite) en hébreu très prochainement. Il serait intéressant de réfléchir pour l'imprimer en français – surtout que c'est la langue qu'on parle au Maroc. Le contenu convient particulièrement à nos frères juifs d'Afrique du Nord. Puisque vous y allez, vous pourrez certainement mettre ceci au point. Il est évident que, pour cela, il faut non seulement quelqu'un qui recopie mais aussi quelqu'un qui vérifie après cela l'exactitude du texte. (Il y a quelque temps, Reb A. Zimmer (qu'il vive longtemps) recopia quelque chose en arabe mais on s'aperçut plus tard que cela ne correspondait pas trop à la mentalité au Maroc à cause de certains changements dans la langue sur place).

De même nous voyons combien le Rabbi encouragea la parution du Tanya avec traduction en français. Dans une lettre datée du 12 Iyar 1967, le Rabbi suggérait de s'intéresser pour organiser un stand de livres de Kehot (avec des disques musicaux) au sein d'expositions de livres généraux juifs ou même non-juifs.

bien comprises, comme, par exemple, dans une lettre datée du 5 Chevat 1948 :

« Vous vous plaignez de ne pas comprendre et de ne pas assez bien connaître le domaine de l'édition ; vous ne comprenez pas son intention. Mon beau-père le Rabbi demande à ce que soient imprimés+ au plus vite, en plus du Tanya et des livres du Admour Haèmtsahi, le Choul'hane Arou'h, Likouté Torah, Torah Ohr et les Pisské Dinim. ... Reb ...écrit qu'il en faudra encore au moins mille cinq cents pour le moment et c'est pourquoi je vous demande de lui fournir au moins mille. J'espère que nos émissaires pourront les apporter, à condition qu'on se dépêche d'envoyer les fonds et les livres à Reb.... ».

On trouve encore d'autres directives dans d'autres domaines dont il s'occupait ainsi que la façon dont il correspondait avec Rabbi Yossef Yits'hak à cette période. Par exemple une lettre datée du 22 Mena'hem Av 1953 :

« J'accuse réception de vos lettres du 14 et 15 Mena'hem Av avec leur contenu. Un grand merci pour les bonnes nouvelles de la seconde lettre : nous avons finalement réussi et j'espère fermement que, par la suite, même dans les détails sur lesquels ils ne sont pas d'accord, tout s'arrangera et j'attends de bonnes nouvelles. En ce qui concerne la demande de Rav..., pour copier des articles et des histoires du magazine « Shmuessen – Conversations avec les Jeunes » et autres, je fais confiance à votre discernement sur place : si cela vous convient, accordez-leur la permission (à condition bien sûr que leur mensuel soit orthodoxe etc.). Bien sûr, vous leur demanderez une lettre officielle comme quoi ils s'engagent, pour chaque article ou histoire, à indiquer que c'est publié avec la permission du Mercaz LéInionei Chinuch, comme cela est déjà arrivé dans différents pays ».

Dans le cadre de ces missions, nous voyons qu'il reçut la tâche d'imprimer et publier les livres de Kehot en Terre Sainte, ce qui incluait la tâche de trouver les personnes responsables localement de la vente etc. Le Rabbi lui demandait aussi

public de la meilleure façon possible. Vous avez certainement reçu la facture de l'imprimerie et vous la règlerez le plus tôt possible. Je vous remercie de me faire connaître en détails les réactions ainsi que ce qui concerne l'impression : peut-être en connaissez-vous quelques détails ? Vous avez certainement envoyé ce qui concerne l'impression du Choul'hane Arou'h et vous enverrez - comme je vous en ai parlé ici - le Torah Ohr et Likouté Torah (corrigés). Je vous demande instamment de publier la lettre de mon beau-père le Rabbi, après avoir pris de leurs nouvelles. Avec ma bénédiction pour la Fête de la Libération ».

La succursale principale de Kehot en Europe était, bien entendu, le « Bureau Européen » situé à Paris. Non seulement on y imprimait des livres de 'Hassidout en hébreu ou en Yiddish (les langues dans lesquelles ils avaient été écrits) mais le Lichké commença à imprimer et publier des livres sur le judaïsme, la Torah et les Mitsvot en français (voir plus loin lettre 131 et suivantes). Ceci se continue et se développe de plus en plus jusqu'à nos jours, avec toutes les autres activités du Lichké, avec beaucoup de succès.

Tout en s'occupant de fonder des institutions sur place à Paris, Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky était aussi, en tant que fondé de pouvoir, le représentant de ces institutions principales à l'étranger. C'est ce qui ressort d'une lettre datée du 28 Mena'hém Av 1947 adressée au :

« Comité du réseau des écoles Beth Rivka et de la publication en Europe, rattaché au Mercoz Lelnionei Chinuch. Actuellement, je ne vois pas la possibilité de continuer notre support d'ici, en plus de ce que j'ai déjà promis à Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky dans le passé. Il faut se renforcer pour ramasser tous les fonds sur place : depuis le salaire des professeurs, les bourses individuelles, les aides exceptionnelles (aussi dans les synagogues) en Eloul- Tichri, avec la préparation adéquate ».

Comme Rav Gorodetsky était à la tête des Éditions Kehot et qu'il mettait en œuvre les directives de Rabbi Yossef Yits'hak, le Rabbi lui envoya plusieurs lettres avec des détails précis et, parfois, des explications quand ces directives n'avaient pas été

temps, nous vous avons envoyé bien davantage, directement vers leur camp ou par l'intermédiaire de militaires ou par Prague ».

Et dans une lettre datée du 7 Mena'hem Av 1947, le Rabbi écrit au Reb David Bravman (qui était directeur et responsable de l'édition de livres de 'Hassidout au nom de Kehot en Allemagne de 1947 à 1951, jusqu'à ce que, cette année-là, les prix de l'édition augmentent parce que la monnaie allemande remontait. Il monta alors en Israël (suite à la directive du Rabbi) pour s'installer à Kfar 'Habad). Pour le conseiller, en tout ce qui concernait les dépenses à engager dans ce domaine, le Rabbi lui demanda de se tourner vers Rav Gorodetsky :

« J'ai fait savoir à Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky, qu'il vive longtemps, que si vous lui demandez quelque chose, il vous l'accorde pour ce qui concerne l'impression, jusqu'à 500 Marks par mois, sous ma responsabilité. Donc, en cas de besoin, adressez-vous directement à lui et il vous répondra certainement positivement. Je n'ai aucun doute que vous saurez diminuer les frais autant que possible (à condition que cela ne nuise pas à la beauté des livres) car vous travaillez fidèlement... »

Dans une autre lettre datée du Jour de la Libération, 19 Kislev 1947, adressée par le Rabbi à Rav Chalom-Mendel Kalmenson, nous trouvons des directives en ce qui concerne l'impression et la publication - qui passaient par Rav Gorodetsky :

« Vous avez certainement reçu toutes les directives en ce qui concerne l'impression du Choul'hane Arou'h de Rabbénou Hazakène que j'ai transmises par l'intermédiaire de Rav Binyamine Gorodetsky, qu'il vive longtemps ».

Le lendemain, le 20 Kislev, le Rabbi écrivit directement à Rav Gorodetsky :

« Je joins ici le fascicule de Youd Tet Kislev qu'on a apporté juste maintenant de l'imprimerie. Veuillez m'assurer que vous l'avez bien reçu. Il est évident que vous en ferez profiter un large

de la Rabbanit et Rabbi Yossef Yits'hak qui surveillait chaque détail de l'obtention du visa vers les États-Unis.

La première lettre (plus loin, lettre 1) est datée du 25 Mar'hechvane 1946 :

« Je vous remercie infiniment pour votre lettre à laquelle était jointe la lettre de ma mère, qu'elle vive longtemps. De même vous avez sûrement reçu en son temps le télégramme avec ma demande de lui procurer tout ce dont elle a besoin sans chercher à faire des économies. Vous n'avez certainement pas besoin que je vous le demande mais je préfère le faire et je me dois de balayer toute trace de doute à ce sujet. Encore une fois, je vous remercie pour le dérangement et les efforts. ».

La maison d'édition Kehot

Dès que le Rabbi et son épouse, la regrettée Rabbanit 'Haya Mouchka furent parvenus à « la moitié inférieure du globe terrestre » le jour lumineux du 28 Sivane 1941, Rabbi Yossef Yits'hak nomma son gendre à la tête des institutions centrales : Mercaz LeInionei Chinuch, Ma'hané Israël et la maison d'édition Kehot qui avaient été fondées à cette époque. Durant ces années, de nombreux livres de Kehot avaient été imprimés en Europe ; par ailleurs, de nombreux livres, fascicules, livres de prières et autres furent envoyés depuis les États-Unis aux 'Hassidim qui sortaient de la Vallée de Larmes soviétique et qui étaient parqués dans des camps de réfugiés un peu partout en Europe. Rav Gorodetsky était impliqué directement dans tout cela comme on peut le constater dans les lettres qui sont publiées ici.

Dans une lettre datée du 13 Sivane 1947, le Rabbi écrivit à Rav Nissane Némanov :

« Un grand merci d'avoir accusé réception d'un paquet d'écrits de 'Hassidout et deux paquets de Sidourim (en plus de ce qui a été envoyé par Rav Binyamine Gorodetsky, qu'il vive longtemps). Je suis cependant très étonné car depuis tout ce

Le sauvetage de la Rabbanit 'Hanna

Au début du livre, se trouvent plusieurs lettres que le Rabbi écrivit de sa main (mais pas sur le papier à lettres officiel d'une des institutions centrales qu'il dirigeait à l'époque), à propos des efforts pour sauver puis faire sortir sa mère, la Rabbanit 'Hanna de mémoire bénie, de la Vallée de Larmes, et à propos de la période d'attente en France et de son voyage aux États-Unis.

Environ un an et demi après le décès en 1944 de son illustre mari, le 'Hassid Rav Lévi Yits'hak (que son souvenir soit une bénédiction), la Rabbanit avait quitté l'endroit où il avait été exilé à Alma Ata (où il est enterré) et était arrivée dans la capitale, Moscou. Elle résida dans la maison de Rav Dov Ber Rikman qui habitait dans une proche banlieue. Pendant un certain temps, elle tenta de sortir de Russie de façon légale en déposant officiellement des demandes d'émigration. Elle demandait à pouvoir s'installer aux États-Unis où résidait son fils mais refusait de se joindre aux groupes de 'Hassidim qui traversaient illégalement la frontière : ils avaient pris la place et l'identité de soi-disant réfugiés polonais autorisés à retourner en Pologne après la guerre, dans des convois ferroviaires strictement surveillés. Finalement, quand elle fut forcée de constater que les autorités accumulaient les prétextes pour l'empêcher de partir, elle accepta de se joindre à l'un de ces convois. Elle traversa la frontière, entra en Pologne et, après d'innombrables péripéties, arriva à Paris. Quand son fils le RaMaCh (comme on l'appelait à l'époque) apprit qu'elle était arrivée dans un endroit sûr même si c'était provisoire, il arriva lui-même (et ce fut la dernière fois qu'il quitta les États-Unis) à Paris où il resta quelques mois pour surveiller lui-même la délivrance des papiers officiels et accompagner sa mère en bateau vers « la moitié inférieure de la terre »).

Puisque Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky était LE responsable qui s'occupait de sauver et d'intégrer toutes les familles de 'Hassidim, ce fut lui, bien évidemment, qui s'occupa de tous les détails de cette affaire. Il fut constamment en lien avec le fils

jusqu'à la Histalkout le 10 Chevat 1950 seront, si D.ieu veut, imprimées dans la seconde partie du livre.

B''H – 15 Kislev 1947

Brooklyn

A mon ami et cher élève, aux qualités si prodigieuses, Rav Binyamine (qu'il vive longtemps) Gorodetsky

Paix et bénédiction

Par cette lettre, je vous donne la responsabilité de fonder à Paris en mon nom un Lichké (Bureau) du nom de Bureau Européen d'Aide aux Réfugiés et à leur intégration, par une lettre détaillant cette fonction dans la lettre générale jointe à cela (datée du 15 Kislev, adressée « à l'ensemble de nos 'Hassidim », (publiée par la suite dans le volume 9 des Igrot Kodèch, lettre 961).

Qu'il publie la lettre générale dans les endroits où se trouvent des 'Hassidim réfugiés ainsi que les élèves des Yechivot et les élèves de leurs élèves, qu'ils vivent longtemps.

Celui qui le bénit

Yossef Yits'hak.

Quand il arriva à Paris, il reçut le premier télégramme du Rabbi, en ces termes :

Que votre arrivée soit une réussite. Transmettez mes salutations à tous, aux parents et à leurs enfants. Que D.ieu les fasse réussir à s'installer et à trouver des moyens de vivre, matériels et spirituels. Quant à vous, mon fondé de pouvoir, renforcez et établissez des institutions de Torah et d'éducation comme il convient. Avec ma bénédiction,

Yossef Yits'hak

En cette occasion festive, alors qu'un de ses descendants devient Bar Mitsva, il a été décidé de rassembler un deuxième volume des lettres qu'il avait mérité de recevoir dans le cadre de ses activités et d'y ajouter des lettres envoyées à d'autres personnes mais contenant des invitations à le consulter ou des références à ses activités. Sans rien ajouter ou retrancher (sauf à de rares occasions et pour des motifs aisément compréhensibles), sans donner de références historiques ou de commentaires (sauf pour présenter certaines personnes ou certains lieux afin de faciliter la compréhension du texte), nous proposons ces textes écrits en guise de Torah écrite comme s'ils avaient été donnés au Sinaï. Ainsi les 'Hassidim et élèves de Yechiva, les Chlou'him et les membres de leurs familles – parmi tout le peuple d'Israël – pourront s'imprégner et comprendre le passé et ainsi s'inspirer du travail immense réalisé sous la direction de nos Rébbéim.

Dans ce premier volume distribué à l'occasion de la Bar Mitsva du jeune Mena'hém Mendel Gorodetsky, fils des Chlou'him de notre Rabbi chef de la génération, Rav Yossef Yits'hak, responsable du Bureau Européen et son épouse 'Hayé-Sara, nous présentons pour la deuxième fois des centaines de lettres et de télégrammes qui n'avaient jamais été publiés. Nous remercions le directeur du Lichké, le grand-père du jeune Bar Mitsva, Rav Chalom Dov Ber Gorodetsky – qu'il vive longtemps – qui a bien voulu ouvrir le trésor qui était en sa possession ainsi que des archives remarquables par leur qualité et leur quantité. Le mérite de leur révélation au grand nombre lui revient.

La nomination officielle

Voici des lettres que Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky mérita de recevoir du Rabbi précédent, Rabbi Yossef Yits'hak – que son âme repose en Eden – à propos de sa nomination pour fonder le Lichké en son nom à Paris. D'autres lettres qu'il reçut

Durant quarante années d'affilée (jusqu'à ce que son corps, affaibli, ne lui permette pas de continuer), il n'avait cessé de voyager, de poser des bases ou d'encourager des communautés juives, partout dans le monde, en les aidant matériellement et spirituellement. Des organismes juifs internationaux avec lesquels il entretenait d'excellentes relations lui fournirent des fonds dans ce but.

Dans le cadre de son activité au Bureau Européen de nos Rébbéim – qui était, de fait, le Centre de toutes les activités de 'Habad-Loubavitch en Europe, Afrique du nord et Asie - il fut nommé au cours de ces années membre des institutions fondées par Rabbi Yossef Yits'hak aux États-Unis : Agoudat 'Hassidé 'Habad, Mercaz Lelnioné Chinuch et Ma'hané Israël.

Durant toutes ces années, il s'impliqua personnellement dans la fondation de centaines d'institutions de Torah et de bienfaisance, des institutions éducatives et sociales. Dans tous les pays et toutes les villes qu'il visitait ou avec lesquelles il entretenait des relations (dont il rapportait fidèlement la teneur à nos Rébbéim), il agissait en fonction des directives qu'il recevait de nos Rébbéim pour les faire progresser, pour qu'elles ouvrent de nouvelles institutions ou développent celles déjà existantes. C'est ainsi qu'il créa un véritable réseau d'écoles Ohalé Yossef Yits'hak en Terre Sainte et en Afrique, des antennes de la Yechiva Tom'hé Tmimim Loubavitch, des écoles pour les filles : Beth Sara et Beth Rivka, des écoles professionnelles à Kfar 'Habad ainsi que des quartiers entiers pour les populations de 'Hassidim en Israël.

On retrouve dans chaque endroit les fruits de cette activité florissante, grâce à l'aide de D.ieu et grâce aux forces et aux bénédictions de nos Rébbéim : en France, dans d'autres pays européens, en Afrique du nord et en Israël. Il se dévoua entièrement pour cela, délaissant les plaisirs futiles du moment pour se consacrer entièrement à sa mission. Ces activités portèrent leurs fruits et les fruits de leurs fruits jusqu'à ce jour, près de 74 ans depuis la fondation du « Lichké », le Bureau Européen.

il fut arrêté et exilé par les autorités communistes. Après sa libération et de nombreuses aventures, il réussit à sortir d'une façon ou d'une autre de cette Vallée de Larmes et arriva en France en 1946 avec les membres de sa famille qu'il avait réussi à faire s'échapper eux aussi. Malgré les innombrables difficultés et la situation économique effroyable, il ne prit pas de vacances ou de jours de repos et s'élança immédiatement dans une activité communautaire effrénée : en établissant des écoles juives et des Yechivot et en venant en aide à ses frères 'Hassidim et les autres réfugiés.

Au début de l'année 1947, Rabbi Yossef Yits'hak l'appela en *Ye'hidout* (entrevue privée) et lui demanda d'aller renforcer et encourager les Juifs qui résidaient dans des camps de réfugiés comme celui de Pouking en Allemagne et d'autres. (Le camp de Pouking, dans la région de Bavière, fut ouvert en 1946. À une certaine époque, il accueillit jusqu'à 8000 personnes – hommes, femmes et enfants. Près de 200 enfants étudièrent dans différents Talmudé Torah établis sur place et près de 500 autres jeunes étudièrent dans les antennes des Yechivot Tom'hé Tmimim-Loubavitch et Tsanz- Klausenbourg. Le camp fut fermé en 1949).

De Pouking, le Rabbi lui ordonna de se rendre en France pour se rendre compte de la situation des réfugiés là-bas, pour évaluer comment les aider à s'intégrer, à trouver du travail et un logement etc. Alors qu'il remplissait scrupuleusement sa mission et en rendait compte dans les moindres détails, le Rabbi lui envoya une lettre dans laquelle il lui confiait sa mission essentielle dans la vie : être un élément vital dans la reconstruction du judaïsme européen ainsi qu'en Afrique du nord et en Terre Sainte. Connaissant son caractère, ses capacités d'organisateur, son énergie et surtout sa soumission absolue et son attachement infini, le Rabbi le destina à devenir le prolongement de sa main tant il appréciait son dévouement pour la résurrection du peuple juif abattu et sidéré, après la terrible destruction de la Shoah en Europe et l'oppression communiste en Russie.

racontée dans sa biographie : « Une Lumière dans la Nuit » éditée à l'occasion de son 75ème anniversaire ; de nombreux éléments se sont rajoutés depuis. L'ambition de ce nouveau livre est claire : ouvrir une fenêtre sur la période de sa vie consacrée à accomplir la volonté de nos Rébbéim, Rabbi Yossef Yits'hak et le Rabbi, chef de notre génération. Du début à la fin, ce livre contient les lettres, les réponses et les télégrammes qu'il a mérité de recevoir dans le cadre des nombreuses directives pratiques et des missions qu'ils lui confièrent et qu'il accomplit avec fidélité jusqu'à la dernière goutte de sang.

Quelques années après sa naissance en 1908, son père, le 'Hassid Rav Morde'haï Leïb et sa mère, Reizel Gorodetsky (qu'ils reposent en paix), subirent les horreurs de la guerre dans la petite ville 'hassidique légendaire de Bobroïsk. Comme le prévoyait déjà le verset de Devarim (Deutéronome) : « A l'extérieur, l'épée effectuait des ravages et, à l'intérieur, la terreur régnait » ; quand, pour la première fois, des nations dites civilisées se battaient avec une telle férocité : cette Première Guerre Mondiale exigea d'innombrables sacrifices.

Très jeune, Rav Binyamine Gorodetsky se maria avec 'Haya-Sara, fille du célèbre et regretté Machpia Rav Chmouël Halévi Lévitine. Sur l'ordre de Rabbi Yossef Yits'hak, il accepta – bien qu'il fût encore très jeune – de devenir le Rabbin de la ville de Kiev puisqu'il avait reçu, encore avant son mariage, la Smi'ha, le diplôme rabbinique.

En plus du rabbinat, il se lança dans l'activité communautaire sous la direction de Rabbi Yossef Yits'hak. Il participa à la fondation d'antennes de la Yechiva Tom'hé Tmimim dans plusieurs villes. L'une des fois où il avait rendu visite au Rabbi (précédent) à la campagne, Rabbi Yossef Yits'hak lui avait dit : « ON DOIT TRAVAILLER AVEC TOUTE SON ENERGIE ET NE PAS SE LAISSER IMPRESSIONNER ». Cette phrase devait devenir sa devise jusqu'à son dernier jour.

Pour le « crime » d'avoir répandu le judaïsme et la 'Hassidout,

Introduction

Nous publions le Livre « Bo Koa'h » qui contient des lettres du Rabbi, chef de notre génération, concernant l'œuvre aux multiples facettes du regretté Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky. Il avait été nommé par nos saints Rébbéim pour agir comme leur fondé de pouvoir dans leurs activités au service de la communauté juive d'Europe, d'Afrique du nord et de Terre Sainte. Sous leur direction et grâce à leurs capacités, il dirigea le Bureau Européen depuis 1947 jusqu'à son dernier jour en 1995.

Prélude au livre

La grande âme de Rav Binyamine Éliahou Gorodetsky acheva son action dans ce monde physique à presque 90 ans, dans un siècle d'intenses bouleversements mondiaux. Il passa ses premières années à l'ombre de guerres cruelles qui provoquèrent des pertes si énormes qu'elles sidérèrent le monde entier. Des périodes d'ombre et d'obscurité se succédaient dans un désordre incompréhensible. Alors que le creuset où se forgèrent les 'Hassidim de Loubavitch tombait sous la coupe de la tyrannie bolchévique, le dévouement allant jusqu'au sacrifice suprême devenait quotidien. Tout ceci ne fit que le stimuler pour se consacrer à ce qui devint sa mission dans la vie telle que devaient la définir nos Rébbéim. Une mission aussi essentielle que la reconstruction du judaïsme d'Europe, d'Afrique du nord et de Terre Sainte exigeait un dévouement infini, avec l'esprit de sacrifice héroïque qui caractérisait son œuvre déjà derrière le Rideau de Fer durant les années de la Révolution Communiste – révolution qui causa la mort de millions de personnes, physiquement et spirituellement.

Sa vie agitée, de Kislev 1908 à Mena'hem Av 1995, a été